

Møte mandag den 4. oktober 2010 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 3):

1. Hans Majestet Kongens tale til det 155. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring
2. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Akershus fylke, Abid Q. Raja, har tatt sete.

Det foreligger fire permisjonssøknader:

- fra representanten Øyvind Vaksdal om permisjon i tiden fra og med 4. oktober til og med 7. oktober og fra representanten Geir Pollestad om permisjon i tiden fra og med 4. oktober til og med 6. oktober – begge for å delta i Europarådets parlamentariske forsamlings 2010-sesjon, 4. del, i Strasbourg
- fra representanten Mette Hanekamhaug om permisjon i tiden fra og med 4. oktober til og med 7. oktober for å delta i Den interparlamentariske unions 123. konferanse i Genève
- fra Senterpartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Anne Tingelstad Wøien fra og med 4. oktober og inntil videre

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Møre og Romsdal fylke: Jon Georg Dale
For Oppland fylke: Johannes Rindal
For Rogaland fylke: Terje Halleland og Arne Bergsvåg

Presidenten: Jon Georg Dale, Johannes Rindal, Terje Halleland og Arne Bergsvåg er til stede og vil ta sete.

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen overbrakte 3 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Representanten Trine Skei Grande vil framsette to representantforslag.

Trine Skei Grande (V) [10:05:15]: På vegne av representanten Abid Q. Raja og meg sjøl vil jeg fremme et forslag om styrking av miljøhensyn ved bygging av kraftlinjer.

På vegne av representanten Abid Q. Raja og meg sjøl vil jeg også fremme forslag om trasévalg og teknologiske løsninger for kraftlinjen på strekningen Ørskog–Fardal.

Presidenten: Representanten Bård Hoksrud vil framsette et representantforslag.

Bård Hoksrud (FrP) [10:05:44]: På vegne av representantene Jan-Henrik Fredriksen, Ingebjørg Godskesen, Arne Sortevik, Åge Starheim og meg selv har jeg gleden av å framsette forslag om å innføre målbar veistandard og etablering av selvstendig transporttilsyn.

Presidenten: Representanten Anders B. Werp vil framsette et representantforslag.

Anders B. Werp (H) [10:06:09]: På vegne av representantene Erna Solberg, Nikolai Astrup, Gunnar Gundersen, Svein Harberg, Trond Helleland, Frank Bakke-Jensen, Elisabeth Røbekk Nørve, Lars Bjarne Tvette, Bjørn Lødemel og meg selv har jeg gleden av å framsette et forslag om en styrking av lokaldemokratiet og eiendomsretten i miljø- og arealforvaltningen.

Presidenten: Representanten Abid Q. Raja vil framsette to representantforslag.

Abid Q. Raja (V) [10:06:44]: På vegne av Trine Skei Grande og meg selv har jeg æren av å fremme forslag om mer forutsigbarhet og mindre byråkratisk adopsjonsprosess.

På vegne av Trine Skei Grande og meg selv fremmer jeg også forslag om å innføre en panteordning for miljøfarlig avfall.

Presidenten: De framsatte representantforslag vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:07:26]

Hans Majestet Kongens tale til det 155. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring

Presidenten: Presidenten vil foreslå at debatten ordnes slik:

Debatten åpnes med et innlegg fra statsministeren på inntil 20 minutter. Etter det innlegget gis det adgang til en replikkrunde på inntil seks replikker.

Deretter får hvert av opposisjonspartiene et innlegg på inntil 10 minutter, med en etterfølgende replikkrunde på inntil seks replikker.

Fem statsråder gis en taletid på inntil 5 minutter hver med etterfølgende replikkrunde på inntil fire replikker.

Dessuten fordeles 49 innlegg på inntil 5 minutter på gruppene som følger: Arbeiderpartiet atten innlegg, Framskrittspartiet tolv innlegg, Høyre ni innlegg, Sosialistisk Venstreparti tre innlegg, Senterpartiet tre innlegg, Kristelig Folkeparti tre innlegg og Venstre ett innlegg.

Dersom regjeringspartiene ønsker å slå sammen to femminuttersinnlegg for å gi parlamentariske ledere hovedinnlegg på 10 minutter, er det adgang til det.

Etter ett av femminuttersinnleggene fra hver gruppe gis det adgang til replikkrunde. I slike replikkrunder åpnes det for inntil seks replikker.

Til slutt blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover de fordelte innlegg, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:08:06]: Jeg har sett fram til å møte et storting som starter en sesjon som vil bli preget av arbeid med store og viktige saker.

Det er mitt håp at regjeringspartiene og opposisjonen møtes i debatter om de store linjevalgene, og om prinsipielle spørsmål. Slik kan vi gi velgerne klare alternativer. Trontaledebatten er en anledning til både å presentere egen politikk og å få fram forskjellene mellom partiene.

Da velgerne i 2009 gjenvalgte flertallsregjeringen og ga oss fire nye år, fikk vi mandat til å gå løs på tre store oppgaver. Det første er å sikre arbeidsplassene og styre Norge trygt gjennom finanskrisen. Det var et klart valg av arbeid og orden i økonomien framfor usikkerhet og økonomiske eksperimenter.

Norge har nå den laveste arbeidsledigheten i Europa. Våre naboland har mer en dobbelt så høy ledighet. Med over 50 millioner mennesker uten arbeid i industrilandene er ledighet igjen blitt et stort sosialt problem i vår del av verden.

Finanskrisen er ikke over så lenge arbeidsledigheten biter seg fast. Norge har et bedre utgangspunkt enn mange andre land, men det er ingen selvfølge at arbeidsledigheten i vårt land skal være lav.

Arbeidsledigheten i Norge er nå lavere enn gjennomsnittet for de siste 20 årene. Sysselsettingen er høyere og arbeidsledigheten er lavere nå med ettervirkningene av finanskrisen enn i perioden 2001–2005 uten finanskrise.

Norge er et land med store muligheter. Vår oppgave er å ta mulighetene i bruk.

I forrige måned hadde jeg gleden av å være vert for en stor internasjonal konferanse om jobbskaping og vekst som Det internasjonale pengefondet og Den internasjonale arbeidsorganisasjonen arrangerte i Norge. Oslo-møtet var en anerkjennelse til den norske modellen, som har vist sine sterkeste og beste egenskaper nettopp under finanskrisen.

Et tett samarbeid med partene i arbeidslivet, aktiv motkonjunkturpolitikk, aktiv arbeidsmarkedspolitikk, aktiv næringspolitikk og en sterk skattefinansiert offentlig sektor er bærebjelkene i vårt system for arbeid til alle.

Det at vi har lyktes med å holde orden i norsk økonomi, har ført til en kraftig kjøpekraftforbedring for husholdningene. En familie med to barn i barnehagealder som hadde 700 000 kr i samlet inntekt i 2005, har nå 85 000 kr mer å rutte med i året. I mange andre europeiske land er tvert imot kutt i lønningene en del av prisen for finanskrisen.

Regjeringen vil videreføre en politikk som gir økt kjøpekraft til lønnstakere og pensjonister. Vi vil føre en politikk for fortsatt lav rente.

Arbeid til alle handler om mer enn å holde arbeidsledigheten nede, det handler også om å skape et arbeidsliv der det er plass til flere. Et inkluderende arbeidsliv er viktig for den enkeltes velferd og for økonomiens vekstkraft. Derfor er jeg glad for at sykefraværet nå går kraftig ned. Fra 1. halvår i fjor til 1. halvår i år er sykefraværet redusert med nærmere 10 pst. Økt oppmerksomhet, bevissthet om sykefravær og økt bruk av gradert sykemelding har bidratt til lavere fravær.

Regjeringen vil sammen med organisasjonene i arbeidslivet fortsette arbeidet for et mer inkluderende ar-

beidsliv. Regjeringen vil at det skal være full lønn under sykdom, og vi vil skape et arbeidsliv der færre blir gående sykemeldte.

Vi vet også at mange av dem som i dag er uføre, har et ønske om å bidra. Derfor skal vi skape et mer inkluderende arbeidsliv og bygge broer tilbake til arbeidslivet. Regjeringen vil fremme en egen sak om uførepensjon for Stortinget.

Fra årsskiftet trer det nye pensjonssystemet i kraft, en av tidenes viktigste reformer av offentlig sektor. Vi trygger folketrygden.

Regelen om at pensjonen avkortes når man har arbeidsinntekt ved siden av, ble helt fjernet fra 1. januar 2009 for dem over 67 år. Fra neste år vil vi gå videre og fjerne denne avkortingen for alle over 62 år i privat sektor. Disse kan da helt fritt kombinere arbeid og pensjon.

Pensjonsreformen vil gjøre det mer lønnsomt å arbeide. Flere vil jobbe mer, og flere vil kombinere arbeid og pensjon. Dette vil øke verdiskapingen i landet. Over tid vil offentlige finanser styrkes med anslagsvis 3 pst. av nasjonalproduktet. Regnet om til i dag tilsvarer dette omtrent 60 mrd. kr mer i året til skole, omsorg og veier.

Knapt noen annen reform har vært viktigere for å trygge det norske velferdssamfunnet enn pensjonsreformen. Pensjonsreformen hadde ikke vært mulig uten medvirkning fra ansvarlige arbeidstakerorganisasjoner. Mens andre land opplever at forsøk på å fornye velferdsordningene ender i konflikt, omfattende streiker og strid, har vi gjennom dialog og samarbeid laget et pensjonssystem som sikrer arbeidstakerne gode pensjoner og samtidig trygger framtidens velferd.

Pensjonsreformen er et uttrykk for den norske modellens styrke. Jeg er glad for at regjeringens forhold til landets arbeidstakere er preget av at vi jobber med hverandre, ikke mot hverandre.

Lav arbeidsledighet og et inkluderende arbeidsliv er vårt viktigste virkemiddel for å lykkes med inkludering. Regjeringen vil fremme forslag om å øke antallet timer med rett og plikt til norskopplæring. Samtidig vil vi innføre obligatoriske prøver i norsk og samfunnskunnskap. En konsekvent og rettferdig flyktning- og asylpolitikk gjør arbeidet for å inkludere dem som har lovlig opphold, enklere. Regjeringen vil også neste år øke antallet uttransporter av folk som ikke har krav på opphold i landet vårt.

Regjeringen har gjennom «Samarbeid for arbeid» hatt en bred dialog med mange om hvordan vi skal sikre framtidens arbeidsplasser. Det har handlet om hvordan vi bedre kan legge til rette for å starte nye bedrifter, og hvordan vi kan satse på kunnskap og forskning.

Vi vil trappe opp innsatsen for at flere gjennomfører videregående opplæring.

Regjeringen vil gjennomføre en ekstra innsats mot ungdomstrinnet ved å styrke miljøet for læring og gjøre opplæringen mer variert og relevant for elevene.

Vi vil legge fram en egen stortingsmelding om ungdomstrinnet. Vi vil øke antallet studieplasser i høyere utdanning.

Regjeringens andre store prosjekt er å fornye, forsterke og forbedre et av verdens beste velferdssamfunn. Det

er et veivalg som handler om å prioritere velferdstjenester framfor skattekutt og bygge sterke fellesskap i stedet for å overlate ansvaret til den enkelte. Dette valget har ført til at kommunene i forrige stortingsperiode har kunnet øke antallet årsverk i velferdsproduksjon med 40 000: lærere, barnehageassistenter og helsefagarbeidere, totalt sett nesten like mange som det er innbyggere i Sandefjord. Knapt noen gang før har antallet ansatte i kommunene økt mer enn i den siste fireårsperioden.

I 2005 lovet regjeringspartiene å innføre full barnehagedekning. Det har vi innfridd.

For ett år siden lovet vi full sykehjemsdekning. Det er vi i gang med. Innen 2015 skal alle som har behov for det, ha tilbud om heldøgns pleie og omsorg. Målet er å sikre alle eldre en verdig omsorg, i tråd med forliket her i Stortinget mellom regjeringspartiene, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Regjeringen vil derfor i høst innføre en egen forskrift om en verdighetsgaranti i eldreomsorgen. Den vil inneholde krav til kommunene om å sørge for forsvarlig boform, variert og tilstrekkelig kosthold og normal døgnrytme. I de tilfellene der verdighetsgarantien ikke følges opp, kan det klages. Regjeringen vil forenkle klageadgangen.

Vi vil også fortsette å arbeide med Samhandlingsreformen. Målet er økt pasientbehandling og bedre helsetilbud gjennom bedre samarbeid i alle ledd av helse- og omsorgstjenestene. Samhandlingsreformen handler om å fornye og forbedre velferdssamfunnet. Samhandlingsreformen er starten på en gradvis omlegging av norsk helsevesen. Det handler om

- forebygging og tidlig innsats
- å gi et tilbud nær pasienten
- bedre samhandling mellom sykehus og kommunene

Utbygging av kommunehelsetjenestene vil gjøre at færre legges inn på sykehus, og flere kan skrives ut av sykehusene. Utskrivningsklare pasienter skal få tilbud om lokalmedisinske sentre og sykehjem.

Mennesker som sliter med f.eks. et gryende rusproblem eller psykiatrisk lidelse, skal få hjelp tidlig, i stedet for at behandlingen først kommer når problemet er blitt stort, dyrt og vanskelig å behandle.

I stedet for å sende pasienter lange avstander med taxi eller fly for å få dialyse eller cellegift skal de kunne få det på lokalmedisinske sentre når det er forsvarlig – eller, som jeg hadde gleden av å se på et sykehjem i Lørenskog i sommer: et ambulerende røntgenteam som brakte røntgenapparatet til det kommunale sykehjemmet, i stedet for at de gamle måtte gjennomføre en slitsom reise til det statlige sykehuset for å få tatt bilder.

For å følge opp Samhandlingsreformen vil regjeringen det kommende året legge fram flere viktige dokumenter for Stortinget:

- ny nasjonal helse- og omsorgsplan
- ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester
- ny folkehelselov

Velferd koster. Derfor må vi bruke de store pengene på de store oppgavene. Vi får mye igjen for det vi bidrar med til fellesskapet. Regjeringen mener at Norge har et skattenivå som sikrer verdiskaping, omfordeling og beho-

vet for å finansiere velferdsnivået. Vi er åpne for å se på hvordan skattesystemet kan gi mer verdiskaping eller mer rettferdighet, men det samlede skattenivået ligger fast.

For få år siden var det en utbredt forestilling på høyresiden i Norge og internasjonalt at den norske og nordiske modellen var helt uegnet til å møte globaliseringens tidsalder. Vi fikk høre at land med stor offentlig sektor, høye skatter, små inntektsforskjeller og sterke fagforeninger var umoderne, uodynamiske og sjanseløse i en verden med økt konkurranse.

Så feil kan man ta. Historien har vist oss at de nordiske landene viste seg å være konkurransedyktige gjennom globaliseringen de siste tiårene og gjennom de siste årenes økonomiske tilbakeslag. Samfunn som legger vekt på å trekke alle med, som skaper sterke fellesskap, har vist større evne til nyskaping og omstilling enn samfunn preget av forskjeller og konflikter. Trygge mennesker våger mer. Når alle er med, oppnår vi mer sammen enn når mange stenges ute.

Da investeringsbanken Lehman Brothers gikk over ende høsten 2008, var det ikke bare en investeringsbank som gikk konkurs. Det var den naive troen på markeds-kreftenes fortrefelighet som gikk fallitt.

Lederen for Stortingets største opposisjonsparti, Siv Jensen, lovet i Aftenposten før valget i fjor at med Fremskrittspartiet i regjering vil det bli «markedenkning på alle nivåer», og hun varslet at det ville bli «total endring» i Norge. Jeg er glad for å kunne starte denne stortingsssesjonen med å erklære meg helt enig med Siv Jensen: Med Fremskrittspartiet i regjering ville det blitt total endring. Omfattende skatteutt, uansvarlig pengebruk, redusert statlig innsats i arbeidsmarkedet og svakere rettigheter til arbeidstakerne er grunnleggende brudd med den samfunnsmodellen vi har utviklet i Norge.

Likestillingspolitikken er et annet område der vi ville sett forskjeller. En viktig årsak til at Norge har hatt sterk økonomisk vekst gjennom mange år, er at stadig flere kvinner har valgt å ta utdanning og gå ut i arbeidslivet. Det har ikke kommet av seg selv. Det skyldes tiår på tiår med kamp for barnehager, skolefritidsordninger, makspriser, likestillingsombud, foreldrepermisjon og fedrekvoter. Ikke ett av disse store likestillingskrittene har gått igjennom uten politisk strid her i Stortinget.

Uenigheten om likestillingspolitikken er til stede også i dag. Høyrepartiene vil avskaffe pappakvoten i foreldrepermisjonen. Regjeringen vil utvide den. Også det handler om å fornye og forbedre det norske velferdssamfunnet.

Regjeringens tredje store oppgave er å lede an i det globale arbeidet mot klimaendringer. Utslippene av klimagasser er stabilisert de senere årene. Siden 2008 er utslippene redusert med over 5 pst. Dette henger sammen med tilbakeslaget i internasjonal økonomi, men omfattende tiltak for å redusere utslippene har også hatt betydning.

Det viktigste virkemiddelet for å kutte norske utslipp av klimagasser er CO₂-avgifter og klimakvoter. I overkant av 70 pst. av norske utslipp er ilagt avgifter eller kvoter. Dette gjør det dyrt å forurense og lønnsomt å kutte utslippene. Klimakvoter og CO₂-avgifter fremmer utviklingen av miljøvennlig teknologi. I tillegg sikrer vi at det

er forurensere og ikke fellesskapet som må betale for klimatiltakene.

Regjeringen vil trappe opp bruken av økonomiske og andre virkemidler for å redusere utslippene i Norge. Arbeidet med å bygge et verdensledende teknologisenter for karbonfangst på Mongstad er i full gang. Dette blir det fremste i sitt slag i verden, bl.a. fordi det blir mulig å teste ut ulike typer gasser og teknologier på ulike typer avgasser. Teknologiene som utvikles på Mongstad og testes der, vil være relevante for rensing av både gasskraftverk og kullkraftverk.

Senteret vil bli dyrt, men vi må være villige til å satse mye for å utvikle teknologier verden er helt avhengig av dersom vi skal lykkes med å få ned utslippene av klimagasser.

Bevilgningene til jernbane og kollektivtransport skal trappes ytterligere opp.

Regjeringen følger opp klimaforliket og legger opp til å innføre grønne sertifikater fra 2012. Det innebærer betydelige subsidier til utbygging av vannkraft og vindkraft. Utbygging av store mengder fornybar kraft vil ikke være mulig uten utbygging av kraftnettet i Norge.

I tillegg til omfattende klimatiltak i Norge er regjeringen opptatt av å finansiere klimatiltak som virkelige monner i andre land.

Norge er et foregangsland i arbeidet med å stanse avskogingen i verden. Redusert avskoging kan gi de største og raskeste kuttene i utslippene av klimagasser. Dette ser vi nå skje i Amazonas, der avskogingen er betydelig redusert de siste årene.

Alle land ønsker å redusere utslipp av drivhusgasser, men det er mindre grad av enighet om hvordan regningen skal fordeles.

Spørsmålet om hvordan klimatiltak skal finansieres er kanskje det mest krevende spørsmålet i de internasjonale klimaforhandlingene. Neste uke møtes den rådgivende gruppen som FNs generalsekretær har nedsatt for å arbeide med klimafinansiering, i Addis Abeba. Gruppen vil ikke løse alle gjenstående spørsmål om klimafinansiering, men den vil forhåpentligvis bidra til at man kommer nærmere en løsning i de internasjonale klimaforhandlingene.

Arbeidet til det internasjonale klimapanelet har vært grundig vurdert det siste året. Enkelte mindre feil og mangler er avdekket, men ingen av de uavhengige vurderingene reiser tvil om det grunnleggende budskapet til klimapanelet: Kloden blir varmere. Det foregår menneskeskapte klimaendringer.

I 2012 løper Kyoto-avtalen ut. Det haster med å få på plass enighet om en ny internasjonal klimaavtale med forpliktende utslippskutt.

For tre uker siden undertegnet vi delelinjeavtalen med Russland i Murmansk – en avtale om en maritim grenselinje mellom Norge og Russland som skaper klarhet, forutsigbarhet og stabilitet for myndighetsutøvelse, kontroll og råderett over ressursene i dette området, en avtale som fullt ut er forankret i folkeretten, en avtale som viderefører vårt gode fiskerisamarbeid basert på en bærekraftig forvaltning av en av verdens rikeste fiskeriresurser, og som inneholder detaljerte regler for utvinning av olje- og gass-

ressurser som befinner seg på begge sider av grenselinjen, en avtale som åpner for helt nye perspektiver i samarbeidet mellom Norge og Russland.

Regjeringen tar sikte på å legge fram avtalen for Stortinget for godkjenning før jul. Avtalen gir nye muligheter. Det er vår oppgave å forvalte disse mulighetene på en god måte.

Presidenten: Det blir replikkordskifte. Første replikant er representanten Siv Jensen.

Vårt nye anlegg aksepterer ikke at representanten Jensen får to replikker etter hverandre, men det aksepterer presidenten, så da blir det sånn.

Siv Jensen (FrP) [10:25:10]: Takk for det, president.

Først må jeg jo si at jeg synes det er utrolig hyggelig at statsministeren drømmer seg bort fra den brutale virkeligheten i regjeringen, når han tydeligvis titt og ofte tenker på både Fremskrittspartiet og meg. Det synes jeg er bra, men han burde lese vårt partiprogram litt nøyere også, så kanskje han fikk noen gode ideer til reformer for Norge.

For jeg lyttet grundig til det statsministeren sa, og jeg tror at jeg fanget opp at han brukte ordet «reform» én gang. Det var i tilknytning til pensjonsreformen, som egentlig ikke er noen fordel for pensjonistene, men først og fremst en fordel for statskassen. Derimot ville det være fornuftig både for statskassen og for enkeltmenneskene om statsministeren og regjeringen snart begynte å ha noen ideer om å reformere det byråkratiske Norge – avbyråkratisere, avregulere – slik at det var brukerne som kom i fokus, fremfor systemer, lovgivning, hindre, problemer. Nav er kanskje det fremste eksempelet. Derfor vil jeg gjerne utfordre statsministeren på nettopp det: Har han noen som helst tanker om nye reformer særlig knyttet til å avbyråkratisere Norge? Han begynte jo veldig friskt i Stoltenberg I-regjeringen, men de tankene la han fort i skuffen.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:26:21]: For det første er det helt riktig at jeg iblant tenker på Siv Jensen, og det burde glede Siv Jensen.

Siv Jensen (FrP) [10:26:20]: Ja, det gjør det.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:26:22]: Det er bra.

Det andre er at det burde glede representanten Jensen at jeg valgte denne debatten til å understreke at jeg var enig med Fremskrittspartiet, at dersom Fremskrittspartiet kommer i regjering, blir det total endring og markedstenking på alle nivåer. Jeg står for en annen politikk. Jeg tror på den norske modellen, at vi løser ting i fellesskap, og at markedet ikke kan styre alt, men det er en ærlig og redelig sak at det er tydelige forskjeller.

For det andre nevnte jeg «reform» flere ganger. Jeg snakket mye om Samhandlingsreformen som et av de store og viktige prosjektene som vil gjøre norsk helsevesen bedre. For det tredje er vi opptatt av å avbyråkratisere. En av de tingene vi virkelig gjør, er å ta i bruk informasjonsteknologi. Vi har nå fått disse egenandelene over på elek-

tronisk form – det tror jeg mange opplever som en klar forbedring når det gjelder byråkrati – og vi gjør også mange andre store og små tiltak for å avbyråkratisere Norge. Det er en del av det fornyelsesprosjektet vi gjør i samarbeid med de ansattes organisasjoner. Derfor får vi det til.

Siv Jensen (FrP) [10:27:20]: Jeg er ikke sikker på om brukerne oppfatter det på den måten, men det vil jo tiden vise.

Men la meg utfordre statsministeren helt konkret på ett område, som han også nevnte, nemlig sykehjem og sykehjemsdekning. Det er for så vidt ambisiøst å ha en plan om å nå full sykehjemsdekning innen 2015. Det er en ambisjon Fremskrittspartiet deler, selv om vi skulle sett planen enda litt mer ambisiøs. Men det jeg la merke til, var at statsministeren kun nevnte verdighetsgarantien som det eneste virkemiddelet for å nå dette. Det kan jo ikke være riktig. Det betyr en forskrift som muligens gir folk en klageadgang, men som ikke i seg selv fører til en utbygging av antall sykehjemsplasser, som dessverre nå går ned. Hvordan har Regjeringen tenkt å nå målet om full sykehjemsdekning, slik at vi kan få slutt på at de eldre som har et pleiebehov i Norge – år foran oss – må stå og vente i en uverdigg kø? Det er mulig å løse dette, særlig hvis regjeringen legger bort sin motstand mot private og er litt mer opptatt av å tenke fleksibilitet og slippe andre til i konkurransen for å gi de eldre et verdig pleie- og omsorgstilbud. Det er jo det det dreier seg om, ikke hvem som gir dem tjenesten.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:28:39]: Jeg mener at det private har en rolle i utbygging av norsk eldreomsorg, men det avgjørende er at det enten det er privat eller offentlig drift, kommer offentlige penger. Vi sørget for masse ekstra offentlige penger til private og offentlige barnehager, og derfor ble det full barnehagedekning. Nå skal vi sørge for mer offentlige penger til eldreomsorg, og da skal det også etter hvert bli full sykehjemsdekning.

Men full sykehjemsdekning handler jo om minst tre ting. Det handler om hjemmetjenestene. Får vi mer hjemmesykepleie, mer hjemmehjelp, vil færre ha behov for å komme på institusjon. Så handler det om å bygge ut omsorgsboliger, og så handler det om å bygge ut sykehjem. Det er de tre tingene vi gjør samtidig, og som gjør at vi skal kunne gi et tilbud, slik at alle som trenger det, får heldøgns omsorg og tilsyn.

Jeg må bare kort ta én ting om det forrige spørsmålet, nemlig at pensjonsreformen bare var en innsparingsreform. Det er helt feil. Jeg tror alle kommer til å sette stor pris på fritt å kunne kombinere pensjon og arbeid, og det får alle i privat sektor fra neste år. I offentlig sektor lyktes vi ikke med å få forhandlet fram en slik avtale, men det blir altså en vesentlig forbedring i muligheten til å kunne kombinere pensjon og arbeid for veldig mange lønnstakere.

Erna Solberg (H) [10:30:02]: I trontalen står det at regjeringen vil «forsvare, fornye og forbedre» velferdsstaten. Det er en god uttalelse, og det tror jeg er noe som sam-

ler hele Det norske storting. Det er ikke ønsket om å forbedre velferdssamfunnet og velferdsstaten som er det som skiller, men måten vi har tenkt å gjøre det på, og hvordan vi sikrer det.

På ett område er det under de rød-grønne gått feil i forbindelse med velferdsutviklingen. De som driver med velferd innenfor frivillige og private organisasjoner, det være seg barnehager, barnevern, rehabilitering – ja, på nesten alle områder – har opplevd de siste fem årene som en gjennomgående nedbygging av og mangel på respekt for de tilbudene som de står for. Historien er at barnevernsbarn blir sendt rundt, at rehabiliteringstilbud blir nedlagt. Mitt spørsmål til statsministeren er: Har han tenkt å endre på den politikken fra regjeringen?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:31:08]: Virkelighetsbeskrivelsen i spørsmålet er feil. Det er ikke slik at vi nedbygger private tilbud. Tvert imot mener jeg at de har en viktig rolle å spille. Vi er ikke imot private. Private har alltid hatt en stor rolle i det norske velferdssamfunnet. Det vi er mot, er markedstenkningen, at markedet skal styre fordelingen av disse godene. Det er markedet som ikke kan styre velferden, men Kirkens Bymisjon, Frelsesarmeen, Sanitetsforeningen og mange andre skal bidra, har bidratt og bidrar svært positivt i utbyggingen av det norske velferdssamfunnet. Det ble full barnehagedekning fordi denne regjeringen sørget for mange ekstra milliarder til offentlige barnehager og også til mange private barnehager. Så premisset for spørsmålet er altså ikke riktig.

Vi kan ikke overlate fordeling av velferd til markedet, men private aktører har spilt og skal spille en viktig rolle i utbyggingen av det norske velferdssamfunnet også i årene som kommer.

Erna Solberg (H) [10:32:06]: Det er ingen som foreslår at fordelingen av velferden skal overlates til private eller til markedet, men det er spørsmål om de private skal få en rolle, om de frivillige skal få en rolle i å utvikle velferdssamfunnet, slik at vi bruker alle de gode talentene som finnes i vårt samfunn.

Det er faktisk feil det statsministeren sier. 30 omsorgsplasser i Frelsesarmeens prosjekt Håpets Dør er nedlagt. Listen er her – jeg har ganske mange av konsekvensene av det som har skjedd. I tillegg vet vi nå at regjeringen har skapt stor usikkerhet rundt de private barnehagenes fremtid ved å foreslå endringer i deres finansiering som gjør at mange av dem står i fare for ikke å få lån i fremtiden, og man har ikke lagt vekk forslaget. Man har bare utsatt det.

Mitt spørsmål igjen til statsministeren: Anerkjenner han at både private og frivillige bidrar til å løfte velferden, og vil han gi dem bedre vilkår innenfor det skattefinansierte velferdssystemet i årene som kommer?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:33:11]: Ja, jeg anerkjenner at private og frivillige bidrar til å utvikle det norske velferdssamfunnet. Det har de gjort i mange, mange tiår. Selv da Arbeiderpartiet hadde rent flertall på Stortinget, spilte de private en rolle i utviklingen av det norske

velferdssamfunnet. Det jeg er motstander av, er markeds-tenkningen. Det jeg er motstander av, er den utstrakte bruken av anbud, og så er jeg altså tilhenger av at det er kommunene selv som avgjør. Det betyr at når vi har eksempler på at man velger én framfor en annen og kanskje nedlegger et sted, er det altså kommunen som benytter seg av sin kommunale selvråderett, sitt lokale selvstyre, til å gjennomføre den politikken de selv ønsker lokalt.

Hvis man skal ha så mye anbud som Høyre vil, må jo noen tape anbudene, og da blir det noen som må nedlegge eller redusere sin virksomhet.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:34:02]: Det var interessant å høre at regjeringen er mot bruk av markedet i forhold til ideell sektor, for det som er problemet for ideell sektor, er at regjeringen kjører markedsprinsippene og anbudsprinsippene så hardt at institusjon etter institusjon må legge ned. Da snakker jeg ikke om de kommersielle institusjonene. Jeg snakker om Frelsesarmeen, som har måttet legge ned fire barnevernsinstitusjoner, tre rusinstitusjoner og to sykehjem. Det er fakta som statsministeren ikke kan komme unna. HSH – tidligere Handels- og Service-næringsens Hovedorganisasjon – sier at ideelle institusjoner i helse- og sosialsektoren kan være borte i løpet av fem til ti år hvis denne politikken fortsetter.

Jeg tror ikke statsministeren ønsker dette. Jeg tror ikke statsministeren ønsker denne type resultater eller denne type politikk. Derfor vil jeg utfordre ham på om det ikke er på tide å gjøre som Bård Vegar Solhjell, min ærede parlamentarisk lederkollega har foreslått: å snu på politikken og sikre de ideelle institusjonene. Kristelig Folkeparti vil i dag invitere hele Stortinget til et forlik om dette, for vi kan ikke tillate at kua dør mens gresset gror.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:35:09]: Jeg mener at vi i all hovedsak har funnet en riktig arbeidsdeling mellom staten og kommunen når det gjelder ansvarsfordeling innenfor velferdsproduksjon. Vi sørger for finansiering. Vi sørger for lover og regler og minstekrav og minstestandarder, og så er det i stor grad opp til kommunene selv å avgjøre hvordan de velger å organisere tilbudet. Noen velger å gjøre alt i kommunal regi, noen velger en kombinasjon av kommunal regi og kanskje frivillige som Sanitetsforeningen og Frelsesarmeen, og noen velger altså noe større grad av konkurranseutsetting. Jeg mener at kommunene fortsatt skal avgjøre det. Det betyr helt sikkert at noen kommuner gjør beslutninger jeg kan være uenig i. Men jeg mener at har vi kommunalt selvstyre, har vi kommunalt selvstyre, og så må kommunene selv vurdere hvordan de best organiserer dette lokalt, gitt at de oppfyller de krav vi stiller sentralt til kvalitet og tilbud.

Når det gjelder frivilligheten, har vi styrket den. Det var denne regjeringen som sørget for at vi nå får over 1 mrd. kr ekstra i momskompensasjon til frivillig sektor i Norge, og det er langt flere plasser både i offentlig og privat velferdsproduksjon nå enn i 2005. Så det blir mer. Men alle kan ikke drive akkurat som før.

Trine Skei Grande (V) [10:36:35]: Det har ikke akkurat vært noen drømmesommer for regjeringen. Mye av krangelen innad har ført til at man har vært mer opptatt av å passe på hverandre enn å utvikle nye, store visjoner, og trontalen er et eksempel på det. Det er veldig lite nytt, det er veldig lite konkret (lyd fra presidentplassen) – jeg takker for akkompagnementet fra presidenten til det.

Det som jeg har lyst til å lure på, er om statsministeren har lest Per Kleppes innlegg i Dagens Næringsliv som var veldig godt og til inspirasjon for oss som er opptatt av å fornye offentlig sektor, tenke nye tanker og være med og utvikle nye visjoner. Det virker som om regjeringen er opptatt av å si de store, gamle ordene som «skatt» eller «velferd» eller «bruke de store pengene på de store tingene» eller uttrykke andre sånne svulstige ord uten at det egentlig tenkes nye tanker om hvordan vi skal utvikle velferdsstaten og bruke ulike aktører for å få det til. Har statsministeren lest Kleppes innlegg?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:37:48]: Svaret er ja. Jeg har lest Per Kleppes innlegg. Jeg har stor glede av å lese hans innlegg, og jeg har drøftet mange spørsmål med ham oppgjennom årene.

Så til spørsmålet om visjoner. Regjeringen har mange visjoner, og jeg redegjorde for tre av de viktigste i innlegget mitt. Det å sikre Europas laveste ledighet, det å sikre landet kanskje verdens høyeste sysselsetting er en stor visjon. De landene som ikke greier å virkeliggjøre den visjonen, vet hvor smertefullt og vanskelig det er.

Det å fornye og forbedre ett av verdens beste velferds-samfunn er en stor visjon, og vi gjennomfører det nå. Pensjonsreformen – kanskje det største fornyingsprosjektet som noen gang har vært gjennomført. Samhandlingsreformen – en ny, stor omlegging. Det vil ta tid og er en retning, men vi vil gradvis starte en omlegging fra 2012. Vi går gjennom uførepensjonssystemet nettopp for å se på om det går an å gjøre det lettere å kombinere arbeid og trygd, og å gjøre det lettere å komme inn i arbeidslivet for uføre.

Omleggingen av Forsvaret går sakte, men sikkert – det skjer en voldsom modernisering av Forsvaret. Det er ikke et lite, men et stort moderniseringsprosjekt. Og vi har omfattende økt bruk av informasjonsteknologi i offentlig sektor.

Så vi fornyer og forbedrer offentlig sektor.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Siv Jensen (FrP) [10:39:28]: Det siste året har vært preget av rot, kaos og uenighet internt i den rød-grønne regjeringen. Kanskje var det derfor vi fikk en uvanlig kort trontale på lørdag. Den var uvanlig kort, og den hadde veldig lite å by på – lave ambisjoner. Det kan i hvert fall tyde på at regjeringen først og fremst bruker tid på å administrere det bestående – når de ikke bruker tiden på å krangle seg imellom.

Selvfølgelig er det forskjeller mellom Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, det har statsministeren helt rett i. I et fremskrittspartisamfunn vil enkeltmennesket få større plass. Når statsministeren sier at han er motstander av

markedenkningen, betyr det å være motstander av innbyggernes rett til frie valg over eget liv. Der statsministeren har mest tro på seg selv, har Fremskrittspartiet og jeg mest tro på enkeltmennesket og deres rett til å ta kloke valg over eget liv. Derfor synes jeg det er underlig at regjeringen og statsministeren ikke presenterer noen reformer. Det er ingen visjoner og ingen vyer for hvor de skal med det flertallet som de tross alt har i denne stortingsperioden.

Reformbehovet er stort, og la meg særlig nevne noen områder.

Eldreomsorgen: Her går utviklingen feil vei. Statsministeren har selvfølgelig helt rett i at dette handler om penger, dette handler om kommuneøkonomi, for med dagens modell og dagens system er det kommunene som har ansvaret for å finansiere eldreomsorgen. Men da må de altså få det handlingsrommet, og det har de ikke. Da kan jeg gi statsministeren to tips, hvis han har tid til å korrigere statsbudsjettet til i morgen: Det ene han burde gjøre, var å gjøre noe med investeringstilskuddet og gjerne doble det – kanskje tredoble det også – for å øke utbyggingstakten i Kommune-Norge. Det andre han må gjøre, er å øremerke midler til drift. Det er den eneste og sikreste måten å få opp produksjonen av sykehjemsplasser på, med det bestående system. Men i realiteten er det systemet som er foreldet. Organiseringen av eldreomsorgen har i det alt vesentlige ligget bom fast – med mange vekslende regjeringer i Norge gjennom mange, mange år. Likevel er det det temaet som står høyest på dagsordenen hver gang vi har valg. Det forteller meg at dette er et område overmodent for reform, men da må man tørre å tenke nye tanker, tørre å se på en omlegging av finansieringen og tørre å sette enkeltmenneskets rett til å ta valg i sentrum.

Et annet område som trenger reform, er justissektoren. Jeg merket meg at under hele sitt innlegg nevnte ikke statsministeren denne sektoren med et eneste ord, og det til tross for at vi nå får uromeldinger fra politidistrikt etter politidistrikt om nedbemanning, om vakante stillinger. Mange av de nyutdannede politihøgskolestudentene får ikke jobb, og det er senest nylig bekreftet av politidirektøren. Hva hjelper det da å ha en ambisjon i trontalen om å fortsette opptaket til Politihøgskolen hvis de visselig går en usikkerhet i møte hva gjelder jobb for fremtiden? Norge trenger flere politifolk, ikke færre. Det handler om penger, men det handler også om å tenke annerledes med tanke på hele politisektoren. Det handler først og fremst om å gi det enkelte mennesket i dette samfunnet tryggheten tilbake. Det burde statsministeren ha brukt tid på å si noe om.

Et tredje område: byråkrati og administrasjon. Stoltenbergs første regjering hadde friske fraspark på dette området – kanskje litt inspirert av daværende statsminister Tony Blair. Men det ble fort lagt i skuffen etter påtrykk fra LO – dessverre. Etter det har ikke Jens Stoltenberg eller Arbeiderpartiet på noen som helst måte hatt noen ambisjoner om å avbyråkratisere Norge med sikte på å sette brukerne, innbyggernes rettigheter, i fokus. Det beste eksemplet vi har på det, er jo Nav. Nav er gjenstand for en systematisk kritikk hver eneste dag fra titusener av innbyggere som ikke opplever å bli tatt på alvor når de går

inn døren. De opplever å støte på byråkrati, på lovhindringer – rett og slett på utfordringer i stedet for å få sine saker løst, basert på det utgangspunktet de har, og de problemer de møter i hverdagen. Det burde bekymre statsministeren. Derfor burde det være et mye større fokus på å få reformert offentlig sektor med sikte på å få den til å bli mer publikumsvennlig enn den er.

Så ville det være en fordel om regjeringen snart klarer å få et noe mer avslappet forhold til privat sektor – en privat sektor som hele tiden klarer å vise at den kan tenke nytt. De klarer å være innovative, og de klarer å få til mer for mindre. Det burde være søt musikk i ørene på denne regjeringen, som er opptatt av stramme budsjetter og å komme tilbake til handlingsregelen. Da burde man også være opptatt av å få mest mulig ut av hver enkelt krone man bruker på vegne av skattebetalerne. Da bør man slippe andre til. Da bør man være glad i konkurranse. Da bør man sørge for at det er innbyggernes behov som settes i sentrum – og la ulike oppgaveløsere konkurrere om deres gunst. På alle områder hvor man har gjort dette, har det gitt gode resultater. Hvorfor ikke også løse dette når det gjelder helse, omsorg og utdanning, som er de tre områdene hvor man har et manisk forhold til dette i den rødgrønne regjeringen.

I trontalen kommer det noen momenter som jeg har lyst til å bruke litt tid på. Det ene er at regjeringen slår fast at de vil åpne opp nye leteområder i Barentshavet og/eller i Lofoten. Det er litt uklart hvor det kommer, men det er i hvert fall et tegn på at SV er i ferd med å tape nok en kamp, noe jeg er veldig glad for.

Så til asylpolitikken: Regjeringen varsler spennende ting. De varsler bl.a. at de nå vil føre en asylpolitikk fremover som er mer i samsvar med praksisen i «sammenlignbare land». Jeg håper det sammenlignbare landet er Danmark, for der har vi sett veldig, veldig gode resultater. Jeg håper ikke det sammenlignbare landet er Sverige, som er et av de få landene i Europa som ennå ikke har tatt en realitetsdebatt om utviklingen innenfor asylfeltet i sitt eget land. Men det kunne jeg godt tenke meg å få et svar på fra representanter fra regjeringspartiene i løpet av denne debatten: Hva er det man mener med «sammenlignbare land», når man sier at man skal føre en asylpolitikk på linje med disse landene?

I dag kunne vi våkne opp til nyheten om at mange av våre soldater opplever at det blir drevet rovdrift på dem, særlig i forbindelse med utenlandsengasjementet i Afghanistan. De får for lite hviletid. Det i seg selv er selvfølgelig et problem for den enkelte soldat, men det forteller oss jo at utviklingen for det norske forsvar går i gal retning. Den måten man har valgt å formulere dette på nå gjennom mange år, har vært at man skal modernisere det norske forsvar. Sannheten er at det er ikke det man gjør lenger. Nå driver man en planlagt nedbygging på grensen til det uforsvarlige, og det mener jeg denne sal bør drøfte langt mer inngående i tiden som kommer. Vi har et forsvar som trenger å være operativt både hjemme og ute, men som ikke finner den nødvendige sammenheng mellom de uttrykte ambisjoner og de budsjettammer de får tildelt. Det er ikke en situasjon som kan

fortsette, og det bør bekymre regjeringen mer enn det det gjør.

Så er det bare å konstatere at regjeringens store prosjekt helt siden den berømte månelandingstalen, nemlig klimapolitikken – ja, der er de facto alle ambisjoner forlatt. Jeg hørte hva statsministeren sa, men når man leser trontalen er det veldig vanskelig å få øye på de nye ambisjonene, de klare målsettingene, de konkrete virkemidlene som regjeringen har tenkt å ta i bruk, og kanskje jeg kan si det sånn: Kanskje er det like bra.

I fjorårets debatt, for nøyaktig ett år siden, fremmet Fremskrittspartiet et forslag om å be regjeringen etablere en ordning med et velferds- eller Nav-ombud. Regjeringspartiene ba om at det forslaget ble omgjort til et oversendelsesforslag, fordi man åpenbart hadde ambisjoner om å gjøre noe med det. Ett år er gått uten at noen ting har skjedd. Derfor tar Fremskrittspartiet opp igjen det forslaget i år fordi vi synes det er litt lite etterrettelig fra regjeringspartienes side når de ber oss gjøre det om til et oversendelsesforslag, skaper et inntrykk av at dette vil de gjøre noe med, og så har det altså ligget i skuffen siden.

Vi fremmer også en rekke andre forslag, både innenfor eldreomsorgsfeltet, hvor vi mener at Stortinget bør få seg forelagt en melding, eller en fremdriftsplan, slik at vi kan få se hvordan regjeringen har tenkt å nå målsettingen om full sykehjemsdekning. Det kan ikke lenger bare være et slagord, det må også komme til syne gjennom virkemidler og realiteter. Det må ikke være en godt bevart hemmelighet – særlig av hensyn til alle landets eldre mennesker som trenger eller vil komme til å trenge omsorg i nær fremtid.

Jeg tar med dette opp alle Fremskrittspartiets forslag som vil bli omdelt i salen.

Presidenten: Representanten Siv Jensen har tatt opp de forslag hun refererte til.

Det blir anledning til replikkordskifte.

Helga Pedersen (A) [10:49:39]: Jeg la merke til at representanten Jensen brukte hele sitt innlegg til å snakke om regjeringens politikk. Nå skal hun få sjansen til å si litt om Fremskrittspartiets politikk.

En av suksessfaktorene bak den norske modellen er trepartssamarbeidet som vi har i arbeidslivet, mellom stat, fagbevegelse og arbeidsgivere. Gjennom samarbeidet med en ansvarlig fagbevegelse har vi i Norge klart å finne fram til et nytt, bærekraftig pensjonssystem. Vi klarte å finne treffsikre tiltak for å møte finanskrisen, og vi har også fått på plass moderate lønnsoppgjør som tar hensyn til den konkurranseutsatte industrien. Fremskrittspartiet er motstander av landsomfattende tariffavtaler og har programfestet at sentrale avtaler, inngått av «monopol-lignende organisasjoner», er til hinder for et fritt arbeidsmarked. I tillegg vet vi at partiet går inn for å svekke arbeidsmiljøloven, og stemmer konsekvent imot regjeringens tiltak mot sosial dumping. Hvorfor vil Fremskrittspartiet undergrave det organiserte arbeidslivet som har sikret oss høy sysselsetting, stor forutsigbarhet og høy produktivitet?

Siv Jensen (FrP) [10:50:52]: Det er jo feil. Fremskrittspartiet vil ikke undergrave det organiserte arbeidslivet, men vi ønsker større fleksibilitet, og i motsetning til Arbeiderpartiet, som først og fremst lytter til LO, vil Fremskrittspartiet også lytte til de andre organisasjonene, som i sak etter sak og på område etter område føler seg tilside-satt. De føler ikke at de når frem til regjeringens bord med sine standpunkter og synspunkter, som ofte avviker fra de standpunktene LO har. Jeg mener faktisk det er viktig å lytte også til de arbeidstakerne som er organisert, i tillegg til at det er viktig å lytte til de arbeidstakerne som har valgt å ikke være organisert, og det er noen av dem også. Poenget er at vi kan fint ivareta pilarene i dette ved å ha et trepartssamarbeid – det har ikke Fremskrittspartiet tenkt å rokke ved – men vi har også tenkt å låne øre til flere enn LO, uten å la dem få lov til å bli sentralstyremedlemmer i Fremskrittspartiet av den grunn.

Helga Pedersen (A) [10:51:50]: I forrige replikkrunde etterlyste representanten Jensen lesing fra Fremskrittspartiets program, og jeg skal derfor imøtekomme hennes ønske. Jeg refererer fra prinsippprogrammet:

«Arbeids, lønns- og ansettelsesavtaler fungerer best dersom disse oppnås ved enighet mellom arbeidstakerne og arbeidsgiverne i den enkelte bedrift. Et slikt system vil bidra til at bedrifter bedre tilpasses opp- og nedgangstider. Det vil også være i de ansattes interesse å bidra til sikring av arbeidsplasser i Norge gjennom midlertidige endringer av lønns- og arbeidsbetingelser. Gjennom bedriftsmessige oppgjør vil lønningene i større grad tilpasses bedriftenes inntjeningssevne.»

Mitt spørsmål til representanten Jensen blir da: Hvordan kan Fremskrittspartiet påberope seg å være partiet for folk flest, samtidig som de har den holdning at den enkelte arbeidstaker selv skal ta regningen hvis en bedrift går dårlig, uansett årsak?

Siv Jensen (FrP) [10:52:51]: For det første er jeg glad for at Helga Pedersen siterer fra Fremskrittspartiets program, for det er veldig godt skrevet. Det handler i bunn og grunn om at det er viktigere for arbeidstakerne i dette landet at arbeidsplassen deres består enn at den går under. Jeg registrerer at flere av de fagorganiserte også tar til orde for å gå bort fra kun de sentrale lønnsoppgjørene og ta mer hensyn til forholdene ute på den faktiske arbeidsplass. Det betyr jo ikke at man ikke skal ha det vernet som ligger i dagens lovgivning i forhold til arbeidsledighetstrygd og andre ting, det står Fremskrittspartiet fullt og fast ved. Men det må altså være bedre at folk har en jobb å gå til enn at de ikke har en jobb å gå til, og derav bør man kanskje være mer opptatt av, i dårlige tider, i bedrifter som kanskje er i en veldig krevende tid, å finne løsninger sammen med de ansatte fremfor at man ignorerer problemet og håper på at det skal gå over.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [10:53:58]: Aller først: En mulig FrP-fest for åpning av olje i Lofoten vil jeg avlyse, og jeg ville nok heller ikke begynt å planlegge vorskippet, var jeg Siv Jensen.

Mye kan bli bedre i Norge. Det er likevel langt fra å mene at mye kan forbedres til å mene at Norge bør gjøre det meste annerledes, som Fremskrittspartiet mener i sine programmer. Verden er inne i en finanskriser, men i Norge går det bra. FN mener Norge er verdens beste land å bo i, vi er nest best på likestilling, og vi har mye lavere arbeidsløshet enn andre sammenliknbare land. Den norske modellen med sterke fellesskapsløsninger, omfordeling, likestilling og høy organisasjonsgrad høster anerkjennelse fra stadig flere. Men mens verden vil til oss for å lære, vil FrP-erne helst ut av landet og tilbake i tid. De vil til Baltikum, til republikanerne i USA og til Thatchers England.

Hvorfor dette suget etter å bli som de landene som scorer dårligst på levekår, og hvor klasseskille er desidert størst?

Siv Jensen (FrP) [10:54:56]: Jeg er helt enig i at veldig mye er veldig bra i Norge, men jeg tror likevel vi skal tillate oss å se litt bak de fasadetailene som ble presentert, særlig når det gjelder arbeidsledighet. Det kan godt fremstå slik at arbeidsledigheten i Norge er lav, men virkeligheten er jo at det er et betydelig antall mennesker i dette landet i arbeidsfør alder som ikke registreres i arbeidsledighetsstatistikken, men som ønsker å komme i jobb. De er registrert i andre statistikker, de er registrert ved hjelp av andre virkemidler. Et eksempel på det er mange av landets funksjonshemmede som ønsker å komme i jobb, bl.a. fordi det lar seg gjøre hvis man fasiliterer hverdagen deres noe. Jeg har ikke registrert at regjeringen har vært spesielt opptatt av å gjøre noe med det, til tross for at det er tusenvis av mennesker, vel utdannede, som gjerne vil i jobb, gjerne vil være ordinære skattebetalere, men som ikke er definert som arbeidsledige på den fine, flotte statistikken som den rød-grønne regjeringen liker å selge i utlandet, men som ikke er helt korrekt.

Ola Borten Moe (Sp) [10:56:11]: I gamle dager var det trygdede, alenemødre og nordlendinger som i tillegg til bønder og folk i den tredje verden som skulle ta regningen for Fremskrittspartiets massive skattelettelser. I takt med at Fremskrittspartiet har blitt større, har regningstakerne blitt færre, og nå er det bare bønder og innbyggere i den tredje verden igjen. Det siste er åpenbart usolidarisk, det første er uforståelig og uansvarlig. Det er i dag svært mange som investerer millioner og hele sin framtid i matproduksjon og landbruk i Norge. Fremskrittspartiets politikk vil bety ruin for tusenvis av familier og enkeltindivider over hele landet. Hva har de gjort for å fortjene det?

Siv Jensen (FrP) [10:56:58]: Når det gjelder finansieringen av Fremskrittspartiets veldig gode forslag over statsbudsjettet, har jeg lyst til å minne representanten Borten Moe om at Norge i motsetning til nesten alle andre land går med store overskudd som det er fullt mulig å investere i vårt eget land fremfor å la være å gjøre det.

Så til landbrukspolitikken: Når Fremskrittspartiet tar til orde for en omlegging av norsk landbrukspolitikk, er ikke det først og fremst for å finansiere eldreomsorg eller vei-

bygging. Det er for å frigjøre landets matvareprodusenter fra et omfattende byråkrati, et omfattende og krevende lovverk som ikke akkurat skaper den fleksibiliteten og dynamikken og de tilpasningsmulighetene som norske matvareprodusenter kunne hatt hvis regelverket var mer liberalt. Dette gjelder ikke bare Norge. Det er mange andre land som driver en noe spesiell subsidiepolitikk på det området, samtidig som man snakker pent om å gjøre noe med fattigdommen i den tredje verden. Da kunne man begynt med å ta bort tollbarrierene og inkludert de fattige landene i verdenshandelen.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:58:14]: Eg lytta nøye til representanten Siv Jensen då ho snakka om enkeltmennesket sin fridom og trua på det enkelte menneske. Ein av dei mest grunnleggjande fridomane er jo nettopp retten til å tru og til å uttrykkje si tru. Dagens regjering har gong på gong valt å sjå vekk ifrå alt det positive kristne og religiøse organisasjonar har å bidra med i samfunnet – omsorg for sine medmenneske osv. Ein har sett trusfridomen bli trua gjennom t.d. ønsket om å styre kyrkja sin liturgi i tilknytning til ekteskapslov, ein ser det i frivillige organisasjonar, ein ser det i arbeidsmiljøloven osv. Framstegspartiet har fleire gonger teke til orde for å innsnevre truande sin rett til å uttrykkje si tru, alt ifrå hijab til prangande religiøse kors eller symbol.

Mitt spørsmål til Siv Jensen er: Er Siv Jensen og Framstegspartiet med på å sikre religionen sin plass i det offentlege rom og enkeltmennesket sin rett og fridom til å uttrykkje og utøve si tru?

Siv Jensen (FrP) [10:59:18]: Jeg ble litt i stuss når Kristelig Folkeparti nå velger å ta en replikk på Fremskrittspartiet, for jeg trodde kanskje det betydde at de nå beveger seg bort fra et ikke-sosialistisk samarbeid. Men da jeg hørte tonen i spørsmålet, er det verdt å merke seg at mange av de problemstillingene som Kristelig Folkeparti nå tar opp i replikken, finner de større dekning for i samarbeid med Fremskrittspartiet enn med noe annet parti i Stortinget. Det bør jo borge for et godt samarbeid fremover.

Så til dette med hijab: Jeg kan ikke med min beste vilje forstå hvorfor det å bære hijab først og fremst dreier seg om å uttrykke tro. Slik jeg ser det, er hijab først og fremst noe av det mest kvinneundertrykkende virkemiddel som finnes. Ingen skal fortelle meg at de fleste kvinner som i dag bærer hijab, særlig i land langt borte fra oss selv, gjør det frivillig, gjør det først og fremst som et uttrykk for tro. De gjør det av helt andre årsaker, de gjør det fordi de lever i samfunn som dyrker det å undertrykke kvinner. Jeg mener det er noe vi må slåss mot med nebb og klør.

Trine Skei Grande (V) [11:00:40]: I fjor da vi hadde trontaledebatt, var det like før København-toppmøtet. Mange av oss hadde med i aftenbønnen at det skulle gå bra. Det gjorde det ikke, og Fremskrittspartiet bejublet det i dette huset. Jeg stilte spørsmål til representanten Jensen, ikke én gang, men faktisk to ganger, i løpet av trontaledebatten i fjor. Jeg syntes ikke jeg fikk

noe svar, så jeg prøver igjen: Finnes det menneskeskapt klimaendringer?

Siv Jensen (FrP) [11:01:14]: Det er helt riktig at København var på dagsordenen i fjor. Det ble også aktualisert fordi Fremskrittspartiet selv fremmet et forslag om løpende å få en statusrapport fra regjeringen i Stortinget. Det ble gjort om til et oversendelsesforslag, og det førte faktisk frem, slik at Stortinget ble informert om posisjonene.

Men det vi har sett i ettertid, er at det ikke førte frem. Regjeringen skriver selv i trontalen at den ikke har noen som helst tro på det neste toppmøtet, og spørsmålet er: Når kan vi påregne et toppmøte som faktisk gir resultater? Det det forteller meg, er at det handler om veldig mye mer. Men i Norge kommer dette først og fremst til uttrykk gjennom floskler, ord og uttrykk og langt mindre gjennom handling.

Fremskrittspartiet har for lengst erkjent at det eksisterer klimaendringer. Så er spørsmålet: Er det vi mennesker som står for dem alene, eller kan det også hende at naturen går sin gang og bidrar til at det skjer?

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Erna Solberg (H) [11:02:38]: Norge er for de aller fleste et godt land å bo i. Det var det da de rød-grønne overtok i 2005, og det kommer sikkert også til å være det når de rød-grønne går av i 2013.

Men Norge forblir ikke et godt land å bo i hvis ikke vi jobber for det. Vi må ta tak i de største utfordringene og de viktigste oppgavene. For den erkjennelsen som må ligge over oss alle, er at vi har ti år på oss før statens inntekter blir mindre enn statens utgifter, hvis vi ikke tar grep for å øke inntektene nå. Det vil være en helt ny virkelighet for et land som i flere årtier har vært medlem av en eksklusiv klubb av land velsignet med store naturressurser, som har gitt oss store, stabile overskudd på budsjettene.

Land som over tid har levd med store underskudd på statsbudsjettene, opplever i dag å måtte gjøre tunge og vanskelige omstillinger. Massive kutt i velferdsgodene, massearbeidsløshet og sosial uro preger mange av de landene. Da skal vi huske på at oljefondet ikke vil være en evig beskyttelse mot å måtte gjøre omstillinger. Oljefondet utsetter problemene, men det løser ikke fremtidsproblemene til Norge.

Jeg tror at hver generasjons politikere i fremtiden vil bli målt på hvilken evne de har hatt til å ta fremtidsutfordringene på alvor, ikke bare tilby nye ting hvert eneste år og i hver valgkamp, men hvordan de klarer å forberede landet på de utfordringer som kommer fremover. Hvis ikke vi nå tar fatt på de omstillingene som kreves, og tar denne utfordringen på alvor, vil vår generasjon være den første som overlater landet til våre etterkommere i dårligere forfatning enn det vi har fått fra dem som var før oss.

Høyres ambisjon er å skape et samfunn med muligheter for alle, fordi vi vet at den skaperkraften som ligger hos enkeltmenneskene, muligheten til å løfte seg gjennom ar-

beid, kreativitet og innsats, er den viktigste formuen dette landet har, og at det er veien videre hvis vi skal sørge for å møte omstillinger og endringer i vårt samfunn.

Men det er også viktig at det ikke bare dreier seg om dem som er sterke og kan bruke et større mulighetsrom selv, det dreier seg også om å hjelpe alle til å bruke talentene sine. Jeg var for noen dager siden på en konferanse hvor Thorbjørn Jagland talte. Han avsluttet sitt innlegg med å si: Det å gi folk muligheter dreier seg i dag også om å gi folk skreddersøm, å gi dem tiltakene som gjør at de kan bruke sine muligheter. Det var en tale til funksjonshemmede, men det er like viktig for alle grupper i vårt samfunn at det ikke bare er de generelle, men også de målrettede tiltakene som bidrar til å skape samfunnet som gir muligheter for alle.

Det er lett å snakke om utfordringene fremover, men det er handling som er nødvendig for å løse dem. Da er det viktig å understreke at vi har muligheten til å vise handling de neste ti årene. Det er nemlig sånn at vi har et fantastisk mulighetsrom hvis vi sørger for å fokusere på hvordan vi skal få vekstfremmende investeringer innenfor utdanning, forskning og infrastruktur, og skattereduksjoner, og samtidig sørge for et velferdssamfunn som gjør at hver enkelt kan bruke mulighetene sine.

Verden rundt oss går raskere hver eneste dag. Da blir det noe smått over en norsk politisk debatt som ofte preges av at man er fornøyd med å ha brukt én krone mer enn et annet parti. Vi må klare å løfte blikket mer, og vi må endre den politiske kursen.

For Høyre er det viktig at vi får mer kunnskap i skolen. Vi kan ikke ha lavere ambisjoner for våre barn enn de har for seg selv, og små barn har store ambisjoner. De vet de kan mye hvis vi hjelper dem på veien – med bedre lærere, styrkede basisfag, fokus på resultater fra første skoledag og oppover. Bedre kunnskap og mer forskning er nødvendig hvis vi skal styrke Norges konkurransekraft.

Og så må vi fokusere på å skape mer, ikke fokusere på å skatte mer. Vi må investere i fremtidens velferd gjennom verdiskaping og vekst. Små og mellomstore bedrifter trenger mindre skatt og mer å rutte med for at de skal kunne skape de jobbene som bidrar til å gjøre samfunnet bærekraftig fremover. Og folk må få en ny sjanse til å komme tilbake til arbeidslivet, slik at de klarer seg av egen kraft – delta og bidra i samfunnet og gi seg selv den selvrespekten det er. Mange får større problemer enn de hadde trengt i et samfunn som har så mange som kunne jobbe litt, men som står utenfor.

Så kommer vi ikke forbi at vi er nødt til å forbedre offentlige sektor. Norge er jo verdensmester i pengebruk, men vi er ikke verdensmestre i resultater på mange av de områdene vi bruker mye penger på. Det gjelder både helsesektoren og skolesektoren. Svaret på utfordringene er altså ikke mer sløsing med skattebetalernes penger, men å skape nye løsninger som gjør at vi får bedre resultater for de pengene vi bruker, og gi flere valgmuligheter, sånn at brukerne får mer makt, og sånn at man kan klare å lage den skreddersømmen som er nødvendig.

Det er noen som forsøker å si at det blir for mye snakk om omstilling og endring når Høyre snakker om politikk.

Av og til gjør vi det, vi snakker om pragmatiske løsninger, hvordan vi kan skape større rom. For meg er det et tankekors at en konkurranse om renhold og kantinedrift i sykehusene kan frigjøre 3 mrd. kr. Det kan bety at 150 000 flere pasienter i Norge kan behandles. Det er kanskje litt kjedelig å høre på sånt, men det er faktisk helt nødvendig for en politiker. Hvis ikke går mange pasienter glipp av muligheter. Eller offentlige innkjøp kan gjøres på smartere måter og kanskje spare oss for 20 mrd. kr i året. Derfor er vi nødt til å se på omstilling og endringer og bruke skattebetalernes penger bedre.

Men vi må også slippe alle gode krefter til, for på mange områder holder det ikke hvis det bare er offentlig sektor som skal løse utfordringene våre fremover. Samarbeidet med ideelle og private for å gi brukerne bedre kvalitet i tjenestene, større mangfold og mer valgfrihet bidrar til et bedre samfunn. Det er private aktører som har bidratt til å sørge for full barnehagedekning og gode barnehager. Derfor vil Høyre, i motsetning til regjeringen, samarbeide med private for å bedre sykehjemsdekningen, gi raskere helsehjelp og raskere bygging av vei og jernbane.

Vi må altså endre kursen hvis vi skal løse de utfordringene vi står overfor. Hvis ikke skyver vi ansvaret og problemene over på andre og på de neste generasjonene.

Fremtidens velferd krever også et solid økonomisk fundament å hvile på. Det er utgangspunktet for at Høyre fører og alltid kommer til å føre en ansvarlig økonomisk politikk. Det gjenspeiler seg også i at vi i budsjettene prioriterer infrastruktur, skole, forskning og utvikling. Å ta hvilekjær innenfor disse områdene har sin pris på lang sikt. Det blir lavere verdiskaping og mindre velferd. Vi vil føre den motsatte typen politikk, en politikk for å sikre varig velferd gjennom økt vekst, ikke bare gjennom skatteøkninger. Det gjør vi fordi økonomisk vekst er et mye mer solid fundament å skape sikringen av velferd på enn det å øke skattene. Å prøve å sikre varig velferd gjennom økte skatter er som å bygge slott på sandgrunn nær tidevannet: Når tidevannet kommer, forsvinner slottet.

I fem år har vi hørt mye skryt om hvor mye penger regjeringen bruker på ulike formål, som om sosialt engasjement eller omsorg for velferden kan måles i pengebruk eller i store ord. Jeg vil nå, etter fem år, utfordre regjeringen til å snakke om hva de har oppnådd med sitt historisk høye pengebruk, hva de har oppnådd innenfor helse, eldreomsorg, rusomsorg, fattigdomsbekjempelse og barnevern. Kjære statsminister, dette er faktisk statens ansvar, ikke kommunenes! I det replikkordskiftet man nylig hadde, hørtes det ut som om det var kommunene som hadde nedlagt tilbud. Nei, det er staten, under Jens Stoltenbergs ledelse som statsminister, som har nedlagt disse tilbudene. Og vi vil gjerne se på fasiten av det som har skjedd. Helsekøene har økt, der er det nå 248 000. Økningen er på 53 000. Ventetidene har økt. Det står over 4 000 rusavhengige og venter på behandling. Det er en økning på 350 de siste to årene. Listen er altså lengre på dette området. Er det disse resultatene som gjør at regjeringen snakker om en samfunnsmodell som man advarer mot å gjøre den minste lille endring på? Jeg tror det trengs en ny kurs for å oppnå bedre resultater for de pengene vi bruker.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Helga Pedersen (A) [11:13:05]: Den norske modellen har bidratt til at vi lever i et samfunn med små forskjeller og lav ledighet, og den har sikret oss god økonomisk vekst.

Høyre har den siste tiden prøvd å framstille seg selv som et velferdsparti, og også forsøkt å skape den framstilling at regjeringens politiske farge betyr ingen ting når det gjelder den norske modellens framtid. Derfor kan det være på sin plass å minne om at den norske modellen hviler på tre stolper – et skattenivå som kan finansiere de velferdsordningene vi har i Norge, en sterk offentlig sektor og et godt trepartssamarbeid i arbeidslivet. Vi ser at Høyre gjentatte ganger går til angrep på alle disse tre stolpene. De vil ha store skatteutt, til tross for at representanten Solberg nå i sitt innlegg selv pekte på utfordringene med å finansiere framtidens velferd. Bare det å fjerne formuesskatt og arveavgift tilsvarer drift av 18 000 sykehjems plasser. Så mitt spørsmål er: Hvordan kan Erna Solberg hevde at den norske modellen vil bestå uansett, når hennes eget parti systematisk angriper hele modellen?

Erna Solberg (H) [11:14:18]: Det er slående at Arbeiderpartiet aldri snakker om at det viktigste fundamentet for den norske modellen er at vi skaper økonomisk vekst. Det er det som gir grunnlaget for om vi kan finansiere eller ikke. Når vi sier vi skal fjerne enkelte skatteformer, er det fordi det vil bidra til større økonomisk vekst.

I dag har Arbeiderpartiets parlamentariske leder en artikkel hvor hun forteller hvor fælt alt er i Sverige, og at Høyre egentlig vil gjøre akkurat det samme. De siste fire kvartalene har Sverige hatt større økonomisk vekst enn Norge. I andre kvartal i år har de en vekst på 4,5 pst., høyest i Europa. Vi har en vekst på 0,9 pst. Forskjellen, 3,6 pst. – ja, vet dere hva? – betyr i løpet av en liten periode det dobbelte av det antall sykehjems plasser regjeringen har som målsetning frem til 2005. Den typen økonomisk vekst, som kan oppnås gjennom en god skattepolitikk og bidra til flere arbeidsplasser, sikrer velferden bedre enn Arbeiderpartiets status quo-tankegang.

Helga Pedersen (A) [11:15:26]: Det er grunn til å minne om noen grunnleggende forskjeller mellom den utviklingen vi har hatt i Norge under rød-grønn regjering, og i Sverige under Moderaternas styre. I Sverige er ungdomsledigheten på 25 pst. Den generelle arbeidsledigheten er på 8 pst. I Norge er den på 3 pst. De skattelettene på 100 mrd. kr som den borgerlige regjeringen i Sverige har gjennomført, har bl.a. resultert i at 25 000 ansatte innenfor helse, skole og omsorg har måttet ta sin hatt og gå. Bare innenfor skolevesenet har det forsvunnet 3 000 lærere på under ett år. Så mitt neste spørsmål til Erna Solberg er: Kan Høyre vise meg det landet som har gjennomført store skatteutt, som har mindre forskjeller mellom folk, mer velferd og høyere produktivitet enn det vi har i Norge?

Erna Solberg (H) [11:16:21]: Unnskyld at jeg sier det, men jeg synes det er en litt fordummende politisk debatt

hvis vi i Norge ikke anerkjenner at hoveddelen av forskjellene mellom Norge og mange andre land gjennom finanskrisen dreier seg om oljeinntekter og om den ressursen vi har knyttet til det. Den dreier seg ikke om den politikken som er ført i Norge – en politikk som vi for øvrig i store trekk har vært enige om at vi skulle gjennomføre.

Men så tilbake igjen til den svenske situasjonen. For når de har 4,5 pst. vekst og vi har 0,9 pst. vekst, er jeg helt sikker på at man vil se andre tall når det gjelder lærere i skolen i Sverige, andre tall når det gjelder velferds-satsingen. For det som skjer når man har 4,5 pst. vekst i en økonomi, er faktisk at skatteinntektene til kommunene øker. Muligheten for å utvikle velferden blir større. Derfor er vårt utgangspunkt noe annet. Vi sørger for bedre økonomisk vekst. Dermed får vi rom for å utvikle velferden fremover. Kanskje om ett år kan det være sånn at Arbeiderpartiet synes argumentene når de peker på Sverige, var litt dårlige.

Bård Vegar Solhjell (SV) [11:17:38]: Representanten Erna Solberg har hatt stor suksess i det siste, vil eg seie, med å leggje retorikken kraftig inn mot sentrum og understreke ein politisk retorikk om at vi er alle samde om dei store prosjekta og korleis vi skal skape for tida etter oljen – velferdspartiet Høgre – og i innlegget her no at vi må bruke pengane så godt som mogleg. Eg er einig i alt det. Så eg trur kanskje at kva for velferdspolitikkk vi skal føre, er den debatten vi faktisk kan føre i Noreg.

Representantane Røe Isaksen og Astrup skreiv for nokre år sidan i ei bok at det store fleirtalet av dei som mottok velferdstenester i Noreg i dag, har ikkje bruk for det. Vi blir alle oppmoda til å «leve et liv i ansvarsløshet fordi fellesskapet skal ta hånd om alle våre ønsker og behov».

Og representanten Astrup held fram i DN i 2009:

«For oss er ikke velferdsstatens mål at den skal gjøre mer for stadig flere; da vil resultatet være flere klienter og færre som står på egne ben.»

Er representanten Solberg samd i eit slikt syn på korleis velferdsstaten fungerer?

Erna Solberg (H) [11:18:46]: Jeg er enig i et syn som sier at det viktigste i et samfunn er at færrest mulig trenger hjelp fra det offentlige for å klare livet sitt. At flest mulig står på egne ben, at flest mulig er i en trygg jobb, og at de får muligheten til å utvikle seg, er jo det ønsket vi alle burde hatt. Og det er det jeg leser ut av det bl.a. Torbjørn Røe Isaksen sier. Jeg ønsker meg flere funksjonshemmede tilbake igjen i jobb og uavhengig av uføretrygden, og at de trenger et minimalt tilbud av hjelp for tilrettelegging for å være der. Jeg trodde noe vi var enige om skulle være målsetningen, var at velferdsstaten skal være mest for dem som trenger den mest, men først og fremst være en trampoline og ikke et nett som klamrer seg rundt deg – en trampoline som gjør at du kommer tilbake igjen til arbeidslivet, og kan være uavhengig. Fordelen med det er at da har vi større rom for å hjelpe dem som absolutt alltid kommer til å trenge hjelpen mest, de som ikke har en mulighet til å komme tilbake igjen til arbeidslivet, fordi de ikke er

funksjonsdyktige nok, fordi de er så syke at de trenger mer omsorg. Vi har mange ambisjoner om å utvikle omsorgen i vårt samfunn for de gruppene som trenger det mest.

Bård Vegar Solhjell (SV) [11:20:00]: Det trur eg var ein veldig spesiell lesing av setningane at det store fleirtalet av dei som mottok velferdstenester i Noreg i dag, har ikkje bruk for det, og vi blir alle oppmoda til «et liv i ansvarsløshet». Barnehagar, skular, skulefritidsordninga, helse og eldreomsorg er velferdstenester. Meiner representanten Solberg at vi bør ha færre som brukar barnehagar, videregående skular og alle dei andre tilboda her? Det trur eg eigentleg ikkje ho gjer. Men det er antakeleg ein djup sprik mellom det ønsket om nedbygging av velferdsstaten som mange på høgresida har, og Høgres nye retorikk. Så eg gjentek spørsmålet mitt: Er det slik at ho er einig i at det store fleirtalet ikkje treng velferdstenestene, og at vi lever eit liv i ansvarsløse?

Erna Solberg (H) [11:20:48]: Da skal jeg oppklare en åpenbar misforståelse hos representanten Bård Vegar Solhjell. Jeg tror vi definerer velferdsstaten litt forskjellig. Jeg oppfatter utdanning først og fremst som en samfunnsinvestering i at mennesker får muligheter fremover. Jeg oppfatter det å gi god kunnskap og kompetanse som en viktig investering vårt samfunn gjør for å løfte oss fremover. Du kan kalle det velferdsstaten, vi kaller det en del av velferdssamfunnet. Men vi er opptatt nettopp av en god skole. Derfor har vi ambisjoner om at flere skal gjennomføre skolen, at flere skal lære å lese og skrive. Det er en skam at vi gjør for lite for de voksne som har gått ut av skolen uten å ha lært å lese og skrive, slik at de ramler utenfor. Derfor er vi opptatt av når vi sier muligheter for alle, at det samfunnet vi skal skape, skal utruste enkeltindividet til å bli mest mulig uavhengig gjennom at vi gir dem kompetanse, kunnskap og evne til å klare seg selv, evne til å betale regningene sine neste måned. Så kan det være at vi bruker ordene litt forskjellig. Men hvis jeg skal bruke f.eks. Audun Lysbakkens gamle tanker som rettesnor for hva SV mener i dag, så får vi en morsom debatt.

Ola Borten Moe (Sp) [11:22:14]: Jeg vil takke Erna Solberg for det jeg på mange vis oppfattet som et anstendig innlegg i god Høyre-tradisjon. Det var en grei virkelighetsbeskrivelse både når det gjaldt at Norge var et godt land å bo i, og ikke minst at inntektene blir mindre enn utgiftene i nær framtid. Løsningene, ifølge Høyre, ligger i nøktern offentlig pengebruk, forsiktig forandring og omstilling i tråd med konservativ ideologi. Målet er å overlate et bedre samfunn til neste generasjon og å slippe gode krefter til.

Så langt alt godt. Men så blir da det store spørsmålet: Hvor kommer Fremskrittspartiet inn i dette bildet? Det er et parti som har stilt seg utenfor alle store forlik. Det er et parti som kombinerer norgesrekord i økte utgifter med reduserte skatteinntekter. De representerer et fundamentalt brudd med mye av den felles politikken Solberg snakker om, og dermed også med Høyres egen politikk. Hva blir fasit? Kan Erna Solberg garantere for at de brede forlike-

ne står ved lag hvis meningsmålingene skulle gå inn og Høyre og Fremskrittspartiet skulle styre i lag?

Erna Solberg (H) [11:23:22]: Når det gjelder de forlik Høyre har undertegnet, vil jeg få lov til å si som et apropos at kanskje statsministeren skulle takket opposisjonen og ikke bare fagbevegelsen for noen av forlikene, siden vi alle har undertegnet på dem.

Så er det sånn at når Høyre undertegner et forlik, holder vi forliket. Det kommer vi til å gjøre uansett hvem vi samarbeider med fremover, eller hvilken regjering vi har. Det gjelder klimaforliket, hvor vi egentlig i spenning nå venter på oppfølgingen. Det er litt spesielt at det er nesten tre år siden vi undertegnet klimaforliket, og at det kommer til å ta nok et år før vi skal ha oppfølgingen av klimaforliket gjennom Klimakur. Noe sier meg at regjeringen også kunne satt inn ekstra driv for å gjennomføre og komme med forslagene som skal til for at vi kan nå noen av forlikene fremover.

Ja, Fremskrittspartiet og Høyre har ulik politikk på noen områder, og så er vi enige om en samfunnsretning på enkelte andre områder, bl.a. spørsmålet om å bruke alle de gode kreftene i vårt samfunn og sørge for at mennesker kan få verdighet også gjennom valgfrihet, noe som jeg tror er ganske alvorlig og viktig i vårt samfunn i dag.

Presidenten: Jeg har oppfattet det slik at representanten Borten Moe har bedt om ytterligere en replikk.

Ola Borten Moe (Sp) [11:24:34]: Jeg har det.

Presidenten: Vær så god!

Ola Borten Moe (Sp) [11:24:36]: Det er bare en presisering, fordi jeg opplever at det som blir sagt nå, er ganske viktig. Fremskrittspartiet har en helt annen tilnærming til handlingsregelen. Siv Jensen sa fra talerstolen her for litt siden at Pensjonsreformen handlet om innsparing for statskassen, ikke at vi skulle ha et forutsigbart og bærekraftig pensjonssystem for framtiden. Og klimapolitikken til Fremskrittspartiet kjenner vi alle til. Det Erna Solberg nå i praksis gjør, er å garantere mot gjennomføringen av store deler av Fremskrittspartiets politikk. Det synes jeg er bra, men jeg synes godt man kunne vært enda mer spesifikk, slik at vi vet hva vi har å forholde oss til. Det er nå altså rett og slett slik at Høyres leder nå garanterer mot store deler av Fremskrittspartiet politikk.

Erna Solberg (H) [11:25:19]: Det er sånn at vi kommer til å stå for vår politikk. Vi har noen absolutter – det har vi sagt før. Blant annet fører Høyre alltid en økonomisk ansvarlig politikk, fordi vi vet at i vårt samfunn, hvor vi ønsker at mennesker skal ha mest mulig uavhengighet og selvstendighet, er det å ha gode rammebetingelser rundt den økonomiske politikken noe av det viktigste vi gjør. Det er en premiss som jeg forutsetter at alle som vil samarbeide med Høyre, også har med seg i sine tanker om hvordan man skal gjennomføre politikk.

Så har jeg lyst til å si at jeg merker meg med interesse

også at regjeringen alltid er klar og tydelig i sin politikk. I trontalen kom det en invitasjon til opposisjonen om å være med på å rydde opp i en viktig senterpartisak, nemlig bestandsmålene for ulv og jerv og andre villdyr. Jeg vet at der er kanskje regjeringsspriket størst. Da er det kanskje godt å ty til oss på de områdene. Jeg registrerer at det ville ikke vært mye ulv igjen hvis politikken i Senterpartiets valgkamp fra 2009 skulle vært gjennomført.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:26:50]: La meg starte med en personlig bemerkning: Å få ansvar i regjering og storting er et demokratisk privilegium. Med det følger en glede over å få utrettet noe, men også dager med motbør. Det siste må vi leve med, det første er faktisk noe å leve for.

Trontalen forteller hva regjeringen vil. Denne debatten er mer enn noen annen kalt opposisjonens debatt. Den gir opposisjonen anledning til å bedømme hva regjeringen får til av det den gjerne vil. Det jeg har lyst til å komme med noen bemerkninger om først, er det som er i ferd med å festne seg etter den rød-grønne regjeringen – to erfaringer knyttet til dens politiske prosjekt – og så vil jeg bruke hoveddelen av mitt innlegg til å snakke om hva Kristelig Folkeparti har for visjoner framover.

Det rød-grønne Soria Moria-prosjektet er på flere måter blitt nettopp det navnet tilsa, en utopi som ga løfter om noe som allerede navnet sa var en illusjon. De fattige blir flere. De følger med det rød-grønne prosjektet som nissen på lasset. De som hevdet at det bare sto om politisk vilje, kan nå velge blant to forklaringer: De har ikke den viljen, eller de tok feil.

Den andre delen av det som er i ferd med å festne seg, er de stadige demonstrasjoner av intern uenighet, og da tenker jeg ikke på innad og mellom partiene, men i regjeringen. Jeg skal ikke trette Stortinget med en lang liste av eksempler, men vi har sett det demonstrert her i stortingssalen i dag:

- når man priser en frivillig innsats i ord, men skviser ut frivillig sektor gjennom rigide anbudsrunder i gjerning
- når man taler imot å la markedet prege helsesektoren her i Stortinget, men lar markedstenkningen gjennomsyre de offentlige helseforetakene i praksis
- når statsråder i regjering vedtar å føre høyspentstrøm over Hardanger i monsternaster, men samtidig gir folket inntrykk av å være imot. Vel, vi får se på nyåret hva som blir fasiten i den sammenhengen

Dette er også et problem for Stortinget, fordi de langdryge og smertefulle dragkampene i regjeringen har gitt mindre handlingsrom for samspill og samarbeid og løsnings på tvers av partiene i Stortinget. Sakene er ferdig pruttet i regjering, og hvis Stortinget endrer noe, kan balansen i de skjøre indre kompromissene bli forrykket, og det blir dermed mindre viktig for ulike samfunnsinteresser å komme hit og få gehør.

I Stortinget får vi ta denne situasjonen som en ekstra utfordring. Kristelig Folkeparti er resultatorientert. Vi

ønsker å bidra konstruktivt. Vi vil vise vilje til samarbeid. Demokratiets styrke er jo at representanter med ulik bakgrunn lytter til hverandre og presenterer sine løsninger. Som statsministeren utallige ganger har sagt: Ofte er kompromissene bedre enn utgangspunktene. Men la oss få den muligheten. Jeg har det ønsket for de tre årene som er igjen av min periode på Stortinget, at vi faktisk får til mer av den typen samspill mellom partiene. Det er helt og holdent opp til dem som har regjering og flertall i dag, om de ønsker det.

Jeg vil si litt om Kristelig Folkepartis visjoner framover.

Kristelig Folkepartis identitet skal være gjenkjennelig. Vi er et kristendemokratisk sentrumparti.

Vi er overbevist om at de kristendemokratiske verdiene er umistelige. Nettopp de evner å forene tre bæresøyler som alle trengs for å bygge et varmere samfunn:

- individuell frihet
- ansvar for hverandre
- respekt for menneskeverdet

Kristelig Folkeparti er et sentrumparti, fordi vi – mer enn de sanne liberalistene – vil satse på fellesskapsløsningene. Et godt utbygd velferdssamfunn skal være en bærebjelke i samfunnsfellesskapet. Men staten skal ikke forvokse seg sånn at den utarmer andre fellesskap. Derfor vil vi – mer enn de sanne sosialistene – la andre byggende fellesskap få rom og ansvar. Ikke minst gjelder det familien, frivilligheten og verdiskapende bedrifter. Slike fellesskap er umistelige arnesteder for personlig modning og ansvar, omsorg, opplevelser og verdiskaping.

Vårt samfunn endres i møte med globalisering og større kulturelt mangfold, økt konkurranse og ny teknologi. I en slik framtid vil vi mer enn før trenge et normativt, sammenbindende lim i samfunnsveven. Det finner vi i sentrale verdier i vår kristne kulturarv og i de grunnleggende menneskerettighetene. Og prinsippene om likeverd og ytringsfrihet skal ikke bare forplikte dem som har norsk statsborgerskap, men alle som vil være en del av det norske samfunnet.

Gode tradisjoner er verdt å holde i hevd. Vår vilje til solidaritet utover egne landegrenser er en del av dem. Det er Norges varemerke. Her har sosialdemokratiet og kristendemokratiet stått i en langsiktig allianse. Men nå varsler media om bistandskutt i regjeringens statsbudsjett. Både norsk høyreside og norsk venstreside burde nå se hen til britene. De er mye hardere rammet av finanskrisen enn Norge. Likevel skjermes den liberalkonservative regjeringen, eller skal vi si sentrum–høyre-regjeringen, både helse og bistand fra budsjettkutt. Innsatsen for verdens fattige må aldri bli salderingspost. Mot det prinsippet skal vi måle morgendagens statsbudsjett.

I et internasjonalt perspektiv er Norge privilegert – og rikets tilstand er god. Statsfinansene er solide. Vi har naturressurser vi høster rikelig av. Vi har kulturtradisjoner som gir samhold og stabilt demokrati. Sysselsettingen er høy. Offentlige ordninger gir sosial trygghet. Mye er bra. Vi vil samarbeide bredt for å videreutvikle disse kvalitetene ved Norge.

Men behovene for reform og kursendring er også store.

Det skulle skinne av eldreomsorgen. Men vi er ikke

særlig bedre rustet til eldrebølgen nå enn for fem år siden. Og pleietrengende eldre står fortsatt uten lovfestede rettigheter til en verdig behandling. Det må nå komme på plass. Det er løfterikt at regjeringen har varslet det. Og Kristelig Folkeparti er glad for å kunne føre fram til gjennomføring vår hovedsak fra valgkampen i 2007, verdighetsgarantien.

Regjeringen skulle fjerne fattigdom. I stedet meldes det om 10 pst. flere bostedløse, flere fattige barn, over 4 000 i kø for å få rusbehandling, og flere står i kø i psykiatrien. Her trengs en ny og annerledes kurs.

For mange tyr til kriminalitet – og for få lovbrudd etterforskes og oppklares. Vi uroes når politiet varsler at de må kutte hundrevis av stillinger framover for å holde budsjetttrammene. Her trengs en ny kurs.

Etter hvert som olje- og gassinntektene går ned og eldrebølgen slår inn, blir behovet for en framtidsrettet politikk for verdiskaping mer presserende. Men vi taper stadig tid. Det satses ikke riktig og nok for å fremme en bedre skole, mer kunnskap og sterkere forskningsmiljøer. Her trengs en ny kurs.

Noen tror framtiden gradvis vil tømme familiene for funksjoner. Tanken har grobunn på flere hold, blant venstreorienterte som vil frigjøre enkeltmennesker fra gamle familietradisjoner, og blant tilhengere av individualistisk frihetsideologi på høyresiden.

Men du kan ikke straffet «outsourc» familiens kjerneopp-gaver. Vi må i stedet styrke familiene, gjøre det lettere for dem å lykkes i presset fra arbeidslivet på den ene siden og hverdagslivets krav på den andre. Det gjør vi ved å gi dem fleksibilitet, et reelt valg mellom kontantstøtte og gode barnehager, og bedre permisjonsordninger. Det kan være positivt å utvide foreldrepermisjonen med et par uker. Men Kristelig Folkeparti vil ha en langt mer omfattende reform. Vi vil innføre en «fleksiperm», der foreldrepermisjonen utvides til 16 måneder, som kan tas ut helt fram til barnet fyller ti år. Det vil gi helt andre muligheter for å planlegge hverdagen ut fra familienes og barnas behov, både i barnets første leveår og i de neste småbarnsårene.

Kristelig Folkeparti vil gi selvstendig permisjonsrett for far, og vi vil innføre søskenbonus, som gjør at familier slipper å tape flere hundre tusen kroner dersom mor ikke rekker å jobbe lenge nok mellom to barnefødsler. Det er en reform som vil gjøre en forskjell.

Jeg har brukt store deler av mitt voksne liv på å bygge offentlig velferd, og er sterk tilhenger av det. Samtidig vet jeg at uten det frivillige ansvar og de ideelle institusjonene bevarer vi ikke et godt samfunn.

Vi vil gjøre det lettere for frivillige organisasjoner. Vi vil fjerne momsen på frivillighet og doble skattefradraget for gaver til frivilligheten. Og så må vi nå ta et grep for å redde de ideelle institusjonene. De er i ferd med å gå dukkan i Norge. Institusjon etter institusjon har måttet legge ned under denne regjeringen, og jeg tror ikke regjeringen egentlig vil det. Men det nytter ikke, statsminister, å skylde på kommunene, fordi det er statlige helseforetak, det er statlig bufdirektorat og det er statlige institusjoner for øvrig som styrer mye av dette, og som sørger for at politikken resulterer i noe vi ikke vil, nemlig at Frelsesarmeen, Kirkens Bymisjon, Kirkens Sosialtjeneste osv. må legge

ned gode tilbud. Og de som taper, er rusavhengige, det er barnevernsbarn, og det er andre som trenger gode tjenester fra fagmiljøer som er bygd opp gjennom lang tid.

Kristelig Folkeparti utfordrer hele Stortinget, men spesielt regjeringen, i denne trontaledebatten til et forlik som setter en stopper for denne utviklingen. Vi snakker ikke om kommersialisering. Vi snakker om å ta vare på det genuine vi har i Norge, med institusjoner som bygger på frivillighet, på ideell innsats for det å ville noe mer i politikken enn bare meg og mitt og meg selv og mitt eget – noe større enn meg selv. Den ideelle innsatsen må det være plass til i Norge framover. Og jeg er helt sikker på at hvis det er vilje, er det vei til et slikt forlik her i Stortinget.

Line Henriette Hjemdal hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Martin Kolberg (A) [11:36:46]: Høybråten begynte sitt innlegg med det han kalte for en personlig refleksjon. Det vil jeg utkvittere med å si at det er all mulig grunn til ved denne anledningen her i Stortinget til også å uttrykke respekt for politikeren Dagfinn Høybråten. Han holdt et innlegg i en veldig sterk og tydelig Kristelig Folkeparti-tradisjon – et parti som aldri har vært et parti for de rike. Det er en sterk sosialpolitisk historie i Kristelig Folkepartis politiske virke gjennom 80 år.

Nå hørte jeg imidlertid Høybråten i NRK på morgningen i dag, hvor han sa at han ikke var sosialist, men at han hadde hatt et veldig godt samarbeid med høyresiden i norsk politikk.

Det som er det interessante i denne trontaledebatten, er å ta opp akkurat det perspektivet. For det som er utfordringen for Kristelig Folkeparti, er hvordan man skal greie å gjennomføre denne sosialpolitiske tradisjonen i et samarbeid med høyresiden i norsk politikk. Riktignok gjorde Høybråten en avgrensning mot det han kalte for ytre høyre, men allikevel, det vil ikke kunne la seg gjennomføre, etter min oppfatning. Jeg vil gjerne høre hvordan Høybråten tenker på dette området, og vi snakker om Kristelig Folkepartis videre virke i norsk politikk.

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:38:11]: La meg først takke representanten Kolberg for anerkjennelse og gode ord.

Så har han mye rett i sin beskrivelse av Kristelig Folkepartis historiske tradisjon, men han tar feil på ett punkt. Historien viser at Kristelig Folkeparti i regjering – og vi har deltatt i samtlige koalisjoner etter krigen så nær som den regjeringen som sitter nå, og vi har ledet tre av syv av de regjeringene – med sentrums og Høyres hjelp i noen tilfeller, har gjennomført store sosiale reformer i Norge. Vi la fram forslag om folketrygd, og vi la fram reformen i folketrygden. Vi la fram forslaget om Nav-reform, og vi gjennomførte mange av de store helsereformene som det har vært enda bredere enighet om i Stortinget. Vi har i samarbeid med Høyre stått for en offensiv internasjonal solidaritetspolitikk, med

vekst i bistanden hvert eneste år Bondevik-regjeringen satt.

Så det er ikke slik som representanten Kolberg sier. Men det viser at Kristelig Folkeparti i sentrum av norsk politikk kan bevege både dem som er mindre enn oss, og dem som er større enn oss.

Martin Kolberg (A) [11:39:26]: Det er i et slikt replikkordskifte selvfølgelig vanskelig å gå inn på alle detaljer i det som sies. Men den nye situasjonen for Kristelig Folkeparti, som for Norge, er Fremskrittspartiets posisjon på høyresiden, som er en helt annen situasjon, og som vil skape en helt annen utfordring for Kristelig Folkeparti. Det er også i det perspektivet det er helt nødvendig å ta opp den problemstillingen som jeg løftet.

Den andre siden av dette som jeg vil bruke denne andre replikken på, er det som ble diskutert i replikkordskiftet også med statsministeren, nemlig forholdet til ideelle organisasjoner. Jeg må si at jeg har vanskelig for å forstå de veldig konsekvente angrepene som ble gjennomført på Arbeiderpartiet og den rød-grønne regjeringen når det gjelder forholdet til frivillighet. Frivilligheten står veldig sterkt i Norge. Tenk bare på hva Kulturløftet har betydd for utviklingen av frivilligheten under denne regjeringen. Innenfor alle sektorer har frivilligheten hatt en sentral plass. Og det jeg tror vil bli en felles utfordring for den rød-grønne siden – og for Kristelig Folkeparti – er å hindre at høyresiden får lov til å kommersialisere den frivillige sektor. For det er det som kommer til å skje. Se hva som har skjedd i Oslo!

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:40:46]: Representanten Martin Kolberg trenger ikke å dra fram Oslo for å finne eksempler på kommersialisering av frivillig sektor. Han kan se til sin egen regjering. Han kan se til den praksis som helseforetakene bruker i tilknytning til ideelle institusjoner. Jeg snakker ikke om private, kommersielle foretak, men jeg snakker om ideelle institusjoner. Den bekymringen vet jeg sitter langt inne i den rød-grønne leiren. De har bare ikke klart å gjøre noe med det.

Mitt innlegg i dag var ikke noe frontalangrep på den politikken. Det var en utstrakt hånd og en invitt til samarbeid. Og jeg hadde håpet at representanter fra Arbeiderpartiet, og ikke minst statsministeren tidligere i dag, hadde kommet Kristelig Folkeparti litt mer i møte. For jeg tror faktisk at det er viktig at det nå skjer en endring på det området, slik også Bård Vegar Solhjell, som er en av mine gode kollegaer blant parlamentariske ledere, har tatt til orde for. Det er underlig at Arbeiderpartiet har vært så lite åpen for akkurat det så langt i debatten.

Karin Andersen (SV) [11:42:06]: For å følge opp dette temaet: Statsministeren sa i sitt innlegg at han var motstander av utstrakt bruk av anbud på velferdstjenester, og at markedskreftene ikke var egnet til å fordele goder. Det er vi i SV svært enig i. Samarbeidet mellom frivillig nonprofitsektor og offentlig sektor er et valg av en samfunnsmodell som SV er sterk tilhenger av. Poenget her er vel hvordan man skal begrense bruken av anbud, som

også statsministeren var inne på, og prinsippene rundt det.

Kristelig Folkeparti inviterer til et forlik på dette feltet. Da er det veldig viktig for SV å få avklart i hvilken retning et slikt forlik skal gå. For det er etter vårt syn et klart behov for å trekke et skille mellom kommersielle aktører og ideelle nonprofitaktører og sjøhjelpsorganisasjoner i dette arbeidet. Det er en prinsipiell ulik tilnærming til dette spørsmålet fra oss på venstresida og Høyre og Fremskrittspartiet. For de er ikke villige til å trekke dette skillet og lage et regelverk som kan fange opp dette på en hensiktsmessig måte. Hva mener Kristelig Folkeparti?

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:43:25]: Jeg skal svare på det.

De ideelle aktørene som vi begge snakker om, skvises egentlig fra to kanter. De skvises fra en stat og et offentlig system som synes at det egentlig er best at alt skjer i offentlig regi. De holdningene sitter langt inne i det statlige systemet. Det vet alle som har jobbet i nærheten av det. Det andre presset er fra markedets økonomiske rasjonalitet. Det kan komme fra en kommersiell del av sektoren, men det kommer også fra statlig politikk, fordi markedsprinsippene er i bruk under den rød-grønne regjeringen mer enn noen gang, og mer enn EØS-regelverket krever av oss. Det er unntaksmuligheter, som denne regjeringen ikke har vært villig til å ta i bruk så langt. Jeg mener det er nødvendig at man setter seg ned og stopper denne politikken, som de jo egentlig ikke ønsker, og sørger for at det blir rom for nettopp de ideelle institusjonene, som både Karin Andersen og jeg er opptatt av å sikre.

Ola Borten Moe (Sp) [11:44:48]: Nils Lavik stiftet Kristelig Folkeparti og satt 20 år på Stortinget. Kjell Bondevik holdt minnetale i NRK da Lavik gikk bort i 1966. Jeg siterer:

«Nils Lavik har på mange måtar sett djupe merke etter seg i norsk samfunnsliv. Han var ein av desse varmhjarta menn, som i serleg grad tenkte på dei mange små i samfunnet, dei som hadde fått minst økonomisk og kulturelt.»

Lavik var også levende opptatt av distriktpolitikk, nynorsk og landbruk, og til alt overmål var Lavik en av de første som brukte ordet «folketrygd» i Stortinget i 1936.

Dette er ikke bare en fjern arv, det har også vært en rød sentrumstråd i Kristelig Folkepartis virke hele tiden – norske verdier og rettferd for alle, fra Lavik via Korvald, to blad Bondevik og nå også Høybråten, folk vi i mitt parti deler mye med og har stor respekt for. Men nettopp derfor er det vanskelig å se for seg at Kristelig Folkeparti skulle gå inn i et tett samarbeid med Fremskrittspartiet, et parti som representerer veldig mye annet. Likevel er det viktig å spørre Høybråten om det i dag, fordi også vi ser at debatten går.

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:46:01]: Jeg tror mitt hovedinnlegg her i dag ga de nødvendige svarene som representanten Borten Moe er ute etter med hensyn til hva slags parti Kristelig Folkeparti skal være. Vi i Kriste-

lig Folkeparti står trygt forankret i tradisjonen fra Lavik, Bondevik, Korvald og Bondevik – Kjell Magne Bondevik.

Men vi tror at sentrum er på sitt beste når sentrum har muligheten til å samarbeide både til venstre for seg og til høyre for seg. Senterpartiet har valgt å lenke seg til ytterste venstre i denne stortingsperioden, mens Kristelig Folkeparti alltid har vært opptatt av at sentrum skal ha handlingsrom for å lage løsninger på tvers i sentrum. Det hadde vi under sentrumsregjeringen, der våre to partier satt sammen. Det hadde vi også i Bondevik II-regjeringen, der vi lagde forlik både til høyre for oss og til venstre for oss. Det er den sentrumslinje som Anne Enger Lahnstein har stått for, og som jeg skulle ønske at Senterpartiet kom tilbake til.

Bård Vegar Solhjell (SV) [11:47:18]: Eg trur mange av oss er komne til at det frivillige innanfor velferd i Noreg kan både utviklast og fornyast, og at det er eit veldig viktig bidrag. Dei tek ofte opp nye felt, nye område, dei mobiliserer frivillige på ein annan måte enn andre, og dei er engasjementsdrivne, ikkje drivne av utbytte. Dei skil seg ut ved at dei er eit viktig tillegg til basisen, nemleg velferdsstaten, men dei skil seg òg markant ut frå ein del kommersielle aktørar. Eg kan ikkje skjønne anna enn at det er grunnlag for at det i tillegg til dei omfattande forbetringane som er gjorde dei siste åra, kunne vere mogleg med eit tettare samarbeid med Kristeleg Folkeparti om å kome endå vidare. Men eg trur at det er ein viktig føresetnad for det, for det dreier seg ikkje berre om langsiktige, stabile rammevilkår overfor det statlege, men òg at ein er villig til å ta oppgjær med omfattande konkurranseutsetjing og anbod, der dei ideelle vert skvisa av dei kommersielle fordi dei ikkje kan konkurrere på like vilkår, og fordi dei ikkje vert anerkjende for sitt eige verdigrunnlag.

Er representanten Høybråten einig i den forståinga av ideell sektor og utfordringane der?

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:48:26]: La meg først gi Bård Vegar Solhjell anerkjennelse for det politiske mot han utviste da han i Aftenposten nylig uttalte at det var behov for «et linjeskifte til en bevisst satsing på ideell privat sektor». Jeg kunne brukt anledningen til å si velkommen etter, men jeg har brukt anledningen til å si at ja, det vil vi gjerne være sammen om. Det betyr ikke at vi nødvendigvis er enige om alle sider av frivillighetspolitikken. Kristelig Folkeparti ser nok mer avslappet på det at også kommersielle slipper til i velferdsproduksjonen, under forutsetning av at det er en klar offentlig styring. Der er jeg nok på linje med det statsministeren ga uttrykk for, at kommunene må ha en frihet i det. Men jeg tror at innenfor det som er sagt – både fra Solhjell og fra opposisjonspartiene samlet her i Stortinget under både den forrige og denne perioden – burde det være mulig å finne fram til løsninger som stopper denne vanvittige nedleggelsen av ideelle rus-, barneverns- og sosialinstitusjoner, og gir en ny giv for frivillig og ideell sektor.

Ola Borten Moe (Sp) [11:50:02]: Dagfinn Høybråten sa at Senterpartiet har forlatt Anne Enger Lahnsteins

sentrumslinje. Nei, tvert imot, vi har jo nettopp fullbyrdet den sentrumslinjen gjennom at vi som det eneste sentrumspartiet har vist at vi kan samarbeide til begge sidene.

Etter å ha fulgt debatten og Kristelig Folkeparti her i dag – og ikke minst ordskiftet mellom Kolberg og Høybråten – kan jeg heller ikke dy meg for å oppsummere det med at det er jo ikke en avgrunn mellom den politikken regjeringen fører, og den politikken Kristelig Folkeparti står for, så den utfordringen representanten ga meg i sitt svarinnlegg om Senterpartiet, føler jeg ikke er noe problem å returnere. Også Kristelig Folkeparti har et valg med hensyn til hvilken retning man ønsker at det norske samfunnet skal ta.

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:50:51]: Ja, og jeg sa i mitt innlegg en hel del om hvor jeg mener at vi må ha en ny retning på politikken i forhold til den politikken som den nåværende regjering fører, og hvor Senterpartiet har bundet seg til å kompromisere med SV i alle saker. Vi har fra Kristelig Folkepartis side aldri gått inn i en allianse hvor vi har vært bundet til å kompromisere med et av ytterpunktene i norsk politikk i alle saker. Det er forskjellen på Senterpartiet og Kristelig Folkeparti i denne sammenheng.

Og la meg gjenta det: Vi trenger en ny kurs når det gjelder kampen mot fattigdom. Der har ikke regjeringen lyktes, og den nasjonale dugnaden som vi snakket om i valgkampen i fjor, har det ikke blitt noe av. Der trenger vi en ny kurs. Vi trenger en ny kurs når det gjelder skole og forskning, det som er i gang der, er altfor puslete. Vi trenger en ny kurs som slipper næringslivets verdiskaping mer løs med hensyn til tyngende byrder som arveavgift ved generasjonsskifte, formuesskatt på arbeidende kapital, osv., og vi trenger et mye mer frimodig forsvar for de nasjonale kristne og humanistiske verdiene som jeg vet at både Senterpartiet og Kristelig Folkeparti står sterkt på.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Trine Skei Grande (V) [11:52:14]: Venstre mener at vi lever i et godt samfunn i Norge i dag. Det er veldig mange som har det bra, og samfunnet er innstilt på å hjelpe dem som ikke har det bra.

Utfordringen i dagens norske samfunn er å bli klar over de utfordringene vi kommer til å få i framtida. Venstre mener at det burde vært øverst på en regjeringens dagsorden ikke bare å gjøre hverdagen god, men å gjøre framtida god. Derfor må man ta noen store og viktige valg, også for framtida.

Det første og viktigste området er sjølsagt miljøet vårt; klimautfordringene og de store utfordringene som hele kloden vår står overfor. Det går ikke an å be andre om å gjøre jobben for oss. Sjøl om vi har mange penger på bok, er det vi som må gjøre endringene, det er vi som er teknologidrivere, og vi må ha et ønske om også å være drivere på de områdene som er framtidens teknologi, framtidens klimaløsninger og framtidens energiløsninger.

Norge har naturressurser som gjør at vi kunne ha vært Europas batteri, hvis vi hadde vært opptatt av å sette det i

drift. Nå ser vi at mange land raser forbi oss i teknologitviking og i bruken av ny teknologi. Ja, sjøl Kina satser enorme summer på områder der vi tror at vi er snille når vi gir dem litt penger for å sette i gang noen mindre kullkraftverk.

Den andre store satsingen er å skape det vi skal leve av i framtida, og det er norske borgeres kunnskap. Det å satse på kunnskap helt fra grunnskole og opp til forskning og høyere utdanning handler om å satse på og å utvikle borgerne i det norske samfunnet, utvikle mulighetene og potensialet i dem, la dem leve ut sine drømmer, la dem bygge sin kunnskap, sånn at vi faktisk har noe å leve av i framtida. Det er norske borgeres hoder vi skal leve av i framtida. Derfor må vi satse på kunnskap, forskning og utvikling.

Det tredje området er å skape det næringslivet som skal gi oss inntektene som vi skal kunne fordele i samfunnet. Men det handler også om menneskers vekst og fordeling av makt. Derfor er det viktig å ha et næringsliv som utvikler seg, og derfor er det viktig når man skal fornye offentlig sektor, ikke bare å gjøre sånn som statsministeren sa, å ha en god dialog med de ansattes organisasjoner for å utvikle nye, gode løsninger.

Venstre har nå besøkt mange hundre bedrifter de siste ti dagene for å finne ut hva det er norske små og store bedrifter kjemper mot. Jeg lurar på om kanskje statsministeren også skulle hatt den dialogen for å finne ut hvordan man skal forenkle og forbedre det norske samfunnet.

Og så må man fornye velferdsstaten. Det å fornye velferdsstaten bør gjøres av dem som er glad i velferdsstaten. Når Arbeiderpartiet ramser opp de store milepælene i historien når det gjelder å utvikle velferdsstaten, er det veldig mange av opprømsingene som egentlig stammer fra Gunnar Knudsens og Venstres tid. NRKs Spektrum viste til en interessant historieforskning her om dagen, da de ramset opp viktige sosiale ordninger som Arbeiderpartiet hadde innført, der stort sett Gunnar Knudsen hadde innført alle dem som ble ramset opp.

Når man skal fornye offentlig sektor, handler det ikke bare om å utvikle de modellene man har, men også å finne opp nye grep. Regjeringa går tilbake til gammelsosialistisk tankegang når det gjelder det som heter fornyet grep. Et sånt grep er f.eks. å fortelle alle gründere – kvinnelige gründere, for det meste – og sosiale entreprenører på området, at jobben deres ikke er noe verd. Selv om denne regjeringen har hatt barnehegoutbygging som en av sine øverste og viktigste saker, drar de teppet bort under dem som har gjort jobben for dem. Det er norske gründere, norske kvinnelige gründere. Kom ikke her og snakk om likelønn når du tar pensjonen fra alle dem som har gjennomført jobben som du faktisk har bedt dem om å gjøre. Det viser at man innfører en gammelsosialistisk tankegang som sjøl Cuba, Kina og Castro har forlatt.

Det andre grepet ser vi på barnevernssektoren, der det er stor motstand mot alle de private aktørene som er ekle og kommersielle. Nei, de private aktørene er veldig ofte ideelle aktører. Ideelle aktører er ikke bare de som har stempelet Kirkens Bymisjon eller andre ideelle organisa-

sjoner på seg, det er også mange generasjonsbedrifter som har ofret livet i generasjoner ved å bruke alle sine dager på å drive gode hjem for barn som trenger det ekstra.

Hva er da problemet med denne regjeringa? Jeg tror at denne regjeringa kanskje har godt av å lese Mona Sahlins egen vurdering av egen valgkamp, nemlig at alle skal med, men ingen visste hvor.

Det er veldig vanskelig å lese dagens trontale og finne ut hva det er denne regjeringa virkelig vil. Man er opp-tatt av å passe på hverandre og passe på at noen ikke får noe mer enn andre, og så ender det med at man ikke vil noe.

I tillegg ser vi en stadig oppspising av egne partnere, fra storebror Arbeiderpartiet. Det er vel stort sett bare denne gammelsosialistiske tankegangen knyttet til barnehageoverskudd som SV virkelig har fått gjennomslag for.

Jeg har lest trontalene de siste årene og har lyst til å vise litt av utviklingen på det ene punktet der regjeringen var klinkende klar og direkte i trontalen, nemlig innvandringsfeltet.

I 2006 sa regjeringa – lytt nå:

«Regjeringen arbeider for et inkluderende samfunn, fritt for rasisme. Deltagelse i arbeidslivet er sentralt for en vellykket integrering. Regjeringen vil legge frem en egen handlingsplan for integrering og inkludering av innvandrere. Regjeringen vil også legge frem forslag til en ny utlendingslov. Loven skal legge til rette for en samfunnstjenlig og styrt innvandring.»

Hva sier de året etterpå? Venstre var veldig fornøyd med den første formuleringen. Året etterpå står det at regjeringa skal legge fram en «stortingsmelding om arbeidsinnvandring». I 2008 står det at regjeringa skal arbeide for en «human asyl- og flyktningpolitikk». Og så krymper det mer og mer.

I 2010 sier de at de skal føre en «konsekvent, rettferdig og rettssikker flyktning- og asylpolitikk. Regjeringen vil redusere antallet personer uten behov for beskyttelse som søker asyl i Norge, og raskt returnere personer som ikke har grunnlag for opphold.»

Jeg skjønner at regjeringa har lyst til å ha et lite fremskrittsparti, men er man villig til å ofre ord som humanisme, inkludering og kamp mot rasisme, på det bordet?

Vi ser nå, og har sett de siste dagene, reportasjer fra Hellas – et land som vi er europamestre i å returnere til – hvordan de økonomisk er ute av stand til – og heller ikke er villige til å satse – å få gjort en skikkelig asylbehandling. Vi vet at de ikke klarer å holde de konvensjonene de har. Under Bondevik II-regjeringen opplevde vi det samme. Da stoppet vi returen straks, og så sjekket vi hva det var som virkelig skjedde i Hellas, før vi fortsatte videre.

Venstre har i dag et forslag som jeg vil fremme, om å stoppe returene til Hellas inntil vi kan være sikre på at de overholder grunnleggende menneskerettigheter og grunnleggende internasjonale konvensjoner og klarer å behandle folk på en skikkelig måte. Det er ingen grunn til at vi i Norge skal være verdensmester når det gjelder å returnere tilbake til Hellas, når de sier at de ikke klarer job-

ben sin, og FNs høykommissær sier det samme. Venstre har søsterparti over hele Europa som har tatt opp dette, og fått det igjennom. Sjøl den liberalkonservative regjeringen i England har vedtatt å stoppe retur til Hellas. Det er ganske flaut at Norge skal være best i klassen på dette området!

Velferden er i ferd med å bli en ideologisk slagmark, der man stort sett diskuterer hvor mye man skal ha på de gamle ordningene, uten å være kreativ og tenke nytt. Vi må satse på nyskaping, rettere regelverk og legge til rette for at alle skal ta makt over sin egen arbeidsdag og bygge bedrifter på bakgrunn av det. Det er slik man bygger velferd for framtida. Det er slik man tar valg for framtida som vi faktisk kan leve med, og da syns Venstre at det burde ha vært et helt annet og mer praktisk og konkret tiltak i trontaledebatten.

Presidenten: Representanten Trine Skei Grande har tatt opp det forslag hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Martin Kolberg (A) [12:01:54]: Jeg synes det er all mulig grunn for Skei Grande til å framheve Gunnar Knudsen og den liberale tradisjon, som Venstre har representert i norsk politikk. Det har bidratt til mye, særlig i det historiske perspektiv. Mye av det samfunnet vi ser i dag, bygger nettopp på det som Skei Grande sa i sitt innlegg.

Men det er desto mer bemerkelsesverdig at hun gjennom resten av sitt innlegg bryter den tradisjonen så fundamentalt ved å konfrontere sentrum/venstre-kraften i norsk politikk og vårt forhold til den samme, nemlig den viktige liberale verdien, frihet for det enkelte mennesket. Jeg vil påstå i det historiske perspektiv – ikke minst i den aktuelle posisjon – at vi, like mye som Venstre, representerer evnen til at menneskene kan leve et godt og fritt liv og ha personlig frihet, som er den viktige liberale verdien. Hun sa ikke ett ord om høyresiden i sitt innlegg, som nemlig er en virkelig trussel mot denne viktige liberale verdien – den individuelle friheten. Jeg merket meg det.

Trine Skei Grande (V) [12:03:07]: Vi diskuterer nå trontalen til denne regjeringa, og jeg finner da grunn til å kommentere trontalen.

Jeg lurer på om det er slik at representanten Kolberg syns at forslagene knyttet til maksoverskudd og det å ta eiendom gjennom barnehagereglene var godt i forhold til folks individuelle frihet? Syns man med et slikt regelverk at man åpner for gründerskap og nytenking innafor det sosiale området? Det var bare et lite eksempel på hvordan dagens regjering griper inn i folks frihet og mulighet til å utvikle sine ideer til bedrifter – men også på det sosiale området. Det skal vel ikke være slik at alle gode ideer og alle gode bedrifter alltid skapes innafor de harde produksjonene? Damer må også få være gründere på det de er opptatt av. De har ofte vært opptatt av å lage gode barnehager, og jeg skjønner ikke hvorfor regjeringa angriper deres frihet.

Hadia Tajik (A) [12:04:14]: Hvis representanten fra Venstre er kritisk til regjeringens asylpolitikk, er jeg nysgjerrig på hvordan hun vil karakterisere den asylpolitikken som den regjeringen hennes eget parti satt i, representerte da de halverte antallet kvoteflyktninger.

Vi har strammet inn primært overfor dem som ikke har krav på opphold i Norge. Den regjeringen Venstre satt i, strammet inn overfor den aller svakeste flyktninggruppen – de som sitter i leirer uten ressurser til å betale menneskehandlere for å komme til Norge. Uten budsjetstøtte fra Venstre ville Fremskrittspartiet ikke vært en del av makten i den byen som representanten Skei Grande og jeg representerer. Med ord og handling har Oslo Fremskrittsparti vist at de forfekter illiberale verdier. Lederen for Oslo Fremskrittsparti har sammenliknet folk med innvandrerbakgrunn med nazistene på 1930-tallet. Om ett år er det lokalvalg, og da får Venstre en ny mulighet til å vise at makten ikke er viktigere enn ansvaret. Hvor lenge vil liberale Venstre fortsette å være den krakken som illiberale Fremskrittspartiet får bruke som sin lokalpolitiske plattform mange steder i Norge?

Trine Skei Grande (V) [12:05:15]: Det er sant at Oslo Fremskrittsparti har penere kontorer enn Oslo Venstre, men det er vi som bestemmer. Fremskrittspartiet har ingen mulighet til å påvirke med sine meninger, verken i innvandringspolitikken eller i flyktningpolitikken, fra sine fine kontorer i Oslo. Vi får gjennomført veldig mye bra i Oslo som vi er stolte over.

Og så til starten på spørsmålet. Ja, vi er stolte over den innvandrings- og flyktningpolitikken som vi hadde i regjering. Grunnen til at vi ikke økte antallet kvoteflyktninger, var faktisk at vi hadde en enorm økning i antall asylsøknader. Det vi gjorde da, var ikke å sende ut skrekkmeldinger rundt omkring i andre gater, men vi gjorde faktisk en kjempejobb for at de som skulle fort ut, fikk en rask behandling, og så ordnet vi opp i hele systemet.

Men hva gjør regjeringa? Regjeringa sier: Nå skal vi sende ut skremmebilder, nå skal vi stramme inn, nå skal vi virkelig ta og kaste dem ut, gå ut om nettene og ta folk ut fra sine hjem, mens barna står ved siden av og ser at far forsvinner. Det gjør dagens regjering. Men øker de antall kvoteflyktninger, da?

Alf Egil Holmelid (SV) [12:06:39]: Venstre liker å framstille seg som eit sentrumsparti. Men vi ser stadig oftere at dei slår seg saman med Høgre og Framstegspartiet. Eg er spesielt overraska over at Venstre slår seg saman med høgrepertia når det gjeld forholda til dei aller svakaste i samfunnet. Då vil eg spesielt trekkje fram at Venstre står saman med Høgre og Framstegspartiet når det gjeld ei kraftig avvising av eit offensivt tiltak mot sosial dumping. Dei hevdar at tiltak mot sosial dumping hindrar konkurranse på løn. Men vi veit jo kven konkurranse på løn går ut over. Det er dei svakaste i samfunnet. Då lurar eg på kven det er Venstre meiner skal få mindre løn? Er det vaskepersonalet, er det bygningsarbeidarane, er det dei tilsette i fiskeindustrien i nord? Vi veit jo at ei løn å leve av og eit arbeid å leve med er det viktigaste tiltaket mot

fattigdom, som Venstre er veldig oppteke av verbalt. Vi stilte det same spørsmålet i samband med revidert, og vi fekk ikkje noko svar, berre rundtomsnakk. Så no vil vi vite: (Presidenten klubbar.) Kven skal ha mindre løn for at Venstre skal samarbeide med Framstegspartiet og Høgre?

Presidenten: Presidenten ber representantene forholde seg til den taletiden som er avsatt.

Trine Skei Grande (V) [12:08:04]: Jeg skal prøve. Det var et langt spørsmål, men jeg skal gi et kort svar.

De tiltakene mot sosial dumping som settes i gang, fører oftest til det motsatte.

La meg nevne et konkret eksempel. Hvis SV hadde sjekket studiesirkelen sin mot virkeligheten, hadde de nok oppdaget følgende: Da de første polakkene kom, måtte de ha godkjenning for å komme inn. For å hindre sosial dumping måtte hver arbeidsgiver lage en avtale på det lokale politikontoret for hver enkelt polakk som kom inn. Det betyr at de var lenket til denne arbeidsgiveren. SVs tiltak mot dumping førte til at de var lenket til én arbeidsgiver. De kunne ikke tilby arbeidskraften sin til flere. Nå er de kravene opphevet. Hva ser vi da? Jo, nå kan polakkene forhandle lønna si, de kan tilby arbeidskraften sin, og alle har økt i lønn. Alle har økt i lønn når de restriksjonene faktisk ble opphevet. Nå tror jeg det er på tide at SV tar noen realitetssjekker på hva som skjer rundt dem, og ikke tror at det er skrivebordsreglement som faktisk redder folk.

Johannes Rindal (Sp) [12:09:14]: Representanten Skei Grande har snakket engasjert og godt om klima, og hennes tidligere spørsmål til representanten Siv Jensen var også godt, nemlig om klimaendringene er menneskeskapte. Klima og miljø er bare ett av mange områder der det er stor avstand mellom Venstre og Fremskrittspartiet.

Jeg opplever Venstre som et parti som i stor grad er tuffet på det verdigrunnlaget mitt eget parti står på: Respekten for individet, troen på det private initiativ, viljen til å styrke lokaldemokratiet og visjonen om fornybarsamfunnet – kort og godt gode sentrumsverdier.

Venstre har også stått sammen med regjeringen i flere viktige forlik, der Fremskrittspartiet ikke har deltatt.

Mitt spørsmål til Skei Grande blir da: Vil Venstre fortsatt stå fast på sentrumslinja og være en garantist mot et samarbeid med Fremskrittspartiet, som vil føre til et dramatisk brudd med den samfunnsmodellen Norge er tuftet på?

Trine Skei Grande (V) [12:10:08]: Jeg kunne svart ja.

Men det som er viktig for Venstre, er ikke nødvendigvis hvem som sitter i kontorene, som er svært detaljrikt. Det som er viktig for oss, er hvilken politikk som blir ført. Vårt mandat handler om vårt program. Det handler om å gjøre noe med klimautfordringene, det handler om å gjøre noe med kunnskapssamfunnet, det handler om å finne moderne velferdsordninger, og å legge til grunn at vi skal få til et næringsliv som lever og blomstrer her i landet. Det er det vi går til valg på, og vi kommer til å søke sammen

med dem som legger det beste grunnlaget for at vi kan få gjennomført den politikken.

Snorre Serigstad Valen (SV) [12:10:47]: La meg først si at jeg liker representanten Trine Skei Grande veldig godt, og innlegget var også veldig godt. Men en ting jeg ikke liker, er representanten Skei Grandes stadige henvisninger til SV og studiesirkler. Jeg tror tvert imot det er Venstre som bør frigjøre seg fra skrivebordsteori og forestillinger om hvordan politikk fungerer, noe som ikke stemmer overens med tyngdelovene i salen. Jeg undrer jo: Venstre drømmer og agiterer for borgerlig flertall, og det i en situasjon der norske utslipp går ned, der vi har et bredt klimaforlik, og der norske klimaforpliktelser er milevidt foran det Venstre uttrettet i regjering, og i en situasjon der det største borgerlige partiet på Stortinget vil subsidiere bensin, vil fjerne norske klimakrav, og ikke på tre direkte spørsmål fra representanten Skei Grande klarer å erkjenne menneskeskapte klimaendringer. Hvorfor vil Venstre gi Fremskrittspartiet en hånd på rattet i klimapolitikken? Hvorfor er det så viktig at man ønsker å gjøre til fiender de partiene som kanskje står dere nærmest i klimaspørsmålet?

Trine Skei Grande (V) [12:11:51]: Jeg må også erklære at jeg liker representanten Serigstad Valen veldig godt, og det er fordi vi er enige om veldig mye i miljøpolitikken. Jeg håper at vi skal samarbeide om miljøpolitikk også framover, og jeg ser ikke for meg hvordan vi skal stemme for at vi skal komme i konflikt på akkurat det. Men det jeg ser, er at Venstre mange ganger har vist at dette med tall er noe man kan motarbeide i politikken, og vi har vist at vi med to stortingsrepresentanter klarte å få tre statsråder i en regjering. Så vi er ikke så opptatt av vekten. Det burde kanskje SV ha lært litt om også.

For jeg føler at SV har blitt litt som slutten på «Animal Farm», når arbeidshesten står inne og ser på grisene som har overtatt gården. Og jeg tror sitatet er ganske klart: Han kikket fra mann til gris, og fra gris til mann, og til slutt var det umulig å skille dem ad.

Karin Andersen (SV) [12:13:08]: Jeg skal ikke følge opp det som representanten nå antydte, men ta opp igjen debatten om sosial dumping.

Jeg mener at representanten Skei Grande hopper forferdelig lett over de tiltakene som nettopp har gjort at de som kommer hit til landet, får lønns- og arbeidsvilkår som er på linje med norske arbeidstakere. De tiltakene har altså Venstre valgt å stemme imot. Så står Trine Skei Grande her og sier: Det er veldig fint at folk som kommer hit, får skikkelige lønns- og arbeidsvilkår. Ja, det er riktig. Men hovedargumentet for at det er sånn, er de tiltakene som regjeringen faktisk har iverksatt – og som Venstre har vært imot, med den begrunnelsen at norske arbeidstakere som står dårlig i arbeidsmarkedet, eller de utlendingene som kommer hit for å jobbe, skal finne seg i å jobbe under dårligere vilkår og for dårligere lønn enn det det er i det norske arbeidsmarkedet.

Tror representanten Skei Grande at norske lønns- og

arbeidsvilkår vil forbli like hvis man ikke har sterke tiltak mot sosial dumping?

Trine Skei Grande (V) [12:14:21]: Ja, jeg tror det, fordi det er det vi ser i praksis. Praksis er at når folk får fri mulighet til å gjøre avtaler med sine arbeidsgivere, ser vi jo at polakker og filippinere ikke er dummere enn at de faktisk gjør gode avtaler. De vet jo hva prisen på arbeidskraften er i det samfunnet der de tilbyr arbeidskraften sin. Men det som burde vært regjeringas fokus, handler om den menneskehandelen som også fins på alle de områdene som vi ikke forbinder med kvinner. Det fins like mange menn som er utsatt for menneskehandel på norske arbeidsplasser innenfor norske entreprenørfirmaer, men det oppdages ikke med noen av skjemakontrollene i Norge, fordi skjemaene og papirene ser kjempefine ut etter alle lover og regler. Men det er kriminelle strukturer som har tak på folk, og som gjør at de pengene de får på papiret, får de faktisk ikke inn på sin egen konto. Det er slike utfordringer vi ser med mer mobilitet av arbeidskraft i Europa. Det er *de* utfordringene man skulle ha tatt tak i – ikke det å sørge for at papirene er i orden, for papirene er oftere i orden enn det de er i realiteten.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed avsluttet.

Helga Pedersen (A) [12:15:54]: I disse dager er det ett år siden flertallsregjeringen fikk fornyet tillit etter den rød-grønne valgseieren sist høst. Denne høsten er det også fem år siden den rød-grønne regjeringen begynte å styre landet. Derfor er det naturlig å oppsummere og spørre: Har dette vært gode år for Norge?

Jeg mener at svaret er ja, og det er flere årsaker til det. For det første er norsk økonomi sterk. Mens landene rundt oss opplever arbeidsledighet og store velferdskutt, har vi så langt kommet oss velberget gjennom finanskrisen. Vi har Europas laveste ledighet, og vi er fortsatt i toppsjiktet på FNs liste over verdens beste land å leve i.

Så var ikke Norge noe dårlig land å bo i 2005, heller. Men siden den gangen har mange foreldre fått en enklere hverdag fordi målet om full barnehagedekning er nådd. Mange fedre har fått en mye større mulighet til å ta del i sine barns liv gjennom de utvidelsene som er gjort av pappapermen, og som skal gjøres.

Mange flere eldre og pleietrengende har fått den hjelpen de skal ha, fordi den rød-grønne regjeringen har prioritert kommunenes muligheter til å ansette flere mennesker innen pleie framfor skatteletter.

Norske bilister har akkurat opplevd tidenes asfalsommer på norske veier, noe som skyldes en ambisiøs Nasjonal transportplan som blir fulgt opp.

Norske bedriftsledere er i stor grad optimistiske for framtiden. Vi ser at antall nyetableringer øker og industri-syssetningen går opp. Også min egen landsdel, den nord-norske landsdelen, har fått framtidstroen tilbake, noe som langt på vei kan tilskrives regjeringens offensive satsing i nord.

Men det at det går bra for oss i Norge, skal ikke være noen hvilepute for regjeringen og det rød-grønne flertallet.

Vi har fortsatt store oppgaver som skal løses. Det handler om at vi fortsatt skal sikre lav ledighet i en verden der mange land fortsatt sitter med begge beinene dypt plantet i finanskrisen. Vi skal jobbe for et mer anstendig arbeidsliv, ikke minst i kvinnedominerte bransjer som renhold, hotell og restaurant. Vi må gi nye muligheter til de mange som av ulike årsaker står utenfor arbeidslivet. Vi må sikre nok sykehjemsplasser og heldøgns omsorgsplasser til våre eldre som trenger det. Vi skal bedre kvaliteten i grunnskolen og bekjempe frafallet i den videregående skolen. Og vi skal systematisk fortsette med å rette opp skjevheter og urettferdigheter som fortsatt finnes i Norge.

Norge kommer heller ikke til å være et perfekt samfunn i 2013, men det kommer til å være et bedre samfunn om tre år enn det det er i dag. Vi skal ta verdens aller beste velferdssamfunn inn i framtiden.

Det er sikkert ikke mange som vil uttrykke uenighet om disse målene, men det politiske Norge skiller seg i to når det gjelder hvordan vi skal møte morgendagens utfordringer – sammen eller hver for oss. De rød-grønne partiene og høyrepartiene skiller også lag når det gjelder hvordan vi skal bruke fellesskapets ressurser: på skattekutt eller til å finansiere de store løftene vi er nødt til å ta innenfor omsorg, helse og skole.

Det er før ble kalt «den nordiske modellen», men som i stadig større grad blir kalt «den norske modellen», har gitt oss små sosiale forskjeller mellom folk, lav arbeidsledighet og – ikke minst – høy produktivitet og økonomisk vekst. Modellen har stått sin prøve, gjennom oppgangstider og gjennom internasjonal krise.

Derfor er det forståelig at også høyrepartiene og deres støttespillere ønsker å framstille det som at regjeringens politiske farge ikke har noen betydning for hvordan den norske modellen utvikler seg. Problemet er at modellen hviler på tre stolper:

- et skattenivå som kan finansiere de gode velferdsordningene vi har i Norge
- en sterk offentlig sektor
- trepartssamarbeid mellom staten, fagbevegelsen og arbeidsgiversiden

Så lenge høyresiden konsekvent utfordrer modellen ved å angripe alle disse tre stolpene, er de ikke troverdige forsvarene av den norske modellen – ei heller av velferdssamfunnet vårt. For å si det på en annen måte: Velferdssamfunnets bolde riddere finner man ikke på høyresiden i norsk politikk.

Da Høyre satt i regjering sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre for noen få år siden, ble deres Høyre-politikk moderert av sentrumspartiene. Nå går Høyres eneste mulige vei til makt gjennom Fremskrittspartiet, og det blir en helt annen politisk retning for Norge dersom de får den muligheten. Det å forsvare og forvalte velferdssamfunnet er ikke forenlig med å gjennomføre skattekutt til flere titalls milliarder kroner når vi samtidig vet at vi må sikre nok omsorg og god nok omsorg til en befolkning med stadig flere eldre – og når vi i tillegg vet at oljeinntektene vil gå ned og at det blir færre arbeidstakere per pensjonist som skal være med og bære det spleiselaget velferdssamfunnet er.

En velferdsstat som omfordeler og en offentlig sektor som sikrer gode og likeverdige velferdstilbud til alle, uansett lommebok og uansett hvor man bor, har både sikret små forskjeller mellom folk og bred oppslutning om den måten vi har organisert det norske samfunnet på. Ideelle aktører har gjennom flere tiår hatt en veldig viktig rolle i det norske velferdssamfunnet, og vi bruker også andre private aktører når det er hensiktsmessig og kostnadseffektivt. Men høyresidens iver etter å privatisere og kommersialisere grunnleggende velferdstjenester er i strid med denne tradisjonen.

De pengene fellesskapet bruker på f.eks. eldreomsorg, må brukes mest mulig effektivt nettopp på omsorg, ikke på bedrifter som vil tjene penger på at grunnleggende velferdstjenester kommersialiseres og gjøres om til marked, eller ved å bygge opp tunge anbudsbyråkratier. For Arbeiderpartiet handler ikke den offentlig betalte eldreomsorgen om næringspolitikk. For oss handler den om gode tjenester for den enkelte som har behov for hjelp, for omsorg og menneskelig kontakt, uavhengig av den enkeltes betalingssevne.

Trepartssamarbeidet er en del av den norske modellen som knapt nok kan overvurderes. Norske arbeidstakere har fått gjennomslag for sterke faglige rettigheter. Til gjengjeld har vi i Norge en ansvarlig fagbevegelse som har bidratt til en bærekraftig pensjonsreform, treffsikre tiltak mot finanskrisen og moderate lønnsoppgjør når hensynet til industrien tilsier det. Det er altså en sammenheng mellom arbeidstakerrettighetene og et konkurransedyktig norsk næringsliv. Dette står i sterk kontrast til slik det er i land som f.eks. Frankrike, der regjering og fagbevegelse knapt er på talefot, og der det nærmest til enhver tid er en streik, med de samfunnsmessige kostnadene det har.

Derfor er det skuffende at høyrepartiene i Norge ikke verdsetter vår ansvarlige fagbevegelse i større grad, men tviholder på sine forslag om å svekke arbeidsmiljøloven og systematisk stemmer imot tiltak som handler om å bekjempe sosial dumping. Kampen mot sosial dumping handler selvfølgelig om å ivareta arbeidstakerne i de mest utsatte bransjene. Men det handler også om at seriøse bedrifter ikke skal utkonkurreres av useriøse aktører som utnytter arbeidskraften sin og gjerne også tar snarveier i forhold til lover og regler i samme slengen.

Jeg spør: Hvordan kan Fremskrittspartiet forsvare uryddige forhold innenfor renhold, hotell og restaurant mens de ellers forsøker å framstå som et lov-og-ordenparti? Og hvordan har det seg at Høyre, som i andre sammenhenger er opptatt av like konkurransevilkår, synes det er greit at useriøse bedrifter snapper anbud og oppdrag fra de bedriftene som tilbyr sine arbeidstakere tariff lønn og ordnede forhold?

Helt til slutt vil jeg understreke likestillingens betydning for det norske velferdssamfunnet og vice versa. Det at norske kvinner deltar i arbeidslivet, er helt grunnleggende for å få inn de inntektene vi trenger for å finansiere velferden og for å bemanne alle de oppgavene som skal løses. Samtidig har barnehageutbygging, gode fødselspermisjonsordninger og et finmasket sosialt sikkerhetsnett vært med på å gi norske kvinner den friheten vi

nyter i dag. Derfor må likestillingspolitikken også i framtiden være en samfunnsoppgave og ikke et ansvar som utelukkende ligger på den enkelte kvinnes skuldre.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:26:13]: Helga Pedersen snakket mye om hva velferdsstaten har å tilby. Hun snakket veldig lite om hva velferdsstaten krever for å fungere når det gjelder at inntekter må produseres og at tjenestene må tilbys på best mulig måte. Sistnevnte debatt har vært mye berørt, men i førstnevnte debatt kommer man fort inn på olje- og gasspolitikken, som har vært vår viktigste inntektskilde.

I en replikkrunde tidligere i dag mellom Inga Marte Thorkildsen fra SV og Siv Jensen ga Inga Marte Thorkildsen et klart inntrykk av at Fremskrittspartiet ikke trenger å feire olje- og gassvirksomhet i Vesterålen og Lofoten. Man trenger ikke engang ha et vorspiel. Ergo: Inntrykket hun ga, var at regjeringen allerede har konkludert med at her blir det ingen aktivitet.

Jeg kjenner mange arbeiderpartirepresentanter, spesielt på Vestlandet, som nok ville funnet en slik konklusjon allerede nå ganske oppsiktsvekkende. Derfor er det naturlig å spørre parlamentarisk leder for Arbeiderpartiet om hun er kjent med at regjeringen allerede har konkludert i tråd med det inntrykket Inga Marte Thorkildsen gir i dag.

Helga Pedersen (A) [12:27:22]: Det å bygge velferdssamfunnet handler om å kreve sin rett og gjøre sin plikt. Når folk er i arbeid, gjør man sin plikt både ved å være med og løse samfunnsoppgavene og være med og skaffe inntekter til fellesskapet. Jeg er glad for at vi under den rød-grønne regjeringen har lyktes godt med det. Så regner jeg med at mine slektninger på Vestlandet, i likhet med mine samfylkinger i nord, er veldig godt fornøyd med den nordområdepolitikken regjeringen har ført, med de nye initiativene som har ført til ny aktivitet i Barentshavet ved at delelinjen har kommet på plass, med de framtidsperspektivene og mulighetene det gir. Vi skal også i fortsettelsen ha en offensiv politikk for å skape arbeidsplasser i nord.

Når det gjelder det som handler om havområdene utenfor Lofoten og Vesterålen, så har vi ikke konkludert. Der skal vi veldig nøye avveie hensynet til norsk leverandørindustri arbeidsplasser opp mot fiskeindustrien og fiskerieringens interesser, som har båret bosettingen i Nord-Norge i flere hundre år.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:28:33]: Det var egentlig et veldig hyggelig svar, for det viser at SV nok en gang i olje- og gasspolitikken blir satt på sidelinjen når det gjelder de utspillene de kommer med i Stortinget. Da er jeg veldig godt fornøyd med det svaret.

Samtidig har man snakket mye om den norske modellen. Nå vet man i hvert fall at Arbeiderpartiet ikke har avlyst olje og gass som en viktig inntektskilde også i framtiden. Det er bra. Men jeg har en plansje fra Arbeiderpartiet her som viser endringer i sysselsettingen. Fra tredje kvar-

tal 2008 til tredje kvartal 2009 ser man at den norske modellen, ifølge denne plansjen, går ut på at man øker sysselsettingen litt innen oljeutvinning, noe som kan være hyggelig og bra, men utover det er det kun i statsforvaltning og kommunal forvaltning man har en økning i sysselsettingen i denne tolv månedersperioden. Innen alle andre industriområder, bygg- og anleggsvirksomhet, varehandel, transport, finansielle tjenester og øvrig, er det en nedgang. Mener representanten at det er en god måte å illustrere den norske modellen på, at det faktisk er den offentlige sektor regjeringen bruker for å få til den politikken de ønsker å føre, mens der hvor man faktisk skaper verdier og eksportinntekter, reduserer man sysselsettingen?

Helga Pedersen (A) [12:29:46]: Jeg mener at den rød-grønne regjeringen har funnet en veldig god balanse mellom hensynet til ny aktivitet og næringsvirksomhet og hensynet til miljøet. Det ble veldig godt illustrert da vi la fram forvaltningsplanen for Barentshavet for noen år tilbake. Da sa oljeindustrien seg fornøyd, miljøorganisasjonene sa seg langt på vei fornøyd, og fiskerieringen jublet. Jeg er sikker på at vi skal klare å finne den gode balansen og de kloke løsningene – også i de sakene vi skal løse til høsten.

Det norske velferdssamfunnet bygger på at vi skal skape inntekter og så dele verdiene. Det står i skarp kontrast til Fremskrittspartiets politikk, som handler om at man skal dele ut skattelette til dem som trenger det aller minst, og som har aller mest fra før. På den måten klarer vi ikke å skaffe sykehjemsplasser, ta unna helsekøer og bygge den gode skolen for framtiden.

Jeg er veldig glad for at norsk næringsliv har kommet seg velberget gjennom finanskrisen. Det står i sterk kontrast til mange land rundt oss.

Erna Solberg (H) [12:31:15]: Representanten Helga Pedersen har gjort seg til fremste talsmann for den nye politiske debatten som jeg ser brer om seg blant de rød-grønne, nemlig ikke å tro på hva vi sier i norsk politikk, men forsøke å lete etter eksempler alle andre steder: i Sverige, i Storbritannia, fra Thatcher og Berlusconi – ja, jeg vet ikke når vi skal få nye påfunn om hva Høyre egentlig står for. Ett av de store eksemplene er skattelettelsene i Sverige. Det er riktig at den svenske regjeringen ga 74 mrd. kr i skattelette. I valgkampen ble Mona Sahlin spurt om hva hun ville reversere. Da skulle hun reversere to av de milliardene.

Derfor er mitt spørsmål til Helga Pedersen: Er det slik at 72 mrd. kr av skattelettelsene til Fredrik Reinfeldt er grei politikk, men at det bare er de to siste milliardene som er problemet, og som skaper nedbrytingen av den nordiske velferdsmodellen, slik hun argumenterer?

Helga Pedersen (A) [12:32:22]: I mitt innlegg og i et replikkordskifte tidligere i dag har jeg utfordret Høyre og Fremskrittspartiet på å snakke om sin politikk. Det har de fortsatt mulighet til å gjøre, f.eks. si hvor skal man ta de flere titalls milliardene i skattelette som Høyre og Fremskrittspartiet sammen ønsker. Er det innenfor helse, er det innenfor skole eller er det på andre viktige områder? Man

kan ikke kutte 15 mrd. kr, slik som Høyre vil, i formuesskatt og arveavgift ved å legge ned fylkeskommunen – heller ikke de 50–70 mrd. kr som Fremskrittspartiet ønsker å kutte.

Det ble også tidligere her i debatten vist til at årsaken til at det går så bra i Norge, er at vi har oljepenger. Det Norge og Sverige har til felles, er at vi er rike land som har store ressurser til rådighet, og da er det store spørsmålet: Skal vi bruke dem til å sikre arbeidsplasser og bygge ut felles velferd, eller skal vi gi dem bort i skattelette til dem som har mest fra før?

Erna Solberg (H) [12:33:29]: Jeg registrerer at Helga Pedersen ikke ville svare på mitt spørsmål. Men det er jo litt av den retorikken man fører, det er akkurat på samme måten som at man var imot alle skattelettelsene den forrige regjeringen ga. Men når man bestemte seg for at man hadde nådd nivået i 2004, var det fint, og man ville ikke øke skattene derfra. Men det som jeg synes er hovedutfordringen, er at Arbeiderpartiet forsøker å late som om ...

Unnskyld, men noen har glemt å sette på *replik*. Skal vi begynne på nytt igjen?

Presidenten: Nei. Vi fortsetter.

Erna Solberg (H) [12:34:01]: Men jeg vet ikke hvor mye tid jeg har brukt?

Presidenten: Du har 35 sekunder igjen.

Erna Solberg (H) [12:34:07]: Hovedutfordringen, synes jeg, med Helga Pedersens retorikk, er at hun ikke tar inn over seg det som faktisk skjer for øyeblikket i nabolandene våre. Danmark har en vekst på 3,8 pst., Finland har en vekst på 3,4 pst., og Sverige har en vekst på 4,5 pst. Norge har en vekst på 0,9 pst.! Hvis man skal si at den nordiske modellen er gravlagt i de andre landene når den baserer seg på høyere produktivitet, større vekst for å bære velferden, kan det jo være at svaret er, når du måler om to–tre år, at det egentlig er de tre andre landene som vil komme best gjennom finanskrisen. Har Arbeiderpartiets parlamentariske leder i det hele tatt reflektert over det?

Helga Pedersen (A) [12:34:53]: Tall kan brukes til så mye, og de tallene som representanten Solberg nå brukte for bl.a. Sverige, forteller jo ikke hele sannheten om et Sverige der forskjellene øker, der opp mot 25 pst. av ungdommene går arbeidsledige, der den generelle arbeidsledigheten er 8 pst., der velferden bygges ned, og der det blir færre lærere i skolen når antallet elever går opp. Derfor mener jeg det er grunnleggende uansvarlig å ta til orde for skatteletter i den situasjonen samtidig som vi i Norge har svære velferdsoppgaver som skal løses i årene som kommer. Og når svenske ungdommer kommer til Oslo og til Norge for å jobbe på kafeer og restauranter, kan det godt hende det er fordi de synes Norge er et fantastisk spennende og eksotisk land, men jeg tror den egentlige forklaringen er at de rett og slett ikke får seg arbeid i Sverige. Og det er langt på vei et resultat av politiske valg.

Erna Solberg (H) [12:35:51]: President! Det er en åpenbar misforståelse.

Presidenten: Ja, da får vi ta den senere i debatten.

Erna Solberg (H) [12:35:55]: Ja vel.

Øyvind Håbrekke (KrF) [12:36:11]: Arbeiderpartiets parlamentariske leder gir klart uttrykk for at Arbeiderpartiet ønsker å utvikle velferdsstaten videre fram mot 2013. Hun angir tre stolper i den såkalte norske velferdsmodellen. Hun nevner ikke ideell og frivillig sektors bidrag i den forbindelse, men representanten Pedersen sier likevel noen positive ord om ideelle aktørers bidrag i velferdsstaten i sitt innlegg. Det har Kristelig Folkeparti merket seg med stor interesse.

Situasjonen i dag er imidlertid at de viktige bidragsytterne selv gir uttrykk for at hvis rammevilkårene fortsetter slik som i dag, er disse tilbudene borte om fem til ti år på grunn av den rød-grønne politikken og rammebetingelsene.

Så spørsmålet til representanten Pedersen er da: Er Arbeiderpartiet bekvemt med å styre landet samtidig som de ideelle aktørene gir uttrykk for at det er situasjonen? Og: Vil Arbeiderpartiet ta imot invitasjonen til et forlik, som Kristelig Folkeparti har gitt i denne debatten?

Helga Pedersen (A) [12:37:20]: Frivillig sektor og de ideelle organisasjonene utfører svært viktige oppgaver i det norske velferdssamfunnet, og behovet for deres innsats kommer ikke til å bli mindre i årene som kommer. Det er helt sikkert. Vi deler jo grunnleggende sett Kristelig Folkepartis syn på denne viktige delen av velferdsproduksjonen. Derfor har vi også innenfor barnevernet tatt ut de frivillige og ideelle organisasjonene i egne anbudsrunder, slik at de skal slippe å konkurrere med de kommersielle.

Når jeg har hatt samtaler med bl.a. Frelsesarmeen og Kirkens Bymisjon i Oslo, sier de: Vi tåler godt å bli målt på kvalitet. Vi kan godt konkurrere. Det vi ikke tåler, er å bli utkonkurrert av kommersielle aktører. Slike aktører skviser dem gjerne ut på f.eks. arbeidstakerforhold.

Så svaret er: Ja, vi deler Kristelig Folkepartis grunnleggende syn på dette området. Vi får sikkert i løpet av høsten konkretisert Kristelig Folkepartis ideer på området, og så får vi ta diskusjonen da.

Abid Q. Raja (V) [12:38:30]: For nøyaktig ett år siden utfordret jeg representanten Helga Pedersen på spørsmålet om framtidig kommunestruktur, og om det ikke var nødvendig med større kommuner med større ansvar enn dagens, særlig for å kunne tilby bedre tjenester innen velferd og helse. Om nødvendig måtte dette gjøres med en mild form for tvang.

Den gang svarte Arbeiderpartiets parlamentariske leder:

«Jeg ser at det enkelte steder er behov for å gjøre

endringer i kommunestrukturen, men jeg mener at for å få en god prosess er det viktig at det er basert på frivillighet.»

Nå har tydeligvis pipa fått en annen lyd. For noen uker siden sa nemlig Helga Pedersen til NRK at vi må åpne for tvangssammenslåing av kommuner, fordi dette handler om de store linjene i norsk velferdspolitik. Sa representanten Pedersen dette fordi Senterpartiet ligger nede for telling? Er det en forsnakkelse? Eller er det fordi Pedersen har innsett at Venstre hadde rett for et år siden, og at Arbeiderpartiet nå er enig med oss i Venstre i synet på framtidens kommunestruktur?

Helga Pedersen (A) [12:39:31]: Arbeiderpartiet har faktisk programfestet at det er behov for endringer i kommunestrukturen. Både partiet og jeg selv mener fortsatt at det best baseres på frivillighet.

Det jeg har tatt til orde for i forbindelse med våre programdiskusjoner fram mot 2013 og 2029, er at vi må diskutere om frivilligheten bør stimuleres i større grad enn i dag. Og så har jeg sagt at dersom dette ikke fører fram, må vi ved neste korsvei vurdere om vi skal ha en styrt sammenslåing der en kommisjon får i oppdrag å tegne det nye norgeskartet.

Men jeg vil veldig sterkt understreke at Soria Moria-erklæringen ligger fast for denne perioden, der regjeringen for øvrig tilbyr seg å betale sammenslåingskostnadene for dem som ønsker det.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Bård Vegar Solhjell (SV) [12:40:46]: Trontalen viser at den raud-grøne regjeringen vil fortsette prosjekta sine på miljø, klima, integrering, velferd, arbeid – ei rekkje område.

I dag har vi ei av Europas mest radikale regjeringserklæringar. Med eit fleirtal frå Framstegspartiet og Høgre kan vi få ei av Europas mest mørkeblå regjeringserklæringar – dersom dei siste månaders målingar skulle slå inn ved eit val ein gong. Då ville vi altså vere det einaste landet ved sida av Italia der høgre og ytre høgre sit i regjering saman. Eg synest at vi på grunn av Høgre og Framstegspartiets felles vekst på målingane skyldar veljarane å ta debatten om dei klare ideologiske forskjellane dette gir.

Eg merka meg at Erna Solberg ikkje likar internasjonale samanlikningar. Med god grunn, vil eg seie, for det vil vere eit brot med det dei fleste høgrepartia i Europa og i Noreg før har gjort. Då Høgre samarbeidde med sentrum, var det sentrumspartia som modererte skattekutta til Høgre. Dei modererte litt svekkinga av kommuneøkonomien, og litt modererte dei kutta i arbeidstakarrettane. No skal Høgre i staden samarbeide med turboversjonen av seg sjølv. Då vil vi i staden for at arbeidstakarrettane vert styrkja og kampen mot sosial dumping vert intensivert, få sjå angrep frå to parti som begge er imot den politikken som no vert ført. Vi vil òg sjå to parti som heilt ope ønskjer å føre Noreg i retning av eit samfunn med større sosiale forskjellar, og som når det gjeld kampen mot fattigdom, seier at det ikkje gjer noko om det vert litt større

forskjellar, til tross for at det no ligg føre tung dokumentasjon internasjonalt og i norsk forskning om at nettopp små sosiale forskjellar er viktige for lågare kriminalitet, betre helse, høgre levealder – ja, bra for heile samfunnet.

Så har Høgre vore ein bremsekloss i utviklinga av den norske velferdsstaten i 126 år. Heilt frå å vere imot allmenn stemmerett til dei motvillig aksepterte åttetimersdag og skattefinansiert alderstrygd, har Høgres jobb vore å stritte imot, for så motvillig å akseptere i ettertid. Derfor var ikkje eg den einaste som fekk bakoversveis då Erna Solberg påstod at Høgres sjel ligg i velferdspolitikken. På lista over det dei systematisk har motarbeidd i dei tre siste tiåra, er f.eks. barneombod, lovfesta rett til vidaregåande skule, skulefritidsordning, makspris og full barnehagedekning i barnehageforliket, gratis lærebøker i vidaregåande, pappapermisjon – «you name it».

For å bruke eit eksempel: Då Stortinget i 1997 vedtok at kommunane skulle ha plikt til skulefritidsordning, argumenterte representanten Sanner mot ei lovfesting, fordi SFO skulle organiserast «av frivillige organisasjoner og foreldre». Sanner hadde med interesse merka seg at høgrebyrådet i Oslo hadde oppmoda foreldra til at dei «kanskje kan bruke Gro-dagen sin til å jobbe i skulefritidsordningen. Det tror jeg vil være et positivt tiltak både for foreldre og barn».

Ein er altså berre eit Google-søk eller ein tur på stortingsbiblioteket unna å finne ei rekkje slike eksempel frå nyare historie om Høgres velferdspolitik.

Eg tok dette opp i stad. Då kom Erna Solberg med ein ganske oppsiktsvekkjande definisjon av velferdsstaten. Ho sa at ein i Høgre kanskje ser det litt annleis enn i SV, for det var ikkje alle dei velferdsordningane som vi vil at folk skal bruke, ein tenkte på – altså ikkje på skule, eldreomsorg, barnehage osv., som vi er einige om at folk skal bruke – men det var alt det vi ikkje vil at folk skal bruke. Det er jo ein fantastisk logikk! Då vert jo resonnementet perfekt. Vi vil ha kutt i velferdsstaten, for velferdsstaten betyr for Høgre berre alt det vi ikkje skal bruke – og da er jo målet at ingen skal bruke det. Men det er ikkje slik det fungerer. Vi vil i framtida ha behov for ei rekkje velferdsordningar, som alle er einige om at vi vil bruke. Men det er òg ein del andre ting, for folk treng støtte og hjelp frå det offentlege. Eit eksempel der eg veit at Erna Solberg sjølv har vist eit stort engasjement, gjeld vaksne som slit med å lese og skrive. Rett til vidaregåande skule, som vi no har for alle, har nettopp vore ein viktig rett slik at alle kan gå til det offentlege og seie: Eg treng dette tilbudet, og eg har faktisk krav på det. Det er derfor det å vere for ein offensiv velferdspolitik betyr å byggje ut velferdsstaten, men òg å utvikle han vidare, fornye han og tenkje annleis. Det er det ikkje Høgre og Framstegspartiet som kjem til å gjere om dei skulle få fleirtal; det er derimot prosjektet til den raud-grøne regjeringen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Det er en liten utfordring med klokken, men presidenten har klokke på armen, så vi får bruke den.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:45:48]: Representanten bruker mye av sin tid på å tegne et skremmebilde av et ytre høyre som kan komme i regjering i Norge. Samtidig snakker han om at hans egen regjering er den mest radikale regjeringen i Europa. For meg tyder det bildet på at ytre høyre i Norge egentlig er sentrum i Europa, når vi ser hvordan skalaen egentlig er. Dermed har norske velgere lite å frykte, men mye å glede seg over.

La oss ta en konkret sak: Kårstø. Regjeringen lovte å rense Kårstø innen 2009. Fremskrittspartiet har hele tiden vært imot det, men Regjeringen har likevel brukt over en halv milliard kroner på å utrede rensing – det til tross for at Gassnova, som er Regjeringens eget fagorgan, anbefaler at man ikke bruker tid på Kårstø ennå, men konsentrerer seg fullt og helt om rensing på Mongstad, som Fremskrittspartiet er for. Vil nå SV endelig innrømme at Kårstø-prosjektet, som det har foreligget inntil nå, var feilslått? Vil de slutte å bruke tid og penger på det, slik at vi kan konsentrere oss om å få suksess på Mongstad – i tråd med både opposisjonens og Gassnovas anbefaling?

Bård Vegar Solhjell (SV) [12:46:59]: Det overrasker meg veldig at representanten Solvik-Olsen meiner at fakta om kva Høyre og Framstegspartiet kan kome til å gjere når dei vinn makta, nemleg å danne regjering, er eit skremmebilde. Er dei sjølve skremmebiletet på kva som kan skje i norsk politikk? Fakta er at om Høyre og Framstegspartiet får fleirtal, vil dei svært sannsynleg danne regjering. Det trur eg Framstegspartiet er einig i. I Europa i dag er det vanleg at høgreparti samarbeider med sentrumsparti – som i Sverige, Storbritannia, Tyskland og Nederland. Av og til har dei støtte i parlamentet frå eit ytre høgreparti.

I Noreg har det, alle dei gongene Høyre har sete i regjering, vore sånn. Eg har vore imot dei regjeringane, men eg har òg sett korleis Kristeleg Folkeparti og Venstre har bidrege til å moderere Høyre noko og ikkje gje dei fullt gjennomslag. På mange av dei områda vil Framstegspartiet vere turboversjonen av Høyre, fordi partiet ligg lenger ut. Og eg gjekk ikkje eingong inn på dei områda der Framstegspartiet står for ein heilt annan politikk, t.d. miljø- og klimapolitikk. Vi har altså til gode, etter tre forsøk, å høyre om Framstegspartiets leiar her i salen vil bekrefte at ho trur på menneskeskapte klimaendringar. Så når det gjeld Kårstø ... (Presidenten klubbar). Det står 14 sekundar her, president.

Presidenten: Det er ikke samkjøring på klokkene.

Bård Vegar Solhjell (SV) [12:48:07]: Eg følte eg fekk litt mykje tid. Eg er einig i det, men eg såg på klokka.

Då vil eg svare kort når det gjeld Kårstø. Det som er å seie om det, står i regjeringserklæringa, og det vil vi komme tilbake til. Eg var der på besøk rett før sommaren. Det er eit stort og spennande anlegg, og vi vil sjølv-sagt komme tilbake og rapportere om oppfølginga av dei prosjekta – akkurat som vi gjer med Mongstad.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:48:37]: Jeg antar det betyr at Kårstø skrinlegges inntil Mongstad fungerer. Det er god politikk.

Jeg håper også at Fremskrittspartiet blir turboversjonen av Høyre, mye mer enn det SV viser seg å være en slapp turboversjon av Arbeiderpartiet. Det har heldigvis vist seg at det partiet som har vunnet på dette regjerings-samarbeidet, er Arbeiderpartiet, mens samarbeidspartnerne har blitt mer eller mindre nøytralisert. Det får være Arbeiderpartiets glede.

Når det gjelder en annen konkret sak, Barentshavet, sa Kristin Halvorsen da delelinjeproblematikken kom på dagsordenen igjen at hun ønsket å få kartlagt ressursene i Barentshavet med tanke på olje og gass. I Lofoten bruker en hele veien klimaargumentet mot å utvinne olje og gass derfra. Hva er forskjellen på CO₂ som kommer fra olje og gass utvunnet i Lofoten kontra olje og gass som en kan finne i Barentshavet øst?

Bård Vegar Solhjell (SV) [12:49:31]: Avtalen om delelinja, som no er inngått, opnar for at vi kan samarbeide tett med Russland, òg i breiare internasjonalt samarbeid, om ei rekkje forskjellige utfordringar i nordområda – det vere seg over grensene, fiskeressursar, energi, overvaking av havområda, og anna, ikkje minst perspektiva i høve til ei mogleg opening for meir enn berre prøvetrafikk i Nordaustpassasjen.

Så: Om ein ein gong i framtida skal gjennomføre ei kartlegging av energiressursane, og om det så skal føre til diskusjonar om aktivitet, er spørsmål eg trur vi kan bli einige om ligg langt fram i tid. Då vil eg, som i debatten om Lofoten og Vesterålen, vere oppteken av at det skal vere ekstremt sterke miljøargument i botn, at klima- og CO₂-ut-slepp høyre med som ein del av biletet, men at òg sårbarheita til områda må vurderast nøye. Og det er altfor tidleg no å ta stilling til spørsmål som ligg langt fram i tid, og som er hypotetiske når det gjeld moglege energiressursar.

Presidenten: Vi skal nå prøve å få klokkene i gang. Ellers blir det et lite dunk når det har gått ett minutt, og så er presidenten litt romslig etter det.

Sonja Irene Sjøli (H) [12:50:44]: Representanten Solhjell var opptatt av kampen mot fattigdom, men resultatet etter at SV har vært i regjering i fem år, er at mange av de dårligst stilte har fått det mye verre. Det har blitt flere fattige og flere bostedsløse – selv om SV har hatt tidenes rikeste finansminister gjennom fire år.

SV har programfestet at køen av rusavhengige som trenger hjelp, skal avvikles. Men realiteten er at det er over 4 000 som fortsatt står i den køen, og at ventetiden for rusbehandling har økt betydelig i SVs regjeringstid. Rusavhengige må vente i gjennomsnittlig 78 dager på å få hjelp, og mange venter enda lenger. Det er en økning på to uker i løpet av to år. Dette er dramatisk for syke rusavhengige og deres familier. SV har bedt om unnskyldning tidligere for at de ikke klarer å avskaffe fattigdommen, slik de har lovet.

Hva vil representanten Solhjell si til alle de rusavhen-

gige og deres pårørende som opplever at det blir stadig vanskeligere å få hjelp?

Bård Vegar Solhjell (SV) [12:51:45]: Eg er ueinig i beskrivinga av fattigdomspolitikken. Sjølv om det er mykje som står att, har vi i denne perioden fått ein betydeleg auke i minstepensjonen, som har vorte gjennomført i to omgangar, og som er eit lyft vi ikkje har sett tidlegare. Vi har auka sosialhjelpssatsane to gonger – 10 pst. Vi har utvida og endra bustøtteordninga, som er svært viktig for mange. Vi har innført kvalifiseringsprogrammet, som no vert fasa inn og gradvis vert teke i bruk av mange – omfattande lyft når det gjeld fattigdom. Òg på rusområdet har vi hatt auke av løyvingar, og betringar, men det er ingen tvil om at det der er store, ekstra utfordringar. Det går på løyvingsnivået, det å sørge for at det er nok institusjonsplassar. Nivået på det får vi kome tilbake til igjen i statsbudsjettet i morgon. Men det dreier seg òg om innretninga på politikken, og der har då Stoltenberg-utvalet no lagt fram eit forslag til ei rekkje endringar òg på tenkinga rundt korleis vi skal drive politikken, som eg trur vil vere veldig viktig i den vidare debatten. Så eg trur det dreier seg både om nivå og om innretninga av politikken overfor rusmiddelavhengige – det er nødvendig.

Sonja Irene Sjøli (H) [12:52:56]: Mens SV og regjeringen tenker, er det blitt flere fattige, det er blitt flere bostedsløse, og det er flere rusavhengige som står i kø. Over 4 000 står og venter på behandling. Når de som er rusavhengige, er motivert for behandling, trenger de hjelp nå, ikke om flere måneder. Her har regjeringen sviktet totalt, og selv om Solhjell nå prøver å tilbakevise at det er flere fattige og flere bostedsløse og flere rusavhengige, så er det fakta. Såpass ydmyk burde Solhjell være overfor dem dette gjelder, at han faktisk kunne innrømme at her har regjeringen satset og gjort altfor lite – med sitt flertall.

Bård Vegar Solhjell (SV) [12:53:51]: Eg tilbakeviser påstanden om at vi ikkje har handla. Så refererte eg ei rekkje ulike, ganske omfattande tiltak, som dels har begynt å verke, men som i enda større grad vil ha effekt i åra som kjem. Så sa eg òg i innlegget mitt at sjølv om mykje er gjort, er det ingen tvil om at det står att store utfordringar på fattigdomsfeltet i åra som kjem. Og rusfeltet peikar seg ut, med spesielt sterke behov der òg, men det gjer jammen òg barnevernet, der det er store utfordringar. Det er eit faktum at det framleis er for mange som lever på låge inntekter. Når det gjeld alle dei utfordringane, skal SV vere ei klar stemme for å slåst for å møte dei. Ei rekkje tiltak kjem til å kome, og på rusfeltet har vi òg ein særleg debatt om innretninga i politikken, som eg faktisk trur det er nødvendig å ta. Eg synest ikkje vi berre skal gå og tenkje – det er ein viktig debatt.

Dagfinn Høybråten (KrF) [12:54:52]: Jeg vil tilbake til den debatten om ideell sektor som har blitt dratt opp her i dag, og konstaterer at representanten Solhjell og jeg nok er ganske enige om at ideelle institusjoner presses fra to kanter, fra en voksende offentlig sektor og fra et kom-

mersielt marked. Det som er poenget fra Kristelig Folkepartis side, er at det er en egenverdi i ideell sektor – ikke bare ved at man utfører oppgaver som det offentlige trenger utført, men man representerer verdier i samfunnet som får mennesker til å engasjere seg, og til å gjøre noe for andre. Og det er jo ikke kommersiell sektor som trenger unntak fra anbudsregelverket, det er de ideelle institusjonene, som i denne skvisen trenger langsiktighet og forutsigbarhet og de unntak fra anbudsregelverket som EØS-avtalen gir rom for. Spørsmålet er om man nå er rede til å gå videre på en slik linje fra regjeringens side og fra regjeringspartienes side, slik at en kan få stoppet nedleggelsen av institusjoner og få etablert arbeidsforhold som gjør at man faktisk har slike ideelle helse- og sosialinstitusjoner i dette landet framover.

Bård Vegar Solhjell (SV) [12:56:08]: Sjølv om det er gjort mykje bra for frivillig sektor dei siste åra, med ei opptrapping som no skjer med egne rundar i barnevernet og med eit privatskoleforlik som sikrar stabilitet, så står det att ein del, og eg har lytta nøye til det representanten Høybråten her og andre stader har sagt om det. Det perspektivet at ideell sektor har ein eigenverdi og vert utfordra frå to kanter gjennom at dei har behov for stabile, langsiktige avtaler med det offentlege, men samtidig vert utfordra frå dei kommersielle, er ei beskriving eg deler. Det betyr av vi må sjå på den langsiktigeita og stabiliteten som Høybråten etterlyser, men det betyr òg at vi må inn og sjå på korleis det kommersielle fungerer. I Oslo har både Raudekrossen og Frelsesarmeen slutta å drive sjukeheimar, ikkje fordi dei hadde lyst til å slutte med det, men fordi dei – når det er tre års anbudsperiode i kommunen, der Høgre og Framstegspartiet styrer og Kristeleg Folkeparti er støtteparti – ikkje klarer å konkurrere, med lite kapital i forhold til det dei tunge kommersielle har, og dei klarer heller ikkje å konkurrere på grunn av dei låge pensjonsutgiftene dei kommersielle har. Men eg trur det er grunnlag for eit betre samarbeid og eit breiare samarbeid om dette i framtida ut frå det representanten Høybråten seier i denne debatten.

Abid Q. Raja (V) [12:57:20]: Venstre har lenge vært bekymret over situasjonen til asylsøkerne i Hellas. TV 2 har i en rekke reportasjer i det siste dokumentert at landet konsekvent bryter asylsøkernes menneskerettigheter og bryter sine internasjonale forpliktelser. Situasjonen er nå så alvorlig at land i Europa stanser retur til Hellas på tross av at de har juridisk mulighet til dette i Dublinforordningen. På TV 2-nyhetene lørdag sa representanten Heikki Holmås, som tilhører samme stortingsgruppe som Solhjell, at det er viktig å stoppe utsending av folk og heller behandle sakene her – dvs. altså i Norge. Jeg kan glede Holmås med at Venstre i dag har fremmet forslag i Stortinget nettopp om at Norge straks stanser all retur av asylsøkere til Hellas, inntil landet har bedret sine prosedyrer og følger de undertegnede EU-direktivene og flyktningskonvensjonen.

Mitt spørsmål til representanten Solhjell er: Er Solhjell enig med sin partifelle Heikki Holmås i at Norge nå må

stanse all retur til Hellas, og vil SVs stortingsgruppe støtte Venstres forslag?

Bård Vegar Solhjell (SV) [12:58:33]: Det er jo ei historie bak at vi begynte å returnere til Hellas for nokre år sidan, og no har eg òg sett at det i det siste har kome særleg sterk kritikk mot returane til Hellas frå ei rekkje organisasjonar, òg frå FN-hald. I den samanhengen er det to ting som er viktig. For det første har justisministeren sagt at vi treng ein større gjennomgang av politikken overfor barn på ei rekkje felt, og eg antek at spørsmålet om barnefamiljar til Hellas er inkludert her. Men i tillegg til det trur eg at det vil vere klokt, med all den kritikken som no kjem når det gjeld Hellas og tilhøva der, at ein vurderer på nytt om vi skal returnere asylsøkjjarar til Hellas, og går igjennom og får det fulle biletet der. Det ville vere fornuftig om ein gjorde det no.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Ola Borten Moe (Sp) [12:59:54]: Senterpartiet feirer i år 90 år. Det er både riktig og feil. Det er riktig fordi det er 90 år siden vårt første landsmøte i Kristiansand, feil fordi vårt parti sprang ut av og representerer fortsettelsen av en bevegelse som har preget det norske samfunn i langt mer enn 90 år.

Gjennom hele 1800-tallet sto den selveiende norske bonden sentralt i demokratiseringen av Norge. Fra 1814 med Grunnloven og til 1913 med allmenn stemmerett går det en rød tråd i nasjonens historie som handler om folkestyre, nasjonsbygging og likeverd. Denne arven er også vår arv. Illustrerende nok for den debatten som går her i dag, er det bare Høyre og Fremskrittspartiet som ikke har sitt utgangspunkt i Venstre.

1935 og kriseforliket mellom Bondepartiet og Arbeiderpartiet representerte en ny start i norsk politikk. Mye av det som fulgte i årene etter, er fremdeles bunnplanker i den norske modellen. Omsetningslovene i primærnæringene, hovedavtalesystemet og en forsiktig start på utbyggingen av den norske folketrygden vitner om de praktiske resultatene. Ønsket om aktiv fordeling av samfunnsressursene, bedre muligheter for utdanning og utvikling uavhengig av klasse og geografi og et pragmatisk forhold til marked og stat representerer den ideologiske overbygningen. Dette er ideologi og verdier våre to partier fremdeles deler.

Hvorfor er dette viktig i en trontaledebatt, vil noen spørre. Vel – uten å vite hvor man kommer fra, er det umulig å vite hvor man skal.

Det stilles av og til spørsmål ved vår deltakelse i det rød-grønne prosjektet. Historien gir svaret. Etter at Fremskrittspartiet ble et stort parti og har trukket både politikken og Høyre langt til høyre, er det viktig, riktig og naturlig for oss å følge opp våre historiske tradisjoner og verdier. Vår deltakelse i en sentrum–venstreallianse burde derfor ikke overraske noen. For i motsetning til hva mange prøver å fortelle, er det mye som står på spill. En regjering utgått av Høyre og Fremskrittspartiet vil med sikkerhet føre en politikk som bryter med norske tradisjoner og de verdiene ikke minst Senterpartiet er opptatt av.

Muligheten til å utvikle lokalsamfunn og leve gode liv over hele landet har alltid stått helt sentralt for oss. Det kreves aktiv politikk og vilje i denne salen for å lykkes. Det har vært til stede fram til nå og representerer et sentralt element i den suksessen som vårt samfunn opplever. Vår samlede verdiskaping er utvilsomt høyere som et resultat av at det bor folk over hele landet og bruker det hver eneste dag. Men verken Høyre eller Fremskrittspartiet har spisskompetanse på sentrum–periferidimensjonen i norsk politikk. Utradering av norsk matproduksjon i distriktene, fjerning av jordbruksavtalen, storstilt sammenslåing av kommunene, sentralisering av offentlige inntekter og investeringer, privatisering av fellesskapsressurser som fisk og vannkraft og liten vilje til aktiv næringsutvikling over hele landet bærer galt av sted for hele Norge.

Et trygt samfunn for alle krever en aktiv stat, en aktiv fordelingspolitikk og et regulert arbeidsliv for å sikre individet trygghet og frihet.

Det er skapt mye rikdom over hele verden den siste generasjonen. Men der rikdom ikke fordeles og mennesker ikke sikres et verdig liv, ser vi også hvordan rikdom blir kilden til splid og konflikt.

Senterpartiet har ingenting imot at folk gjør det godt, det er tvert imot viktig for oss alle. Alle må imidlertid finne seg i å være med på å bidra til det fellesskapet som har gjort suksess mulig. Store skattelettelser til dem som har mest, er feil svar på viktige spørsmål i vår tid. Tvert om er et egalitært samfunn viktig fordi det opprettholder sosial kapital og tillit mellom borgerne.

Både demokratiet og politikken er tjent med at vi søker brede kompromiss og stabile løsninger i viktige saker. Pensjon, klima, eldre og utenriks; det er mange slike saker, og det er vårt ønske å legge til rette for løsninger i denne salen som også de andre sentrumspartiene, og tidvis Høyre, både bidrar til og setter sitt stempel på.

Men hvor passer Fremskrittspartiet inn i dette bildet – partiet som Høyre vil regjere i lag med, og som de ifølge meningsmålingene kan komme til å få flertall sammen med? De står utenfor alle forlik og har størst økning av de statlige utgiftene kombinert med de største reduksjonene av inntektene. De sier nei til utviklingshjelp, landbruk og lokalt selvstyre. De har de sterkeste angrepene på staten som aktør i samfunnsutviklingen og er det partiet som sterkest peker på det som skiller, og ikke det som samler, i debatten om hvordan det norske fellesskapet skal formes for framtiden.

I en tid da vi mer enn noen gang trenger forutsigbarhet og trygghet, peker de to største opposisjonspartiene på kaos og uforutsigbarhet som løsninger. Enten må Fremskrittspartiet gi avkall på sentrale deler av sin politikk, eller så må Høyre si opp de brede forlikene og kaste landet inn i et ukontrollert politisk eksperiment vi knapt har sett tidligere. For det å styre et land handler ikke om å være imot det andre representerer, det handler om å presentere egne løsninger.

Det er på tide at de viser fram kortene sine. Det er på tide at både det norske folk og vi får vite hvordan de har tenkt å styre Norge i fellesskap.

Også vi må utvikle ny politikk, reformere og forandre

det norske samfunnet i tråd med tiden og tilhøva. Like muligheter, ny virksomhet og verdiskaping, sterke fellesskap og gode liv krever andre løsninger i framtiden enn i dag. Men politikken må komme fra felles verdier og utgangspunkt. Er man tro mot verdiene og målene, kan man være utro mot virkemidlene.

Samhandlingsreformen er noe av det viktigste vi skal gjennomføre i denne perioden. Bedre løsninger for dem som trenger hjelp, flere tilbud over større deler av landet og en mer effektiv utnyttelse av ressursene er god politikk. Men også annen reform av samfunnet, offentlig sektor og statlig byråkrati er riktig og nødvendig. Også i en del som har stått mitt eget parti nært, landbruksbyråkratiet, er det rom for dette. Jeg er trygg på at regjeringen utnytter dette rommet.

De store sakene i framtiden er derimot det rike Norge og det flerkulturelle Norge. Rikdommen vår, spesielt forvaltningen av petroleumsformuen, krever ansvar, alvor og klokskap, men gir oss også enorme muligheter. Det flerkulturelle fordrer tydelighet hva gjelder hvilke verdier og prinsipper samfunnsutviklingen skal styres etter. Svaret er enkelt: Grunnloven og norsk lov for øvrig. Men det må kommuniseres klokt og inkluderende.

Den britiske statsministeren Harold Macmillan sa en gang at «a week is a long time in politics». Den sannheten fikk vi bekreftet i helgen, i og med den siste utviklingen i Kristelig Folkeparti.

Det politiske testamentet til partigrunnleggeren Nils Lavik ble en gang oppsummert som «kristendom, norskdom og rettferd for alle». Han åndet også for distriktpolitikk og landbruk, bureiser i Eksingedalen som han i sin tid var. Alt dette har gått som røde tråder gjennom Kristelig Folkepartis utvikling siden: sosial rettferdighet og en samfunnsutvikling tuftet på dype norske verdier.

Én ting er imidlertid sikkert: Det er lysår mellom prinsippene, programmet og personligheten til partistifteren Lavik og eksentrikeren Anders Lange. La oss se litt på det sagnomsuste møtet på Saga kino den 8. april 1973. Der stilte Lange ultimatum om navnet på partiet. Ellers måtte de finne en annen.

«... ikke meg ellers. Fordi at jeg skal ha makten i det partiet!»

Arvtakerne Hagen og Jensen er heldigvis mindre selvcentrerte og mer samfunnsinteresserte. Men de er likevel en helt annen plass enn i sentrum av norsk politikk.

Høyre har på sett og vis bundet seg til masten og sagt at de er villige til å samarbeide tett og forpliktende med Fremskrittspartiet, selv uten Kristelig Folkeparti og Venstre. Med et sånt lag bør de legge seg Per Bortens ord om å bære staur på minne: Det kan bli vanskelig «hvis staueren begynner å sprike». Jeg kan legge til: ikke minst når staueren spriker i utgangspunktet. Da er det håpløst. Det har også denne debatten vist så langt, og det finnes per dato ikke noe alternativ i tradisjonell forstand i denne salen.

Hans Frode Kielland Asmyhr hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per Sandberg (FrP) [13:08:48]: Det er alltid interessant å lytte til Borten Moes historiebeskrivelse av alle de andre partiene. Jeg forstår meget godt at representanten Borten Moe ikke ønsker å beskrive historien til sitt eget parti. Andre kunne kanskje tatt oppgaven med å gjøre et dypdykk når det gjelder det.

Jeg skjønner også godt at Senterpartiet er litt bekymret over at mange etter hvert stiller spørsmål ved Senterpartiets deltakelse i denne regjeringen.

Jeg registrerer at det i Borten Moes innlegg er andre partier og andres politikk som kommer i fokus. Dette har også gjentatt seg i tidligere replikkordskifter der Borten Moe har vært oppe i dag.

Han er veldig opptatt av at Fremskrittspartiet kommer i regjering i 2013 – det er det mange som er – og Borten Moe er veldig bekymret på vegne av Kristelig Folkeparti og Høyre. Jeg tror det er vesentlig flere som er veldig bekymret for Senterpartiet og deres bevegelse i hurtigtogs fart mot venstre i norsk politikk.

Det kunne jo vært interessant å utfordre representanten Borten Moe på om han føler behag ved å sitte i regjering sammen med Sosialistisk Venstreparti når det gjelder samferdselspolitikken, rovdyrpolitikken, innvandringspolitikken og lokal selvvråderett. Føler representanten Borten Moe faktisk at det har gått i riktig retning med denne regjeringen?

Ola Borten Moe (Sp) [13:10:18]: Først til virkelighetsbeskrivelsen av mitt innlegg. Hvis Per Sandberg hørte på innlegget, ville han ha fått med seg at det mest av alt var mitt eget partis historie jeg beskrev.

Når det gjelder deltakelse i dette regjeringsprosjektet, blir jeg for min egen del tryggere og tryggere på at det er dette alternativet Senterpartiet er nødt til å kjempe for også framover. Jeg tror faktisk at vi skal klare å overbevise en stadig større del av det norske folk om at det er den veien vi er nødt til å gå, rett og slett fordi alternativet representerer tanker og ideer som jeg tror mange av dem som nå truer med å stemme på noe annet, i praksis ikke kommer til å støtte opp om.

Så spør du om jeg er fornøyd med utviklingen under denne regjeringen, på alle felt. La meg svare på dette viset: Hvis Senterpartiet hadde hatt over 50 pst. av stemmene og sittet med regjeringsmakten alene, ville deler av norsk politikk i dag åpenbart sett annerledes ut. Sånn er det ikke. Vi representerer litt over 6 pst. av stemmene og er nødt til å sørge for å trekke samfunnet i den retningen våre velgere ønsker, på best mulig vis. Jeg står støtt og stødig på – og det opplever jeg at hele partiet også gjør – at i hovedtrekk er de valgene vi har gjort, riktige.

Per Sandberg (FrP) [13:11:35]: Min utfordring til representanten Borten Moe var hvorvidt Senterpartiet er fornøyd med de kjerneoppgavene Senterpartiet prøver å gi uttrykk for at de er opptatt av, særlig innenfor samferdselspolitikken, rovdyrpolitikken og lokal selvvråderett. Er Senterpartiet fornøyd med den situasjonen som norske kommuner er satt i gjennom denne regjeringen, der man aldri har kunnet vise til større underskudd og mangler, f.eks.?

Så registrerte jeg også at Borten Moe i sitt forrige innlegg faktisk var veldig opptatt av dette med felles verdier. Borten Moe, i likhet med en rekke andre i salen i dag, har vært opptatt av å knytte Fremskrittspartiet og Høyre opp til det mest ekstreme høyre i Europa. Da er mitt spørsmål til Borten Moe – en representant fra Senterpartiet, som skal ivareta denne regjeringen og felles verdier – som uttaler klart og tydelig at norsk kultur er overlegen all annen kultur. Er det felles verdier i regjeringen? Er det å samle, eller er det å splitte?

Ola Borten Moe (Sp) [13:12:46]: Til det siste først: Jeg har ikke uttalt det Per Sandberg sa. Han var jo selv til stede i den forsamlingen der disse ordene falt, og det var i en sammenheng som handlet om likestilling, demokrati og menneskerettigheter. Jeg sa at vi ikke hadde mye å lære av regimene i Midtøsten. Det står jeg fremdeles på. Jeg synes det også godt kan oppsummeres det jeg vil anta er felles verdier i denne salen.

Så samferdsel – vel, vi løftet Nasjonal transportplan sammen med Fremskrittspartiet i perioden før forrige periode. Nå har vi løftet de rammene ytterligere og langt utover det jeg tror de fleste hadde tort å drømme om bare for fem–seks år siden.

Når det gjelder rovdyr, er vi lovt – og har fått gjennomslag for – nye bestandsmål for de store rovdyrene, et slags nytt rovdyrforlik. Det er vi selvsagt svært fornøyd med, samtidig som vi har vridd rovdyrforvaltningen små skritt i riktig retning for hvert år som har gått.

Lokaldemokrati handler ikke minst om lokale rammer for lokale veivalg. Det er ingen tvil om at denne regjeringen er den regjeringen som har tilført kommunene det største mulige økonomiske handlingsrommet.

Er alt sammen perfekt? Nei, det er det ikke. Det er jo derfor jeg står her og fremdeles ønsker å drive politikk. Det er for å drive samfunnet framover.

Siri A. Meling (H) [13:14:11]: Innimellom det store fokuset som representanten Borten Moe ga andre partier, oppfattet jeg også et ønske om å videreutvikle en velferdsstat. Høyre deler Senterpartiets ønske om å forbedre velferdsstaten og sikre at vi får jobb og vekst i hele landet. Dette gjør vi best ved å ha en god tilrettelegging av hvordan vi ikke bare kan ha mye å leve for, men også å leve av, i Distrikts-Norge. Ofte er det naturressursene som gir Distrikts-Norge mulighetene til å ha noe å leve av. En av disse mulighetene – en stor mulighet – ligger i utvikling av småkraftprosjekter. Senterpartiet har styrt Olje- og energidepartementet i fem år. Det tar i dag mer enn fem års tid å få konsesjonsbehandlet søknader om småkraftverk. Er det en situasjon representanten opplever at Distrikts-Norge er fornøyd med? Er Senterpartiet selv fornøyd med en så lang behandlingstid?

Ola Borten Moe (Sp) [13:15:12]: Det korte svaret er selvsagt nei, men la meg også tilføye at aldri tidligere har det vært gitt flere tillatelser til utbygging av norske småkraftverk. Aldri har vi hatt mer aktivitet rundt utnyttingen av norske naturressurser som småkraftverk og grønn

energi rundt omkring i dette landet. Aldri har det i sum vært skapt flere muligheter.

Så har vi en vei å gå for å gjøre det offentlige byråkratiet og godkjenningprosessen enda mer effektiv. Et viktig tiltak kom for kort tid siden da fylkeskommunen fikk beslutningsmyndighet i deler av dette sakskomplekset. Jeg vil også tilføye at vi har lagt mye tid, energi og prestisje i målet om å få på plass et grønt sertifikatmarked felles med Sverige, for nettopp å stimulere til ytterligere utbygging av norsk småkraft.

Hans Olav Syversen (KrF) [13:16:12]: Jeg merket meg at Ola Borten Moe snakket om at man i visse situasjoner kunne være utro mot virkemidlene for å nå målene. Om dette virkemiddelet innbefatter Senterpartiets regjeringsdeltakelse i den rød-grønne regjeringen, vet jeg ikke, men jeg er enig i at det som lå under Borten Moes innlegg, nemlig at sentrum på mange måter er marginalisert, er en utfordring i den politiske hverdagen vi har nå.

Spørsmålet er imidlertid hvordan representanten Borten Moe ser på muligheten for at sentrum, som en felles politisk kraft, kan komme sterkere på banen, og om Senterpartiets regjeringsdeltakelse i den blokken vi nå har, bidrar til det.

Ola Borten Moe (Sp) [13:17:26]: Til det overordnede målet: Jeg tror at alle representanter for sentrumpartiene i denne salen presumptivt deler den samme analysen, at sentrum som politisk kraft hadde stått sterkere samlet, at sentrum som politisk idé hadde stått sterkere samlet.

Så har jo historien ført til at sånn er det per dato ikke. Men historien har jo også vist at det alltid er dynamikk i norsk politikk. De løsningene man har i dag, trenger ikke nødvendigvis å være de løsningene man har langt fram i tid.

Så har jo Venstre og Kristelig Folkeparti gitt oss denne utfordringen de siste fem årene, knyttet til vår regjeringsdeltagelse, og sagt at det er hovedutfordringene knyttet til et samlet sentrum i norsk politikk. Men jeg tenker jo også at den problemstillingen er det viktig å snu, for dette er jo ikke bare et valg for Senterpartiet, det er også med all mulig grunn viktig å fokusere på de valgmulighetene som både Venstre og Kristelig Folkeparti har til å velge retning, ikke bare for egne parti, men også høyst sannsynlig for norsk samfunnsutvikling.

Abid Q. Raja (V) [13:18:38]: Venstre har i de siste årene fremmet en rekke forslag om å gjøre hverdagen enklere for landets småbedrifter. Det er alt fra bedre sosiale ordninger for selvstendig næringsdrivende til tiltak for å sikre mer risikovillig kapital i oppstartsfasen, næringsfradrag for enkeltpersonforetak og forslag om eget norsk regelråd etter modell av den svenske suksessen.

Felles for alle forslagene er at de er stemt ned av regjeringspartiene, Senterpartiet inkludert, og det selv om mange av forslagene er identiske med programformuleringer i Senterpartiets program. Det er rett og slett litt trist og litt rart. Men raus som jeg er i dag, vil jeg gjerne gi Senterpartiet en ny sjanse. Venstre har til behandling i

Stortinget et forslag om at vi snarest vedtar et forpliktede mål om 25 pst. reduksjon i skjemabelastningen for næringslivet innen 2012. Lykkes vi med det, kan vi frigjøre over 10 mrd. kr til verdiskaping og innovasjon som i dag forsvinner i byråkrati og skjemautfylling.

Er dette et forslag Senterpartiet vil støtte? Spørsmålet lar seg i utgangspunktet besvare med et ja eller nei.

Ola Borten Moe (Sp) [13:19:50]: Jeg tror alle i denne salen deler målet om at man skal redusere det offentlige skjemaveldet så mye som overhodet mulig. Mye er faktisk også gjort de siste årene, ikke minst gjennom Altinn, elektronisk registrering, forenkling av skjema og system.

Hva gjelder forslaget om 25 pst. reduksjon, vil jeg vise til det Trine Skei Grande sa tidligere i denne debatten, der hun nettopp ga uttrykk for at det var deler av regjeringskoalisjonen som hadde for stor tro på skrivebordsbyråkrati og vedtatte mål. Hadde jeg trodd at vi kunne ha fjernet 25 pst. av byråkratiet gjennom et enkelt vedtak i Stortinget – så ja, selvsagt. Men jeg tror at verden er noe mer komplisert enn det. Spør du din gamle næringsminister, Lars Sponheim, om han klarte å redusere skjemaveldet med 25 pst. gjennom et enkelt vedtak, tror jeg det svaret du ville få, er klart nei. Jeg tror snarere svaret på det spørsmålet ligger i målrettet jobbing på mange plan og et klart uttrykt mål, nemlig redusert byråkrati, mindre skjema. Det deler jeg.

Lars Myraune (H) [13:21:00]: Representanten Borten Moe brukte i innlegget sitt mye tid på å beskrive Senterpartiets politiske plattform, og det var jo hyggelig å høre på det. Det er ikke noe ille med det i og for seg. Jeg har faktisk oppfattet det slik at Borten Moe også har en liten blå flik i sitt politiske testamente fra tid til annen, men likevel går han til frontalangrep på Høyre og Fremskrittspartiet.

Det er riktignok nevnt tidligere i dag, men man har jo i denne perioden hatt en voldsom økning i byråkratiet, spesielt landbruksbyråkratiet. Man har gjennomført en rovdyrpolitikk som har tatt livet av masse bønder og deres næringsgrunnlag. Man har en økende og manglende respekt for eiendomsretten. Man har en overstyring i lokaldemokratiet, slik at de som nå sitter i kommunestyre, har snart ingenting de skulle ha utrettet, for fylkesmannen overprøver det alt vesentlige.

Føler Borten Moe at dette er en politikk og en utvikling som Senterpartiet er glad for, eller spriker stauen sterkt, som det har vært sagt tidligere?

Ola Borten Moe (Sp) [13:22:07]: For Senterpartiet er det selvsagt ikke noe mål – og det tror jeg ikke det er for noe parti i denne salen – å øke byråkratiet og øke tiden og energien man bruker på ting man oppfatter som unyttige og meningsløse. Derfor sa jeg i mitt innlegg at jeg mener det er rom for reform. Jeg sa at jeg mener det er viktig at vi som nå sitter i regjering, tar førersetet i denne reformen. Jeg mener det er viktig at man tenker nytt rundt store deler av offentlig sektor, og så mener jeg selvsagt at de svarene som var riktige for en tid tilbake, ikke nødvendigvis er riktig i framtiden. Så jeg er mer enn åpen for å se på nye

løsninger. Jeg nevnte landbruksbyråkratiet spesielt. Der sa jeg at det var rom for forenkling, rom for effektivisering, og så sa jeg at jeg er helt sikker på at den regjeringen jeg er en del av det parlamentariske grunnlaget for, utnytter det rommet.

Så tror jeg vi skal ta på alvor det jeg oppfatter som et utspill fra Myraune, nemlig det som oppleves som mangel på lokalt handlingsrom og lokalt selvstyre. Det tror jeg er en stor utfordring for å få store deler av den nasjonale tjenesteproduksjonen til å fungere. Da trengs det spillerom.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Martin Kolberg (A) [13:23:39]: Jeg merker at det er grunnlag for å si at den trontaledebatten vi har i dag, holdes mens den sosiale stabiliteten i Europa er under press. Det vi nemlig ser, er at det marsjeres i Europas hovedsteder, mer enn det har vært gjort på mange, mange år. Hvem er det som marsjerer? Jo, det er det som virkelig kan kalles for folk flest: arbeidsfolk i Europa. Hva marsjerer de for? Jo, de marsjerer for sine sosiale rettigheter, for at ikke de alene skal være med og bære byrdene av finanskrisisens konsekvenser. Det marsjerer de for.

I denne trontaledebatten, i vår politiske virkelighet, diskuteres altså den norske modellen i lys av dette. Vi hører representantene fra høyrepartiene her i denne debatten bekjenne seg til den norske modellen, men de går ikke inn og kvitterer politisk ut hva som er bærebjelken i den: samarbeidet mellom fagbevegelsen, myndighetene og næringslivet. Der blir det halvkvadede viser med en gang vi kommer inn på det temaet. Der går, selvfølgelig, et fundamentalt skille i norsk politikk.

Det som den rød-grønne regjeringen har gjort, med bakgrunn i den norske modellen, med den som fundament, er at man i løpet av de siste fem årene i betydelig grad har bygd opp den norske velferden. Tenk bare på noe som ikke har vært nevnt her ennå, men som jeg vil sette fingeren på: den politiske og faglige innsatsen for å hindre at globaliseringskonsekvenser for arbeidstakernes rettigheter skal bli rokket i det norske arbeidsmarked. Hva handler det om? Selvfølgelig handler det om noe så fundamentalt som stabiliteten for norske arbeidsfolk og at vi skal ha et godt arbeidsliv. Men det som er et stort paradoks for meg, er at høyresiden i norsk politikk ikke ser og innrømmer at dette også er forutsetningen for en stabil verdiskaping i samfunnet, at det er det som har gjort at bruttonasjonalproduktet for Norge har vokst sånn som det har gjort under den rød-grønne ledelsen. Jeg vil minne veldig tungt om hva Erna Solberg sa i 2005. Hun sa at en finansminister fra SV ville bidra til at verdiskapingen ville komme til å gå ned. Jeg bare minner om det. Utviklingen har gått i den helt andre retningen, og ved hjelp av dette samarbeidet har bl.a. denne regjeringen, riktignok etter hvert i samarbeid med de andre partiene i Stortinget, fått gjennom en pensjonsreform som er bærekraftig innenfor den norske økonomiske rammen, og som er fundamentet for den framtidige sosiale trygghet for hele den norske befolkningen. Det er dette det handler om.

Så sier Høyres parlamentariske leder her i debatten i dag at hun synes det er litt fordummende at vi ikke forstår at det er oljepengene som har skapt denne situasjonen. Ja, det er klart at oljepengene spiller sin rolle i norsk økonomisk virkelighet – det er ingen som forneker det – men det er først og fremst at vi har greid å bruke pengene på en slik måte at det har kommet hele folket til gode, og at vi greide å opprettholde sysselsettingen. Dessuten er det det å si at hvis vi, under press fra det ytre høyre, Fremskrittspartiet, gjennom alle år skulle hatt deres forhold til bruk av oljepenger, hadde vi ikke hatt de ressursene. Og det er ikke vi som skal i koalisjon med Fremskrittspartiet. Det er det Høyre som skal. Så disse tingene henger nøye sammen, og det er her nerven i den politiske debatten i virkeligheten går, og det er her skillet i norsk politikk går.

Til alt dette sier Høyre på mange måter pytt, pytt. Jeg har i sommer hatt en debatt med Røe Isaksen, som driver en notorisk hvitvasking av Høyres politiske historie. Han sa bl.a. at han kunne ikke forstå hva som var problemet med at det skulle være relativt små forskjeller i det norske samfunn. Der kom selvfølgelig katta ut av sekken. Ja, det er det vi i tilfellet har foran oss, for vi vil at hele samfunnet skal utvikle seg slik at alle er med. Vi forstår at Høyres politiske tradisjon vil bli videreført: De vil ikke at alle skal være med.

Presidenten: Presidenten vil bemerke at uttrykket «notorisk hvitvasking» om andre representanters virksomhet ikke faller inn under det som sømmer seg som god språkbruk fra Stortingets talerstol.

Per Sandberg (FrP) [13:29:16]: Representanten Kolberg og Fremskrittspartiet har kanskje en forskjellig virkelighetsoppfattelse. Representanten Kolberg og andre fra regjeringspartiene må gjerne opp og ned i mente påstå at man har bygd opp velferden. Faktabildet er dessverre kanskje noe annerledes. Når de hvert år siden de kom inn i regjeringslokalene har økt sykehuskøene med 20 000 f.eks., betviler jeg at det er å bygge ut og opp velferden. Jeg tror heller ikke pensjonsreformen vil bli betraktet som noe som bygger ut velferden, snarere tvert imot. Jeg tror heller ikke de siste fire års betraktninger rundt infrastrukturen i Norge kan sies å bygge ut og opp velferden. Jeg tror heller ikke forfallet i offentlig sektor de siste fire–fem årene kan betraktes som noen betydelig bedring med tanke på velferd – dessverre. Det har gått i motsatt retning.

Jeg lyttet med spenning til statsministeren i dag. Statsministeren hadde 20 minutter til disposisjon, og han hadde 3 minutter og 18 sekunder til gode da han avsluttet sin tale. I løpet av sin tale nevnte ikke statsministeren politi eller rettsikkerhet med ett ord. Men det statsministeren valgte å vie stor oppmerksomhet, var det å forsvare og fornye og forbedre verdens beste velferdssamfunn. For meg er ett av de grunnleggende fundamentene i et velferdssamfunn sikkerhet – rettsikkerhet, det at man har trygghet rundt velferd, sosialt nettverk, arbeid og forutsigbarhet og helse og omsorg. Men ikke minst går det på å trygge folks hverdag, altså politi og justisvesen. Det var altså ikke statsministeren inne på i det hele tatt. Det skjønner jeg også godt, når

jeg nå kort skal referere til noen oppslag som har versert i media i år:

- sist – på søndag – 3. oktober: Trondheim politistasjon holder stengt for publikum
- 29. september: Sunnmøre har lavest politibemanning – 1 per 1 000 innbygger
- 16. april: ny sommer uten politi – det er i Geiranger
- 11. august: politiet rykket ikke ut til tross for tips
- 8. september: innbrudd i gang – politiet rykket ikke ut
- 27. september: Storbergets storbløff – 147 nyutdannede har ikke fått jobb
- 22. mars: Riksrevisjonen lurte på hvor pengene har blitt av
- 11. mai: politiet får slakt for innsats mot organisert kriminalitet av Riksrevisjonen
- nye rød-grønne politikutt – 660 færre stillinger siden 2005
- mindre synlig politi i Oslo på grunn av helikoptersaken
Jeg kunne ha tatt mange flere.

Når statsministeren og andre ikke ønsker å vie oppmerksomhet eller ha fokus på det grunnleggende – kanskje det viktigste – for å bygge trygghet og sikkerhet, ikke vier rettsikkerhetsbegrepet oppmerksomhet med tanke på det overgrep mange blir utsatt for fra det offentlige, og når man ikke vier det oppmerksomhet at politi ikke har tilstedeværelse og ikke er der tryggheten skal skapes, ja da er vi i ferd med å gå i retning av at vi får et velferdssamfunn som mister tillit og respekt for rettsstaten og politiet. Da må man gjerne snakke i store ord om verdens beste velferdsstat, men hvis man ikke har det grunnleggende på plass, faller det sammen.

Så merker jeg meg også at samtlige fra regjeringspartiene påstår at denne regjeringen jobber daglig med å redusere byråkratiet. Jeg ønsker at regjeringen tar kontakt med alle kommuner rundt omkring i landet og spør hvorvidt den nye plan- og bygningsloven vil redusere eller øke demokratiet, spør om denne plan- og bygningsloven vil øke eller redusere byråkratiet. Jeg tror regjeringen vil få klare svar fra samtlige ordførere. Den nye plan- og bygningsloven vil kvele lokaldemokratiet og bygge et enormt byråkrati, som i neste runde sørger for at veksten og næringsutviklingen i dette landet går ytterligere nedover.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eva Kristin Hansen (A) [13:34:37]: Jeg registrerer at representanten Sandberg er optimistisk og positiv, som han bruker å være.

Jeg har lyst til å gå inn på noen av de tallene han bruker i innlegget sitt når det gjelder politi. Man snakker om politistudenter. Hvis man tar Politihøgskolen nå: Det er uteksaminert 429 – 100 av dem besto ikke og 270 har fått jobb. Det betyr at det er 59 som er ute på arbeidsmarkedet. Det er 150 ledige stillinger i politiet. Så jeg synes faktisk at representanten Sandberg svartmaler situasjonen litt.

Siden 2005 har vi fått 1 600 nye årsverk innenfor politi og påtalemyndighet. Vi har fått ned soningskøene. I inneværende år har budsjettet til politiet økt med 1,3 mrd. kr. Det har ikke vært kutt i politibudsjettet siden Per-Kristian

Foss var finansminister, og han satt vel i en regjering som representanten Sandberg kanskje var litt mer begeistret for enn den regjeringen vi har i dag.

Så spørsmålet mitt er: Ønsker Sandberg seg tilbake til tiden med Per-Kristian Foss? Det andre er: Benekter han de harde fakta og tall som jeg legger fram her nå, med en faktisk økning i budsjett og økning i antall årsverk?

Per Sandberg (FrP) [13:35:43]: Nei, Fremskrittspartiet og Per Sandberg ønsker seg tilbake til budsjettet for 2005, der Fremskrittspartiet i forlik med Bondevik-regjeringen fikk pluss på 105 mill. kr. Politiet jubler fortsatt over det året. Det er det vi ønsker oss tilbake til.

Så har ikke jeg benektet at det har vært en økning til politiet på 1,3 mrd. kr. Jeg har ikke nektet på det. Men poenget er at når man bevilger 1,3 mrd. kr, er det jo fordi man skal ta igjen etterslepet. Politiet har de siste 15 årene fått nærmest hundre nye oppgaver. Man har hatt en befolkningsutvikling som ingen har tatt inn over seg. Man har hatt en innvandringspolitikk fra denne regjeringen som har store konsekvenser for politiet. Man har hatt en kriminalitetsutvikling som ikke har stått i stil med de bevilgningene som har vært overført.

Så er det ikke riktig det som sies om vikariat og studenter – det er nå 120 helt ledige, og så er det 80 som har fått foreløpig vikariat. Det Fremskrittspartiet legger fram et forslag om her i salen i dag, er at vi gir regjeringen tillatelse til å si: Gi alle disse en jobb, og så får vi betale gjennom budsjettet i 2011. Det bør være på sin plass. Ingen skal gå ledig i den situasjonen som vi er i nå.

Eva Kristin Hansen (A) [13:36:54]: Jeg tror det kan være behov for å gå igjennom noen tall med representanten Sandberg i etterkant av dette møtet, sånn at vi får en riktig beskrivelse av hvordan situasjonen er, så Stortinget bruker de samme tallene.

Representanten var også inne på bekjempelse av kriminalitet, og da har jeg et spørsmål med tanke på budsjett. I det siste alternative statsbudsjettet som Fremskrittspartiet la fram, kuttet man på mange områder: Toll- og avgiftsdirektoratet, Kredittilsynet og Skatteetaten, som er viktig i forhold til kriminalitetsbekjempelse. Man kuttet på viktige tiltak på integreringsområdet – UDI, bosetting, norskopplæring – som jeg mener er viktige ting for å forebygge kriminalitet, og jeg mener at i hvert fall Fremskrittspartiet bruker å se sammenhengen mellom innvandring og kriminalitet. Da lurer jeg på: Tror representanten Sandberg at disse kuttene som Fremskrittspartiet kom med, vil bidra positivt eller negativt med hensyn til å bekjempe kriminaliteten? Hva er det egentlig Fremskrittspartiet ønsker?

Så lurer jeg på en annen ting: Hvilke land mener Per Sandberg at Norge bør se til som er flinkere til å bekjempe kriminalitet enn det vi er?

Per Sandberg (FrP) [13:37:55]: Det er jo veldig interessant. Vi har veldig tro på at våre modeller vil virke, i motsetning til det som har vært situasjonen de siste 10–15 årene, der vi har sett en uheldig utvikling. Så det er behov

for noen endringer her. Og vi har selvfølgelig tro på at vi gjennom å redusere innvandringen til Norge på alle mulige områder også vil få mindre utgifter i neste runde, på integreringsutfordringer og på kriminalitet osv. Men den type provenyberegninger er jo ikke denne regjeringen overhodet villig til å ta i bruk. Vi ser at med vår politikk på integrering og innvandring så vil vi få en fortjeneste, slik at vi får mindre utgifter på den andre siden. Samtidig har vi i våre ordinære og primære budsjetter økt bevilgningene til politiet på en rekke områder, også på det som går på kriminalomsorgen, der det har vært enighet i Stortinget.

Så kunne jeg gjerne ha holdt et foredrag om hvilke land man skal se til. Min komité har nettopp vært i Polen, og det har vært veldig interessant å se at den norske stat, denne regjeringen, bruker en milliard i året for å bygge opp et moderne og styrket politi i Polen. Så kommer jeg hjem og ser at politistasjonen i Norges tredje største by er stengt. Det er et paradoks.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [13:39:05]: Sandbergs leder svarte ikke på et spørsmål som ble stilt her tidligere i dag, nemlig om klimaendringene er menneskeskapte, så jeg skal gi Sandberg sjansen til å gjøre et forsøk til på vegne av partiet. Siv Jensen sa at vi tror ikke alle er det, vi tror ikke alle klimaendringene er menneskeskapte. Vel, det er det heller ingen som har påstått. Spørsmålet er om det er en sammenheng mellom de farlige klimaendringene og menneskelig aktivitet og utslipp av klimagasser.

Jeg oppfatter at Fremskrittspartiet har en helt merkelig tilnærming til dette spørsmålet. Det er sånn at man klammer seg til håpet om at klimaendringene egentlig ikke er menneskeskapte, men at dette er naturlige variasjoner, og at man som politiker ikke kan gjøre noen ting for å beskytte befolkninga. Det er jo en helt motsatt tilnærming av det man vanligvis har. Hvis all forskning sier til deg at du kan gjøre noe med et problem, så vil du som politiker gjerne si: Greit, da skal jeg gjøre alt jeg kan. Fremskrittspartiet gjør i stedet det motsatte. Man sier: Nei, dessverre, vi tror ikke noe på det, vi ønsker ikke å gjøre noe for å beskytte kommende generasjoner mot å bli fratatt livsgrunnlaget sitt. Hvordan henger det på greip?

Per Sandberg (FrP) [13:40:09]: Jo, det er ganske enkelt, hvis man bare ønsker å vie det Fremskrittspartiet faktisk gjør, oppmerksomhet. Fremskrittspartiet har fremmet en rekke forslag i dette stortinget som jeg er overbevist om ville hatt mye større betydning for miljøet, men også det som går på klimautslipp. Men det som er intensjonene fra SV og denne regjeringens ståsted, er å skape et bilde av at vi er nødt til å ha høyere skatter og avgifter – å straffe folk flest – fordi man tror på en viss utvikling. Jeg registrerer fortsatt – i 2010 – at de vise strides om hva som er de største utfordringene når det gjelder klima. Men det jeg er overbevist om, er at vi får klimautfordringer. Så har da Fremskrittspartiet en annen innfallsvinkel til hvordan vi skal møte disse klimautfordringene.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [13:41:02]: En annen innfallsvinkel består altså i systematisk å forsøke å under-

minere den forskinga som vi i dag har, som viser at det er overveiende sannsynlig at vi står overfor menneskeskapt klimaendringer som vil forandre kloden vår på helt grunnleggende måter, og som kommende generasjoner særlig vil bli rammet av, men som verdens fattige allerede i dag rammes veldig hardt av. Det er grovt usolidarisk. Hvis vi går inn og ser på hva Fremskrittspartiet faktisk gjør, er det også sånn at de stemmer mot alle tiltak som vi forsøker å få til for å få ned klimagassutslippene her hjemme, i tillegg til at man mener at Norge ikke bør være pådriver for å få til ting internasjonalt.

Så har man også satt seg fore å forandre Norge helt grunnleggende. Man holder fram de baltiske land, Thatcher, Reagan – det gjør Per Sandbergs leder. Så jeg vil også spørre: Er det sånn at det er dit man ser, og at det er dit folk bør se for å få et inntrykk av hvor Fremskrittspartiet ønsker å bringe Norge framover når det gjelder miljø, men særlig når det gjelder fordelingspolitikken?

Per Sandberg (FrP) [13:42:05]: Jeg tror Norge har mye å lære av en rekke andre land. Ikke minst i Danmark tror jeg vi har mye å hente med hensyn til å møte de kjempeutfordringene som vi alle sammen er enige om når det gjelder velferden. På et eller annet tidspunkt må også Norge gjøre noen beslutninger i forhold til den politikken som drives når det gjelder f.eks. velferdsordninger og ytelseser. Vi kan ikke fortsette det løpet som SV og denne regjeringen har i forhold til det. På et eller annet tidspunkt møter man seg selv i døren.

Jeg mener at det er helt feil å si at Fremskrittspartiet ikke legger til grunn et ønske om at vi skal ha en endret atferd i forhold til miljø og klima. Men vi gjør det på en positiv måte, der vi får med oss den bevegelsen som er nødvendig for å endre atferd i forhold til miljø- og klimautfordringene. Denne regjeringen ønsker å straffe, mens vi ønsker å gjøre det på en positiv måte, slik at vi får med oss folk og næringsliv til å ta de endringene som er nødvendige, og å forebygge og være føre var i forhold til de utfordringene vi ser.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:43:16]: Basis i velferdssamfunnet er folks trygghet for å kunne leve av sitt arbeidsårsverk og jamnbyrdige økonomiske forhold.

Jeg vil utfordre representanten Sandberg i en sak som angår interessene til lønsmottakerne i en rekke bransjer i Norge, uavhengig av om de er organisert i LO eller ikke, og det gjelder den norske forskriften om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter, som er krevd endret av EØS-avtalens overvåkingsorgan, ESA. Forskriften stiller krav om at

«de som leverer tjenester, eller tar på seg bygge- eller anleggsarbeid for det offentlige, må garantere de ansatte lønn og arbeidsvilkår på nivå med gjeldende tariffavtale i bransjen, eller – det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke».

Senterpartiet er tilhenger av en aktiv nasjonalstat, for det gir individet mulighet for trygghet og frihet. Forskriften er viktig for å sikre et anstendig arbeidsliv i Norge for en lang rekke av de arbeidsfolkene som holder hjula i

gang i det norske samfunn, og som jamt over har en svak makt i arbeidsmarkedet.

Til ABC Nyheter 23. juli 2009 sa Fremskrittspartiets Kåre Fostervold:

«Det finnes ikke noe bedre prinsipp, enn prinsippet om konkurranse. Fri konkurranse er viktigere enn å bevare lønnsnivået i Norge!

(...)

Vi har ingenting med å kreve at utenlandske selskaper skal betale norsk lønn.»

Spørsmålet er: Vil Fostervolds syn på arbeidslivet gjøre situasjonen bedre for folk flest i Norge?

Per Sandberg (FrP) [13:44:29]: Nå forholder jeg meg til det som Fremskrittspartiet har nedfelt i sitt program, og den jobben som Fremskrittspartiets stortingsgruppe gjør i dette hus. Jeg legger ikke skjul på at det å ha standarder når det gjelder lik lønn for alle, uansett hvilken virksomhet det måtte være, er ødeleggende for konkurransen. Jeg tror at det på et eller annet tidspunkt kommer et direktiv fra EU som vil slå i hjel denne forskriften på en eller annen måte. For på et eller annet tidspunkt vil det tvinge seg gjennom et direktiv som tilsier at arbeidstakere fra land innenfor Schengen må få lov til å ta med seg lønns- og arbeidsvilkår fra opprinnelseslandet. Så har Norge gjort noen grep i forkant av det som man kanskje tror skal stoppe det. Da har vi gjort oss selv en bjørnetjeneste, for før en kommer fram til et felles reglement i EU på dette feltet, vil det være slik at norske arbeidstakere blir utkonkurrert, dessverre.

Knut Arild Hareide (KrF) [13:45:32]: Eg registrerer at det er eit vanskeleg spørsmål for representanten Per Sandberg å svare på om klimaendringane er menneskeskapt.

Men det er eit anna spørsmål eg vil stille: Eg registrerer at det er fleire stortingsrepresentantar frå Framstegspartiet, m.a. representantane Godskesen og Fredriksen, som åttvarar Kristeleg Folkeparti mot å endre vedkjenningsparagrafen og mot at andre enn kristne skal få lov til å bli med i Kristeleg Folkeparti. Da er mitt spørsmål: Dette er eit område der ei eventuell endring vil medføre at Kristeleg Folkeparti vil bli litt meir lik Framstegspartiet, for så vidt eg veit, har ikkje Framstegspartiet nokon vedkjenningsparagraf. Er det slik at Framstegspartiet på generelt grunnlag vil åttvare Kristeleg Folkeparti mot å bli litt meir lik Framstegspartiet?

Per Sandberg (FrP) [13:46:28]: Jeg har ikke noe grunnlag for å blande meg inn i de indre forhold i Kristelig Folkeparti og vil aldri gjøre det, på samme måte som jeg hadde ønsket meg at Kristelig Folkeparti og andre partier holdt seg unna de indre forholdene i Fremskrittspartiet. Hvis Kristelig Folkepartis strategiutvalg på et eller annet tidspunkt ender med å distansere seg fra bekjennelsesparagrafen, har sikkert Kristelig Folkepartis strategiutvalg gjort det ut ifra brede og gode vurderinger. Jeg har ikke noe grunnlag for å være med i en slik debatt. Men vi er selvfølgelig veldig glad hver gang Kristelig Folkeparti signaliserer at de er enige med oss i politikken, på samme

måte som Fremskrittspartiet ønsker å framstå sterkt på de områdene der vi mener at Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti er enige. Det mener jeg vi er på en rekke områder, som dessverre ikke blir en del av debatten, man får heller fram debatten der man er uenig.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Svein Flåtten (H) [13:47:48]: Jeg har forstått på flere rød-grønne talere, senest representanten Kolberg, at det er de rød-grønne, og særlig Arbeiderpartiet, som har enerett og monopol på å mene noe om velferdssamfunnet og den norske modellen. Jeg tillater meg allikevel noen betraktninger rundt det som vil skje om ti–femten år, når statens inntekter ikke lenger er større enn dens utgifter.

Da mener Høyre at det er noen områder vi bør se på, først og fremst de verdiene som aldri forsvinner her i landet, nemlig humankapitalen. Det betyr at norsk skole og utdanning må styrkes, at basiskunnskapene hos elevene må vektlegges, og at kompetansen hos lærerne må bli bedre. Bedre kunnskaper og økt vektlegging på forskning og utvikling vil legge grunnlaget for det vi skal leve av i fremtiden.

Men så må vi også ha et næringsliv som fungerer, og som skal være basis for den verdiskapingen velferdssamfunnet skal bygges på. Da må det legges bedre til rette for forholdene for særlig små og mellomstore bedrifter. Småbedrifter i dette landet vil alltid være det store flertallet. 95 pst. av dem som er i privat sektor, jobber i den typen bedrifter. Da er det først og fremst forenklinger som er viktig. Det hjelper ikke med undervisning i gründerskap hvis ikke den ideelle verden utenfor er innrettet på å få dette til å fungere, og slik er det i praksis ikke i dag. Jeg snakker ikke om støttetiltak. Jeg snakker om forenklinger i aksjelov, i forhold til revisjonsplikt, i regnskapslov, og ikke minst reduksjoner i skjemaveldet, hvor det nå er på tide å sette seg modige mål, slik som man har gjort i våre naboland Sverige og Danmark. Og så må skattesystemet inspirere til etableringer, og da tenker jeg selvsagt først og fremst på formuesskatten, som pålegger bedriftene skatt før de tjener penger, og når de ikke tjener penger.

Dernest er det ikke bare å øke verdiskapingen og inntektene for å sikre velferdssamfunnet. Vi må også bruke de inntektene vi har, på en rasjonell måte. Det finnes en rekke undersøkelser og sammenligninger med andre land som viser at vi er fremst – i hvert fall langt fremme – når det gjelder offentlig forbruk, mens våre resultater ikke er mer enn middels, særlig når vi tenker på skole og helsevesen. Svaret på dette er en mer effektiv offentlig sektor, mer rasjonelle løsninger, mer målrettet bruk av skattebetalernes penger. Høyre vil legge til rette for mer konkurranse om tjenesteytingen i offentlig sektor. Vi tror det gir både rasjonell utnyttelse av ressursene og kvalitet i tilbudene, og vi tror ikke minst at et bedre og utvidet samarbeid mellom det offentlige og private innenfor kanskje særlig helse og samferdsel gir en økonomisk optimalisering av ressursene. Det gir mangfold, det gir valgmuligheter. Da er det deprimerende å høre statsministeren nærmest avfeie dette i dag med markedstenkning.

Så må vi også ta vare på de menneskelige ressursene nasjonen har. Vi har lav arbeidsledighet, men vi har nesten 700 000 mennesker som er utstøtt av arbeidslivet og ikke deltar. Statsministerens ene linje om dét var mer inkludering, ikke noe mer konkret. Det verste er at det er en stadig tilgang av ungdom til dette tallet. Dette problemet, for det er en arbeidskraft som vi trenger, sammen med et stadig økende offentlig kostnadsnivå, er noe av det som virkelig truer velferdsstaten.

Det er langs disse linjene vi vil bygge vår politikk for å trygge velferdssamfunnet fremover. Da er det underlig å høre Arbeiderpartiets parlamentariske leder i dag holde sitt innlegg uten å snakke om utdanning og forskning, uten å snakke om næringslivets vilkår i fremtiden, uten i det hele tatt å nevne de 700 000 som er utenfor arbeidslivet, uten å nevne det behovet vi har for rasjonalisering og effektivisering i offentlig sektor. I stedet brukte hun, og det har også andre talere gjort, tiden til å skremme med Høyre og eventuelle fremtidige samarbeidspartnere. Det som er skremmende, er om man ikke vil gjøre noe med de områdene som jeg nå har vært inne på.

Statsråd Kristin Halvorsen [13:53:08]: I mange nasjonalforsamlinger i verden er det store temaet nå for tiden hvordan de skal kutte i offentlige utgifter for å klare å holde en viss orden i økonomien sin etter finanskrisen. Heldigvis er vi i en helt annen situasjon. Vi tok riktige grep på riktige tidspunkt og klarte både å sikre næringslivet finansiering og kreditt og å sette i gang motkonjunkturtiltak som gjorde at vi holdt folk i jobb, samtidig som vi sørget for å løse viktige oppgaver. Det som gikk igjen fra opposisjonen mens finanskrisen sto på som verst, nemlig at det var for lite for seint, har vist seg å være riktig dose til riktig tid, og det er med stor lettelse vi kan se tilbake på at de grepene som var nødvendige for å sikre at vi har Europas laveste arbeidsløshet, ble tatt. Det betyr ikke at vi ikke har noen betydelige utfordringer foran oss.

Internasjonalt er det nå en betydelig bekymring for at man kan stå overfor en tapt ungdomsgenerasjon, altså så høy ungdomsarbeidsløshet at mange vil ha problemer med å komme seg inn i arbeidsmarkedet og kanskje for evig tid blir støtt ut.

Men vi har også noen betydelige utfordringer, for selv om vi har lav arbeidsløshet, kommer framtidens arbeidsmarked til å se annerledes ut enn det gjør i dag. Det kommer til å være liten plass for folk som bare har grunnskoleutdanning, og vi kommer til å ha et stort behov for folk med videregående opplæring. Vi har på kunnskaps-siden mange utfordringer, men særlig tre som jeg gjerne vil knytte noen kommentarer til.

For det første er det sånn at vi selvsagt trenger kunnskap for å løse det som er framtidens viktigste utfordringer. Vi står overfor en ungdomsbølge – den er ikke like stor som eldrebølgen – vi har mange utfordringer vi skal løse, vi har klimautfordringene, vi har næringsutvikling i kjølvannet av en ny og bærekraftig økonomi, der Norge må være på plass, og vi har et behov for innsats når det gjelder forskning og høyere utdanning. Men mange er ikke klar over at den største utfordringen vi har i forhold fram-

tidens arbeidsmarked, er at vi rekrutterer for få til yrkesfag og kommer til å ha for få fagarbeidere. Jeg er overrasket over at ikke næringslivet er mye mer bekymret for dette. Vi kan være i den situasjonen hvis ikke vi raskt klarer å gjøre noe med dette, at betydelige deler av vår egen ungdomsgenerasjon kan bli uføretrygdet altfor tidlig, mens vi er avhengige av polakker og svensker for å gjøre jobbene for oss. Ære være dem for det, de er hjertelig velkomne, alle sammen, men på ett tidspunkt kan den økonomiske situasjonen i både Sverige og Polen være sånn at de ønsker å dra til Polen og Sverige og gjøre den jobben som de er kvalifisert for, og som de i dag gjør i Norge. Da kommer norsk næringsliv og det norske velferdssamfunnet til å ha et betydelig problem fordi vi mangler fagfolk til å gjøre jobben.

Det andre er at det er for få som gjennomfører videregående opplæring i løpet av de fem første årene etter ungdomsskolen – ca. 70 pst. i dag, og det har vært sånn i 15 år. Vi vet at hvis vi klarer å øke gjennomføringen fra 70 pst. til 80 pst., sparer vi som samfunn mellom 5 mrd. og 9 mrd. kr per årskull.

Men det vi særlig har av effekt, er at vi finner nesten ingen unge uføretrygdete som har gjennomført videregående opplæring, nesten ingen unge arbeidsløse, nesten ingen unge på sosialhjelp som har gjennomført videregående opplæring. Derfor har vi tatt initiativ til et systematisk samarbeid mellom fylkene og staten, etter modell av hvordan vi fikk til full barnehagedekning, mye tettere på og med felles planer og utveksling av erfaringer. Vi kan oppnå mye mer på dette området, både fordi fremtiden trenger arbeidskraft, og fordi det har en så stor betydning for de enkeltmenneskene det gjelder.

Det er mye større sosiale forskjeller i Norge enn mange liker å tro. Frafallsproblematikken starter ikke i videregående opplæring, den starter i barnehagen. Den starter i hvert fall i ungdomsskolen. Vi driver nå og forbereder en stortingsmelding om situasjonen i ungdomsskolen, som jeg er i nær dialog om med elever og andre som har sitt daglige virke i ungdomsskolen. Det er én meget klar utfordring vi får derfra – man må ha en mer praktisk inngang til teoretiske fag og en mer relevant, motiverende ungdomsskole for at 13-, 14- og 15-åringer skal holde det trykket som skal til for å være sultne og tørste på kunnskap og framtidens utfordringer.

Til slutt har jeg bare lyst til å si at det full barnehagedekning har betydd, er at vi nå har en mulighet for å gi alle barn et helt annet utgangspunkt enn det vi har hatt så langt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Solveig Horne (FrP) [13:58:23]: Nå klarte Kristin Halvorsen helt på tampen å snakke litt om barnehagene, og det er det jeg vil ta opp her. Det har stormet rundt de private barnehagene denne sommeren, og de forskriftene som statsråden truer med å sende ut, har gitt frustrasjon blant de private barnehageeierne. Men ikke nok med det – om et par måneder skjer en av de største overføringene til kommunene, der barnehagene har vært øremerket, når 27 mrd.

kr går inn i rammen til kommunene. Det er Fremskrittspartiet svært bekymret for, spesielt når vi vet at regjeringen ikke har klart å komme opp på 100 pst. likestilling mellom private og offentlige barnehager. Når vi forrige mandag kunne lese i Aftenposten at statssekretæren til statsråden sier at den nye rammefinansieringen av barnehagene helt klart vil føre til forskjeller mellom barnehagene rundt omkring i landet, er det bekymringsfullt.

Mitt spørsmål til statsråden er: Kan statsråden garantere at det ikke blir forskjeller mellom barnehagene fra nyttår av?

Statsråd Kristin Halvorsen [13:59:35]: Det er helt riktig at vi står overfor den største innlemmingen av noe øremerket tilskudd inn i kommunenes rammer som vi noensinne har stått overfor. Det dreier som det som har ligget i kortene hele veien når det gjelder barnehageløftet, nemlig at på det tidspunkt vi hadde full dekning, så var det kommunene som måtte ta ansvaret for barnehager, som de har ansvaret for skoler og eldreomsorg.

Omleggingen fra øremerking til kriterier innenfor rammefinansieringssystemet gjør at kommunene ikke kommer til å få krone for krone slik de tidligere har fått når det gjelder barnehagene. Men jeg tror vi har funnet et godt system. Vi må vokte det vel, for barnehagene er selvsagt sårbare i den situasjonen som er. Det som ville gjort dem ytterligere sårbare, var hvis vi ikke også så på hvordan vi skulle hindre at det kommer enkeltteksempler på grovt utbytte fra barnehagesektoren. Når barnehagene skal slåss med skoler og eldreomsorg rundt omkring i kommunene om kronene, er det ingen kommunepolitikere som ville klart å holde et høyt nivå på barnehageoverføringene dersom man så at disse pengene gikk til privat profitt.

Elisabeth Aspaker (H) [14:00:48]: Statsråden var inne på frafall i videregående skole som et betydelig samfunnsproblem. Særlig stort er problemet innen yrkesfag og blant dem som ikke får læreplass. Slik er det også denne høsten. Mange får ikke den læreplassen de ønsker seg. Resultatet blir sannsynligvis at de dropper ut.

På et spørsmål fra Høyre i juni om fremdriften i arbeidet med en ny samfunnskontrakt for å skaffe flere læreplasser svarer statsråden:

«Jeg legger opp til å snarlig invitere alle hovedsamenslutningene i arbeidslivet til et samarbeid. Prosessen forankres med et første møte med alle partene som Statsministeren og jeg sammen inviterer til. Det vil bli arbeidet med sikte på å ferdigstille en kontrakt innen 15. oktober.»

Meg bekjent står saken nå på stedet hvil, tre og en halv måned etter dette svaret. Hvordan vil kunnskapsministeren i dag forklare at det to uker før den fristen statsråden selv satte, ennå ikke er avholdt et møte med partene for å få på plass en ny samfunnskontrakt?

Statsråd Kristin Halvorsen [14:01:50]: Jeg er glad for å få dette spørsmålet, fordi jeg har behov for å informere Stortinget om opplegget for dette arbeidet. Vi kommer ikke til å rekke det innen den fristen som jeg tidli-

gere har orientert Stortinget om. Det er fordi jeg, etter å ha sett nærmere på den samfunnskontrakten som ble inngått for 15 år siden, ser at det er behov for å gå igjennom om ikke vi bør tenke litt annerledes rundt utformingen av samfunnskontrakten med hensyn til veien videre. Særlig fordi næringslivet selv har så enormt stort behov for økt søking til yrkesfagene og økt gjennomføring av dem, er jo det et tema som burde være med i diskusjonen om hvordan man kan være med og heve statusen for yrkesfagene, noe som ikke var like tydelig for 15 år siden. Så dette er en sak som jeg jobber nøye med.

Heldigvis har vi litt flere lærlingplasser i år enn vi hadde på samme tidspunkt i fjor. Men det er helt avgjørende at vi klarer å få til et godt samarbeid her, fordi så mange av dem som starter på videregående opplæring i yrkesfag, er avhengig av en lærlingplass for å bli ferdig utdannet.

Dagrun Eriksen (KrF) [14:03:06]: Vi er glad for at Kristelig Folkeparti endelig får gjennomslag for at ungdomsskolen nå står for tur. Jeg er tilfreds med at dette arbeidet er satt i gang, og så får vi etter hvert se hva innholdet er.

I forrige uke var jeg igjen på et spennende besøk på et av de to skipene for videregående skole som vi har i Norge, som er «Gann» og «Sjøkurs». De savnet statsråden – de hadde sendt en invitasjon – men hun får sikkert en sjanse igjen til å komme. De kan nemlig vise til at ingen har droppet ut i løpet av det siste året. De har mange hundre søknader fra elever som vil inn. De får telefoner fra rådgivere og fra foreldre og andre som ønsker at deres pøde skal få dette tilbudet. Men nå er dette tilbudet reelt i fare, fordi det er dyrere å drifte en skole som skal være både på land og på sjø. Vil statsråden ta initiativ til at privatskoleloven endres, slik at man også ivaretar denne type skoler, som vil være viktige bidrag til at flere av dem som statsråden snakket om, får fullføre sin utdanning?

Statsråd Kristin Halvorsen [14:04:13]: Jeg tror dette kanskje kan bli et lite tema i morgen også, når statsbudsjettet legges fram.

Det er ingen tvil om at skoleskipene gjør en veldig god jobb. De klarer å rekruttere ungdom og gi dem utfordringer som de tidligere kanskje ikke har vært motivert til å ta imot. Jeg håper at vi kan ha et godt finansieringssystem for dette i framtiden.

Så håper jeg at den måten å jobbe på i mye større grad også kan være modell for det fylkeskommunale tilbudet og det offentlige skoleverket, for veldig mange elever har behov for en mer praktisk inngang til teori. Jeg tror Dagrun Eriksen er enig med meg i at det sporet som Høyre er på for tiden, nemlig å redusere kravene til teori når det gjelder yrkesfagene, er å undergrave yrkesfagenes status i framtiden. Å sørge for at det finnes bedre, mer varierte og tydeligere yrkesrette innganger til teorien, er veien å gå. Det er det jeg konsentrerer meg om videre. Vi får komme tilbake til det.

Trine Skei Grande (V) [14:05:31]: Sist jeg hadde replikkveksling med statsråden, ble hun litt irritert over at jeg brydde meg med småting, nemlig bananer. De 235 mill. kr som det vil si, skal jeg ikke rippe opp i. Men da jeg gikk fra talerstolen, tenkte jeg at det egentlig var litt positivt, for hvis statsråden mener at 235 mill. kr er småpenger, må det jo bli en kjempesatsing på de tingene vi var enige om.

Jeg skal heller ikke be statsråden om å røpe noe om morgendagen, sjøl om jeg er litt bekymret over at det først og fremst er klassemiljøet man fokuserer på når det gjelder læring. Venstre har hele tida fokusert på at vi skal få flere og bedre lærere inn i norsk skole. Om jeg ikke vil be om lekkasjer, vil jeg spørre om statsråden kan rekke ut ei hand til Venstre, slik at vi kan bli enige om den opptrappinga som vi har foreslått i Dokument nr. 8:145 S for 2009–2010, om å få flere og bedre lærere, med fagutdanning i de fagene de underviser i.

Statsråd Kristin Halvorsen [14:06:32]: Det er helt opplagt at suksessfaktoren i skolen er motiverte og kunnskapsrike lærere som også har den nødvendige autoritet til å være naturlige ledere i klasserommene. Det vet vi er en suksessfaktor. Heldigvis har vi satset hardt på videreutdanning. Vi har noen utfordringer med hensyn til hvordan vi har utformet dette videreutdanningstilbudet, fordi vi har mer kapasitet enn vi klarer å utnytte. Så det er et viktig tema for meg hvordan vi skal treffe bedre med dette. Vi får komme tilbake til resten av dette i morgen.

Det er ingen grunn til noen motsetning mellom læringsmiljø og resultatene i skolen. Vi har nyere forskning som viser at de skolene som klarer å ha et godt læringsmiljø, også klarer å jobbe på en sån måte at sosial bakgrunn, minoritetsbakgrunn og andre forhold som vi vet fører til forskjeller i utdanning, har mindre betydning.

Og så to ord om bananer til slutt. De rundene jeg nå har med ungdomsskoleelevene, viser at det er veldig mange ungdomsskoleelever som ikke spiser noe annet enn disse bananene i løpet av en skoledag. Så takket være en banan holder de koken ut dagen.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Anette Trettebergstuen (A) [14:08:02]: De pilarene som sammen utgjør den norske modellen, har ikke kommet av seg selv, og de har langt ifra vært gjenstand for politisk konsensus gjennom oppbyggingen. Skritt for skritt har arbeiderbevegelsen kjempet fram det anstendige og organiserte arbeidslivet som la grunnlaget for velferden vår. Høyresiden har vi slept etter oss hele veien. I dag vil politikere fra alle partier i retorikken si at de slutter opp om den norske modellen, og forsvare den norske velferdsstaten. Sannheten er at mange av dem jobber i det daglige med å rive den ned i den praktiske politikken.

Den norske modellen er ikke en meny der du kan plukke de rettene du helst vil ha. Det er som kjent summen av ingrediensene som utgjør kaken. Uten gjær eller uten mel blir det ikke noe særlig å servere, og Høyre og Fremskrittspartiet vil bake kake med kun varmt vann. Høy grad av sys-

selsetting har ikke kommet uten velferdspolitiske ordninger som barnehage, pappakvote og andre tiltak som fikk kvinnene ut i arbeidslivet. Vår konkurransedyktige økonomi forutsetter et sterkt trepartssamarbeid. Dette er elementer som utgjør den norske modellen, men som høyresiden har strittet i mot.

Jeg undrer meg over Høyres påstand om at det er de som er forsvarere av, og som har svaret på, velferdsstatens utfordringer. Høyres arbeidspolitiske talsperson har til og med utpekt Arbeiderpartiet som den største trusselen mot den norske modellen og mot velferdsstatens framtid – Arbeiderpartiet, faktisk. Det jeg skal gi Høyre rett i, er at den norske modellen er truet, men det har den alltid vært. For aldri har de elementene som utgjør systemet, og som arbeiderbevegelsen har kjempet fram, vært politisk fredet. Alltid har høyresiden argumentert for at velferdsstaten og fellesskapet skal bygges ned, som et svar på de utfordringene vi alltid står overfor. Og alltid har høyresiden hevdet at den norske modellen har vært i krise og at den står for fall. I mitt korte 30-årige liv har den vært i krise hver eneste dag. Det var krise gjennom hele 1980-tallet, det var krise gjennom hele 1990-tallet, og det er krise nå også. Globalisering av økonomien, åpnere grenser, migrasjonsmønstre, finanskrisen – det er ikke måte på hva som hele tiden har truet den norske modellen, og satt den i fare for å vippe over. Men vi har overlevd disse krisene fordi vi alltid har klart å fornye, forbedre og forsterke. Ja, så er vi i dag i en unik posisjon. Vi er et paradisi i et hav av arbeidsledighet og krise, med en samfunnsmodell som resten av verden ser på som et forbilde. Vi står sterkere enn noen gang.

Vi står overfor store utfordringer. Det har vi alltid gjort. De tre største utfordringene vi nå står overfor, og som sosialdemokratiet skal løse, henger sammen i en kjede og kan oppsummeres med at vi skal lykkes med å løse fattigdomsproblemer og forebygge fattigdom ved å gjøre arbeidslivet mer inkluderende, slik at vi får flere hender i arbeid til å produsere omsorgstjenestene som de eldre i fremtiden fortjener. Selv om Norge har mindre fattigdom enn noe annet samfunn, faller folk utenfor. Det er uakseptabelt. Arbeid er veien ut av fattigdom. Vi skal få flere over fra passive ytelser over i aktivitet. Allfor mange står utenfor arbeidslivet og vil inn, men møter et arbeidsliv som ikke har plass til dem. Vi trenger disse folkene, og disse folkene trenger oss. Demografien gjør at vi vil oppleve mangel på arbeidskraft for å løse velferdsoppgavene framover. Vi trenger flere hender i arbeid for å holde hjulene i gang, og for å kunne løse omsorgsoppgaver i fremtiden.

Velferdsstatens og den norske modellens utfordringer møtes ikke ved høyresidens løsninger – ved at man bygger ned deler av den. Senest i 2004 forsøkte høyresiden å rasere det anstendige arbeidslivet ved å ødelegge arbeidsmiljøloven. De stemmer i mot alle våre tiltak mot sosial dumping, og vi vet hvem som må betale for skattelettene; det er ikke bare bønder og folk i den tredje verden, det er alle landets folk som kommer til å måtte betale i form av en svekket velferdsstat. Så når høyresiden og partiet Høyre og deres representanter snakker om at den norske modellen er truet, ja så er den det. Den eneste reelle akutte trusselen mot den norske velferdsstaten og mot den nors-

ke modellen, er et Høyre og Fremskrittspartiet i regjering som står klare til å rive den ned, bit for bit, med en praktisk politikk som vi kommer til å få høre mye om i salen her i dag.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [14:13:25]: Dagens debatt er viktig, men den blir litt karikert når en får så mange sort-hvitt bilder av opposisjonens standpunkt, men egentlig også av det regjeringen selv står for. På den ene siden har vi hørt Ola Borten Moe fra Senterpartiet snakke om at denne regjeringen har en betydelig sentrumsorientering. Men i innlegget rett forut, snakket SVs Solhjell om hvor radikal denne regjeringen var. Det er ikke mulig å ha ett ben i hver av disse leirene uten å forskreve seg. Det har jo regjeringen riktignok gjort, med så mye krangling vi har sett de siste fem årene. Men bildet av hva partiene står for, er ikke så sort-hvitt som mange gir inntrykk av. Den norske modellen er ikke sånn at de rød-grønne er de eneste som står for samarbeid mellom myndigheter og arbeidstaker/arbeidsgiver, mens opposisjonen mest ynder å få et frankrike der det er konflikt og ikke noen samtale. Det er ikke sånn at den rød-grønne regjeringen er for å gi alle gode offentlige tjenester, mens opposisjonen kun tenker på å gi skattelettelse, der pengene, i de rød-grønnes øyne, bare plutselig en dag fordufter og ikke gir noe nytte, uansett hvordan de blir brukt. En sånn debatt er både feilslått og meningsløs. Selvsagt ønsker de aller fleste i Norge, og ikke minst alle partiene i Stortinget, å skape et best mulig samfunn for alle. Det er ikke sånn at vi har et klassedelt samfunn slik man gjerne hadde på 1800-tallet, og som man fortsatt ser i en del andre land, der partiene kun representerer én klasse og ferdig med det. Ulikhetene går på hvordan en skal produsere velferdstjenester. Hvilken rolle skal privat sektor ha i den funksjonen, og hvordan skal en stimulere til økonomisk vekst og velstand? Skal staten styre eller tilrettelegge? Der er det ideologiske forskjeller, og det er det viktig å diskutere.

Jeg blir bekymret over utviklingen, som Arbeiderpartiets plansje på en presentasjon viste, at de eneste sektorene som har hatt økning i sysselsettingen under den rød-grønne finanskrisepakken, er offentlig sektor, også kommunal sektor, pluss oljeutvinning, som er hyggelig, men som er stikk i strid med den politikken de selv mener de står for. Det er ikke en måte å skape en bærekraftig norsk modell på. Hvis det er det de rød-grønne skryter av som den norske modellen, vil ikke jeg være med. Jeg vil være med i et samfunn som skaper bedre forhold for alle, men som må ta med skattelettelse, skattepolitikken, industrien og energipolitikken for å skape verdiene før en begynner å skryte av hvordan en skal skattelegge for å skape en stor offentlig sektor og gi fagbevegelsen monopol på hvordan arbeidsmiljøloven skal utformes.

Jeg vil nevne tre viktige næringsområder. Det er ikke de tre eneste, men det er tre som jeg synes er viktige.

Først er det industrien. Vi må ha konkurransedyktige vilkår, slik at industrien vil velge å produsere i Norge og skatte til Norge framfor å flytte ut. Det er et paradoks at regjeringen reiser med tre statsråder og kronprinsen for å åpne industriverk i utlandet, som en ikke ville gitt tillatel-

se til å bygge i Norge. En må spørre: Hva gjør den norske regjering for å stimulere industrien til å investere i Norge? I Midt-Norge er det et prosjekt som heter Ironman, med svenske investorer som ønsker å investere i Norge, men de får altså ikke gehør for de rammebetingelsene som trengs. Da har vi en regjering som fjerner verdiskapingen ut av Norge i stedet for å inkludere den.

Jeg skal gi honnør til regjeringen på ett område, og det er den avklaring som kom om at norsk industri skal få tildelt CO₂-kvoter på linje med EU. Der har SV gått på et smertelig nederlag. Det er bare halvannet år siden SV i denne sal sa at Norge ikke skulle gi en gratiskvote i det hele tatt fra 2013. Det har de nå måttet gå tilbake på. Der skal regjeringen ha ros for at den skar igjennom. Jeg håper den skjærer igjennom på mange andre områder.

Så til oljebransjen. Lofoten–Vesterålen må få en politisk avklaring. Jeg respekterer at forvaltningsplanen skal framlegges. Jeg håper den blir framlagt tidlig, så vi får en beslutning før valgkampen 2011, men jeg begynner nå å frykte at regjeringen kommer til å trenere saken, så de kan gå inn i valgkampen uten å ha tatt standpunkt, i håp om ikke å tape velgere.

Det samme gjelder Barentshavet. Når parlamentarisk leder i SV, Bård Vegar Solhjell, i denne sal i dag har sagt at beslutning om petroleumsvirksomhet i Barentshavet øst ligger veldig langt fram i tiden, blir jeg bekymret, fordi det er en av de tingene vi skal diskutere i forvaltningsplanen. Barentshavet øst er en del av forvaltningsplanen – det har regjeringen selv sagt. Da burde en komme og kunne fatte noen vedtak allerede i løpet av halvannet år.

Om kraftsektoren til slutt. Det er veldig bra at det er kommet grønne sertifikat, og jeg er veldig glad for at regjeringen i løpet av det siste året har snudd når det gjelder prinsippene om hva som skal ligge til grunn. De har nå inntatt Fremskrittspartiets standpunkt. Det hindrer likevel ikke det faktum at vi har tapt fem år på at regjeringen også på dette området kranglet internt før de klarte å bestemme seg. Det samme ser vi i kraftlinjesaken og på småkraftbransjens forhold til grønne sertifikater, og ikke minst når det gjelder Mongstad. Hvis regjeringen hadde kunnet samarbeide med opposisjonen, hadde vi fått mer robuste løsninger og hadde kommet mye lenger på disse områdene – framfor at den har hatt egne, interne krangler.

Øyvind Håbrekke (KrF) [14:18:52]: Vi ser også i dag at det igjen oppstår en ideologisk debatt om velferdssamfunnet, hvor man forsøker å gjøre dette til en debatt mellom høyresiden og venstresiden. Vi ser igjen at statsministeren, Arbeiderpartiets parlamentariske leder og andre spiller opp til dette ved å henvise til og forsvare den såkalte norske modellen.

Hva er den norske modellen? Er det en velferdsstat dominert av kommunale og statlige monopoler? Er det en ukritisk bruk av markedsøkonomi og konkurranseutsetting? Hva er historien til det norske velfredssamfunnet? Det norske velferdssamfunnet har sitt utspring i at mennesker så sykdom, lidelser og fattigdom og på egen hånd tok ansvar for fellesskapet. Det ble utviklet først og fremst gjennom ideelle og religiøse aktører. Eksempler kan nev-

nes i fleng; enten det er potetprestene på 1600-tallet, Kirkens Bymisjon, som startet sitt arbeid i 1855 eller Blå Kors, som startet sitt arbeid for rusavhengige for hundre år siden. Dette arbeidet startet før sosialtjeneste og Nav så dagens lys, før sykehus, før kommunal legevakt, før folketrygd og helsestasjoner.

Hvorfor gjorde disse menneskene dette? Var det fordi det var samfunnsøkonomisk lønnsomt? Var det fordi det lønte seg for samfunnet og arbeidslivet at folk var friske og arbeidsføre? Var det fordi man ønsket å dempe opprørstrang, eller kanskje til og med ønsket å skaffe stemmer ved neste valg? Nei, de gjorde det fordi de brydde seg. Så fulgte det offentlige etter og bygde opp statlige og kommunale tjenester, som siden har levd side om side med de frivillige, og som fortsatt utgjør grunnmuren i det norske velferdssamfunnet. Det er det velferdssamfunnet vi har i dag. De samfunnskraftene som brydde seg på 1600-, 1700- og 1800-tallet lever, og de ikke bare brydde seg, de bryr seg fortsatt, og de er der hver eneste dag og gjør Norge til et varmere samfunn.

Det er dette som er den norske modellen, ikke venstresidens ensidige vekt på offentlige monopoler, der staten og kommunen skal sørge for alt, og ikke høyresidens ensidige vekt på konkurranseutsetting og markedsmekanismer. Den norske modellen er det offentlige velferdstjenester som lever side om side med frivillige, ideelle organisasjoner, som både gir mangfold og hver eneste dag tilfører det norske velferdssamfunnet et livsviktig bidrag av engasjement og omsorg, der det bærende og det eneste motivet er verdibasert: det å gi noe til andre.

Vi får klare meldinger om at det er en kritisk situasjon blant de ideelle organisasjonene og deres institusjoner. HSH har uttalt at disse aktørene er borte om fem–ti år med dagens politikk. Innenfor barnevernet har enkelte begynt å snakke om to år. Det skyldes at staten stadig gjør krav på at man skal fylle opp sine egne plasser først før man ønsker å bruke noen andres, og det skyldes anbuds- og markedsmekanismer.

Det er interessante signaler som i denne situasjonen har kommet fra SVs parlamentariske leder. Kristelig Folkeparti har invitert til et forlik. Og det er ikke bare et sterkt ønske, det er faktisk en dyd av nødvendighet for at vi skal ta vare på disse viktige kvalitetene ved velferdssamfunnet vårt.

Jeg tar opp det forslaget som Kristelig Folkeparti har fremmet.

Når det så gjelder tilstanden i barnevernet som sådan, trenger vi ikke å bruke mer tid på det – det er beskrevet tydelig i denne salen før.

Når det gjelder å etterlyse tiltak, trenger vi fortsatt å bruke tid på det. Og når det gjelder det kommunale barnevernet, er det ikke lenger tvil om at det kreves øremerking av kommunale midler for å få den opptrappingen vi ønsker.

Kristelig Folkeparti er et verdiorientert ikke-sosialistisk sentrumparti. Der høyre- og venstresiden først og fremst gjør den ideologiske debatten til et spørsmål om ulik vektlegging mellom individ og kollektiv, starter kristendemokratisk ideologi med et helt annet utgangspunkt. Mennes-

kesynet, menneskeverdet må være kjernen i en politisk ideologi sammen med spørsmålet om hvilke verdier som skal prege et samfunn. Et varmere samfunn skapes ved å la menneskeverdet være grunnmuren, og der vi bygger et samfunn der det ikke enten er individet eller kollektivet som er utgangspunktet, men det enkelte mennesket som fellesskapssøkende vesen, som naturlig danner fellesskap i familie, lokalsamfunn, organisasjoner og bedrifter, og der vi gir rom og frihet for at de fellesskapene skal få vokse.

Presidenten: Representanten Øyvind Håbrekke har tatt opp det forslaget som han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Tore Hagebakken (A) [14:24:04]: Jeg la i dag merke til at Siv Jensen ble forskrekket, eller litt forulempet, av at Kristelig Folkeparti tillot seg å stile replikk til henne – det står respekt av slikt mot. Dernest registrerte jeg at det gikk nesten over i litt godprat da de rød-grønne replikantene skulle ha replikk på Høybråten. Det fikk meg i litt sånn godt humør.

Så hører jeg Håbrekke nå holde sitt innlegg. Da er det jeg lurar på – for jeg er sikker på at Kristelig Folkeparti virkelig bryr seg – om det ikke er bra også å ha med de private, særlig de ideelle, for å løse en del av velferdsoppgavene. Men enten det er i offentlig regi, eller det er i privat regi, er det som regel det offentlige som betaler. Er ikke Håbrekke bekymret for at betydelig inntektssvikt på grunn av skattelette, også vil sparke beina under disse tilbudene?

Øyvind Håbrekke (KrF) [14:25:19]: Kristelig Folkeparti legger fram sine egne alternative statsbudsjetter som er i god balanse og viser sammenhengen mellom inntekter og finansieringen av offentlig velferd, enten den tilbys gjennom private løsninger eller offentlige, så jeg er ikke redd for den balansen. Andre partiers forslag om skattelette får de eventuelt svare for selv.

Jeg har likevel lyst til å tilføye, siden representanten tar opp problemstillingen, at også på dette området, lik det andre jeg berørte i mitt innlegg, synes jeg det lages et veldig kunstig skille mellom at også i disse problemstillingene er det en stor avgrunn mellom høyresiden og venstresiden. Hvis det er sånn, f.eks. som flere representanter for de rød-grønne har gitt uttrykk for i dag, at skattelette rammer utbygging av sykehjemsplasser, kan man jo øke skattene tilsvarende slik at man får på plass de sykehjemsplassene. Eksempelet illustrerer ganske enkelt at det er en balanse mellom verdiskaping, inntekter og oppbygging av offentlig velferd.

Tore Hagebakken (A) [14:26:33]: Det er slik at når vi registrerer at partier som vi synes har det til felles med oss at de bryr seg om folk og er opptatt av at alle skal med, og vi ser et islett av god prognose, prøver vi på en måte kanskje å dra lite grann. Derfor er det jeg sier at det har vært en god dag. Og det er tøft for Kristelig Folkeparti å samarbeide med høyrepartiene. Den gangen de måtte samarbeide bare med Høyre, så vi de ganske brutale an-

grepene på arbeidsfolks rettigheter som de hadde like før de gikk av i 2005. Hvis Fremskrittspartiet skal bli en samarbeidspartner – for å si det sånn: Vi ønsker dere ikke så vondt.

Er dette noe som er med og forstyrrer nattesøvnen lite grann, står vi klare til en god dialog.

Øyvind Håbrekke (KrF) [14:27:19]: I Kristelig Folkeparti sover vi veldig godt om natten, og det er ganske enkelt av den grunn at det er Kristelig Folkepartis landsmøter som avgjør våre samarbeidsvalg. Så vi samarbeider rett og slett med hvem vi vil, og da velger vi det ut fra hvordan vi får mest mulig gjennomslag for vårt eget program, våre egne løsninger og vår egen skattepolitikk, om det var det som var utgangspunktet her.

Ellers responderer jeg gjerne på Hagebakkens invitasjon til å peke på felles berøringspunkter når det gjelder verdier i Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti. Det viser også debatten at vi har på flere områder. Og når mulighetene ligger til rette for det, samarbeider vi også med Arbeiderpartiet. Det har vi opp gjennom årene gjort i forbindelse med budsjettssamarbeid og viktige velferdsreformer. Vi gjør det gjerne igjen når det tjener vår politikk. Derfor har vi i dag invitert til et forlik, også med Arbeiderpartiet, om å ta vare på ideell sektor.

Heikki Holmås (SV) [14:28:26]: Kristelig Folkeparti er et parti som snakker mye om at de er opptatt av verdier. Jeg vil komme inn på spørsmål som handler om det.

I viktige verdispørsmål opplever jeg at Kristelig Folkeparti står nærmere SV enn Fremskrittspartiet. I spørsmål om utjevning, reduksjon av forskjeller, som Kristelig Folkeparti kaller nestekjærlighet, opplever jeg at Kristelig Folkeparti står nærmere SV. I spørsmål om internasjonal solidaritet og at vi som et rikt land i verden skal bruke mye penger på bistand, opplever jeg at vi står nærmere hverandre enn det Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti gjør. I spørsmål om klimapolitikk, som Kristelig Folkeparti vil kalle forvalteransvaret, opplever jeg at vi står nærmere hverandre, mens Fremskrittspartiet står fjernt fra Kristelig Folkeparti. I noen spørsmål, i spørsmålet om Israels okkupasjon og i spørsmålet om homofile skal ha anledning til å gifte seg med hverandre, opplever jeg at Fremskrittspartiet står nærmere Kristelig Folkeparti.

Øyvind Håbrekke (KrF) [14:29:43]: Som KrF-er er det veldig hyggelig å være til stede i trontaledebatten i dag. Vi mottar stadig bekreftelser på at andre partier står svært nær vår politikk. Jeg angrer på at jeg ikke tok med meg verveblokken på innerlomma.

Men jeg understreker at jeg i mitt innlegg også viste til hvordan den kristendemokratiske ideologien tar et annet utgangspunkt enn det både høyre- og venstresiden gjør, for vi tar utgangspunkt i verdier og menneskesyn. Derfor er ikke spørsmålet om vi er mest enig med SV eller med Fremskrittspartiet, men hvem av de andre som er mest enig med oss. Det er utgangspunktet for oss.

Jeg deler gjerne Holmås' analyse om at vi på mange områder har de samme verdiene som SV, ikke minst knyt-

tet til fordeling nasjonalt og internasjonalt. Når det gjelder familiepolitikken, ser vi også klare forskjeller, ikke minst når det gjelder å ha tillit til familiens evne til å velge løsninger for sin hverdag. På andre områder skiller vi oss også fra venstresiden.

Heikki Holmås (SV) [14:30:53]: Jeg har jo et parti, og jeg har verveblokken på innerlommen – riktignok nede. Jeg er åpen for alle som har lyst til å bli medlem av SV, om ikke gjennom en vervekampanje.

Men ved siden av det vil jeg bare gå videre på spørsmålet. For en kan veie de to tingene opp mot hverandre, se på de verdiene som Kristelig Folkeparti har til felles med Fremskrittspartiet i de konkrete sakene, opp mot alle de sakene der SV og Kristelig Folkeparti står nærmere hverandre, i forhold til internasjonal solidaritet, og også i forhold til lokalpolitikken. Nå går vi inn i et lokalvalg, og Fremskrittspartiet har programfestet at de ønsker at alle de tingene innenfor eldreomsorg og skole som i dag skjer rundt omkring, og som drives av kommune, skal staten overta ansvaret for, både finansiering og driftingen, så langt som det er ønskelig. Når det gjelder alkoholpolitikken, der vi er for en fornuftig alkoholpolitikk med høye avgifter og begrenset tilgang, er vi mer enig. Vil det ikke være sånn at Kristelig Folkeparti får mer gjennomslag for sin politikk i samarbeid med SV enn med Fremskrittspartiet?

Øyvind Håbrekke (KrF) [14:32:00]: Kristelig Folkeparti er et sentrumparti – et verdibasert, kristendemokratisk sentrumparti – som ikke baserer sin politikk først og fremst på analyser om at alt skal bygges opp om kollektivet. Vi bygger heller ikke vår politikk på en analyse om at alt skal bygges opp om individet. Men vi bygger vår politikk på et menneskesyn og et tydelig syn på hvilke verdier vi mener skal prege vårt samfunn.

Derfor vil det være sånn at vi til enhver tid søker løsninger med dem som er mest enig med oss. De løsningene vil av og til finnes på høyresiden og av og til på venstresiden. Men norsk politisk historie viser også tydelig at mange av de beste løsningene nettopp finnes i sentrum. Holmås nevner selv gode eksempler på hvor vi skiller oss fra venstresiden – i næringspolitikken, i verdispørsmål, spørsmål om å ta vare på den kristne kulturarven, familiens valgfrihet – som gjør at dette balanserer. Vi står trygt i sentrum.

Presidenten: Replikskiftet er omme.

Statsråd Trond Giske [14:33:25]: Trontaledebatten er en anledning til å diskutere Rikets tilstand, men også viktige veivalg framover. Jeg tror at i politikken er det viktig å holde oppmerksomheten om det som angår folk i Norge, det som angår velgerne, og det de evaluerer oss på hvert fjerde år, nemlig resultatene. Og på det området som vår regjering har sagt er det aller viktigste, nemlig at folk skal kunne ha arbeid, at arbeidsløsheten skal holdes lav, at vi skal styrke verdiskapingen og styre Norge trygt gjennom en internasjonal finanskrise – ja, der er resultatene intet mindre enn formidable.

Vi har Europas laveste arbeidsløshet. Vi har høyere sysselsetting i dag enn vi hadde i 2005, selv etter finanskrisen, og vi ligger langt foran våre naboland når det gjelder utviklingen i sysselsetting og verdiskaping.

Tenk over følgende: Norge er verdens 116. største land i befolkningstall, men vi er altså verdens 22. største økonomi i absolutte tall. Så det er ikke bare slik at vi er et av verdens rikeste land når det gjelder inntekt pr. innbygger, men vi er altså en av verdens største økonomier. I fjor gikk vi sågar forbi Sverige som Nordens største økonomi på noen statistikker, selv med halvparten så mange innbyggere.

Dette kommer ikke av seg selv. Det kommer av tydelige politiske valg. Det kommer av en aktiv stat. Det kommer av en solid økonomisk politikk som sørger for at langsiktig verdiskaping, rentenivå, valutakurs – de viktige rammebetingelsene for næringslivet – er slik at verdiskapingen styrkes.

Hvis det var slik at høyrepolitikken var bedre for næringslivet enn en rød-grønn politikk, burde jo resultatene fra 2001 til 2005 vært mye bedre enn de har vært de siste fem årene. Slik er det ikke. Tvert imot har sysselsettingen hatt en mye kraftigere vekst i disse årene enn den hadde under en borgerlig regjering, selv med Fremskrittspartiet på laget. Ikke bare i offentlig sektor, men også i privat sektor har sysselsetningsveksten vært større. Og mens andre europeiske land sliter med arbeidsløshet på rekordnivå, mens EU har 10 pst. arbeidsløshet, mens USA har 9,5 pst. arbeidsløshet, mens nabolandet vårt Sverige drømmer om og håper på en arbeidsløshet ned mot 8 pst. innen 2012, er vi altså nede på et lavere arbeidsløshetsnivå enn det som var i årene 2001–2005.

Da finanskrisen truet og vi fortsatt diskuterte og fryktet hvordan dette skulle ramme norsk næringsliv, handlet regjeringen. Vi tok situasjonen på alvor og innførte kraftfulle tiltak for å styrke bedriftenes rammebetingelser. Ved hver korsvei fikk vi kritikk fra opposisjonen. Høsten 2008, da vi laget statsbudsjettet, var budskapet at vi måtte holde igjen og passe på og ikke bruke for mye oljepenger. Vi lyttet ikke til rådene, men hadde et forholdsvis offensivt budsjett. Det viste seg å være helt riktig. Da krisepakken kom i januar, var det «for lite» og «for sent». Igjen traff vi ganske nøyaktig der vi skulle være. I årets budsjett har vi også laget et nivå som viser seg å ha truffet næringslivet og den totale økonomiens behov ganske så presist.

Vekstutsiktene for norsk økonomi er bedret fra i fjor høst. BNP for Fastlands-Norge fortsetter å øke, ordretilgangen øker både for eksport- og hjemmemarkedet, og vi har en vekst i industri-sysselsettingen. De fleste andre land ville ha misunt oss våre resultater.

Men vi må fortsette å se framover hvis vi skal lykkes. Vi må fortsatt ha en solid økonomisk politikk som passer på at rentenivå, valutakurs og rammebetingelser for næringslivet er grunnlaget for en fortsatt konkurransedyktig utvikling i Bedrifts-Norge. Vi må legge til rette for et nyskapende, kunnskapsbasert næringsliv, ikke minst på de fem områdene hvor regjeringen har sagt at den skal satse. Vi ønsker ikke en næringsnøytral næringspolitikk, men en offensiv satsing innenfor de områdene hvor vi har særlige

fortrinn. Vi må fortsette å redusere byråkrati og kostnader for næringslivet, og vi må sørge for å utvikle hele landets potensial. Vi skal bidra til dette også i årene framover, og våre resultater taler for seg.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Harald T. Nesvik (FrP) [14:38:42]: Det er godt å se statsråden i godt, gammelt driv med sitt innlegg fra talerstolen. Jeg skal faktisk i mitt innlegg senere også kunne støtte opp om en del av det som er gjort, og det er åpenbart, for de fleste av krisepakken som er fremmet, fikk enstemmig tilslutning i Stortinget. Og det er Stortinget som bevilger penger; det er faktisk ikke regjeringen.

Mitt spørsmål til statsråden dreier seg om neste års budsjett. Bakgrunnen for at jeg kan ta opp det i dag, er jo at statsråden selv er ute og forteller gjennom mediene, før han forteller Stortinget, at han har tenkt å kutte 90 mill. kr knyttet til Innovasjon Norge. Jeg tror nok ikke det er feil vei å gå, men mitt spørsmål til statsråden som jeg vil at statsråden skal bekrefte, er hvordan statsråden har tenkt at disse pengene skal spares inn. Det siste som må skje, er at det er på internrevisjonssiden og på kvalitetssikrings-siden at man fjerner disse stillingene. Det har nok historien vist oss. Kan statsråden bekrefte at han vil sørge for at internrevisjonen og kvalitetssikringen skal stå høyt?

Statsråd Trond Giske [14:39:53]: Jeg er veldig opptatt av at vi skal sørge for god kvalitet. Det er derfor vi nå har en full evaluering av Innovasjon Norge. Vi skal følge opp med en egen evaluering av reiselivssatsingen og en egen evaluering av utekontorene – det som hjelper norske bedrifter til å eksportere.

Vi har økt mange budsjetter under denne regjeringen – jeg gjorde det selv som kulturminister, med en formidable økning på 40 pst. Vi gjør det på næringsområdet, vi har doblet reiselivssatsingen. Vi gjør det på politiområdet. Jeg hørte Fremskrittspartiet var fornøyd med sine 105 mill. kr i 2005. De må jo ha jublet hvert eneste år etterpå, for økningen har vært større hvert eneste år sammenlignet med da Fremskrittspartiet fikk sin hånd på budsjettet. Men vi er opptatt av at vi samtidig skal bruke pengene godt. Derfor må vi redusere byråkratiet. Vi må holde statlig administrasjon under kontroll og sørge for at pengene går ut til dem vi skal bevilge til, til bedriftene som skal få tilskudd til etablering av ny teknologi og til å utvikle sitt potensial.

Svein Flåtten (H) [14:40:59]: Det var en overveldende historie statsråden hadde å fortelle når det gjelder de formidable resultater som er oppnådd, også for næringsministeren, uten at han sa noe om Norges spesielle situasjon med hensyn til oljefondet.

I Dagens Næringsliv på lørdag sto det en interessant kronikk av en tidligere finansminister fra Arbeiderpartiet, som mente at man i tiden etter oljealderen – og frem-

tiden snakket statsråd Giske relativt lite om – måtte legge forholdene bedre til rette for næringslivet, at småbedriftene var viktige, for dem var det flest av, og som kronen på verket: at skattesystemet måtte revideres for at det skulle bli lettere å drive næringsvirksomhet.

Slutter statsråden seg til denne beskrivelsen fra tidligere finansminister Per Kleppe, og vil han gjøre noe i fremtiden for å følge opp dette?

Statsråd Trond Giske [14:42:05]: Ja, jeg er helt enig med Per Kleppe i at vi kontinuerlig må forandre oss og fornye oss. Det Arbeiderpartiet f.eks. står for i 2010, er ganske annerledes enn det Arbeiderpartiet sto for da Per Kleppe var finansminister, fordi verden har forandret seg. Men målene er de samme: full sysselsetting, øke verdiskapingen, sørge for god fordeling, være internasjonalt aktiv. Det er der jeg mener at tallene taler for seg, for hvis det var slik at borgerlig politikk var bedre for næringslivet enn rød-grønn, burde jo sysselsettingen og verdiskapingen i næringslivet ha økt mye kraftigere under Bondevik-regjeringen enn under oss. Men sannheten er jo at f.eks. i industrien gikk, ifølge nasjonalregnskapets tall, sysselsettingen ned med 26 000 fra 2005 til 2009, mens den er større i dag enn den var da vi overtok, til tross for en finanskrisen. Det er da jeg mener at man har en utrolig dårlig sak når man mener at borgerlig politikk er bedre for næringslivet enn rød-grønn.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [14:43:19]: Statsråden har et konstitusjonelt ansvar både for det han gjør, og ikke minst for det han ikke gjør. I dag er det et stort sprik mellom de målsettingene Stortinget vedtar for samfunnsutviklingen, og den strategien de store statskontrollerte selskapene følger.

Staten er Norges største selskapseier, og hver nordmann eier aksjer for rundt 125 000 kr i norske selskaper. For at disse verdiene skal brukes til beste for samfunnet, må staten sørge for at de store selskapenes strategier er i tråd med viktige samfunns mål. Ett mål ingen bør komme utenom, er FN-målet om en global oppvarming på maks 2 grader. Ingen statseide selskaper blir målt på dette kravet i dag. Tvert imot tappes Statkraft for overskudd som kunne vært brukt til en storsatsing for fornybar energi. Statoil, derimot, får statlig velsignelse for å drive ... (presidenten klubber).

Statsråd Trond Giske [14:44:30]: Vi har varslet at vi kommer med en egen stortingsmelding om det statlige eierskapet – det ble varslet i trontalen – hvor vi både skal diskutere hvorfor staten bør eie, hva vi bør eie, og hvordan vi bør eie. I den sammenhengen er det også interessant å diskutere hvilke forventninger vi har til de statlige selskapene, hvordan vi kommuniserer de forventningene, og hvordan vi responderer på hvordan selskapene faktisk følger opp.

Men jeg tror likevel at de overordnede målene når det gjelder klimapolitikk, når det gjelder 2-gradersmålet og når det gjelder å bidra til en bærekraftig utvikling, må gjelde for offentlige selskaper, så vel som for priva-

te. Det gjør vi best gjennom regler, lover og regulering, men også gjennom økonomiske virkemidler som gjør det lønnsomt å drive miljøvennlig. Og ikke minst gjør vi det gjennom internasjonale forpliktende avtaler som bidrar til at næringslivet i alle land går den samme veien som det norske.

Trine Skei Grande (V) [14:45:37]: Statsråden har en virkelighetsbeskrivelse som gjør at det er viktig å satse på historiefaget i norsk skole, sånn at ungdommer får lov til å gjøre seg opp sine meninger sjøl.

Men det var egentlig ikke det jeg skulle spørre om. Jeg skulle spørre om regelendringer. Statsråden snakket jo varmt, både i replikkvekslingen og i innlegget sitt, om viktigheten av å fornye offentlig sektor, om å forenkle, sånn at byråkratiet ikke blir for stort.

Vi har foreslått et regelråd. Vi har foreslått store målsettinger. Ola Borten Moe drev gjøn med de målsettingene som Senterpartiet i Sverige gjennomfører. Maud Olofsson, Senterpartiets partileder i Sverige, har innført et regelråd, og de har snart nådd målet med 25 pst. Problemet med vår næringsminister er at dette først og fremst går ut over de små, og det er ikke så viktig.

På NHOs årskonferanse i januar sa statsråden at han skulle sette et mål. Nå har vi ventet siden NHOs årskonferanse. Sverige og Danmark holder på å klare det.

Har statsråden snart et mål?

Statsråd Trond Giske [14:46:45]: For det første er jeg helt enig i at historiekunnskap er både nyttig og nødvendig, og også hva slags politiske resultater vi har fått til i dag og hvilken vei vi skal gå i framtiden. Det kan historien lære oss noe om. Blant annet har Venstre en stolt historie, som jeg tror har lite til felles med det høyrepartiene står for, men ganske mye til felles med det de rød-grønne står for når det gjelder utviklingen av det norske samfunnet.

Jeg er helt enig i at vi trenger en konkret målsetting for forenklingarbeidet. Men det er ikke nok bare å tenke på et tall. Vi må ha konkrete tiltak som følger opp tallet. Derfor er vi nå i gang med en gjennomgang av regnskapsloven. Vi har revisjonsplikten oppe til vurdering. Vi skal se på aksjeloven. Vi skal se på rapporteringsveldet. Vi har en ambisjon om å få 95 pst. av all rapportering inn i Altinn innen 2012. Det vil være nær en dobling fra dagens nivå. Alt dette vil bidra til en lettere hverdag, ikke minst for de små og mellomstore bedriftene som merker byråkratiet sterkest.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Tord Lien (FrP) [14:48:08]: Jeg var i den villfarelsen at jeg trodde at trontalen skulle handle om det vi skulle gjøre det neste året, men jeg noterer meg at mange av innleggene handler om 2013 og om når Fremskrittspartiet og Høyre tar makten. Ingenting gleder mitt hjerte mer enn det. Jeg skal likevel prøve å snakke litt om 2010 og 2011.

«Kunnskap trumfer alt», sa statsminister Jens Stoltenberg i nyttårstalen. At han knapt nevnte utdanning og

forskning i trontalen, regner jeg med var en glipp i så måte.

Uansett om temaet er deltakelse i yrkeslivet, klima, energi, integrering eller sosial utjevning, temaer som de rød-grønne ofte snakker om, ligger svaret i kunnskapssektoren.

Representanten Pedersen, Arbeiderpartiets parlamentariske leder, snakket i sitt innlegg om utfordringene som velferdsstaten står overfor i tiårene som kommer, utfordringer som handler om at utgiftene til å opprettholde velferdsnivået kommer til å øke, samtidig som statens inntekter fra petroleumsnæringen går ned. Skal vi klare dette, må både velferdsproduserende og verdiskapende sektor jobbe smartere – rett og slett levere mer velferd og verdiskaping per timeverk. I tillegg må en større andel av befolkningen i arbeidsdyktig alder faktisk være i arbeid. Disse målene kan kun nås gjennom en helhetlig satsing på kunnskapsamfunnet.

I dag har Arbeiderpartiets representanter flere ganger snakket om arbeid til alle og alle skal med. Begge partiflokkene representerer for så vidt viktige mål for velferdsstaten. Men dessverre kommer ikke alle med i den utdanningssektoren som Arbeiderpartiet og den rød-grønne regjeringen i dag styrer, og som Arbeiderpartiet i all hovedsak har styrt siden 1945. Dagens skole er i altfor stor grad rettet inn mot A4-eleven, og sosialpedagogikken har fått for stort spillerom og for stor betydning. Ideologi har rett og slett styrt skolen og skolepolitikken, ikke kunnskapsbaserte løsninger. Resultatet er f.eks. at ett av ti barn i den norske skolen mobbes så mye at de gruer seg til å gå på skolen hver eneste dag under hele eller deler av grunntidningen. Det er selvfølgelig ikke noe godt grunnlag for et barns læring dersom barnet bruker mye av sin tid på å grue seg til å gå på skolen.

Det er også sånn at én av fem ungdommer etter ti år på skolen er så dårlige til å lese at de ikke kan forstå en fagtekst eller for den saks skyld en avisartikkel. Dette er selvsagt også et dårlig utgangspunkt for videre studier, som bl.a. kommer til syne ved at én av tre som begynner på videregående skole, faller fra uten å ha oppnådd fagbrev eller studiekompetanse.

Så sier statsråd Halvorsen at sånn har det vært i 15 år. Men må det være sånn i 30 år før de tar tak i dette, da? Sjansen er stor, som alle vet, for at de som faller ut av videregående, får det svært tøft i arbeidsmarkedet. Mange vil havne utenfor.

Det er mulig at alle skal med, men det er bare i festtalene til Arbeiderpartiet at det faktisk er sånn. I utdanningssektoren som den rød-grønne regjeringen nå har styrt i fem år, kommer ikke alle med. Dessverre gjelder ikke dette bare de elevene som har størst utfordringer med å oppnå akademiske resultater i skolen. Dette gjelder også de som presterer over gjennomsnittet, til tross for at opplæringsloven lovfester at også de sterkeste elevene skal ha rett til tilpasset opplæring.

Det må være et mål – ikke bare for Fremskrittspartiet, men for hele Stortinget – å legge til rette for at alle elevene i den norske skolen blir sett, og at flest mulig elever når lengst mulig i skolen.

Kunnskapsdepartementet har nettopp mottatt en rapport fra et utvalg som Kunnskapsdepartementet selv har satt ned. De foreslår å dele matematikkundervisningen i den norske skolen i to, med én teoritug del og én praktisk rettet del. Det skulle være i tråd med det statsråd Halvorsen snakket om i stad, men allikevel har hun avfeid forslaget. Jeg vil anta at det er av ideologiske årsaker.

Men så er det sånn at det dessverre ikke bare er i videregående utdanning at frafallet er stort. Også i høyere utdanning merker vi et stadig høyere frafall, særlig innen de tekniske fagene som f.eks. ingeniøruddanningen. Dette er ikke så rart, for én av tre studenter som tar høyere utdanning i Norge, mottar ikke fullfinansiering av utdanningen sin. Hver eneste gang vi får statistikk om at det kommer flere studenter inn i høyere utdanning og forskning, står statsråder og stortingsrepresentanter fra de rød-grønne partiene i kø og jubler over hvor fantastisk flott dette er. Men det er altså slik at to av tre av disse studentene får fullfinansiering av studieplassene sine, mens én av tre studieplasser ikke er finansiert.

Nå er det på tide at vi gir høyere utdanning et løft, tekniske fag spesielt. Så må jeg si at jeg håper at alle partiene på Stortinget i løpet av 2011 i fellesskap kan sørge for at vi får tilbake en forpliktende og ambisiøs plan for etter- og videreutdanning av det viktigste momentet i norsk skole, nemlig lærerne.

Elisabeth Aspaker (H) [14:53:32]: Vår ferske sykkelverdensmester, Thor Hushovd, har på nytt vist at et lite land som Norge kan hamle opp med de største, bare vi er målbevisste nok. Høyre etterlyser det samme konkurranseinstinctet i skolen. I stedet for å ta opp kampen med de beste er vi blitt eksperter på å lete etter bortforklaringer på hvorfor norske elever ikke når opp, til tross for ressurser i verdenstoppen. Det gjør oss ikke bedre.

Norsk velferd og verdiskaping er i høyeste grad avhengig av at vi ligger i kunnskapsfronten. Vi tar det som en selvfølge at norsk idrett skal hevde seg i verdenstoppen. Norske utøvere har i tur og orden bevist at det er mulig å sette seg høye mål og nå dem. Det kan norsk skole lære av.

Forskning på norsk skole de senere årene har konkludert med at læringstrykket ikke er høyt nok. Våre elever underpresterer fordi skolen ikke møter dem med høye nok forventninger. Til tross for høy ressursbruk i skolen ligger Norge i sentrale skolefag under snittet i OECD når det gjelder kunnskapsnivå. Det burde bekymre regjeringen langt mer enn det ser ut til.

Høyre vil ha en ny kunnskapsallianse mellom skole og foreldre. Høyre vil at skolen skal bli tydeligere i møte med elevene. Skolen må stille klarere krav både til faglig utvikling, til positiv atferd og god samhandling elever imellom. Slik legges grunnlag for et motiverende læringsmiljø. Fra forskerhold hører vi jo at læring gir trivsel, og at trivsel gir læring. Gjennom en kunnskapsallianse med foreldrene skal skolen bidra til at alle elever strekker seg lenger, utnytter sitt virkelige potensial.

Her i landet kan alle ta gratis utdanning, fordi fellesskapet tar regningen. Men det er grunn til å spørre om ikke

mange lar dette bli en sovepute. Resultater både fra internasjonale og nasjonale elev- og studentundersøkelser tyder på at arbeidsinnsatsen på ulike nivåer i norsk utdanning med fordel kunne ha vært større.

Høyre utfordrer regjeringen fordi vi mener det er nødvendig å høyne ambisjonene på utdanningsfeltet:

- Norske elever må bli mer sultne på læring.
- Lærernes kvalifikasjoner må sikres gjennom rett og plikt til livslang etter- og videreutdanning.
- Hele utdanningssystemet må bli mer fleksibelt for å unngå frafall og gi flere unge og voksne en ny sjanse.
- Norsk utdanning på alle nivåer må samspille bedre med arbeidslivet for å levere nøkkelarbeidskraft av høyeste kvalitet.
- Norske studenter må ha mer fokus på fordypning for å stå best mulig rustet ved overgang til yrkeslivet.
- Landets realfags- og språkkompetanse må rustes opp for å styrke Norges konkurranseevne.
- Mer forskning må bidra til økt innovasjon, nye arbeidsplasser og bedre velferdstjenester.

Frafallet i videregående opplæring er et av våre mest alvorlige samfunnsproblemer. Det er uakseptabelt at én av fem unge hektes av i tenårene på grunn av mangelfulle lese- og skriveferdigheter. Vi må spørre oss hvorfor skolen ikke makter å gi disse elevene den hjelpen de trenger. Er det fordi det ikke har noen konsekvens for skolen? I så fall må vi gjøre noe med det.

Høyre mener Norge bør se til Canada, der man har etablert tilbakemeldingssystemer med informasjon om hvordan tidligere elever presterer lenger opp i skoleløpet. Der har man gjort dette til et sentralt tema i kvalitetsvurdering av skolen.

Norges konkurranseevne er under press i en stadig mer globalisert verden. Det er avgjørende for videre vekst og velstand at det norske utdanningssystemet kan foredle nye generasjoner yrkesutøvere, forskere og eksperter som kan gi økt lønnsomhet i eksisterende næringer og utvikle nye, mer miljøvennlige næringer. Realfagskompetanse er i denne sammenheng en kritisk faktor. Høyre har lenge ropt varsko fordi viktig realfagskompetanse ikke erstattes raskt nok. Høyre er også alvorlig bekymret for dagens undervurdering av betydningen av god språkkompetanse hos fremtidens yrkesaktive.

Norge trenger et bedre klima for verdiskaping, vi trenger forbedring av offentlige tjenester, og vi trenger mer kunnskap i skolen. Høyre er opptatt av å sikre varig velferd og ruste samfunnet til å løse nye forpliktelser overfor bl.a. flere eldre. Derfor vil Høyre investere i kunnskap og forskning for å bygge den kompetansen vi skal leve av i fremtiden. Målet med en kunnskapsallianse mellom skole og foreldre er at flere elever motiveres og innser viktigheten av aktiv innsats fra den dagen de starter på skolen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Marianne Aasen (A) [14:58:33]: Etter regjeringsskiftet i 2005 har det blitt mer ro i norsk skole. Det har blitt ro rundt nasjonale prøver, bl.a. fordi ingen henges ut med tanke på resultatene. Kunnskapsløftet er innført med bred

støtte i Stortinget, og privatiseringsbølgen som Høyre og statsråd Clemet var i ferd med å sette i gang, ble stoppet. Det er intet rop i Norge om mer privatisering av skolen. Debatten dreier seg heldigvis nå mer om hvordan vi skal gjøre den offentlige skolen god og enda bedre. Det er bra og står i sterk kontrast til våre borgerlig styrte naboland. Men likevel må man spørre seg om dette ville være situasjonen også etter et eventuelt flertall av Fremskrittspartiet og Høyre i 2013. Vil vi da se en økt privatisering av skolen? Er det mulig å tjene penger på private skoler hvis Høyre og Fremskrittspartiet får det som de vil? Og vil et privatiseringsfrislipp av skolen bli det som blir framtidens Norge? Jeg lurer på hva representanten Aspakers syn på dette er.

Elisabeth Aspaker (H) [14:59:32]: Dette har vært en merkelig trontaledebatt, for her går altså den ene representanten etter den andre fra regjeringspartiene opp og tegner karikaturer av politiske motstanderes politikk som ikke hører hjemme noe sted. De spørsmål representanten Aasen her reiser, kunne hun ha lest seg til i Høyres program. Det er en politikk Høyre ikke står for. Vi la til rette for et visst innslag av friskoler i Norge, 85 pst. offentlig finansiert, fordi vi ønsket at de foreldrene som ønsket det, skulle kunne velge et annet skoletilbud for sine barn. At den muligheten skal foreligge, er også Norge forpliktet til i henhold til internasjonale konvensjoner. Da synes jeg det blir ganske merkelig – når under 4 pst. av norske elever går i den type skoler i dag – å gjøre det til et spørsmål om Høyre fortsatt vil satse på den offentlige skolen. Selvsagt vil vi det. Vi står inne for Kunnskapsløftet og vil fullføre det.

Torgeir Micaelsen (A) [15:00:41]: Elisabeth Aspaker omtaler regjeringspartienes bidrag til å prøve å få fram forskjellene mellom et eventuelt nytt borgerlig høyrealternativ og dagens regjering for en karikatur. Nei, det er det ikke. Det er fakta.

I min hjemby, Drammen, sto vi før valget i 2005 overfor en situasjon hvor omtrent halvparten av ungdommene som skulle ta videregående utdanning, måtte gå på såkalte private, kommersielle videregående skoler fordi regjeringen Bondevik hadde åpnet opp for et frislipp av den type skoler. Da er det ikke, med respekt å melde, en karikatur å spørre om: Hva vil være utgangspunktet til en ny, eventuell blå-blå regjering? Jeg synes rett og slett det er helt merkverdig at representanter fra Høyre ikke kan svare på om den politikken som ble innført for to stortingsperioder siden, blir gjeninnført ved et eventuelt blå-blått alternativ.

Elisabeth Aspaker (H) [15:01:48]: De endringene som ble gjort i friskoleloven i forrige periode, var tuftet på det utgangspunkt at vi ønsket at norske foreldre og norske elever skulle ha større frihet når det gjelder valg av skole. Så vet vi at på videregående nivå kom det noen flere skoler enn det gjorde på grunnskolenivå. Vi har altså ikke grunn til å tro at det ikke også i fremtiden skal være positivt for den offentlige skolen at det er et visst innslag av private,

som kan bidra til at man øker de valgmulighetene elevene har.

Vi har i motsetning til Arbeiderpartiet og representanten Micaelsen stor tro på at elever og foreldre selv er i stand til å ta gode, kloke valg når det gjelder videre utdanning.

Bård Vegar Solhjell (SV) [15:02:54]: Eg synest òg det har vore ein litt merkeleg trontaledebatt, bl.a. fordi partiet Høgre no legg sin retorikk og sine talemåtar svært langt inn mot sentrum i norsk politikk, og snakkar i allmenne vendingar om ting alle er for – så mykje at eg hadde store problem med å finne noko, bortsett frå kritikken av dei raud-grøne, som eg var ueinig i i representanten Aspaker sitt innlegg. Det er jo ingen karikatur at representanten Aasen her tek opp kva som vil bli utfallet av diskusjonar der ca. 50 pst. av ei eventuell regjering med Høgre og Framstegspartiet vil ha eitt syn. Eitt av dei to partia vil opne for moglegheita for utbytte i skulen. Vel, vel, det er jo interessant å vite kva som vert utfallet.

Men la meg då spørje representanten Aspaker om to ting ho ikkje tok opp, men som sist eg sjekka, stod i programmet til Høgre – og som dei er for. Vil Høgre føre inn att den privatskulelova som gjaldt før 2005 dersom Høgre får regjeringsmakt? Og spørsmål 2: Vil det bli karakterar i 5. klasse dersom Høgre vinn eit val og får gjennomføre politikken sin?

Elisabeth Aspaker (H) [15:03:55]: Til Bård Vegar Solhjells to spørsmål: Høyre er veldig tydelig på at vi ønsker en skolesektor i Norge med større muligheter for at flere skal kunne velge et alternativt skoletilbud, dersom man ønsker det. Den friskoleloven som ble vedtatt under den forrige regjeringen, hadde klare regler i forhold til ikke å ta ut utbytte. Det er ikke en privatskolelov slik som den de rød-grønne i dag tegner et bilde av, fordi det er en skolelov som sier at 85 pst. av skolepengene er offentlige. Foreldrene slipper unna med 15 pst., dvs. at det er et skoletilbud som i realiteten alle skal kunne benytte seg av, uavhengig av størrelsen på lommeboken.

Når det så gjelder spørsmålet om karakterer fra 5. klasse, er det altså en realitet at det er behov for flere og tydeligere tilbakemeldinger i skolen. Da vil vi komme tilbake til hva slags måte vi ønsker å utforme den tilbakemeldingen på.

Jenny Klinge (Sp) [15:05:09]: Eg vil gje ros til Høgre for at dei har hatt ein grundig prosess i partiorganisasjonen om EU sitt datalagringsdirektiv. Skepsisen til dette direktivet er i tråd med Høgre sin politikk og tradisjon til forsvar for personvernet og enkeltmennesket sine rettar. Men eg ventar framleis på konklusjonen frå partiet i denne viktige saka.

Datalagringsdirektivet vil representere et paradigmeskifte gjennom at trafikkdata skal lagrast utelukkende med det føremålet å kjempe mot kriminalitet. Eg meiner at det er all grunn til å vere skeptisk til ei overvaksingsreform som inneber at vi alle skal bli mistenkte for å vere eller kunne bli kriminelle, inntil det motsette er bevist.

Eg er spent på å høyre kva representanten Aspaker kan

fortelje om det Høgre har tenkt å gjere vidare i saka om datalagringsdirektivet.

Spørsmålet er om det blir viktigare for Høgre å unngå å bruke reservasjonsretten i EØS-avtalen enn å kjempe for retten til eit privatliv.

Elisabeth Aspaker (H) [15:06:05]: Vi er jo i den situasjonen i denne stortingsperioden at vi har en flertallsregjering, og dette stortinget, inkludert Høyre, venter jo nå på en sak fra regjeringen, knyttet til det datalagringsdirektivet som Jenny Klinge her er så opptatt av.

Det er ingen hemmelighet at det i Høyre er delte meninger om direktivet. Det er heller ingen hemmelighet at Høyre har stilt mange spørsmål til regjeringen om hvordan dette direktivet eventuelt skal kunne utformes, og hvordan norsk lovgivning på området skulle kunne være for at vi eventuelt skal kunne gi vår tilslutning. Der står saken i dag. Vi venter nå på at regjeringen skal fremlegge det lovforslaget som den mener Norge eventuelt skal kunne leve med uten å bruke reservasjonsretten.

Vi forbeholder oss fortsatt retten til å gjøre vurderinger knyttet til den saken inntil regjeringen har lagt fram sitt standpunkt.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed omme.

Torgeir Micaelsen (A) [15:07:35]: Før trontalen som Kongen leste opp på lørdag, hadde jeg, som leder av nominasjonskomiteen i Arbeiderpartiet i min hjemby, den glede å presentere nytt forslag til Arbeiderpartiets kandidater til neste periode i bystyret i Drammen. På toppen av den listen, som vår ordførerkandidat – riktignok skal nominasjonsmøtet si sitt – står en mann som heter Masud Gharahkhani. Han er en ung mann, oppvokst i Skotselv, men født i Iran. Han står øverst på listen – ikke på grunn av hudfarge, ikke på grunn av kvotering, men på grunn av at han er den han er, på grunn av de kvaliteter og det potensialet han besitter, og på grunn av den troen vi har på at han er rett mann til å lede Drammen inn i framtiden.

Hans nominasjon er et gjennombrudd for det nye Norge og for Arbeiderpartiet. For første gang kan vi oppleve at vi får en ordfører med flerkulturell bakgrunn. At det skjer i en stor by som Drammen, viser at integreringen i Norge er på rett vei.

Da Masuds foreldre valgte å flykte fra Iran som ganske unge foreldre, var det for å gi trygghet til sitt barn. De ville ikke at han skulle leve i en verden og i et land preget av krig, ufrihet, undertrykkelse og mangel på demokrati. De søkte trygghet, og opplevde å bli tatt imot med åpne armer i Norge og i Skotselv.

Masud elsker landet sitt, sier han selv. Han sier han er evig takknemlig for måten han ble tatt imot på, og for at han har vokst opp i et land som stiller krav, men som også gir muligheter. Det at han, som er født i Iran og har vokst opp i fellesskapsamfunnet Norge, har muligheten til å bli ordfører for landets største parti i en av landets største byer, er et sterkt og levende bevis på at alt er mulig i Norge.

Noen spør oss om hva som er prosjektet vårt i regjering. Vel, svaret er nettopp det Masuds historie represen-

terer: et land der alt skal være mulig, et land der alt er mulig gjennom innsats, men også gjennom støtte fra et sterkt fellesskap der alle skal ha muligheten til å lykkes. Det norske samfunnet skal gi grunnlag for folks framtidstro, enten en vil bli frisør, snekker, lærer, lege, forsker, advokat eller ordfører. Målet er at alle skal kunne leve gode og meningsfylte liv.

Det gjelder også dem som innvandrer til Norge, som trues av krig, tortur, forfølgelse og undertrykkelse i sine hjemland, og som oppfyller vilkårene for opphold i Norge. Regjeringen varslet i trontalen at vi fortsatt skal føre en streng, konsekvent og rettferdig innvandringspolitikk som tar vare på dem som kommer hit med et reelt behov for beskyttelse, som Masuds foreldre som flyktet fra et av verdens verste regimer. Og de som får bli, skal ha krav på de samme mulighetene som alle andre. Gjennom krav til egeninnsats skal de få ta del i den tryggheten og den framtidstroen som fellesskapet gir. For når vi lykkes med integreringen, blir de som kommer hit utenfra, en ressurs og ikke et problem, som enkelte andre partier omtaler disse menneskene som.

Men et slikt samfunn kommer ikke av seg selv. Som politikere har vi hver eneste dag ansvar for å gjøre vedtak som bidrar til å bygge landet videre i riktig retning. Hvordan vi legger stein på stein i dag, handler om hva slags byggverk vi vil sitte igjen med i framtiden – hva slags samfunn vi skal ha.

Vi som politikere kan gjøre mye. Vi kan bevilge penger, vi kan lage gode strukturer og systemer, og vi skal legge fram et statsbudsjett i morgen som blir helt fantastisk. Men det løser likevel ikke alt. Vi kan ikke vedta mer medmenneskelighet i Stortinget. Vi kan ikke vedta nabo-skap og dugnadsånd. Det må hvert enkelt voksent menneske i dette landet ta sin del av ansvaret for. Jeg tror vi må gjenreise fanen for samholdet – også i et land som flyter over av melk og honning.

Folk må bry seg når ungen i nabohuset åpenbart ikke har det bra og sitter alene på trappen ute om vinteren. Folk må bry seg når alle vet at mannfolket denger kona si – men ingen sier fra – eller når tenåringsen i gata er på full fart utpå skråplanet – uten at noen tar affære. Vi må tørre å bry oss.

Jeg har tro på Norge – tro på at dette landet skal bli enda bedre. Klarer vi å skape trygghet gjennom et fellesskapsbasert samfunn, har vi også et godt grunnlag for at folk skal ha troen på framtiden. Et lands og et samfunns potensial er summen av alle dem av oss som bor her. Dermed blir også et land der alt er mulig, et land med alle muligheter. Jeg er lei av å høre om hva som er prosjektet til denne regjeringen. Dette er prosjektet vårt, verken mer eller mindre.

Til slutt må jeg si at jeg håper igjen at det må være mulig at denne regjeringen, som vant valget i 2005, som ble gjenvalgt i 2009, nå snart kan få et reelt alternativ å diskutere med – ikke et drømmebilde av alt som vi ikke vet hva er, ikke en opposisjon som ikke vet hvem de skal samarbeide med. Vi har vårt prosjekt. Vi har fortsatt til gode i løpet av denne debatten å få øye på hva opposisjonens prosjekt samlet sett er.

Robert Eriksson (FrP) [15:12:49]: De rød-grønne partiene og statsministeren brukte også i dag tidlig de velkjente begrepene som har gått igjen og gått igjen både før denne trontalen og i tidligere år, som velferd og inkluderende arbeidsliv – et arbeidsliv med plass til alle. Men jeg merket meg også at statsministeren videre brukte tid på pensjonsreformen. Han sier at fra 1. januar 2011 vil det være slik at alle i privat sektor kan kombinere pensjon og inntekt uten avkorting. Dette er jo ikke noe nytt. Det er tre og halvt år siden, nærmere bestemt 23. april 2007, man vedtok disse nye prinsippene i pensjenspolitikken. De ble stadfestet i lovs form så sent som 15. mai 2009, altså for ett og et halvt år siden. Når regjeringen forsøker å gjøre gammel politikk til en nyhet, vitner det vel om at dagens regjering har mer enn nok med seg selv og har få eller ingen nye fremtidsvyer.

Jeg har også lagt merke til at ikke en eneste fra de rød-grønne partiene har nevnt begrepet «Nav». Nav-reformen er etter mitt skjønn nøkkelen til at vårt velferdssystem skal fungere. Hva skulle Nav-reformen egentlig være? Jo, den skulle føre til flere i arbeid og færre på trygd. Den skulle bli enklere for brukerne og tilpasset brukernes behov – en helhetlig og mer effektiv arbeids- og velferdsforvaltning. Har regjeringen lyktes? Har det blitt flere i arbeid og færre på trygd? Svaret er dessverre nei. Ser vi på de siste tallene fra Nav, ser vi at ledigheten går opp. Det er spesielt unge kvinner som sliter mest med å komme inn på arbeidsmarkedet, og spesielt de som har utdanning innenfor pleie- og omsorgssektoren. Når vi vet at det er et behov for stadig flere folk i den sektoren, flere varme hender i pleie- og omsorgssektoren, er det ubegripelig for meg at man ikke har lyktes i å få flere av disse ansatt.

La oss se på trygd: Har vi fått færre på trygd? Svaret er også her nei. Første kvartal 2010 økte antallet nye mottakere av varig uførepensjon med 31,2 pst. sammenliknet med første kvartal året før. Norge kommer godt ut på arbeidsledighetsstatistikken nettopp fordi vi har mange uføretrygdede. Det bekrefte også fra studier utført av OECD og Frischsenteret. Ser man på hva som har skjedd fra regjeringen Stoltenberg overtok i 2005 og frem til i dag, så har vi fått over 169 000 nye uføretrygdede, som har gått ut fra arbeidslivet og over til uføretrygd. For meg vitner det om at man har tatt de svakeste ut av arbeidslivet og satt dem på en permanent uføreytelse. Det vitner ikke om en politikk som kan inkludere flere og inkludere de svakeste. Jeg registrerer også at det fortsatt er slik at 80 000 funksjonshemmede som ønsker seg inn i arbeidslivet, ikke blir tatt hånd om, og at det ikke skapes en politikk som gjør det mulig for dem å komme seg inn i arbeidslivet.

Så kan man stille seg spørsmålet: Har regjeringen lyktes med å gjøre det enklere for brukerne å få hjelp tilpasset sine behov? Når vi ser på alle disse enkeltmenneskene som står frem i nyhetsbildet, så er også svaret her ganske tydelig og definitivt nei.

Har vi fått en mer helhetlig og effektiv velferdsforvaltning? Vi ser i dag at vi har mange gode ytelser, men fungerer de godt nok? Ta f.eks. arbeidsreiser for funksjonshemmede: Budsjettene blir oppbrukt tidlig på året. Folk som har fått en arbeidsplass, kom-

mer seg ikke på arbeidsplassen sin fordi systemet ikke fungerer.

Vi har fått et rigid system når det gjelder tildeling av hjelpemidler, og vi har fått et tiltakssystem som ikke fungerer godt nok. Jeg har lyst til å ta et eksempel fra min egen hjembygd fra et besøk jeg var på tidligere i sommer. Det var et lite gårdsbruk som var gjort om til Inn på tunet, som hadde spesialisert seg på å få folk med psykiske lidelser tilbake til arbeidslivet. De hadde 18 ungdommer, 16 av dem hadde kommet inn i ordinært arbeid. Hva sier Nav 1. mars 2010? Nei, vi kutter ut dette tiltaket. Vi har ikke mer penger igjen. Dette forteller meg at noe er alvorlig galt med systemet, og at det ikke fungerer optimalt.

Vi kunne ha dratt frem den ene historien etter den andre. Det blir det dessverre ikke tid til på fem minutter. Men jeg har bare lyst til å si at vi har fått et Nav-system, et velferdssystem som ikke er nevnt av regjeringspartiene, som har blitt mer byråkratisk enn noen gang. Hvordan skal denne regjeringen avbyråkratisere det systemet for å gjøre det bedre for brukerne? Jeg registrerer til slutt at taushet også er et språk.

Ingalill Olsen (A) [15:18:09]: Den norske modellen er uløselig knyttet sammen med kommunal velferd. Vi har en stor og god offentlig sektor. Vi har gode tjenester, og vi har mye å være stolte av. Den rød-grønne regjeringen har, som ingen annen regjering tidligere, prioritert kommunesektoren gjennom en storstilt satsing og tilføring av penger til kommunene. Behovene er ikke dekket, og noen stiller det retoriske spørsmålet: Hvor er pengene blitt av? Pengene er brukt til det de skal brukes til. De har gått til tidenes barnehagesatsing slik at vi har tilnærmet full barnehagedekning, og de er bl.a. gått til flere ansatte i kommunene innenfor pleie og omsorg.

Dette betyr allikevel ikke at det ikke finnes utfordringer. Noen av de utfordringene knytter seg til manglende vedlikehold av kommunal bygningsmasse, til økende gjeldsbelastning og nye tilbud til den stadig økende eldre befolkningen i landet. Ett av de store, framtidige løftene for kommunesektoren er tilbud til alle når de har behov for det, enten sykehjemsplass eller heldøgns bemannt omsorgsbolig. Det er en forbedring av velferdssamfunnet.

Arbeiderpartiet vil sørge for at dette målet nås. Folk skal få reell valgfrihet til å være i eget hjem lengst mulig, i en omsorgsbolig eller få plass på et sykehjem ved behov. Vissheten om at det er tilgjengelige plasser ved behov, vil gi økt trygghet for den enkelte og slik sett økt livskvalitet.

Velferdssamfunnets lakmustest er knyttet til om innbyggerne føler trygghet, ikke bare for dagen i dag, men også hvis livssituasjonen endres og behov for hjelp fra andre er til stede. Fra statens side vil det bli sørget for en god finansiering av dette, som gjør det mulig å oppnå målet. Finansieringen skal være god, ubyråkratisk, og vurdering av behovet for plasser ligger uavkortet hos kommunene. Kommunenes søknader skal ikke vurderes eller overprøves av fylkesmannen.

Men målet om full sykehjemsdekning og heldøgns omsorgsplasser kan ikke nås om ikke kommunene gjennom-

fører utbyggingen. Dette er dugnadsarbeid hvor stat og kommune er gjensidig avhengige av hverandre. Dette må vi gjøre alle sammen uavhengig av politisk ståsted for å gi gode nok tilbud til alle i denne gruppen som trenger det. Dugnadsarbeid er som regel gratis innsats. Det er ikke dette. Staten skal bidra til gode finansieringsordninger som ikke tynger kommunene slik at andre tjenester må nedbygges. Vi kan ikke bygge opp en sektor på bekostning av andre lovpålagte tjenester. Fortsatt skal vi ha full barnehagedekning, gode skoler, kulturtilbud og en tilfredsstillende teknisk sektor.

Vi ser at det er forskjeller mellom kommunene i prioritering på dette området. Siden 2003 har arbeiderpartistyrte Trondheim økt antall sykehjemsplasser med 200, mens i Høyre- og Fremskrittspartistyrte Oslo har tallet gått ned med 430 plasser i samme tidsrom. Arbeiderpartiet kommer ikke til å vurdere et eneste skattekutt før denne utbyggingen er gjennomført.

Vi har en høyreside som vil fjerne formuesskatten og omfordele midlene til dem som i utgangspunktet har mest. Formuesskatten utgjør drift av 15 000 sykehjemsplasser. Dette eksemplet viser hvor viktig skatt er for å finansiere velferdsgodene våre.

Enda viktigere enn gode finansieringsløsninger er det framtidige behovet for kompetente ansatte innenfor pleie- og omsorgssektoren. Det må skaffes flere hender innen denne sektoren. Det blir utfordrende for kommunene, og også på dette området må stat og kommune løfte i lag: flere studiesteder, etterutdanning og videreutdanning, oppgradering av realkompetanse og statusheving innenfor dette viktige arbeidet. Helsearbeidere er en viktig del av velferdssamfunnets tause helter som storting og regjering er avhengig av for å få gjennomført nye, store løft innen helsetjenesten.

Vi kan bare forbedre velferdsstaten dersom alle bidrar til det!

Per-Willy Amundsen (FrP) [15:23:26]: Etter å ha hørt innlegget fra forrige representant her, begynner jeg å lure litt på om representantene fra regjeringspartiene har den nødvendige bakkekontakten med problemene ute i norske kommuner.

Men jeg skal ikke snakke om det. Jeg tok ordet for å snakke litt om asyl- og innvandringspolitikken som føres av den sittende regjering, og ikke minst om det som ble varslet i trontalen på lørdag. Det var for så vidt ikke illevarslende det som kom frem da, men jeg vil påstå at når man sammenholder det som ble sagt i trontalen med det som diverse representanter fra regjeringspartiene har sprunget rundt og sagt i media i det siste, kan jeg ikke forstå det annerledes enn at det hersker den totale usikkerhet om hva som skal være regjeringens asylpolitikk fremover. I trontalen sier regjeringen at man

«vil redusere antallet personer uten behov for beskyttelse som søker asyl i Norge».

Det er vel og bra, samtidig som man samme dag kunne slå på TV 2 og lytte til representanten Holmås fra SV som tok til orde for ensidig fra norsk side å stoppe retur av asylsøkere til Hellas. Dagen før trontalen var justisminis-

ter Storberget ute i Aftenposten og signaliserte det som ikke kan forstås på noe annet vis enn amnestiordninger for barnefamilier som har hatt opphold lenge i Norge mens de har ventet på saken sin – og også da for personer som eventuelt går i skjul, og som motarbeider utsendelse.

Problemet her er jo selvfølgelig at disse tingene ikke henger i hop. Regjeringen har ikke tatt lærdom av de store feilene som ble gjort i forrige periode. Jeg husker dem veldig godt. Jeg husker at i 2005, 2006, da denne regjeringen tiltrådte, var antall asylsøkere som kom til Norge, vel 5 000. Så gjorde man noen liberaliseringer, bl.a. stans i retur til Hellas. Man gjorde det lettere for barnefamilier å bli i Norge. Og hva skjedde? Jo, det som Fremskrittspartiet advarte mot, skjedde, det ble nemlig en enorm vekst i antall asylsøkere som kom til kongeriket. I 2009 satte man en slags rekord, for da kom det over 17 000 asylsøkere til landet. Og så gjør man altså de samme feilene på nytt. Det er jo fantastisk at den sittende regjering tydeligvis trenger en historietime i forhold til grepene og feilene som ble gjort av den samme regjeringen i forrige stortingsperiode. For her er det jo en sammenheng. Det er klart at dersom Norge ensidig stanser retur til Hellas, og dersom Norge ensidig innfører amnestiordninger for visse grupper asylsøkere, vil kun én ting skje, og det er at antall asylsøkere som kommer til Norge, igjen kommer til å øke dramatisk. Jeg frykter at regjeringen rett og slett ikke tar lærdom av historien og de feilene man har gjort tidligere.

Så har man også tatt noen grep. Man kom sent i gang, men man fikk til noen innstramminger i norsk asylpolitikk – man gikk overhodet ikke så langt som Fremskrittspartiet ba om og ønsket, men man gjorde det. Hittil i år ser heldigvis asyltilstrømningen til kongeriket ut til å gå ned i forhold til 2009, men vi er fremdeles der at det mest sannsynlig kommer dobbelt så mange asylsøkere til Norge i inneværende år som det gjorde det året denne regjeringen tiltrådte. Det er en helt fantastisk situasjon at man ikke tar lærdom av historien.

Så er det jo interessant å registrere at regjeringen har innsett at det faktisk er fornuftig å stille krav til innvanderne hvis man skal lykkes med integreringen. Man har gjort noen grep i forhold til krav til forsørgelse, arbeid, utdanning, men jeg etterlyser fremdeles i trontalen det som regjeringen lovet i Soria Moria-II, nemlig at man skulle

«innføre et generelt krav til fire års arbeid – og eller utdanning som vilkår til familieetablering».

Det glimrer med sitt fravær. Men det er også helt nødvendige tiltak dersom man ønsker å få kontroll på familieinnvandringen til kongeriket.

Kjersti Toppe (Sp) [15:28:50]: Berekninger viser at det i 2050 vil vera ein halv million personar over 80 år i Noreg. Fram mot 2035 vil talet på personar med demens vera fordobla i forhold til i dag. Dersom halvparten av desse treng sjukeheimplass, vil det aleine krevja 50 pst. auke av dagens 40 000 sjukeheimplassar. Dette skapar utfordringar for helse- og omsorgstilbodet vårt. Hovudutfordringa i framtidens eldreomsorg er likevel tilgangen på nok arbeidskraft og nok utdanna arbeidskraft. Berre for å halda oppe dagens standard på tenestene vil behovet for

arbeidskraft bli fordobla fram mot 2050. I ein slik situasjon er det viktig å sikra rekrutteringa først og fremst, bl.a. ved å styrkja innsatsen mot ufrivillig deltid og for retten til heiltid, og sikra omsorgsarbeidarane, eller rettare sagt omsorgskvinnene, ei løn å leva av.

Den offentlege debatten om eldreomsorg er dominert av kritikk og manglar, og spesielt mangelen på sjukeheimsplassar. Eg synest debatten er unyansert, for det er veldig mykje bra og positivt i dagens eldreomsorg. Ifølgje ein rapport frå Helseforskning i SINTEF nyleg satsar Noreg i dag meir på omsorgstenester til eldre enn nokon av dei andre landa i Europa. Tilgjengelegheita til institusjonsplassar er like god eller betre enn i andre nordiske land. Berre danskane overgår oss når det gjeld tilbod av heime-tenester. Både brukarar og pårørande er ifølgje rapporten godt fornøgde med tenestene dei tek imot.

Men sjølv sagt er det utfordringar i dette biletet, og mykje er ikkje bra nok. Men i forhold til mange andre land har vi altså eit betre utgangspunkt når den såkalla eldrebølgja kjem.

Senterpartiet er spesielt oppteke av at vi for å møte utfordringane innanfor eldreomsorga må leggja meir til rette for at eldre kan bu heime i eigen heim. Fokuset må flyttast frå store institusjonar til desentraliserte tilbod – til eigen bustad, eigen heim og eige nærmiljø. Vi bør gjera som i Danmark. Der har dei som målsetjing at alle eldre skal bu i sin eigen bustad, og det er lovforbod mot oppretting av institusjonar for eldre. Senterpartiet meiner at vi ikkje vil klara å byggja oss ut av den komande eldrebølgja. Det viktige blir å styrkja heimetenestene i kommunane, utnytta dei store moglegheitene som ligg i samarbeidet med frivillige og ideelle organisasjonar og ta ut potensialet som ligg i den familiebaserte omsorga. Familiebasert omsorg står i dag for om lag 50 pst. av det totale omsorgsarbeidet. Familiebasert omsorg er altså ein stor ressurs som det vil vera veldig viktig å leggja til rette for òg i framtida.

Ei utbygging av dei offentlege heimetenestene, ei styrking av ordninga med omsorgsløn, god tilgang på avlastingsplassar, auka midlar til ombygging av hus og liknande kan saman eller kvar for seg gi grunnlag for at fleire eldre kan velja å bu og leve lenger i eigen heim. Det er positivt for dei eldre, og det er positivt for samfunnet.

Høgresida ivrar i dag for ei massiv privatisering innan eldreomsorga som svar på morgondagens utfordringar. Senterpartiet meiner at helse- og omsorgstilbodet er ei fellesoppgåve for kommunesektor og stat. Private helse-tilbod skal vera eit supplement og må regulerast og inngå i dei offentlege helseplanane. Ideelle organisasjonar som er blitt ein del av det offentlege tilbodet, må sikrast gode vilkår.

Eg har som lokalpolitikar over år følgt prosessen med konkurranseutsetjing av heimetenester og heimesjukepleie i Bergen, som er styrt av Høgre og Framstegspartiet. Først var argumentasjonen at ein gjorde dette for å spare pengar. Så gjorde ein ikkje det. Så blei argumentet at konkurranse skulle betra kvaliteten. Så skjedde ikkje det heller. Til slutt var argumentet ein sat igjen med, at konkurranseutsetjing skulle sikra dei eldre valfridom. Det stemmer for så vidt, men det blir som å seia at ein gir valfridom til

barnefamiliar ved å la dei velja mellom eit kommunalt og eit offentleg tilbod. Det er eit snev av form for valfridom. Det viktige er at eldre med omsorgsbehov må få eit reelt val mellom det å bu heime eller nytta andre omsorgstilbod og bestemma over eigen kvardag. 2 pst. av brukarane i Bergen har valt privat tilbydar innan heimesjukepleia. Det viser at det som høgresida satsar på i dag, ikkje akkurat er noko folkekrav der ute. Dei private tilbydarane i heimesjukepleia blir dessutan fritekne for å yta hjelp på natta. Det betyr at det er kommunen som uansett sit igjen med dei tyngste brukarane og dei sjukaste eldre.

Senterpartiet har ambisiøse mål for eldreomsorga i Noreg. Saman med dei andre regjeringspartia skal vi følgja opp eldreforliket i Stortinget og omsorgsplanen. Det betyr 12 000 nye årsverk og sjukeheimsplassar og gjennomføring bl.a. av verdigheitsgarantien og Kompetanseløftet.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [15:34:15]:

En trygg og god helse- og omsorgstjeneste er en av velferdssamfunnets bærebjelker. Helsetjenesten skal bidra til god helse og til å forebygge sykdom.

I de kommende årene står helse- og omsorgstjenesten overfor flere utfordringer. Vi blir flere eldre og flere med kroniske sykdommer. Den medisinske utviklingen gir oss også flere muligheter. Vi kan behandle mer og behandle flere, og vi overlever sykdom vi før døde av.

For å kunne tilby de mulighetene den medisinske utviklingen gir, gjør regjeringen viktige endringer i organiseringen av helsetjenestene. Befolkningen skal få enda bedre helse- og omsorgstjenester i fremtiden. Regjeringen styrker arbeidet med kvalitet og pasientsikkerhet. Det gjennomføres en viktig satsing på kompetanse og bruk av IKT, som vil gi den enkelte bedre tilgang til sine egne pasientopplysninger og til kommunikasjon med helsetjenesten også innad i helsetjenesten.

Slik vi lovet i Soria Moria-erklæringen, har vi styrket satsingen på rusomsorg og psykisk helse.

Helseforetakenes viktigste prioritet fremover er arbeidet med å redusere ventetidene. Jeg har lagt opp til en hyppigere rapportering. Fristbrudd kan ikke aksepteres. Sykehusene skal bli flinkere til å gi enkel og god informasjon om rettigheter når frister ikke kan overholdes.

Med Samhandlingsreformen tar regjeringen de store grepene for å møte utfordringene helsetjenesten står overfor. Vi skal forebygge mer og behandle tidlige.

Norge har en av verdens høyeste levealder, men levealderen er likevel 12 år høyere i Oslo vest enn i Oslo sentrum-øst. Nøkkelen til å utjevne disse helseforskjellene ligger i det forebyggende arbeidet og en aktiv politikk på mange felt.

Helsetjenesten må tilpasses pasientenes behov, ikke motsatt. Når kommunen kan tilby behandling av like god eller bedre kvalitet, skal pasienten slippe å bli kasteball mellom hjem og sykehus eller sykehjem og sykehus. Behandlingen skal i større grad tilbys nær der pasienten bor. Kommunene får derfor en sterkere rolle. Det krever et bedre samarbeid mellom sykehus og kommuner, mer forpliktende samarbeidsavtaler og avtalte behandlingsforløp.

Som et ledd i gjennomføringen av Samhandlingsrefor-

men vil regjeringen i høst sende på høring forslag til ny folkehelselov, en ny og samlet lov om kommunale helse- og omsorgstjenester, og vi vil gjennomføre en bred høring i forbindelse med ny nasjonal helse- og omsorgsplan.

Mange kommuner er allerede godt i gang med å bygge ut sitt eget helse- og omsorgstilbud, kommunene samarbeider seg imellom og med sykehusene. Nye tilbud etableres i lokalmedisinske sentre. Samhandlingsreformen er møtt med engasjement og vilje til å finne nye løsninger.

Med de virkemidler som regjeringen legger opp til, legges grunnlaget for at Samhandlingsreformen kan gjennomføres fra 2012.

De som trenger hjelp, skal få det – enten det er eldre, mennesker med psykisk utviklingshemming, nedsatt funksjonsevne, rusproblemer eller kroniske sykdommer.

Eldre som trenger det, skal få et heldøgns omsorgstilbud. Regjeringens løfte om 12 000 nye heldøgns omsorgs- og sykehjems plasser innen 2015 står fast. Vi skal både bygge ut et omsorgstilbud og ha fokus på innholdet. Like viktig som stell og medisiner er omsorg og omtanke.

Å skape en trygg og verdig omsorgstjeneste handler om å fokusere på tre viktige områder: kapasitet, kompetanse og kvalitet.

Jeg er glad for at vi har et forlik med Venstre og Kristelig Folkeparti som understreker dette, og Regjeringen vil følge opp denne avtalen om konkretisering av Omsorgsplan 2015.

Regjeringen er opptatt av helheten i omsorgstjenestene. Vi har de neste 10 til 15 årene på oss til å møte de utfordringer vi vet kommer. Vi legger grunnlaget allerede nå, både når det gjelder å bygge ut kapasiteten, øke kompetansen og bedre kvaliteten. Vi ser og hører eksempler på at mennesker i dag ikke får det tilbudet de har behov for. Selv om vi har utrettet mye, er vi ennå ikke i mål.

Med Omsorgsplan 2015, med kompetanseplan og demensplan vil Regjeringen arbeide for et omsorgstilbud som er helhetlig, og som ivaretar den enkeltes behov.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [15:39:17]: Foreningen for human narkotikapolitikk arbeider for legalisering av narkotika, utdeling av heroin og tilrettelegging for bruk av narkotika. Støtten fra Helsedirektoratet ble videreført i år. «Det nytter»-nettverket, som består av tidligere rusmisbrukere som arbeider for rusfrihet for flere, fikk ikke videreført sin støtte. Er dette en bevisst beregning i ruspolitikken fra Regjeringens side?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [15:39:49]: Regjeringen er opptatt av å ha en helhetlig ruspolitikk, som er variert, og som gir et tilbud til ulike mennesker på ulike nivå og på ulikt stadium når det gjelder rus. Forebygging er selvfølgelig det aller viktigste, men det er òg viktig å ivareta dem som allerede er rusmiddelavhengige.

Det er ulike organisasjoner som får tilskudd. Det er mange organisasjoner som får det. Det er mange frivillige organisasjoner som gjør en kjempejobb innen rusmiddelomsorgen, som også får tilskudd, slik at de kan drive vik-

tige og verdige tilbud for dem som trenger det. Det er en politikk vi vil videreføre. Så har vi Stoltenberg-rapporten, som nå er sendt ut på høring, og Regjeringen vil jobbe videre med ruspolitikken når høringsfristen er ute.

Sonja Irene Sjøli (H) [15:41:01]: I sitt innlegg var helseministeren inne på at de ville styrke satsingen på psykisk helse. Vi har registrert at hun har kunngjort at Regjeringen vil foreslå å gi Helse Bergen et lån for å bygge opp et nytt barne- og ungdomssenter. Det synes jeg er veldig bra. Det vil stå ferdig i løpet av kanskje fire–fem år, og først da vil det tilbudet være tilgjengelig. Men barn og unge som trenger psykisk helsevern i Helse Vest, har den lengste ventetiden i landet. Prioriterte pasienter må vente nesten to og en halv måned på hjelp ved poliklinikkene. Til tross for at ventetiden for hjelp er så lang, har Helse Vest i motsetning til andre regioner ikke prioritert å styrke tilbudet til psykisk syke barn, slik Stortinget har bedt om. De bruker mindre ressurser enn landsgjennomsnittet, de har færre døgnplasser og færre polikliniske konsultasjoner, fremgår det av Helsedirektoratets rapport for 2009.

Da er mitt spørsmål: Hva vil helseministeren helt konkret gjøre nå for å sikre at barn og unge i Helse Vest får et bedre og mer likeverdig tilbud om psykisk helsevern? De kan ikke vente til 2015.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [15:42:13]: Jeg er helt enig i at barna ikke kan vente til det nye barne- og ungdomssenteret står ferdig. Selv om det har vært etterlengt lenge, så kan de ikke det. De må ivaretas i dag, og de skal også ivaretas i dag. Satsingen på psykisk helse har lenge vært et prioritert område for Regjeringen, ikke minst overfor barn. Det er klart det er bekymringsfullt når barn må vente lenger enn det de skal. Derfor har også de regionale helseforetakene fått i oppdrag å prioritere nettopp dette feltet. Dette er et felt som jeg er opptatt av at vi skal bruke både ressurser og kapasitet på. Derfor følger jeg også utviklingen veldig tett når det gjelder satsingen på psykisk helse og ventetidene der, som tross alt har gått ned og vist en gledelig utvikling sånn sett. Men det er ikke bra når noen venter for lenge.

Laila Dāvøy (KrF) [15:43:29]: Kristelig Folkeparti er veldig glad for at både statsministeren og helse- og omsorgsministeren lover at verdighetsgarantien kommer i høst. Det er også avgjørende at det følger penger med, slik at kommunene er i stand til å gi en verdig eldreomsorg. Mange eldre som kommer på sykehjem, kjenner seg ensomme og verdiløse, og mange av dem blir stadig mer redusert og trenger mer og mer hjelp. Det er også mangel på fritidsaktiviteter, og mange eldre som er i stand til det, kommer heller ikke ut av sykehjemmet – selv ikke på tur i nabolaget.

Verdighetsgarantien betyr en endring av lov og forskrift for å sikre bedre helse- og omsorgstilbud til eldre over hele landet. Mitt spørsmål til statsråden er: Er hun trygg for at kommunene vil stå økonomisk rustet til å styrke eldres rettigheter, bl.a. gjennom verdighetsgarantien for eldreomsorg?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [15:44:25]: Verdighetsgarantien er viktig for Regjeringen. Vi hørte også at statsministeren la stor vekt på verdighetsgarantien i sitt innlegg tidligere i dag og også på forskriften og lovtilknytningen i forbindelse med denne.

Med den satsingen som regjeringen har lagt opp til frem mot 2015 på hele omsorgsplanen, på kapasitet, på kompetanse ikke minst, fordi det er viktig her – ikke bare kompetanse på det aller nødvendigste, men det dreier seg også om holdninger, det å kunne gi pasienter eller eldre et mer helhetlig tilbud, som verdighetsgarantien veldig godt beskriver – er jeg trygg på at vi skal klare å komme i mål. Men det betyr jo at vi må bygge stein på stein – det er ikke mulig å gjennomføre dette over natten. Det gjør vi. Når det gjelder utbygging, f.eks. tildeling av omsorgsplasser i forhold til søknad, er vi godt i rute.

Laila Dāvøy (KrF) [15:45:36]: Jeg vil over til et annet område, og det gjelder en debatt vi har hatt litt tidligere i dag om ideelle institusjoner. Realiteten er at svært mange institusjoner som er ideelle, allerede er avviklet, også innenfor helseområdet. Det dreier seg både om rus og psykisk helse. Flere institusjoner som jeg har snakket med, også de siste ukene, sier at de aner ikke på det nåværende tidspunkt om de får avtale med de regionale helseforetakene neste år, heller ikke hvor lange disse avtalene blir – altså en total uforutsigbarhet per dags dato. Det er avtaleregimet med de regionale helseforetakene som tilsier at det er blitt slik, og det er de som også styrer dette arbeidet. Mitt spørsmål er om statsråden vil bidra til at regjeringen er positiv til et forlik om ideelle aktører, slik Kristelig Folkeparti har foreslått i dag gjennom vår partileder.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [15:46:41]: Regjeringen er veldig opptatt av det arbeidet ideelle organisasjoner gjør, ikke minst knyttet til rusomsorg og også deler av psykisk helsevern. Innenfor rus spesielt er det en stor andel av institusjonene som drives av ideelle organisasjoner, og de gjør en fantastisk jobb og er på mange måter en viktig bærebjelke i hele denne omsorgen. De får også derfor statlig støtte nettopp for å kunne drive, jeg kan nevne i fleng, det som drives her i Oslo ikke minst, men også andre steder rundt om i landet.

Så er det også slik at helseforetakene inngår avtaler, og med de ideelle organisasjonene kan de inngå lengre avtaler enn det man kan gjøre med kommersielle. Dette er et arbeid som jeg har forstått ble startet av Bondevik-regjeringen, men som vår regjering iverksatte. Men det skal ikke være noen tvil om at vi er opptatt av ideelle organisasjoner. Så må det alltid være slik at det er pasienten og pasientens behov som står i sentrum.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Harald T. Nesvik (FrP) [15:48:24]: Vi er snart seks timer ut i årets trontaledebatt. Jeg har lyttet med spenning til de forskjellige innleggene som har vært holdt her i dag, og det som på mange måter gjenspeiles i selve debatten, er at det kan virke som om enkelte rett og slett prøver å

begynne valgkampen med tanke på 2013 allerede. Jeg tror vi skal prøve å forholde oss litt mer til dagens situasjon og utfordringer vi står overfor i dag, for vi har mye å gjøre.

Regjeringen har gjennom trontalen lagt fram en rapport eller en redegjørelse om hva vi har i vente. Når man leser gjennom den og ser hvor lite det er som faktisk står om næringslivet, og hva man har tenkt å satse på, mens man ser hvor enormt mye ordgyteri det er, og hvor mye som faktisk står om tanker, vyer og planer etc. langt fram i tid, kan det se ut som om man har glemt én ting, og det er at det er faktisk næringslivet som sammen med arbeidstakerne er de som må være med og betale for de målsettinger vi alle setter oss. Derfor må det gjenspeiles.

Det aller meste av norsk næringsliv består av små og mellomstore bedrifter. Ja, ca. 97 pst. av norske bedrifter har under 100 ansatte. Disse bedriftene har spesielle problemer og utfordringer i hverdagen. Representanten Flåtten var inne på en del av disse tingene i sitt innlegg, og det er svært viktig at vi, når vi skal lage en næringspolitikk og få en næringspolitikk for fremtiden, begynner relativt fra scratch.

Det er viktig at skolevesenet er med, for å sørge for at vi har den kompetansen som skal til når næringslivet skal etterspørre de samme personene for å kunne gå videre. Det er viktig at vi får til et tettere samarbeid mellom universiteter, næringslivet og investorer, for å sørge for å jobbe mer sammen, slik at de gode ideene som kommer fra forskningsmiljøene og universitetene, kan settes ut i livet. For de gode ideene er dessverre ikke så mye verdt hvis de ikke blir kommersialisert eller realisert.

Skjemaveldet er et stadig tilbakevendende tema. Det er, med respekt å melde, litt trist å se at vi ennå ikke har klart å sette oss et mål om hvor vi vil, og hvor vi skal. Riktignok sier statsråden: Ja, først må vi se på målet, og så må vi vurdere fram og tilbake, og så skal vi se hva vi endelig skal komme tilbake til. Ja, men i mellomtiden sliter bedriftene. I mellomtiden går noen over ende, man klarer ikke å leve med den situasjonen som er.

Hvis vi ser på Danmark og Sverige, er de kommet ufattelig mye lenger enn oss. I mange andre sammenhenger prøver vi å si: La oss se til de landene som det er naturlig å sammenligne oss med, men her ser det ut som om man har glemt det. I 2009 brukte norske bedrifter 7,8 millioner timer, altså 4 500 årsverk, på å fylle ut statlige skjema. Dette er ikke akseptabelt.

Videre må vi få til å sørge for at disse bedriftene nettopp kan få bruke tiden sin slik som de ønsker. Gründeren i Norge ønsker ikke å sitte og bruke tiden sin på skjemaer, rapporteringer etc. Gründeren ønsker jo virkelig å være entreprenøren, den som skal jobbe i bedriften sin for å sørge for at ens egne verdier kan bli iverksatt.

Videre er det et tema som jeg ikke har hørt noe snakk om ennå, men det er mulig jeg har gått glipp av et innlegg eller to, og det gjelder utfordringer innenfor fiskerisektoren. Vi har faktisk store utfordringer innenfor fiskerisektoren, men det synes som om den debatten er nærmest fraværende. Debatten jeg da tenker på, er særlig knyttet til den makrellstriden som vi nå har. Vi snakker om enorme verdier i Nordsjøen.

Vi står sammen med EU nå overfor svært krevende forhandlinger med Island, og mitt store spørsmål er: Har vi en strategi sammen med EU, slik at vi kan sikre norske verdier? Det kan nesten virke som om vi ikke har det. Jeg håper virkelig jeg tar feil. Det vil forhandlingene vise. Men det er på tide at vi snart får mer fokus på fiskeriene og de verdiene som faktisk ligger der ute, som skal hentes ut. Vi har en plikt til å sørge for at norske fiskeres interesser blir ivaretatt.

Ine M. Eriksen Søreide (H) [15:53:40]: Det er ofte en klisjé om globalisering at den innebærer at skillene mellom utenrikspolitikk og innenrikspolitikk blir mindre synlige og mindre viktige. Det er faktisk riktig. Utfordringene vi står overfor, er i stor grad de samme. Verden kommer nærmere. Det som skjer utenfor våre grenser, får i stadig økende grad betydning for det som skjer innenfor våre grenser.

Utenriks- og forsvarskomiteen kom nettopp tilbake fra et veldig godt og interessant besøk i Japan og Kina. Det besøket understreker på mange måter det at globaliseringen gjør at skillene mellom utenriks og innenriks viskes ut.

Det er mye ved Japans og Kinas utvikling som gir grunn til både bekymring og ettertanke. Ett av temaene som var på dagsordenen da vi møtte våre kinesiske motparter, var selvfølgelig innskrenkningene i ytrings- og forsamlingsfriheten. Det er også et fascinerende land på mange måter. Man kan se den enorme utviklingen som skjer, og kanskje spesielt på ett område, som er felles for både Japan og Kina, og det er den enorme satsingen på kunnskap, forskning og utvikling.

Nå kan man jo si at når Norge ser utover, og ser på hvordan vi øver bistand, så er ofte utdanning en nøkkel til bistand som er både effektiv og god. Men når vi ser innover, i Norge, er det også uhyre viktig at vi fokuserer mer på utdanning og forskning. De som nå utdannes i Kina og Japan, er vår framtidige konkurranse.

Som tidligere leder av kirke-, utdannings- og forskningskomiteen må jeg si at jeg ser på dette med blandede følelser, både fordi vi i Norge snart er nødt til å ta debatten om hva vi skal leve av i framtida, og fordi vi i denne debatten, som i så mange andre, må forholde oss til framveksten av nye maktsentre i verden. La meg gi ett lite eksempel: I Norge i dag er det sånn at i enkelte fag er 80–90 pst. av dem som tar doktorgrader, fra asiatiske land. Det er en god utvikling at vi tiltrekker oss utenlandske studenter, men det er bekymringsfullt når det eneste de gjør, er å komme hit og ta utdanning og så reise tilbake og bruke den utdanninga si andre steder enn i Norge.

Det var også andre temaer på dagsordenen i Japan og Kina. Det var spesielt stor interesse for delelinjeavtalen med Russland. Norge høstet både ros og anerkjennelse, en ros som både jeg og andre har gitt videre til regjeringa her i salen. Det er klart at for Japan og Kina, som er i stadige tvister – det var én mens vi var der – tvister om uavklarte havområder, er det interessant å se hvordan man kan få til en delelinjeavtale som den vi har fått til med Russland.

Også mer tradisjonell utenriks- og forsvarspolitikk vil

prege den kommende perioden. Jeg vil bare henlede oppmerksomheten litt mot den debatten som har pågått den siste uka om norske soldater i Afghanistan. På mange måter tror jeg alle forstår at vi, og Forsvaret, må ta tak i det som kan være ukulturer i Forsvaret. Det mener jeg de også gjør. Ett eksempel på det er ureglementerte avdelingsmerker og bruk av disse til f.eks. å spraye på sivile afghanske hus. Det som nok har skuffet meg en del med debatten, er at ikke flere har stått fram og sagt at vi er nødt til å støtte våre soldater. De er i en ekstrem situasjon som jeg tror det er vanskelig å forestille seg. De er beredt på i verste fall å drepe eller dø som en konsekvens av våre politiske valg. Det fortjener vår støtte.

I tillegg kom nyheten i dag om at norske soldater sliter med at de må ut oftere og for lengre perioder enn andre NATO-soldater. Dette er det mange årsaker til, men en av de viktigste årsakene er at det ikke er nok ressurser i Hæren til å sette opp de avdelingene som skal ut, godt nok. Telemark bataljon, som har vært mer eller mindre kontinuerlig ute siden 2002, mangler en tropp i hvert kompani. Det er mye, og det gjør at slitastjen på dem som er ute, blir stor. Det er mange og store oppgaver som fordeles på få personer.

NRK brukte i dag tidlig begrepet «rovdrift på ressurser». Det er et alvorlig begrep, og jeg skal ikke stå inne for at det er fullt så dramatisk, men saken er at Høyre har advart flere ganger mot at dette kan komme til å bli situasjonen hvis vi ikke tilfører Hæren mer ressurser. Konsekvensene for våre soldater kan være dramatiske.

Presidenten: Da er egentlig neste taler Inga Marte Thorkildsen, som ikke er til stede i salen. Da får Bård Hoksrud ordet.

– Det er bra folk er forberedt på å kunne stille på kort varsel! Vær så god, Bård Hoksrud.

Bård Hoksrud (FrP) [15:59:21]: Takk for det, president!

Jeg registrerer at de tre rød-grønne partiene har ønsket å gjøre trontaledebatten til en debatt om velferd. Ja, velferd er definitivt mye viktigere for Fremskrittspartiet enn det er for de tre rød-grønne regjeringspartiene. For meg er ikke over 4 700 rusmisbrukere som trenger behandling, eller over 260 000 mennesker i sykehuskø et velferdsgode. Det er nemlig slik at de rød-grønne lar køene bli lengre fordi de ikke vil tillate private å hjelpe mennesker som er syke og trenger hjelp. Man kan undres over hvorvidt det å stå i kø er velferd for de rød-grønne partiene. Det er ingen overraskelse, for sosialister er jo veldig glad i køer.

Men jeg vil gå over til et svært viktig område hvor utfordringene virkelig står i kø, og hvor regjeringen de siste dagene i bøtter og spann har kommet med lekkasjer om hva som skal komme. Og jeg registrerer at det har vært lekkasjer helt ned i noen få millioner kroners-klassen, noe som klart kan tyde på at det som i morgen kommer på samferdselsbudsjettet, må ses på som lommerusk i forhold til de enorme behovene som er ute i landet, både i by og land.

I lørdagens trontale bebudet regjeringen at den hadde

tenkt å oppfylle regjeringens såkalt ambisiøse forslag til Nasjonal transportplan for perioden 2010–2019. Med den eksplosive kostnadsveksten vi har sett de siste årene, med 80 pst. kostnadsøkning fra 2003 til 2010 på vedlikehold, var planen faktisk utdatert samtidig med at den ble vedtatt i Stortinget våren 2009. Jeg registrerer også at Senterpartiet tar det som en seier at de har fått 200 mill. kr mer til rassikring i 2011. Det betyr at det fortsatt vil være et etterlep på rassikring fra 2010 på ca. 100 mill. kr. Når vi vet at behovet for rassikring er 20 mrd. kr, er det ikke så veldig mye å rope hurra for at man fortsatt vil ligge etter sin egen plan, som man senest på lørdag og statsministeren i dag igjen lovet å følge opp.

Jeg registrerer også at regjeringen skryter av all asfalteringen som skjer rundt omkring i landet. Ja, jeg er kjempeglad for hver eneste vei som blir asfaltert med ny asfalt. For å sette det inn i et perspektiv: Telemark har i år fått asfaltert 80 km fylkesvei. Men når vi vet at dette veinettet består av ca. 1 900 km vei, betyr det at det vil ta over 20 år før hele veinettet er asfaltert, og da kan man vel godt begynne på nytt igjen med en gang. Det viser med all tydelighet at det tilsynelatende ambisiøse ikke lenger er så ambisiøst allikevel.

Når det gjelder trafiksikkerhet, er jeg svært spent på om regjeringen nå vil ta grep som sikrer at det i 2011 skal bygges mer enn de 12 km motorvei og 14,5 km midtdele- re som skal bygges i 2010, eller om vi fortsatt skal fortsette i snilet tempo, når man mange steder i Europa bygger ut i stor stil i forhold til i Norge. Bare i Sverige bygger de ca. 200 km midtdele- re, og svenske myndigheter mener at man for hver 50 km sparer et menneskeliv i trafikken. Dette viser jo med all tydelighet at det er fullt mulig å ta

tak i og gjøre noe for å redusere ulykkene og følge opp nullvisjonen, ved å bygge ut firefelts motorveier og midtdele- re i et langt større tempo enn det vi gjør i dag. For velferd er viktigst, og ved å bygge ut skikkelig vei og in- frastruktur sørger man også for at færre mennesker blir hardt skadd eller drept i trafikken. For å få til dette må vi sørge for at vi har verktøyene som skal til. Vi må etablere et infrastrukturfond, ta i bruk Offentlig Privat Sam- arbeid som utbyggingsmetode, uten bompenger, samt øke de årlige budsjettene.

Det er vanskelig og dyrt å bygge ut vei og jernbane når man må forholde seg til ett statsbudsjett av gangen. Nett- opp derfor må vi få på plass gode ordninger for prosjekt- finansiering, der man finansierer store vei- og jernbane- prosjekter uavhengig av de årlige budsjettene. I Sverige finansierer myndighetene nye veier gjennom lån fra Riks- gäld-kontoret. Vi burde kunne gjøre noe av det samme i Norge.

Derfor fremmer Fremskrittspartiet i dag forslag om å omdanne Statens vegvesen, Jernbaneverket og Kystverket til statlige foretak, og at disse foretakene skal få anledning til å ta opp statlige lån med lav rente for å gjennomføre nødvendige investeringer i infrastruktur.

Fremskrittspartiet vil sørge for at dagens og kommende generasjoner får verdens beste infrastruktur, både på vei og jernbane. Det er dette som er ekte velferd.

Presidenten: Den reglements- messige tiden for formid- dagsmøtet er da over.

Stortinget tar pause i forhandlingene fram til kl. 18. Første taler på kveldsmøtet er definitivt Inga Marte Thorkildsen.

Møtet hevet kl. 16.04.

Møte mandag den 4. oktober 2010 kl. 18

President: Per-Kristian Foss

Dagsorden:

Sakene på dagens kart (nr. 3)

Man fortsatte behandlingen av

Sak nr. 1

Debatt om Hans Majestet Kongens tale til det 155. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring

Presidenten: Presidenten vil gjøre oppmerksom på at når man skal tegne seg til replikk, der det altså er replikkadgang, er det lurt å vente til vedkommende taler har begynt, ikke bare fordi man skal ta replikk på innholdet – det kunne jo også være en idé – men fordi teknikken ikke virker før taleren har trent talerstolen. Iallfall med henvisning til teknikken tror presidenten at det er lurt, for hvis ikke blir man altså ikke registrert.

Men det var ikke knyttet til første taler, som er Inga Marte Thorkildsen.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [18:00:28]: Debatten i dag har vært ganske ideologisk, og det er bra. Jeg merker meg at Høyre og Fremskrittspartiet syns det er ubehagelig når vi viser hva som vil være konsekvensene av den politikken de står for. Men det får de tale. De politiske forskjellene i Norge er nemlig større enn mange tror. Det er ikke først og fremst om man prioriterer noen flere kroner her eller der som utgjør forskjellen på den rød-grønne regjeringa og en eventuell regjering av Høyre og Fremskrittspartiet. Forskjellene er langt større enn som så, og jeg syns Erna Solberg slapp katta ut av sekken tidligere her i dag da hun beskrev Høyres syn på velferdsstaten.

Mens SV ønsker en velferdsstat som i hovedsak består av universelle ordninger – for alle – ønsker Høyre mer behovsprøving, der målet, som Erna Solberg sjøl beskrev det, vil være å begrense bruken av ordningene. Det er derfor Høyre ønsker kutt i uføretrygden og å avvikle ordninga med gratis læremidler. Det er derfor de var imot makspris og rettighetsfesting av barnehagetilbudet, bare for å nevne noe.

Høyre og Fremskrittspartiet ønsker massive skattelettelser, mest til dem som har mye fra før, og tar til orde for flere nullskattytere. Kommersielle aktører skal få stor frihet til å gjøre profitt på syke, på rusmiddelavhengige, på eldre og på skoleelever. Fellesskapets midler skal bidra til overskuddet for multinasjonale selskaper som vil drive Omsorg og Skole AS. Man påstår at dette skal bidra til å gjøre offentlig sektor bedre, men vi har sett resultatene av denne politikken. Dette er gammelt nytt, det har vært prøvd før. Kombinasjonen av kutt i velferd, privatisering, urettferdige skatteletter og et mindre regulert arbeidsliv

har i land etter land økt klasseskillene, ført til mer utrygghet og mindre likestilling mellom kvinner og menn. Dette er ikke skremselspropaganda, det er bare å finne fram partiprogrammene og å sjekke historiebøkene.

Jeg merket meg at Fremskrittspartiets leder forsøkte å framstille vår motstand mot markedstenking på velferdsområdet som en motstand mot at folk skal kunne ta frie valg. Dette vitner om et snevert syn på velferdsstaten. Hvis det er sånn at Jensens fremskrittsparti ikke kan se for seg at offentlig sektor sammen med ideelle nonprofitaktører kan utarbeide et mangfold av valgmuligheter for sine egne innbyggere, ja da har de ikke rare visjonene. For min mormor, som bor i høyre- og fremskrittspartistyrte Oslo, spiller det ingen rolle om hun kan velge en privat hjemmehjelper i stedet for en offentlig, hvis de to gjør nøyaktig den samme jobben og hun ikke er spesielt begeistret for noen av dem. Det viktige må være at hun har mulighet til å påvirke innholdet i tjenestene, at hun vet hvem som har ansvaret når ting ikke fungerer, og at hun får et tilbud som står i forhold til de behovene hun har.

Fordelen med et godt utviklet offentlig tilbud, med langsiktige kontrakter med ideelle aktører, er at vi ikke trenger å sløse bort fellesskapets ressurser på å bidra til profitt for eierne, at vi som folkevalgte får bedre styring over tilbudet, og dermed at folk lettere kan plassere ansvaret når tjenestene ikke er gode nok. Men det er kanskje nettopp dette høyresida frykter. Kanskje det er nettopp for å unngå ansvar at de er de fremste eksponentene for oppsplitting av oppgaver mellom et mylder av etater og aktører i landets hovedstad. Så vidt jeg vet, er det 14 aktører bare på samferdselsområdet.

Solberg forsøkte å framstille det som om det bare er oljepengene som har gjort Norge til et av verdens beste land å bo i, med Europas laveste arbeidsløshet. Det er en grov forenkling og et forsøk på å avpolitiserer politikken. Historien er full av eksempler på land hvor rikdom og råvareresurser har blitt en forbannelse for befolkninga. I Norge hadde vi i sin tid framsynte politikere som tok styring med ressursene, opprettet statlige selskaper, sikret at grunnrenta tilfalt folket og fordelte rikdommen rettferdig gjennom utbygging av universelle velferdsordninger og omfordelinger. Høyre og Fremskrittspartiet ønsker et brudd med alt dette. Det er realiteten.

Måten vi har organisert samfunnet på i Norge, med systematisk satsing på fellesskapsløsninger, relativt små sosiale forskjeller – selv om de fortsatt er for store – og et velorganisert arbeidsliv med høy organisasjonsgrad, kalles altså for den norske modellen. Den norske modellen var lenge ansett som en tapermodell av nyliberale økonomer og politikere. Nå blir den av stadig flere anerkjent som den suverent mest suksessfulle samfunnsmodellen i Europa. Denne måten å organisere samfunnet på har bidratt til sosial mobilitet, et effektivt og lønnsomt næringsliv og høy kompetanse i befolkninga. Likestillingspolitikken er også sentral i denne modellen, med statlige reguleringer og en sterk velferdsstat. Kvinners inntog i arbeidslivet har hatt uendelig mye større betydning for økonomien enn all oljen og gassen til sammen. Så når Fremskrittspartiet vil avvikle alt likestillingsarbeid i offentlig regi, vil det få konsekven-

ser for likestillinga i Norge, men det vil også få konsekvenser for økonomien. Å påpeke dette er ikke skremselspropaganda, men fakta, og det er veldig bra at vi endelig får opp disse debattene.

Tore Hagebakken (A) [18:05:48]: Alle skal være trygge på at fellesskapet stiller opp når vi trenger hjelp, behandling og omsorg. Det er din helsetilstand som skal avgjøre hva slags tilbud du får, ikke hvor du bor, eller hvor mye penger du har. Vi vil ikke at penger og marked skal styre folks helsetilbud og muligheter. Vi skal tilby moderne og trygg behandling for alle. Flere av helsetilbudene som det er viktig finnes nær deg – særlig hvis det er tjenester du er avhengig av å bruke ofte – skal komme nærmere deg. Gjennom Samhandlingsreformen skal også tjenestene bli bedre koordinert enn vi av og til ser i dag. Når du trenger spesialisert, avansert behandling, skal du ha trygghet for at du får det på et sykehus spesialisert for dette, slik at mulighetene for et godt behandlingsresultat og god oppfølging er den aller beste.

I Norge får direktøren og arbeideren samme medisinske behandling på samme sykehus. Slik skal det fortsatt være. Gjennom målrettet økt innsats skal vi utjevne de sosiale helseforskjellene som vi fortsatt dessverre ser her i landet. Da kan vi ikke svekke fellesskapets inntekter ved å prioritere skattelettelse på mange titalls milliarder.

Høyresiden har ingen skrupler når det gjelder å gjennomføre kraftig krymping av offentlige tilbud. Lysten på store skatteutt og den sterke privatiseringstrangen går foran alt. Det er ikke akkurat hensynet til at alle skal med, som gjelder der i gården. Jeg synes for øvrig at taleren før meg, Inga Marte Thorkildsen, hadde en god beskrivelse av nettopp dette.

Vi trenger en stor og aktiv offentlig sektor for å sikre trygghet til alle. Vi trenger likeverd i velferdstilbudet over hele landet. Vi trenger en robust og bærekraftig kommuneøkonomi for å styrke tjenestetilbudet og forbedre kvaliteten, slik trontalen tydelig beskriver. Vi trenger dagens skattenivå, og vi trenger ikke minst den norske modellen.

Aldri før har flere fått behandling ved norske sykehus enn nå. Mange venter allikevel for lenge på behandling, noe som også henger sammen med at antallet mennesker som blir henvist til behandling, øker, bl.a. på grunn av nye og høyst kjærkomne behandlingsmetoder. Det jobbes hver dag for å få ned ventetiden til diagnostisering og behandling. Men vi skal gjøre enda mer for at ventetiden skal blir kortere. Dette har sjølsagt svært høy prioritet.

Vi tror ikke at verken skattelettelse eller privat markedsstyring er svaret på helsekøene. Vi vil heller ikke understøtte virksomhet som vil gjøre profitt på folks sykdom. Det blir heller ikke flere leger, pleiere eller penger av å bruke kommersielle aktører i stedet for det offentlige, og det blir heller ikke billigere. Helsepolitikk er ikke næringspolitikk, i hvert fall ikke slik vi rød-grønne ser det. Men også i framtiden ønsker vi å ha et godt partnerskap – jeg vil uttrykke det slik – med ideelle aktører og andre. Feiringklinikken er et godt eksempel. Der sikrer helse- og omsorgsministeren forutsigbarhet nå gjennom en fireårig

rammeavtale, samtidig som klinikken får ansvaret for et prosjekt knyttet til livsstilendring.

Det er heller ikke først og fremst store skatteutt de eldre pleietrengende og deres pårørende etterspør. Vi vil bistå kommunene gjennom økte frie inntekter og tilskuddsordninger slik at de kan sikre den bemanningen som trengs i hjemmetjenesten og i institusjonene, for god bemanning er svært viktig for at vi skal sikre kvalitet og trygghet i tjenestene.

Økningen i antall årsverk har vært kraftig innenfor omsorgssektoren de siste årene, noe som ikke minst har vært viktig for at også de mange yngre med hjelpebehov har fått et godt og verdig tilbud.

De aller fleste eldre ønsker å bo i sitt eget hjem så lenge som mulig, men de som trenger en heldøgnsbemannet omsorgsbolig eller en sykehjemsplass, skal få det. Vi skal sikre full dekning innen 2015. Utbyggingen er i rute, og regjeringa er veldig tydelig på at tilsagnsrammen i Husbanken vil bli utvidet om behov og søknadstilgangen tilsier det.

Det er svært positivt å konstatere den store entusiasmen det er både faglig og politisk rundt i hele landet omkring Samhandlingsreformen. Det er imponerende hvor godt det jobbes i og mellom kommuner og i partnerskap med spesialisthelsetjenesten og andre aktører. Nå har regjeringa varslet nye og betydelige statlige overføringer neste år til reformarbeidet rundt om i hele landet. Om noen få måneder vil de organisatoriske, juridiske og økonomiske rammene for reformen være klar. Men aller viktigst for å lykkes er kompetansen, kreativiteten og samarbeidsviljen lokalt. Og det som skjer der ute, lover veldig godt.

Hanne Thürmer (KrF) [18:11:20]: Regjeringens varsler innsats innen helse og omsorg. Blant annet skal Samhandlingsreformen nå konkretiseres.

Som overlege og hjertespesialist på et lokalsykehus i Telemark vil jeg si at vi allerede samarbeider godt med vår førstelinje. En gjensidig oppgavefordeling har utviklet seg i vårt område i 100 år, tilpasset hverandres kapasitet og kompetanse.

Jeg tror ikke lokalmedisinske sentre kombinert med nedbygging av lokalsykehusene vil hjelpe befolkningen i små kommuner til et bedre helsetilbud. I stedet tror jeg dette vil tappe distriktene for verdifull helsefaglig kompetanse. I vårt område ser vi også at lokale ideelle rusaktører forsvinner, noe som ytterligere tapper lokal kompetanse.

Det legges i trontalen vekt på en reell frihet til å bosette seg hvor man vil. Ja, det varsles et distriktpolitisk løft. Det er vanskelig å se hvordan dette harmonerer med en sterk sentralisering av spesialisthelsetjenester, akuttfunksjoner og helseberedskap.

En trygghetsbase må være i beredskap, selv når ingenting skjer. Dagens finansieringssystem er bygget rundt stykkpris pr. pasient. Kristelig Folkeparti har ved flere anledninger pekt på at markedstenkning og foretaksmodeller ikke er gagnlig for god pasientbehandling, ikke gagnar politiske prioriteringer i helsetjenestene og heller ikke borger for god samhandling.

Helseministeren var svært opptatt av ventelister, sær-

lig å redusere disse. Min mening som sykehuslege er at et slikt fokus innen somatiske tjenester vil forsterke innsatsen på de enkle kirurgiske inngrep hos relativt friske personer. Husk at det bare er planlagt virksomhet som i det hele tatt står på noen venteliste.

All øyeblikkelig hjelp går selvfølgelig utenom ventelistene. Dette er halvparten av innleggelsene på et lokalsykehus. Heller ikke kontrolltimer til kronikere, serier med dagbehandling til kreftpasienter eller rehabilitering på lærings- og mestringssentre inngår i ventelistene. Et sterkt fokus på denne lille delen av spesialisthelsetjenesten er med på å vri ressurser til de friskeste. Sterk oppfatning av ventelister og ventetider er en aktiv nedprioritering av kronikere, kreft, rehabilitering og akuttfunksjoner.

Psykiatrien har ikke stykkprisfinansiering, og der er det mulig å bruke ventetidene som verktøy til å følge opp helseforetakenes prioriteringer. Jeg merket meg i helseministerens innlegg at hennes sterkeste virkemiddel synes å være at hun vil følge utviklingen innen barne- og ungdomspsykiatrien nøye i Helse Vest. Ja, da ordner det seg nok sikkert.

Akuttberedskap er en viktig oppgave for lokalsykehuse. Den stykkprisbaserte finansieringen har ingen finansiering av beredskap, bare for pasienter som faktisk blir lagt inn. Krav om økonomisk balanse kombineres med manglende finansiering av beredskapskostnader, og dette vil igjen bidra til sentralisering av akuttfunksjoner og beredskap.

God og trygg beredskap krever vakt døgnet rundt året rundt. I sykehuset kommer inntektene bare når det skjer ulykker og katastrofer eller når tilstrekkelig mange blir akutt syke. Man kan tenke seg en parallell til at Stortingets sikkerhetstjeneste bare fikk penger pr. bombe funnet! I Norge er det heldigvis altfor få bomber per måned til å finansiere en sikkerhetstjeneste. Så er det da heller ingen som foreslår at beredskap skal være stykkprisfinansiert.

På sykehusene er situasjonen annerledes. I grisgrendte områder – og det er det mange av i Norge – er det ikke mange nok som rammes av ulykke og skade på kvelden og i helgen til å bære disse beredskapskostnadene. I meste delen av Nord-Norge, i indre deler av Vestlandet og i mitt eget fylke Telemark er beredskap ikke lønnsomt. I disse områdene er legedekningen også utenfor sykehusene svært lav, legevaktene er hardt presset, og det er geografiske utfordringer.

I det videre arbeidet med Samhandlingsreformen og helseplaner ellers er det viktig at kompetanse, akuttfunksjoner og beredskap får strukturmidler og oppmerksomhet. Uten dette vil akuttfunksjoner bli for svake, og befolkningens mulighet til å få hjelp raskt vil undergraves. Ventetider er viktig for de få det angår, men berører bare en liten del av spesialisttilbudet. Kristelig Folkeparti mener at de regionale helseforetak har hatt en funksjon i en periode, men nå med fordel kan avvikles til fordel for pasientene – og befolkningen.

Eirin Sund (A) [18:16:12]: For Arbeiderpartiet er det godt å se at den norske modellen virker, at den gir gode resultater, og at det styrker folks følelse og opplevelse

av trygghet og likeverd. Det gir enkeltmennesket frihet i hverdagen.

Markedsliberalismen har vist oss at den aldri har gitt folk «bedre plass», som representanten Siv Jensen er opp-tatt av, eller større trygghet og frihet. Det har aldri gitt folk en bedre hverdag, med unntak av noen veldig få – folk med mye penger i lommeboka.

I Norge har vi små sosiale forskjeller sammenlignet med andre land. Vi har lav arbeidsledighet med lav prisstigning, vi har god næringsutvikling, høy produksjon og økonomisk vekst. Modellen gir også rom for likeverd i velferdstilbudet over hele landet. Derfor er det forståelig at høyrepartiene og deres støttespillere ser at modellen tiltaler folk og derfor ønsker å ta eierskap til modellen og velferdssamfunnet. Problemet er bare det at modellen er basert på noen forutsetninger:

- Det er basert på at gode velferdsordninger betales gjennom et relativt høyt skattenivå.
- Det er basert på en stor og aktiv offentlig sektor.
- Det er basert på et trepartssamarbeid mellom stat, arbeidstaker og arbeidsgiver.

Så lenge høyresiden konsekvent utfordrer modellen med å angripe disse pilarene, er den ingen troverdig forsvarer av velferdsstaten og fellesskapet.

De store skatteuttene til høyresiden svekker hele grunnlaget for gode velferdsordninger betalt av fellesskapet. Representanten Solberg sier i dag at skillet i norsk politikk ikke går på om en vil ha velferdsstaten og fellesskap eller ei – nei vel, men det er altså ikke mulig å opprettholde velferdsstaten som i dag og videreutvikle den, samtidig som en vil gi gedigne skatteletter. Så da må representanten Solberg velge hva hun vil mest, og ikke fortelle folk at de kan få begge deler, for det er umulig. Representanten Solberg har også i dag bekreftet at vi ikke engang er enige om hva velferdsstaten er. Hun mener at utdanning ikke er en del av velferdsstaten – og da er vi grunnleggende uenige. For barnehage, grunnskole, videregående opplæring, høyskole og universitet er en viktig bærebjelke og helt klart en stor del av velferdsstaten.

Jeg vil vise til en kronikk som professor Karen Helene Ulltveit-Moe hadde i Dagens Næringsliv. Hun sier i denne kronikken at John Fredriksens uttalelser om skatt har fått mer oppmerksomhet enn de fortjener. Hun sier at de opposisjonspolitikerne som ufortrødent og lite kritisk har ilt til med støtteerklæringer til Fredriksen, burde ha tenkt seg om en gang til. Hun påpeker videre at Norges vekst og verdiskaping overgår alle land i Europa, at flertallet av formuene i Norge er skapt de siste 20 årene, og at forklaringen ikke bare er olje. Hun sier:

«Jeg har til gode å være til stede i et styrever hvor skatt alene avgjør hvor man flytter eller etablerer virksomhet. Skatt er prisen vi betaler for sivilisasjon.

Norge tilbyr velfungerende institusjoner, objektiv offentlig saksbehandling, lite byråkratiske systemer, stabil økonomisk politikk, høyt utdannet arbeidskraft, gode betingelser for omstilling, og stor og jevnt fordelt kjøpekraft.»

Arbeiderpartiets slagord «Gjør din plikt, krev din rett» er like aktuelt i dag. Vi vil ha et samfunn der innsats skal

belønnes, men alle skal sikres grunnlag for et trygt og verdig liv. Det gir enkeltmennesket frihet. Det gir gode liv.

Vi har fått gjort mye, og vi er faktisk stolt av det, men vi er ikke fornøyd. Arbeid gjenstår, og vi ønsker å brette opp ermene og gjøre den jobben.

Energi- og miljøkomiteen har nylig kommet hjem fra Brasil, og det var en god og lærerik tur. Det er flere spørsmål og svar som har festet seg i mitt hode etter den turen. Nelson Mandela sa en gang at skal vi løse verdens klima- og miljøutfordringer, må vi løse verdens fattigdomsutfordringer. Det er nemlig en og samme sak.

Brasil er et land i vekst, men sliter med store fattigdomsutfordringer som må løses. Det har de til felles med mange andre land i verden. De skal samtidig ta vare på miljøet, ikke bare for seg selv, men for alle oss andre. Derfor er jeg glad for at vi som nasjon er verdensledende på flere sentrale klimaområder og går i spissen også når det gjelder bevaring av regnskog.

Klimaproblemene er internasjonale, og derfor må de løses internasjonalt. Men vi i de rike landene må ta ansvar for det her hjemme. Vi sier at når det kommer en avtale på bordet, skal Norge være karbonnøytral i 2030. Derfor er det helt utrolig at representanten Siv Jensen sier at klimaambisjonene er forlatt, og at vi ikke har virkemidler. Så sier hun at det kanskje er like bra at det er slik – det sier mer om Fremskrittspartiets forhold til klimautfordringene og deres syn om at klimautfordringene ikke er menneskeskapte enn det sier om den rød-grønne politikken.

Siri A. Meling (H) [18:21:33]: Selv om Norge i dag har en stor oljeformue, er det ingen uenighet om at den største verdien og garantisten for varig velferd ligger i arbeidsinnsatsen til hver enkelt av landets innbyggere.

For oss som enkeltindivider er det en trygghet å kunne ha en jobb å gå til, en lønn som sikrer at vi kan betale våre regninger og derigjennom gi familiene våre en trygghet. Jobb til hver enkelt av oss gir skatteinntekter til stat og kommuner som finansierer skoler, sykehus, veier og andre velferdsgoder – skatteinntekter gjør at samfunnet kan ha gode sikkerhetsnett til de av oss som av ulike grunner ikke kan være en del av arbeidslivet i kortere eller lengre perioder. Dette er et samfunn og en velferdsstat som Høyre ønsker både å sikre og å videreutvikle. Vi er stolt av å ha medvirket til en utvikling og et samfunn som andre land ønsker å lære av.

Det er viktig å sikre velferden fremover, ettersom vi kan forvente at statens utgifter vil være større enn statens inntekter fra 2020. En kommende eldrebølge i kombinasjon med fallende oljeinntekter gir oss dette scenarioet, og for Høyre betyr dette at vi må arbeide aktivt for å gjøre den økonomiske utviklingen fremover i dette tiåret så robust og bærekraftig som mulig. Stilt overfor disse utfordringene trenger landet en politikk og en regjering som er i stand til å ta grep – både på utgiftssiden, i form av en så effektiv offentlig sektor som mulig, og på inntektssiden, ved å sørge for et godt utdanningsnivå og å legge forholdene til rette for innovasjon og vekst i næringsliv og industri som gir jobb til landets innbyggere. Vi hadde derfor forventet en mer offensiv politikk enn de politiske signaler som kom i

forbindelse med Stortingets åpning. I disse signalene lå det dessverre ingen tegn til fornyelse av regjeringens politikk.

Jeg lyttet til trontalen og til de ulike stortingsmeldinger og lovendringsforslag som ble varslet for dette stortingsåret. Jeg hørte hva som ble varslet skulle komme, men jeg merket meg også at det ikke ble nevnt arbeidet med en kommende petroleumsmelding, som olje- og energiministeren tidligere har varslet skulle komme rundt årsskiftet, eventuelt tidlig våren 2011. Jeg håper at dette ikke er et signal om at petroleumsmeldingen er ytterligere utsatt. Det er nå om lag sju år siden Stortinget sist hadde anledning til å diskutere visjoner, mål og strategier for landets desidert viktigste næring. I 2009 sto denne næringen for om lag en tredjedel av statens inntekter gjennom skatter, avgifter og direkte eierandeler, og hver fjerde investeringskrone kom innenfor denne sektoren. Over 200 000 mennesker bosatt i nær alle landets kommuner arbeider direkte eller indirekte i denne næringen. Vårt Statens pensjonsfond utland, som bl.a. har gitt oss handlingsrom til å begrense skadene av finanskrisen, har hentet sin formue fra ressursene på sokkelen. Det er med undring jeg registrerer at regjeringen ikke finner det hensiktsmessig å sørge for styringssignaler og ambisjoner for å ta ut det potensialet fremover som petroleumsnæringen representerer – både i form av ressurser, jobber og inntekter.

Nylig la det såkalte Åm-utvalget frem 44 punkter for økt utvinningsgrad i eksisterende felt på sokkelen. Initieringen av dette arbeidet er prisverdig, men det må følges opp med aktiv politikk, og siden flere av feltene betegnes som tidskriske med tanke på mulighetene for å øke utvinningsgraden, er dette arbeidet ikke noe regjeringen bare kan avvende – her må det handling til. For hver prosent vi klarer å øke utvinningsgraden, vil dette ifølge Oljedirektoratet gi en netto inntekt på mellom 100 og 150 mrd. kr. Åm-utvalget estimerer bruttoverdiene på økt utvinningsgrad opp mot 60 pst., til svimlende 7 000 mrd. kr.

Med tanke på de utfordringene som venter oss etter 2020, har vi fra Høyres ståsted en utålmodighet etter at det foretas grep, og vi har selv flere forslag til dette, både for å øke utvinningsgraden i eksisterende felt og for å tilrettelegge for åpning av nye, attraktive leteområder på sokkelen. For Høyre er det viktig å styrke forskningsaktiviteten innenfor petroleumssektoren. Erfaring viser at en krone brukt til forskning innenfor dette feltet gir størst verdi tilbake.

Norge er en energistormakt, og vi har bl.a. bygd opp en stor kraftforedlende industri med basis i vår vannkraft. Høyre ønsker at vi skal føre en aktiv politikk som sørger for en sikker energiforsyning til landets innbyggere og bedrifter, men også at vi kan videreutvikle og øke energiproduksjonen – enten til økt eksport til våre naboland, eller som innsatsfaktor til ny industri i Norge. Da er det viktig med en politikk som sørger for aktiv tilrettelegging av økt produksjon og en infrastruktur i form av effektive nettstrukturer og kabelforbindelser i Norge så vel som til utlandet.

Innenfor energiområdet kan vi fra Høyres side beklage den sendrektighet som regjeringen har vist, både når det gjelder fremdrift i etableringen av et felles grønt

sertifikatmarked med Sverige, forhandlingene med EU om fornybardirektivet, stadige utsettelse av innføring av avanserte strømmålesystemer som vil gi muligheter for energieffektivisering – Norge er faktisk det eneste landet i EU som ennå ikke har satt seg mål for energieffektivisering – og ikke minst en altfor lang saksbehandlingstid på konsesjonssøknader om ny produksjon.

Vi har oppfordret olje- og energiministeren til en gjennomgang av disse sakene gjentatte ganger.

Terje Aasland (A) [18:26:47]: «Jeg må arbeide hvis jeg skal bære livet. Alle mine levedager, så lenge jeg kan minnes, har jeg arbeidet, og det har vært min beste og eneste glede.» skrev Henrik Ibsen.

Ja, arbeid er grunnlag for så mye. Det handler om verdiskaping, fortjeneste, inntekter, fordeling, glede og trivsel. De som nå drister seg til å si at dette ikke var et tema i trontalen, kan verken ha lest eller hørt talen. Vi har høy sysselsetting og lav ledighet. Det er ingen selvfølge, selv om noen gir uttrykk for dette i debatten. Vi har høy produktivitet, vi har dyktige og konkurransedyktige bedrifter, vi har en arbeidsstyrke som konkurrerer internasjonalt, og vi har bedrifter og miljøer som investerer. Norge har den høyeste verdiskapingen i EU. Arbeidskraftproduktiviteten i Norge er over 50 pst. høyere enn snittet i EU. Produktivitet er ikke bare hva som gjøres av innsats i bedriftene, men er også et uttrykk for hvordan samfunnet er formet. Hele vår samfunnsmodell er et viktig bidrag til å ha høy produktivitet og god konkurransekraft. Dette er utvilsomt en av mange årsaker til at Norge har klart seg godt gjennom finanskrisen. Det blir derfor altfor enkelt når representanten Solberg henviser til olje- og gassvirksomheten og inntektene derfra som tilnærmet eneste årsak til at vi kom velberget igjennom krisen. Jeg vil legge til: Forskningsinnsatsen er styrket; 22,5 mrd. kr brukes nå på forskning. Vi har forsterket og utviklet ordninger som understøtter næringslivet. Innovasjon Norge, GIEK og Enova er gode eksempler på dette.

Jeg synes også det er verdt å nevne hva en sterk offentlig sektor har betydd som konjunkturdemper i forbindelse med finanskrisen, ikke minst med betydning for sysselsettingen i det private næringsliv. Og ikke minst betydningen av at man fører en ansvarlig økonomisk politikk. Vi har lyktes langt bedre enn de fleste – ikke ensidig på grunn av olje og gass, men på grunn av en helhet. Vi har Europas laveste ledighet. Høy produktivitet, bred kunnskap og en god og ansvarlig økonomisk politikk hvor man bygger på ansvarlighet og gjensidig tillit mellom myndigheter, arbeidsgivere og arbeidstakere er spesielt viktig i slike situasjoner. Gjensidig ansvarlighet og tillit i arbeidslivet innenfor trepartssamarbeidet er ingen selvfølgelighet. Det handler om at man stoler på hverandre. Høyrepartiene har lett for å glemme dette. Derfor forundrer det meg at Fremskrittspartiets parlamentariske leder, Siv Jensen, i et svar til representanten Helga Pedersen forsøker å vitse med at Arbeiderpartiet lytter til fagbevegelsen. Det ble ikke bedre av at representanten fortsatte sitt svar med å ta kelegge sitt eget partiprogram gjennom et anstrengt forsøk på å bortforklare partiets egne programformuleringer om svekkelser i arbeidstakernes rettigheter.

Det er ingen selvfølge at man har tillit mellom partene i arbeidslivet. Det er en politisk prioritering. Ja, vi lytter til fagbevegelsen, og ja, vi lytter til arbeidsgiverne, og vi baserer vår politikk på tillit og langsiktighet. Jeg vil så absolutt anbefale både Høyre og Fremskrittspartiet å lytte mer til partene i arbeidslivet. Og høyrepartiene har jo ikke forlatt sine tidligere prinsipper. Nei, de ønsker bare ikke å snakke om dem. For jeg har også lyttet til hva Høyre sier.

Høyres næringspolitiske talsperson understreket behovet for midlertidige ansettelser og at mer skulle avtales lokalt i møtet mellom arbeidstaker og arbeidsgiver på NHOs småting. Trontalen var et varsel om det motsatte, om stabilitet og fortsatt tillitsbygging for å underbygge framtidens verdiskaping. Fundamentet for stabilitet og lojalitet og oppslutning om den økonomiske politikken ligger der. Det er helt relevant å trekke fram i trontaledebatten.

Regjeringen varslet tydelig gjennom trontalen at det viktigste satsingsområdet i tiden framover er arbeid og et mer inkluderende arbeidsliv. Økt verdiskaping og økt investeringslyst står helt sentralt i næringspolitikken. Det er mange ideer som skapes i Norge. Det er kreativitet, og det er nye forretningsområder som skapes gjennom idé, forskning og teknologiutvikling i Norge. Det investeres mye, og vi vinner nye produksjonsarenaer. Et godt eksempel er REC.

Vi skal likevel erkjenne at utfordringen i tiden framover nå ligger i å omgjøre enda flere av ideene til kommersielle produksjoner. Et samlet virkemiddelapparat må i størst mulig grad rettes inn mot å hjelpe de gode ideene over i en kommersiell fase. En pragmatisk tilnærming til systemet og de vurderinger som skal gjøres i tiden framover, er derfor av avgjørende betydning. Økt verdiskaping er det sentrale i næringspolitikken. Regjeringen har startet arbeidet. Det gjøres hele tiden forbedringer for å tilpasse seg framtidens verdiskapinger. Ja, selv forenklingsarbeidet som har blitt kritisert fra denne talerstol i dag, er blitt forsterket i inneværende år. Jeg kan legge til at for perioden 2006–2009 ble det satt i gang tiltak som har spart bedriftene for 300 mill. kr i innrapporteringskostnader. Jeg må erkjenne at jeg gleder meg til fortsettelsen.

Gjermund Hagesæter (FrP) [18:32:09]: Noreg er stort sett eit bra land å bu og leve i. Men på mange område beveger vi oss dessverre i feil retning. Helsekøane aukar, vegane forfell, skulane forfell, kyrkjene forfell, og vi mister mange arbeidsplassar til utlandet på grunn av for dårleg konkurransevne. Samtidig står vi framfor store utfordringar i åra som kjem, m.a. på grunn av ei aldrande befolkning. Denne utviklinga fryktar nokon kan medføre redusert tenestetilbod og/eller høgare skattar.

Statsminister Jens Stoltenberg sa i sitt innlegg at det er viktig å fornye, forbetre og forsterke. Det er jo flotte ord utan at eg heilt forstår innhaldet og kva som skal gjerast på bakgrunn av den budskapet. Statsministeren understreka òg at regjeringa er oppteken av å avbyråkratisere. Det er òg ein budskap som det er vanskeleg å sjå i praksis. Det er mogeleg at ein del av regjeringa er oppteken av dette, men tala tyder på at det er omtrent ingenting som blir gjort. Tvert imot går utviklinga i feil retning.

Når det gjeld kommunesektoren, har administrative stillingar frå 2006 til 2009 auka frå 44 212 til 46 711. Det er 2 500 fleire byråkratar, og ein prosentvis auke på 5,7 pst. Dette skjer samtidig med at tilsette innanfor vann, avløp og renovasjon, brannvern, ulykkesvern og samferdsel i kommunane blir reduserte med 1,6 pst. Når ein ser på fylkeskommunen, er tala endå verre. Der har talet på administrative stillingar auka med 17,1 pst. i løpet av same treårsperiode. Og meir byråkrati betyr sjølvstekt mindre og dårlegare tenester til innbyggjarane, gitt at vi har den same summen å fordele.

Kvifor har vi fått ei slik utvikling? Det er nok mange grunnar til det. Ein av grunnane er at vi har altfor mange uhensiktsmessig små kommunar i dette landet. Det er òg kommunar som blir lønte av staten for å vere uhensiktsmessig små, i form av både småkommunetilskot og basistilskot.

Talas tale er òg klar når det gjeld administrative kostnader for kommunane. For dei 100 minste kommunane er kostnader til administrasjon og administrasjonslokale gjennomsnittleg 9 287 kr per innbyggjar, mens det for dei 100 største kommunane er kostnader på 2 972 kr. Det betyr at dei 100 minste kommunane i snitt har meir enn tre gonger så mykje i administrasjonskostnader per innbyggjar enn det dei 100 største kommunane har.

Små kommunar har òg større utfordringar med å ta i bruk ny velferdsteknologi på grunn av ressursmangel, og dei vil ha problem med å etablere eit godt fagmiljø. Derfor er det på høg tid at staten bruker økonomiske verkemiddel og stiller opp med gulrøter for å få til fornuftige og frivillige kommunesamanslåingar. Færre kommunar vil òg gjere det lettare å bli kvitt fylkeskommunen.

Sjølvstekt er det òg andre ting enn færre og større kommunar som er viktig, og det er at ein må gjere det lettare å leggje til rette for at større kommunar kan drive effektivt. Det gjeld sjølvstekt det at ein må forenkle lovverket og regelverket, men det andre, som er endå viktigare, er rett og slett at ein må leggje til rette for konkurranse.

No har vi fått forklart frå fleire at det frå det raudgrøne fleirtalet dessverre nærast er ein allergi mot private løysingar, mot konkurranseutsetjing, mot at ideelle og private løysingar tek over. Derfor vil nok byråkratiet og administrative kostnader auke i åra framover, dersom ein ikkje bruker det verkemiddelet å innsjå at konkurranse er sunt, og at konkurranse bidreg til både å få ned kostnadene og å få opp kvaliteten på tenestene. Så lenge ein er mot det, hjelper det ikkje å gjenta gong på gong at ein må fornye, forbetre og forsterke, og det hjelper heller ikkje å understreke og seie opp igjen og opp igjen at regjeringa er oppteken av å avbyråkratisere, når ingenting blir gjort.

Svein Roald Hansen (A) [18:37:35]: Foregående taler var opptatt av det han mente var forfall. Jeg håper han kan glede seg over at det på ett område går oppover, nemlig på FIFA-rankingen etter at Drillo overtok ansvaret for landslaget.

Politikkens viktigste oppgave er å bidra til at folk er i arbeid. Her har regjeringen lyktes. Ingen andre land har en så stor andel av befolkningen i produktivt arbeid. Ingen

har så få i ledighetskø. Vi har unngått at den internasjonale finanskrisen har gått over i en ledighetskrise, slik våre naboland så smertefullt erfarer.

Regjeringens håndtering av finanskrisen, som fikk bred støtte her i Stortinget, førte oss trygt gjennom nedturen. Det gir et godt utgangspunkt for å fortsette arbeidet med å forsvare, forsterke og fornye grunnlaget for framtidens verdiskapning og våre velferdstjenester. Det er den andre hovedoppgaven for politikken.

Det er fortsatt mye som bør bli bedre i vårt samfunn. Det er eldre som ikke får den sykehjemsplassen de har behov for. Det er barn som må leve for lenge i omsorgssvikt. Det er rusmisbrukere som ikke får bistand til å komme ut av sin nedverdiggende situasjon. Jernbanenettet er for gammeldags og for dårlig. Det er for mange veistrekninger som er overbelastet og trafikkfarlige. Alle disse utfordringene kan vi møte gjennom en forsterket innsats. Mens landene rundt oss må kutte i sine budsjetter med øks, kan vi bygge ut jernbanenettet og veiene for 10 mrd. kr mer hvert eneste år framover enn det vi tok oss råd til før finanskrisen rammet.

Det er ikke først og fremst oljeformuen som er grunnen til at vi er i denne spesielle situasjonen her i landet. Det er politikken. I 2005 gjorde et flertall i det norske folk et viktig veivalg. De ville heller ha et sterkere fellesskap enn mer skattelettelse. Det er hovedgrunnen til at vi har kunnet sette inn mer ressurser på alle viktige samfunnsområder.

Det spesielle i denne debatten er at opposisjonen ikke etterlyser en annen politisk kurs enn den regjeringen presenterer. De etterlyser mer Soria Moria. De kritiserer regjeringen for at den ikke gjennomfører målene i regjeringsplattformen raskere.

Høyrepartienes bekjennelse som velferdspartier må forstås på bakgrunn av det som skjedde ved valget i 2005. Etter fire år med Bondevik-regjeringens prioritering av 20 mrd. kr i skattelette framfor å styrke velferdstjenestene lærte høyrepartiene at velgerne forlater de partier som svekker fellesskapet. Derfor profilerer de seg nå som velferdspartier. Og så frister de med noe i tillegg: lavere priser på velferden i den blå butikken enn i den rød-grønne butikken.

Hvis det er noen som tror at de kan få mer for mindre, vil jeg anbefale en studietur til Fredrikstad. Der fikk Fremskrittspartiet og Høyre ansvaret etter valget i 2007 på løftet om å fjerne eiendomsskatten samtidig som det skulle bli mer penger til skole og eldreomsorg. De sa de visste hvordan de skulle gjøre det, men den kunnskapen må ha forsvunnet på valgnatten. Riktignok er eiendomsskatten redusert noe, men den er ikke borte, og med utsikter til 100 mill. kr i underskudd i år – det tredje året på rad med underskudd – står kommunen foran omfattende reduksjoner i omsorgstjenestene, i skolen – ja, så å si på alle områder.

Den norske samfunnsmodellen med et sterkt fellesskap som vi alle må være med og betale for, undergraves hvis man svekker fundamentet som skal sikre finansieringen. Styrken i det fundamentet heter skatter og avgifter. Det høyrepartiene gjør, er å forespeile oss det trygge og kjente velferdssamfunnet på billigsalg.

Den andre viktige pilaren i den norske modellen er samarbeidet mellom en ansvarlig fagbevegelse, ansvarli-

ge arbeidsgivere og myndighetene. Dette er et konkurransefortrinn vi må ta vare på. Men da kan man ikke angripe faglige rettigheter og svekke kampen mot et useriøst arbeidsliv, slik vi så under Bondevik-regjeringen.

Hva er egentlig høyrepartienes alternative politikk for å sikre verdiskaping og gode nok velferdstjenester? Høyres Erna Solberg sa at vi skulle få mer igjen for pengene gjennom konkurranseutsetting av oppgavene. Vi kjenner igjen kommunalminister Solberg med sine krav om mer effektive kommuner, kommuner som i årtier har drevet omstilling og effektivisering.

Fremskrittspartiets Siv Jensen snakket om reformbehov, men pekte bare på at det måtte til mer penger og mer øremerking og at man måtte få inn markedstenknin-gen også i eldreomsorgen. Alternativet er altså å overlate mer av jobben til private firmaer som skal konkurrere med kommunene om bevilgningene fra statskassen. Det krever i hvert fall ikke mindre penger i statskassen og også private firmaer skal finansieres av fellesskapet.

Det kunne være grunn til å glede seg over at også høy-repartiene slutter opp om en samfunnsmodell med et sterkt fellesskap. Men hvis vi skal kunne ta det på riktig alvor, må de også erkjenne hvilke sentrale pilarer denne modellen hviler på. Det gjør de ikke når de tilbyr den på billigsalg og på ulike måter undervurderer og svekker den rolle partene i arbeidslivet må spille hvis modellen skal fungere både når det gjelder sysselsetting og verdiskaping, og i trykgheten for de grunnleggende velferdstjenestene.

Presidenten: Presidenten kan trygt tilrå at neste gang kan beløpet for skattelettelse justeres til 23 milliarder. Jeg er litt usikker på om det vil styrke eller svekke poenget.

Abid Q. Raja (V) [18:42:38]: Det er et stort privilegium som vararepresentant igjen å kunne få være med i trontaledebatten og framleggelsen av statsbudsjettet.

Men jeg må innrømme at jeg er noe skuffet over lør-dagens tale. Trontalen skal handle om hovedlinjene i regjeringens politikk for det kommende året. Da er det litt skuffende at den ikke varsler noe særlig nytt. Særlig skuffende er det at talen var blottet for politikk for å få ned fattigdom blant barn. Jeg registrerte at regjeringen i sin melding om rikets tilstand formidlet at den i 2010 har ført videre og trappet opp den særlige innsatsen for å forebygge og få bukt med fattigdom. Men for oss andre i Norge, som ikke sitter i regjeringen, er det vanskelig å oppdage hva denne innsatsen består i.

For ett år siden la Trine Skei Grande og jeg fram en tiltakspakke for å begrense fattigdom blant barn. For selv om vi lever i et av verdens rikeste land, er antall barn som vokser opp i fattige familier i Norge, økende. Så mange som hvert tredje barn med ikke-vestlig bakgrunn lever i husholdninger med inntekt under fattigdomsgrensen. Dette er et problem vi som landets nasjonalforsamling har plikt til å ta på alvor.

Det er skuffende når flertallet i denne forsamlingen ikke makter å gjøre noe for de svakeste. Da Venstres forslag ble behandlet i mars, innrømmet SVs representant Karin Andersen at de

«selv har bygget forventninger i forhold til de fattige som vi ikke har innfridd. Det beklager jeg, og det forstår jeg at man er skuffet over».*

Det er hyggelig at SV forstår oss andre, men det hjelper lite for de fattige barna. For i stedet for å drøfte de forslagene vi fremmet, gjemmer de seg bak utredninger og samråd som foregår i regjeringen.

Når jeg nok en gang står her på talerstolen, er det betimelig å spørre om hvor denne satsingen har blitt av. Det er pinlig at en regjering som flåser med velferd framfor skattelette, ikke har vilje til å gjøre noe med at 85 000 barn lever i husholdninger med inntekt under fattigdomsgrensen. Det begynner vel nå også å handle om viljen, ikke bare evnen.

På samme tid i fjor fremmet Venstre et representantfor-slag om forsterket innsats mot frafall i skolen. En forsterket innsats i kampen mot frafall behøves. Etter Venstres mening er frafall en av de største utfordringene det norske samfunnet står overfor, både i et velferdsperspektiv og i et kunnskapsperspektiv. Når omtrent én av tre ungdommer faller utenfor, er det ikke bare tall, men også menneskeskjebner. Jeg har selv vært en av dem som var nær ved å bli en «drop-out», men på grunn av god oppfølging fra lærere klarte jeg å fullføre.

Jeg oppfatter det slik at det i denne sal er bred enighet om at vi skal gjøre det vi kan for å få ned frafallet. I trontalen ble det understreket at det er en hovedsak å få flere til å fullføre videregående opplæring. For meg er det derfor underlig at regjeringspartiene i forbindelse med behandlingen av det nevnte representantforslag ikke vil ta på alvor Venstres hele ti konkrete forslag for å bekjempe frafall. Utfordringene som vi står overfor, krever nemlig en innsats fra alle. Det krever en politisk dugnad der en lager brede kompromisser. Det vil jeg på vegne av Venstre nok en gang gjerne invitere til, selv om det virker som om regjeringen overhodet ikke er villig til å lytte når opposisjonen fremmer gode forslag som gjelder kampen mot frafall. Det er trist, først og fremst for de mange som faller ut. Regjeringen bør vel lytte til og ta til seg forslag, selv om de kommer fra politikere i opposisjon, og bør vel ikke la det gå prestisje i det at den selv ikke kom på de gode ideene?

I forbindelse med behandlingen av neste års statsbudsjett kommer Venstre til å foreslå en rekke tiltak for å øke gjennomføringen av videregående opplæring, bl.a. flere spesialpedagoger, styrking av lærerrollen, en mer praktisk opplæring i skolehverdagen og en styrket skolehelsetjeneste. Jeg vil nok en gang oppfordre de rød-grønne til å støtte våre forslag. Det vil vise at de tar utfordringene på alvor, og ikke bare kaster om seg med fine ord på papiret.

Avslutningsvis vil jeg kommentere temaet flere har snakket om her i dag, nemlig at private og ideelle aktører i langt større grad skal levere velferdstjenester. I september kunne vi lese i Aftenposten at SVs parlamentariske leder ville «ha et linjeskifte til en bevisst satsing på ideell privat sektor». Det er bra og et linjeskifte Venstre ønsker hjertelig velkommen. Men er det kun organisasjoner som utelukkende har et ideelt formål, som Solhjell tolererer?

* Dette ble uttalt av statsråd Kristin Halvorsen til TV 2 21. august 2009.

For meg blir en slik begrensning et kunstig ideologisk hinder for bedre velferdstjenester. Et eksempel er Mestringshusene, som driver med rusbehandling. Mestringshusene drives ikke av en ideell organisasjon, men av ildsjeler som selv har hatt personlig kjennskap til rusavhengighet, og som derfor ønsker å hjelpe andre. Det er vanskelig å forstå den store forskjellen mellom en slik klinikk og en klinikk som drives av Frelsesarmeen. Det er uforståelig hvilken privat omsorg regjeringen godtar, og hvilken de ikke ønsker. Debatten i dag har heller ikke vært klargjørende når det gjelder hvor regjeringen egentlig står. Jeg vil derfor utfordre regjeringen til å være tydelig på hvilke velferdsaktører den godtar, og hvilke den ikke godtar, og ikke minst hvorfor.

Presidenten: Presidenten vil gjøre oppmerksom på at uttrykk som «flåsete» eller «flåser» anses som uparlamentariske, og derfor bør unngås.

Det blir replikkordskifte.

Hadia Tajik (A) [18:48:13]: Jeg har lært at man ikke skal bedømme politikere ut fra visjonene de har, men hva de gjør når de har makt.

Representanten Raja har i mange sammenhenger uttrykt bekymring for det flerkulturelle Norge. Det gjorde også hans partileder i sitt innlegg tidligere i trontaledebatten. Men i Oslo, som jeg representerer, og som er representanten Rajas bosted, har Venstre vært med på en massiv nedbygging av kommunale boliger. Man ser starten på et segregerende bomønster. De har vært med på å strupe pengene til bydelene. Vel, det er i bydelene integreringen skjer.

Partiet Venstre var også med på å innføre likestillingsfelle, fattigdomsfelle, integreringsfelle og kontantstøtte da de satt i regjering. 80 pst. av toåringene i Oslo som det mottas kontantstøtte for, har innvandrerbakgrunn. Det vet vi hindrer mor i å lære seg norsk og delta i arbeidslivet og ungene i å delta i barnehagen. Liv og lære henger tydeligvis ikke helt sammen for representanten Raja og partiet hans. Hvordan forklarer representanten det?

Abid Q. Raja (V) [18:49:16]: Jeg er veldig glad i denne byen, som jeg er født og oppvokst i, og som jeg er en del av. Jeg gleder meg over at jeg kan bevege meg fritt i denne byen, og jeg gleder meg over å kunne ta del i integreringsdebatten.

Jeg kjenner meg ikke igjen i den virkelighetsbeskrivelsen som representanten Hadia Tajik nettopp her ga. Venstre har borget for en bedre integreringspolitikk gjennom alle de årene som Venstre har hatt et ord med i laget i bystyret i Oslo. Det tror jeg også representanten Hadia Tajik kjenner til. For meg blir dette polemikk uten noe realitetsinnhold.

Presidenten: Da er det neste replikant.

Hadia Tajik (A) [18:49:52]: Unnskyld!

Presidenten: Ønsker representanten en ny replikk, er det adgang til det.

Vær så god, Abid Raja.

Hadia Tajik (A) [18:50:02]: Jeg registrerer at representanten ikke svarer på spørsmålet.

Jeg sier at partiet Venstre ikke putter de store pengene der de putter de store ordene. Og for å ta et eksempel til, når vi likevel er i gang: Jeg registrerer at representanten Raja er opptatt av fattigdom blant unger, han var opptatt av det i sitt innlegg. Når dette er viktig for representanten Raja, hvorfor var da partiet Venstre med på å kutte støtten til gratis kjernetid fra statlig side da de satt i regjering? Det er blitt offentliggjort en undersøkelse i dag som viser at jenter med innvandrerbakgrunn som har benyttet seg av dette tilbudet, gjør det bedre på skolen enn de som ikke har benyttet seg av det. Hvis bekjempelse av fattigdom blant unger er viktig for representanten Raja, må det også være viktig for ham at alle unger får lik mulighet til å lykkes på skolen. Da må de ha lik mulighet til å delta i gratis kjernetid, delta i barnehagen og få de norskkunnskapene de trenger for å kunne lykkes i arbeidslivet i Norge.

Presidenten: Presidenten beklager overfor Hadia Tajik navneforvirringen, det var ikke meningen.

Abid Q. Raja (V) [18:51:05]: Jeg tror representanten Tajik bør sette seg inn i hvordan f.eks. skolene presterer i ulike undersøkelser som gjøres. Oslo kommer svært godt ut i de fleste skoleundersøkelsene.

Når det gjelder å bekjempe fattigdom blant barn, som Tajik er inne på, er jeg veldig glad for at hun berører det temaet. Vi fremmet allerede i fjor hele ti konkrete forslag. Det var forslag om en garantert minsteinntekt, borgerlønn, forslag om en minstenorm og nye kriterier for sosialhjelpssatser, forslag om husbank, sosialbank, forslag om gjenkjøpsboliger, forslag om differensiert barnetrygd, forslag om differensierte priser i barnehage og SFO, forslag om lettere å kunne kombinere arbeid og trygd, forslag om å heve aldersgrensen når det gjelder egenandeler for helsetjenester og lønn ved barns sykdom, forslag om å styrke barnevernet og forslag om økt satsing på frivillig supplement.

Det jeg registrerer, er at Tajik snakker om fortiden og nekter å forholde seg til det som er kjerneproblestillingen i dag, at vi har 85 000 barn som lever under fattigdomsgrensen. Dette har regjeringen ikke maktet å gjøre noe med. Tvert om, de har latt være å stemme for de gode forslagene som vi har fremmet.

Snorre Serigstad Valen (SV) [18:52:13]: Jeg deler representanten Rajas engasjement mot fattigdom.

Et av de beste virkemidlene mot fattigdom er en ordentlig lønn. Venstre er mot tiltak mot sosial dumping og vil ha mer konkurranse når det gjelder lønn. Hva Venstre tenker om arbeidsliv, fikk vi jo et eksempel på da Venstre satt i regjering og forsøkte å innføre 13 timers arbeidsdag.

Hvem skal da betale prisen for denne politikken? Det er mitt spørsmål til representanten Raja. Hvem skal jobbe mer og tvinges til å gjøre det? Hvem skal tjene mindre? Eller tror virkelig Venstre at såkalt fri lønnskonkurranse

ikke presser flere familier ut i fattigdom eller dårlig råd? Det vil i så fall være en oppfatning som representanten Raja deler med svært få arbeidstakere, og som har lite hold i norsk velferdshistorie.

Abid Q. Raja (V) [18:52:58]: Det kan hende det går saktere for representanten Raja i dag, men jeg forsto ikke helt spørsmålet. Men jeg hørte stikkordet «sosial dumping», og tenkte det helt sikkert ville dukke opp, så jeg har forberedt et kort lite svar.

Venstre er enig i at det offentlige må kunne stille krav om at oppdragsgiver foretar en god og ordentlig vurdering før de inngår kontrakter, og at oppdragsgiver stiller krav om at deres kontraktører retter seg etter gjeldende lover og forskrifter. Det vi har stemt imot, er et regelverk der det pålegges alle oppdragsgivere å påse at underleverandører/leverandører utbetaler lønn, dekker et visst antall hjemreiser, kost og losji samt overholder allmenngjøringsforskriftens arbeidsbestemmelser osv. For det første medfører dette en helt umulig situasjon for mange bedrifter. For det andre stiller det også en rekke rettssikkerhetsmessige problemstillinger med hensyn til hvordan en oppdragsgiver faktisk skal klare å godtgjøre en slik kontroll. Dette blir dessverre bare en symbolpolitikk uten reelt innhold og som har som eneste konsekvens at en rekke småbedrifter ikke kan legge inn anbud om oppdrag, fordi de ikke har ressurser, arbeidskraft til å utføre en reell kontroll, slik regelverket nå på papiret er.

Det var i hvert fall svar på spørsmålet om sosial dumping. Resten av spørsmålet forsto jeg virkelig ikke.

Presidenten: Det får være tillatt. Da gir jeg ordet til Snorre Serigstad Valen til oppklaring.

Snorre Serigstad Valen (SV) [18:54:09]: Det var kanskje et svar på et annet spørsmål om sosial dumping enn det jeg stilte, men jeg berømmer representanten Raja for hans ærlighet om at enkelte ting man sier i salen, er ferdig forberedt på forhånd, uavhengig av hva som blir sagt i debatten.

Det bringer tanken min hen til et annet spørsmål som Venstre har unngått å svare på i løpet av debatten, og som jeg gjerne vil ha et svar på av representanten Raja. Det er at Venstre ønsker et borgerlig flertall, der Fremskrittspartiet med sin mildt sagt diffuse klimapolitikk inngår. Hvorfor vil Venstre gi Fremskrittspartiet en hånd på rattet i klimapolitikken? Hva er det som gjør at Venstre vil bytte ut et rød-grønt flertall som bruker milliarder til regnskog, CO₂-håndtering og vern, med en borgerlig blokk som til stadighet fremmer forslag om å fjerne det de kaller de særnorske kravene om CO₂-rensing, som vil svekke Norges klimaforpliktelser, ja, som til og med har problemer med å innrømme at menneskeskapte klimaendringer er et problem? Føler Venstre seg hjemme i selskap med Fremskrittspartiet i den borgerlige blokken? Hva er Venstre villig til å ofre?

Abid Q. Raja (V) [18:55:12]: Representanten Raja er født med et problem, og det er ærlighetsproblemet – han

klarer ikke å la være å være ærlig. Det jeg som sittende vararepresentant har lagt merke til, er at nesten ingen av representantene som står her, svarer på de spørsmålene som blir stilt. Men nå har jeg forstått spørsmålet, og det skal jeg forsøke å svare på, selv om representanten her ikke trenger å være så veldig stolt over SVs miljøpolitikk og hva de har prestert mens de har sittet i regjeringer. Det tror jeg denne representanten godt forstår, og det er sikkert derfor han rødmer litt i kinnene også.

Men når det kommer til dette med borgerlig flertall, tror jeg at alle har forstått at Venstre ikke ønsker å gå inn i regjering med Fremskrittspartiet dersom vi ikke får klarhet i et par-tre ting som f.eks. handler om innvandringspolitikk, som handler om miljøpolitikk, som handler om handlingsregelen, om ansvarlig økonomisk politikk. Det handler om at det er politiske saker som gjør at vi ikke kan gå inn i regjering med Fremskrittspartiet slik situasjonen er nå. Men dersom det skulle vise seg at man får fullt medhold i Venstres program, er det ikke noe i veien for å samarbeide med den ene eller den andre. Men det handler om hva slags politikk vi får gjennomslag for, og at det er vår politikk vi går til valg på. Det er det som også danner grunnlag for et eventuelt regjeringssamarbeid.

Snorre Serigstad Valen (SV) [18:56:25]: Jeg har stor respekt og sans for representanten Rajas medfødte ærlighetslyte. Det gjør kanskje at han kan klargjøre sitt svar ytterligere. Jeg forsto representanten Raja slik at hvis ikke Fremskrittspartiet gir Venstre gjennomslag i alt fra spørsmål om innvandrings- og bistandspolitikk til andre spørsmål, vil ikke Venstre støtte en regjering der Fremskrittspartiet inngår. Betyr det at Venstre, i en situasjon med borgerlig flertall på Stortinget, heller vil vippe vektskålen den andre veien og søke samarbeid med sine rød-grønne venner som står langt nærmere Venstre i klimapolitikken? Grunnen til at jeg spør, er at til tross for at representanten Raja framstiller det som at SV ikke har hatt gjennomslag for klimapolitikk i regjering, så ligger vi jo lysår foran det Venstre utrettet da de, som et lite parti, satt i regjering. Jeg kan jo tenke meg at Venstre og SV fortsatt har mye til felles på det området. Vil Venstre gå til de rød-grønne istedenfor Høyre og Fremskrittspartiet hvis de ikke får gjennomslag for hele sitt politiske program, slik representanten Raja nå gir inntrykk av?

Abid Q. Raja (V) [18:57:27]: I mitt korte politiske virke har jeg fått med meg at Venstre kanskje er det eneste partiet som har gått av på en miljøsak. Det tror jeg vi skal være veldig stolte av. I hvert fall er vi i Venstre veldig stolte av det. Jeg håper også denne representanten her er veldig stolt av det.

Når det gjelder dette med borgerlig flertall, er det slik at selv om Venstre er et lite parti nå på Stortinget, består det av mange medlemmer, mange meninger, og vi har noe som heter demokrati i Norge, og det demokratiet er også i partiet. Hvem man skal samarbeide med og ikke samarbeide med, det tror jeg nok også representanten forstår at hører til makter over vararepresentanten. Men som jeg allerede nå har redegjort for, er det slik at det er umulig å

inngå i et regjeringssamarbeid sammen med Fremskrittspartiet når avstanden er så stor når det gjelder miljøpolitikken, innvandrings- og integreringspolitikken, og når det gjelder den økonomiske politikken. Handlingsregelen er et godt stikkord for det.

Bård Vegar Solhjell (SV) [18:58:33]: Eg har faktisk alltid sett det slik at dersom det no eingong skal vere ei borgarleg regjering i Noreg – som eg er imot, for ordens skuld – synest eg det er bra at Venstre er med i den regjeringa med omsyn til miljøpolitikken. Eg veit at i debatten på høgresida er Venstre opptekne av miljø, har eit stort engasjement, og det gjer ein forskjell. Eg trur eigentleg at mange Venstre-folk og mange andre òg ser, når det er ei raud-grøn regjering, at for miljøets skuld er det bra om SV er med i den regjeringa.

Eg tenkte eg skulle spørje representanten Raja på slutten av denne runden om følgjande: Dersom ein berre ser på miljøpolitikken – som trass alt er veldig viktig for både Venstre og SV og mange andre – er representanten Raja einig i at det er betre for miljøpolitikken at SV er i regjering enn at Framstegspartiet er i regjering?

Abid Q. Raja (V) [18:59:26]: Det føles som et veldig merkelig spørsmål å svare på. Men jeg kan svare på om jeg synes det er bra at SV er i regjering. Det som er svaret på det spørsmålet, er at når det gjelder antallet miljøkameler som SV har måttet svelge i regjering sammen med Arbeiderpartiet, er det vel grenser for hvor mye de kan svelge videre før det bør bli uakseptabelt også for SV å bli sittende i en slik regjering.

Når det gjelder Fremskrittspartiet, har vi fremdeles ikke fått svar på det grunnleggende spørsmålet fra lederen i Venstre, som stilte et spørsmål til Siv Jensen i dag tidlig – spørsmålet er blitt stilt to ganger tidligere – om klimændringene er menneskeskapte. Så lenge Fremskrittspartiet ikke klarer å ta stilling til det spørsmålet, og ikke klarer å svare riktig på det spørsmålet, er avstanden milelang, og det er jeg glad for at representanten Solhjell forstår.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet over.

Else-May Botten (A) [19:00:41]: Like barn leker best, sies det i ordtaket. Men i mitt og ditt Norge er det like naturlig at ulike barn leker sammen. Det er fordi det har vært ført en politikk som gjør at alle kan gå på samme skole uansett bakgrunn, alle får tilbud om barnehage, både mor og far har lik mulighet til å ta utdanning og delta i arbeidslivet. Den sterke kvinneledelsen i arbeidslivet vårt løfter også samfunnets verdiskaping enormt.

I Norge har vi en samfunnsmodell som står for endringsvilje, effektivitet og konkurransedyktighet både i med- og motvind. Den er framtidsrettet og byr på langsiktig økonomisk trygghet. Nettopp disse elementene har bidratt til at vi her i Norge nå ikke går i streik mot høyere pensjonsalder eller mindre penger til skole og omsorg, slik flere andre europeiske land gjør.

I vårt annerledesland har vi en fagbevegelse som tar ansvar og advarer regjeringen mot å bruke for mye pen-

ger i neste års statsbudsjett. Nettopp den samstemmigheten mellom LO og Arbeiderpartiet representerer selve hjørnesteinen i den norske modellen. LO-lederen, Roar Flåthen, oppfordrer til å bevare konkurranseutsatte norske arbeidsplasser framfor å kjempe for høyere lønninger og høye tilskudd til offentlig sektor, fordi det kan ramme næringslivets konkurranseevne.

Vi i Norge har en hverdag de aller fleste ute i verden misunner oss. Jeg snakket i sommer med en høyt utdannet mann fra Pakistan. Han sa: Else-May, hvordan er det å være politiker i Norge, hvor det er så mange partier med så små forskjeller og hvor alt er så tilrettelagt og trygt? Hvordan er det å stå i en valgkamp og være visjonær i et slikt eventyrland? Svaret mitt er at vi i Norge var et av verdens fattigste land for hundre år siden. På grunn av at samfunns-elementer som likhet, solidaritet og frihet har stått som grunnpillarer, har vi år etter år bedret levekårene til det norske folk.

Men fortsatt har vi samfunnsoppgaver vi ønsker å løfte. Fortsatt vil vi jobbe for å få dem som står utenfor arbeidslivet, til å komme inn i det. Fortsatt skal vi få flere kvinner over fra deltidsarbeid til heltidsarbeid. Fortsatt skal vi lete etter de beste teknologiske løsningene for å bygge kompetanse og utvikle produkter som kan erobre de internasjonale markedene. Fortsatt skal vi i Arbeiderpartiet kjempe mot de høyrekreftene som er troende til å sløse bort den helhetlige rammen vi har bygd opp.

Om det kan høres ut som om det er små politiske forskjeller mellom partiene i Norge, vil jeg si at vi velger svært ulike løsninger, som bidrar til store forskjeller i folks hverdag. Jeg frykter Høyres forskjellspolitikk. Der de fortsatt ønsker å ha rammer i arbeidslivet som forfordeler far, og som ikke løfter en finger for likelønn, vil vi gjøre det motsatte.

Jeg frykter Fremskrittspartiets egoistiske politikk. Der de vil ha kortsiktige vinninger, som kan sende hele landet tilbake på fattigkassen, vil vi ha langsiktig trygghet for folks livsinnhold og økonomi.

Jeg er stolt av det ansvaret Arbeiderpartiet har tatt gjennom å lede dette landet i store deler av den over hundre år lange oppbyggingstiden.

Det går bra, men vi er ikke vaksinert mot de utfordringene som ligger framfor oss. Finanskrisen har gjort sitt inntog i en hel verdensøkonomi, og det er grunn til å frykte en «double dip» fortsatt. Land etter land sliter med å komme på skinner igjen. De knallharde prioriteringene de høyrestyrte landene i Europa nå styrer etter, er lite populære blant folk.

Stoltenberg-regjeringen har derimot levert tiltak etter tiltak, som har bidratt til å holde hjulene i gang både i offentlig og privat sektor. Den siste tiltakspakken regjeringen kom med, var verftspakken for maritim næring, som kom på hele 10,2 mrd. kr og økte fleksibiliteten i virkemiddelapparatet, noe som næringen har stort behov for. Nå går det bedre for den næringen, heldigvis.

Den norske modellen har faktisk bidratt til folks framtidsoptimisme i mange tiår. Den har bidratt til små sosiale forskjeller, lav ledighet, lav prisstigning, god næringsutvikling, økt produktivitet og økonomisk vekst.

Problemet for høyresidens forhold til denne modellen er at den er svært sammensatt og hviler på pilarer som gode velferdsordninger, betalt av et relativt høyt skattenivå og en sterk offentlig sektor.

Det er fokuset på å skape for å dele som er vår essens – ikke Høyres essens: skape for så å la-oss-beholde-alt-selv-prinsippet, som de legger til grunn. Jeg er oppriktig redd for høyresidens populistshopping fra denne samfunnsmodellen, fordi de tydeligvis ikke ser helheten. Jeg ble ikke særlig beroliget, heller, etter å ha hørt representantene Solberg og Jensen i dag.

Arbeiderpartiet vil jobbe for at det norske samfunnet skal gå bra også framover. Da har jeg troen på at vi tar det ansvaret.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [19:06:03]: Da er vi et godt stykke ut i årets begivenhet i politiske farger og med relativt beskrivelser av virkeligheten. Det er like finurlig og interessant hver gang.

Etter å ha hørt på posisjonen i dag skulle man tro at Norge var enda mer unikt enn det vi kanskje liker å tro – kanskje enda bedre enn det vi liker å tro. Det er enten det, eller så skulle man kanskje tro at de av oss som har sete her, ikke har kontakt med dem som er politikere i kommunestyre eller fylkesting. Eller er det slik at den virkelighetsbeskrivelsen vi ser i medier rundt omkring, er feil, når man viser til kommuner som sliter med å gi sine innbyggere kvalitativt gode helsetilbud, når man ser kommuner som sliter med å gi gode skoletilbud, når man ser kommuner som ikke har full barnehagedekning der det er ønskelig? Det gjelder ikke bare i borgerlig styrte kommuner, det gjelder visse til de grader i kommuner styrt av de rød-grønne. Da er spørsmålet: Er det en feilaktig beskrivelse? Eller er det ikke slik? Er det en illusjon at Kommune-Norge sliter? Jeg tror svaret gir seg selv: Nei, det er det ikke. Jeg tror det er mange ordførere fra de rød-grønne partiene som ikke ser lystelig fram mot det som skal skje i morgen, fordi de er ganske klar over at også morgendagen kommer til å gi dem store utfordringer – utfordringer på toppen av de utfordringer de allerede har i en tid hvor ting er tøft.

Samtidig skal jeg være såpass raus at jeg skal gi honnør til representanten Svein Roald Hansen, som jeg faktisk synes var etterrettelig også i den delen hvor han beskriver de utfordringene som jeg har pekt på. Han brukte andre ord enn meg, men også han erkjenner at det faktisk er sånn. Jeg tror at politikere som har evnen til å ta det inn over seg og være ærlige i sin beskrivelse av det man ser, kommer lenger og vil ha et bedre forhold til sine velgere enn dem som definerer en sannhet som er politisk korrekt, uavhengig av hvordan ting oppleves ute.

Så noen ord om Forsvaret og sikkerhetspolitikk. Det er sånn at antakeligvis er den tøffeste og vanskeligste sikkerhetspolitiske utfordringen vi har, Afghanistan. Vår deltagelse der koster alt fra store økonomiske beløp til folk som gir det ytterste, som mister livet sitt gjennom handlinger der nede. Samtidig synes jeg ikke vi er flinke nok til å gi honnør til alle de jentene og guttene som er der nede, og som gjør en innsats, som har en ambisjon om å

gjøre Afghanistan til et bedre land å bo i, til å bidra til at Afghanistan skal bli et velfungerende demokrati. Det vil ta lang, lang tid før det blir et demokrati i forhold til det vi er vant til. Men ethvert bidrag som kan gjøre Afghanistan bedre, er et riktig bidrag. Og i så måte mener jeg at det vi gjør gjennom ISAF og andre norske bidrag, er veldig positivt.

Derfor blir jeg veldig lei meg når jeg ser den debatten som har vært nå, hvor det blir påstått at holdningene til enkelte av soldatene våre der nede er feilaktige, og at vi skal ha noen «triggerhappy» soldater som er mer opp-tatt av å ta livet av folk fra Taliban, enn å bygge nasjonen Afghanistan. Jeg synes det er trist, jeg synes det er leit, og jeg synes det er skuffende, spesielt av forsvarsministeren, på en måte å gå ut og si at sånn er det. Hva slags sannhetsgehalt er det nødvendigvis i et VG-oppslag? Jeg har jo mer enn én gang i denne salen hørt folk som har påberopt seg at VG ikke nødvendigvis er det mest etterrettelige presseorganet vi har her i landet. Men her går man altså ut, og så stempler man stort sett den norske kontingenten. Det synes jeg er trist. Jeg synes det er leit, og jeg synes det rammer alle dem som er der nede, og som ønsker å gjøre en jobb. De trenger honnør. De trenger støtte, fordi de er villig til å ta en risiko som ingen av oss andre gjør. Vi kan sitte her og gjøre vedtakene våre og være fornøyd med det etterpå. Men det er få her som blir utsatt for den ultimate trusselen om i verste fall å miste livet sitt gjennom et politisk virke. Det er realiteten for enkelte av dem som er der nede. I så måte synes jeg det er leit å høre denne type angrep på dem vi har i Afghanistan.

Et annet moment som jeg også synes er viktig å ta med seg i denne saken, er veteranene våre, de som har tjenestetgjort i ulike internasjonale operasjoner ute. Er vi flinke nok til å ta vare på dem? På nytt igjen tror jeg svaret vil være nei hos de aller, aller fleste hvis man spør. Jeg sier ikke at ikke regjeringen gjør ting for at det skal bli bedre, for det gjør man. Spørsmålet vil være: Er det nok? Eller vil det måtte være sånn at vi må ha en tragedie på hjemmebane før vi tar inn over oss alvoret? Det har skjedd i andre land, der folk som har vært i strid og hatt tøffe opplevelser, faktisk begår handlinger mot seg selv og andre i sitt nærområde. Må vi dit før vi innser alvorlighetsgraden i dette og iverksetter de tiltakene som trengs? Jeg håper for alt i verden at det ikke skjer. Men jeg er bekymret for at vi ikke har det nødvendige fokuset på denne gruppen, som, på grunn av det de har opplevd, kommer til å stå i traumatiske situasjoner i store deler av livet sitt. De er avhengige av at vi er like behjelpelige på den siden som da de dro ut.

Statsråd Liv Signe Navarsete [19:11:24]: Når Stortinget nå startar arbeidet i den 155. sesjonen, er utgangspunktet godt nær sagt uansett kva land me samanliknar oss med.

For nokre veker sidan sat eg på ein stor konferanse i Finnmark. Der var tidlegare statsminister i Sverige Göran Persson til stades og heldt innlegg. Han viste til at samstundes som vi sat samla i Finnmark, sat tilsvarende konferansedeltakarar samla i ulike verdsdelar, konferansar der

ein drøfta viktige spørsmål for framtida. Hans påstand var: «Dom skulle alla vilja byta med er.»

Når eg ser utover det 155. norske storting, og tenkjer på alle nasjonalforsamlingar som tek sete verda rundt, er det freistande å gjere Göran Persson sine ord til mine: Dei ville alle gjerne byte med dykk, byte eige lands arbeidsløyse med ei sysselsetjing som er den høgaste i Europa, byte eige lands veksande statsgjeld med oljefondet vårt, hatt våre moglegheiter på tilgang til naturressursar, og ikkje minst ei befolkning som har ein arbeidsproduktivitet 46 pst. høgare enn gjennomsnittet i EU. Det er dei kompetente og arbeidsame menneska som er den verkelege rikdomen i Noreg, ein rikdom som me skal foredle gjennom å styrkje skulen slik at alle kan delta med sine evner, og som me skal utvikle gjennom ei målretta satsing på innovasjon og nyskaping, som skal leggje grunnlaget for framtidig velstand og velferd.

Noreg har kome gjennom finanskrisa på ein langt betre måte enn land me kan samanlikne oss med. Er det tilfeldig? Nei. At me har styrt med streng dosering av oljepengar i vekstperiodar, gav oss handlingsrom til å setje inn tiltak med rett styrke til rett tid då krisa slo inn i norsk økonomi. «For lite, for seint», var Høgre sitt mantra då. No trur eg me kan vere samde om at regjeringa, med dåverande finansminister i spissen, trefte godt – i rett tid.

Alle menneske treng å verte sette og få bidra med sine ressursar. Alle treng å kjenne tryggleik og nærleik. Senterpartiet deltek i den raud-grøne regjeringa for å bidra til å skape eit samfunn der enkeltmenneske får brukt sine evner for å byggje gode nærmiljø og arbeidsplassar landet rundt. Regjeringa sin politikk betyr ein forskjell for folk i dette landet.

For å byggje dei trygge nærmiljøa med gode barnehagar, skular, eldreomsorg, kreative kulturarrangement og spennande arbeidsplassar er kommunane heilt sentrale.

Første halvår 2010 var det 70 000 fleire som arbeidde i dei norske kommunane enn det var fyrste halvår av 2005, førskulelærarar og lærarar, helse- og omsorgsarbeidarar, næringsutviklarar og mange fleire, menneske som kvar einaste dag gjer ein kjempejobb for at akkurat deira kommune skal vere ein god stad å bu og drive næringsverksemd i.

Nærleik til barnehage, skule, helse- og omsorgstenester og lensmann betyr tryggleik. Folk må vite at om dei vert sjuke, er det ikkje langt til sjukehuset, dei må vite at barna ikkje må sitje på skulebussen kvar dag på ein rasutsett veg, og dei må vite at når dei treng hjelp, stiller politi og lensmann opp.

Me er opptekne av at folk skal kjenne tryggleik i sine nærmiljø. Difor må me satse på lokalsjukehus og lokalmedisinske senter, nærskule og lokalpoliti i heile landet.

Nasjonal helseplan skal debatterast i denne sesjonen, ei viktig stortingsmelding for innbyggjarane over heile landet.

Alle skal ha tilgang på spesialisthelsetenester av høg kvalitet, uavhengig av bustad og personleg økonomi.

Nærleik til helsetenester er òg berebjelken i Samhandlingsreforma. Eg tykkjer det er flott når det distriktsmedisinske senteret i Valdres samarbeider med Sjukehuset Inn-

landet om tenester knytte til dialyse, hudlege, augelege, hjertespesialist og gynekolog. Dei brukar moderne teknologi slik at senteret kan ha ein tett dialog med spesialistar. Dei gjennomfører 2 500 røntgenkonsultasjonar årleg på senteret på Fagernes. Det vil me sjå meir av. Derfor skal me gjennomføre Samhandlingsreforma, ei reform som skal setje førebygging i førarsetet og gi innbyggjarane eit betre helsetilbod.

Som statsråd i Kommunal- og regionaldepartementet kan eg få reise landet rundt og treffe mange av dei som bur og verkar i dei lokalsamfunna som utgjer dette fantastiske landet.

Eg nemnde at eg var i Finnmark. Finnmark er no det fylket i Noreg som eksporterer mest per hovud. Det bidreg med arbeidsplassar, det gjer noko med korleis me ser på Finnmark, og ikkje minst gjer det noko med korleis folk i Finnmark ser på seg sjølve.

Regjeringa vil styrkje ei slik utvikling. Me vil byggje landet vidare, og då trengst det ei raud-grøn regjering.

Eg trur ikkje at Høgre og Framstegspartiet ville ha auka dei distrikts- og regionalpolitiske verkemidla med over 50 pst., slik me har gjort. Eg trur heller ikkje dei ville ha løyvd ein halv milliard kroner til breiband, og eg veit at dei ikkje ville ha kjempa for å få ført inn att differensiert arbeidsgivaravgift, slik me har fått til.

Me er fornøgd med innsatsen så langt, og me skal vidare!

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Gjermund Hagesæter (FrP) [19:16:49]: Kommunalministeren seier ofte at regjeringa og kommunalministeren er opptekne av lokal sjølvråderett. Det er jo ikkje alltid det gjeld. Når det gjeld monsternaster, når det gjeld lokalsjukehus, når det gjeld strandsona, verkar det ikkje alltid som – i alle fall ikkje på dei lokalpolitikarane eg har kontakt med – ein føler at ein har stor lokal sjølvråderett.

I dagens Bergens Tidende kjem ein med eit eksempel på ei eldre dame som blir nekta tilgang til sitt eige øyparadis. Ho er blitt lam og får altså ikkje lov til å etablere ei flytebrygge, som er nødvendig for at ho skal kome seg til dette øyparadis. Det er fylkesmannen som her set foten ned. Lokalpolitikarane i denne kommunen har eg snakka med i dag, og dei seier at dei er fortvila. Dei føler at dei er fråtekne kvar moglegheit til å styre strandsona, og at fylkesmannen set foten ned, uansett.

Er dette ein politikk kommunalministeren er fornøgd med?

Statsråd Liv Signe Navarsete [19:17:56]: Eg kjenner ikkje den enkeltsaka som det vert vist til frå representanten si side, og eg vil heller ikkje gå inn og kommentere enkeltsaker.

Regjeringa ynskjer ein differensiert strandsonopolitikk, og det jobbar vi med. Det veit kommunane landet rundt at regjeringa står for. Me skal ikkje ha den same politikken i spreiddbygde kystområde som me har i Oslofjorden, der presset på strandsona er enormt. Enkeltilfelle, kor det er og korleis det er utforma, kan eg dessverre ikkje kom-

mentere. Men det er jo viktig at fylkesmannen brukar sitt sunne skjønn og slik sett òg kan leggje til rette for at dei som har behov, får stetta det behovet som det kan høyrast ut som om vedkomande har her – utan at eg vil gå meir inn på det.

Trond Helleland (H) [19:19:00]: Statsråden tok oss med på en reise i Norge, med de fantastiske mulighetene vi har. Jeg er enig med statsråden i beskrivelsene. Hun brukte også en del tid på Samhandlingsreformen, som er en spennende reform som nå skal iverksettes.

I den sammenheng har jeg lyst til å utfordre statsråden på følgende: Det er jo sagt at for å kunne ivareta de oppgavene som ligger i Samhandlingsreformen, trenger en kompetanse, en trenger større enheter, en trenger samarbeid over kommunegrensene. Regjeringen har møtt dette med å si at den vil lovfeste en samkommune, en samkommune som skal ivareta de behovene som den enkelte kommune ikke klarer å ivareta.

Så er problemet at den 24. juni sa et enstemmig hovedstyre i KS – tidligere Kommunenes Sentralforbund – nei til regjeringens forslag om samkommune. Da blir spørsmålet mitt til statsråden: Vil regjeringen fremme et forslag om samkommune så lenge kommunene selv går imot denne reformen og mener at den er udemokratisk?

Statsråd Liv Signe Navarsete [19:20:09]: Me arbeider for tida med å gjere oss ferdige med høyringsuttale-
ne når det gjeld samkommunemodellen. Det har vore eit stort engasjement, og det går i begge retningar. KS har som sagt av representanten vendt tommelen ned. Det er jo sider ved samkommunemodellen som bør og skal diskutere – både positive og mindre positive. Så må regjeringa til slutt gjere eit vedtak og kome med ei sak til representanten og til Stortinget som me skal diskutere her i neste omgang.

Som eg viste til i innlegget mitt, evnar jo òg kommunane å finne fram til gode løysingar, uavhengig av vertskommunemodellar og samkommunemodellar. Både Ørland, Valdres og Alta – dei tre nemner eg, for eg har vore der i haust – er glitrande eksempel på at ein evner å byggje opp gode, lokale tilbod som gjer at folk sparar reiseveg, og som gjer at me totalt òg sparar kostnader.

Øyvind Håbrekke (KrF) [19:21:21]: Først vil jeg si at jeg kunne ønsket meg litt større ydmykhet fra de rødgrønne statsråder og representanter her i dag når det gjelder finanskrisen og Norges lettere vei igjennom den enn det mange andre land har hatt. En av de viktige årsakene til at vi har kommet så godt igjennom, er det faktum at vi har «outsourcet» industriproduksjonen av forbruksvarer og andre varer til andre deler av verden. Det er jo de som betaler prisen for at vi kan ha en såpass høy offentlig sysselsetting som vi har. Det krever en noe større ydmykhet fra oss.

Spørsmålet mitt til Senterpartiets leder og statsråden dreier seg om at det i dag av mange av talerne i debatten er tegnet et bilde av at den store velferdsdebatten i Norge handler om ett alternativ på venstresiden og ett på høy-

residen. Spørsmålet til Senterpartiets leder blir da: Siden Senterpartiet ofte har vært enig med Kristelig Folkeparti i at de beste løsninger ligger i sentrum, er Senterpartiets leder bekvem med at det bildet skal stå igjen etter dagens trontaledebatt?

Statsråd Liv Signe Navarsete [19:22:28]: Berre ein liten kommentar til det fyrste innspelet: Det er klart at i eit høgkostland som Noreg vil det vere naturleg at det er dei meir komplekse arbeidsoppgåvene som vert gjorde her. Det er rett at ein del av dei mindre komplekse oppgåvene er «outsourca», som det vert sagt, men me har framleis, heldigvis, ein levande og flott industri i Noreg som me skal byggje vidare på.

Og så er eg, til liks med representanten, oppteken av at me skal ha eit sterkt sentrum. Eg meiner det er der dei beste løysingane finst, og eg meiner at dei beste løysingane finst i ei sentrum–venstre-løysing, der Senterpartiet er.

Kristeleg Folkeparti valde høgresida, valde å gå inn saman med Venstre og Høgre i ei Høgre-dominert regjering. Me meiner at det ikkje er der dei beste løysingane finst for fordeling, for frivilligheit, for å vise både nasjonal og internasjonal solidaritet. For å lyfte alle tenkjer eg at me finn betre løysingar i sentrum–venstre. Eg meiner at dei fem åra me har vore der, viser at me har ein god sentrumsprofil i ei sentrum–venstre-regjering.

Trine Skei Grande (V) [19:23:51]: Det hørtes ut som statsråden sa at hun trivdes best i en Venstre-regjering, og det har jeg jo stor forståelse for. Men så tok hun seg kraftig inn og brukte stort sett hele innlegget sitt på å forklare – hun nærmest repeterte – at man bare trivdes i det samarbeidet man trivdes i. Det må vi vel ta til etterretning og godkjenne.

Da er spørsmålet mitt: Når nå Arbeiderpartiet snakker om kommunesammenslåing for å få til velferd for framtida, er det helt i tråd med det som også Venstre har sagt, at hvis man skal klare å holde vår kommunale velferd, hvis vi skal klare å holde vårt lokaldemokrati, hvis vi skal klare å få dyktige fagfolk ut i kommunene, er enhetene vi i dag har, for små til å takle en ny kompetansekommune, som er det vi trenger i framtida.

Så til spørsmålet mitt: Når statsråden trives så godt i samarbeid med Arbeiderpartiet, deler man også Arbeiderpartiets tanker på det området?

Statsråd Liv Signe Navarsete [19:24:53]: Me er heilt einige i regjeringa om at kommunesamanslåingar skal vere frivillige. Der det står på trappene no, er Inderøy og Mosvik i Trøndelag. Der er det to senterpartiordførarar som har funne ut at det tener dei og framtida for dei kommunane. Det synest eg er strålande. Me har hatt god dialog heile vegen, og det har me òg hatt med andre som tenkjer i dei banane. Eg meiner at dette er likt fordelt. Ein greier godt å tenkje gjennom dette ute.

Så var det interessant å lese Kommunal Rapport for kort tid tilbake. Dei har laga eit barometer over kommunar som har best tenester. På skulesida var det Flatanger som kom

høgt opp saman med nokre andre små kommunar. På helse var Ørlandet høgt oppe saman med andre små kommunar. Slik kan ein ta område etter område. Det var faktisk slik at dei mindre kommunane skåra høgst. Forklar det den som kan – ikkje så rart for meg som reiser rundt og møter desse og ser at dei evner å løyse oppgåvene sine, anten åleine eller i tett og godt samarbeid med nabokommunane.

Så vel nokre å slå seg saman, og det er heilt ok.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [19:26:14]: I likhet med regjeringspartiene skal jeg snakke om Høyres politikk.

Jeg har bare lyst til å avlegge partilederne en liten visitt. Jeg hørte tidligere i dag at det jeg hadde ment for fem–seks år siden, ble sammenlignet med det Audun Lysbakken mente. Det vil jeg ha meg frabedt, for så ytterliggående har aldri jeg noen gang vært.

Arbeiderpartiet har bestemt seg for at det er tre ting som definerer den norske modellen, og bare tre ting. Noe av dette er jo riktig. Det er viktig med moderate skatter. Det er viktig at skattene ikke er for høye, og det er viktig at de ikke er altfor lave. Jeg regner med at førstnevnte er grunnen til at regjeringen har beholdt skattenivået – de 23 milliardene i skattelettelse – fra Bondevik II-regjeringen.

Det er viktig med ansvarlige arbeidstakere, og det er viktig med ansvarlige arbeidsgivere. Det er utrolig viktig at noen fellesgoder er tilgjengelig for alle, uansett inntekt, som skole og helsevesen. Vi skal ikke ha amerikanske tilstander i Norge. Men så er det på den annen side mindre viktig hvem det er som faktisk leverer tjenesten.

Min innvending er at av og til når Arbeiderpartiet snakker, høres det ikke ut som om de egentlig snakker om den norske modellen eller det norske fellesskapet, men om den norske staten. Og så glemmer de at fellesskap er jo noe mer enn staten. Det som gjør Norge til et godt land å bo i, er jo ikke bare disse tre tingene som Arbeiderpartiet har bestemt skal være den norske modellen.

La meg ta noen eksempler. En av nestorene i norsk samfunnsvitenskap, Stein Rokkan, har sagt at de frivillige organisasjonene har spilt en avgjørende rolle for norsk demokratibyggning og nasjonsbygging. Faktisk var kjernen i framveksten til det norske demokratiet nettopp i de frivillige og de ideelle organisasjonene, fra kristenorganisasjonene til organisasjoner som vil hjelpe dem som har det vanskeligere, til bondebevegelsen og arbeiderbevegelsen.

I en undersøkelse nylig kom det fram at Norge var det landet i verden som hadde best beskyttelse av eiendomsretten. Jeg tror det er ganske avgjørende for den norske modellen.

Vi har modernisert Norge de siste 30 årene. Vi har modernisert industrien vår, og vi har modernisert offentlig sektor. Ikke minst var 1980-tallet avgjørende. Thorbjørn Jagland, som er en ikke ukjent arbeiderpartipolitiker, sa at hvis det ikke var kommet en modernisering på 1980-tallet, ville systemet eksplodert. Når Thorbjørn Jagland sier det, antar jeg det også er fordi han, etter at han har gått av som statsminister, ser at flere partier har vært med på å bygge den norske modellen.

Hører man på dagens arbeiderparti, skulle man tro at lysene ble slukket omtrent hver gang Arbeiderpartiet var ute av regjeringskontorene. For ikke å snakke om at den norske modellen er avhengig av en åpen økonomi, sterke bedrifter, trygge arbeidsplasser.

Vi har i dag fått høre at det er fordeling som har løftet Norge fra å være et av verdens fattigste land. Men det å fordele fattigdom er ikke spesielt attraktivt. Verdiskapingen vår har selvfølgelig også vært avhengig av politikk, men først og fremst kan vi takke gründere, bedriftseiere, de som har satsset – og arbeidstakerne, som jobber, står på og er oppe og bidrar. Jeg tror alle de er opptatt av det samme som Høyre, nemlig at skattepengene brukes best mulig. Når en arbeidstaker betaler inn skatt – høy skatt – år etter år etter år, hjelper det lite at vi sier at Norge er verdens beste land å bo i, slik det jo er, hvis helsekøene samtidig øker, eller datteren hans, som går på skolen, ikke får den undervisningen hun har krav på.

Men det aller, aller viktigste med den norske modellen, eller for den norske velferden, er jobb og arbeid. Det må lønne seg å jobbe.

I dag er det slik at den norske modellen lekker. Hvert eneste år faller tusenvis av mennesker ut av arbeidsmarkedet vårt, ikke bare de som har jobbet og stått på i mange tiår, enten det er bak kassa eller i industrien, men unge mennesker faller ut av arbeidslivet vårt hvert eneste år. Nesten 800 000 mennesker i arbeidsfør alder står utenfor arbeidslivet. Høyre har kalt det for «utenforskapet» og sagt at det er den største velferdsutfordringen vi står overfor. Er man for syk til å jobbe, skal man selvfølgelig ikke jobbe. Man skal ha skikkelige ordninger for det. Problemet er at dagens politikk støtter flere mennesker ut istedenfor å ta flere mennesker inn. Det har vært symptomatisk for dagens debatt at istedenfor å diskutere hva som skjer i dag, diskuterer man det som skjedde i 1994 eller 1954. I dag er det altså flere mennesker som står med lua i handa, enn for 40 år siden. Det er bare det at i dag står de med lua i handa på et Nav-kontor.

Hans Frode Kielland Asmyhr hadde her overtatt presidentplassen.

Marianne Marthinsen (A) [19:31:26]: Jeg har med interesse lyttet til debatten i dag. Det er mye som har dreid seg om velferd og eldreomsorg, og det er bra med en debatt om hvordan vi skal møte en av de største velferdspolitiske utfordringene vi står overfor. Eldrebølgen er ikke langt unna.

Siv Jensen åpnet ballet tidlig på formiddagen i dag med å snakke om eldreomsorg. Hun kunne fortelle oss at konkurranse har gitt gode resultater på alle områder. Alle områder! Da er det slik at nok en gang må noen ta på seg oppgaven med å minne om at Fremskrittspartiet faktisk styrer eldreomsorgen i Oslo, og Oslo er altså verdens beste eksempel på at konkurranse ikke er noen «quick fix». Jeg husker veldig godt en episode fra valgkampen. Da var Siv Jensen på besøk på Ammerudhjemmet. Der var det 36 eldre som bodde på tomannsrom. En av dem var Ester Sigvartsen på 103 år, som Siv Jensen snakket med.

Hun syntes ikke det var spesielt stas å dele rom, ligge bak et forheng og ikke ha noe vindu. «Jeg synes dette er helt uverdigg», sa Siv Jensen. Og da NRK-journalisten konfronterte Siv Jensen med at da er det kanskje Høyre og Fremskrittspartiet som ikke har gjort jobben sin i Oslo, svarte hun: «Nå er jo ikke dette et sykehjem som er eid av kommunen.»

Den uttalelsen er uttrykk for den totale ansvarsfraskrivelse. Antakelig var det en forsnakkelse fra representanten Jensen, men den avslører hva dette privatiseringsprosjektet egentlig dreier seg om. Det var én episode, men tendensen i Oslo er tydelig. Kvaliteten ved de sykehjemmene som har blitt konkurranseutsatt, har ikke gått opp. Brukerundersøkelsene er tydelige på det. Kvalitetsundersøkelsene er tydelige på det.

Eldreombudet i Oslo leverer årlig rapporter, hvor det hvert år sies at det blir vanskeligere og vanskeligere å være gammel i Oslo, at terskelen for å få en sykehjemsplass blir høyere og høyere, og at de som bor på sykehjemmene, blir sykere og sykere. Til alt overmål har antall sykehjemsplasser i Oslo gått ned etter at Fremskrittspartiet tok over ansvaret.

Så er det mange i debatten – Røe Isaksen som den siste – som har vært opptatt av de ideelle aktørene. Jeg opplever at Kristelig Folkeparti har et genuint engasjement for de aktørene. Det er verdt å merke seg at flere og flere ideelle aktører i Oslo legger inn årene. Ensjøtunet, som ble drevet av Frelsesarmeen, er et godt eksempel på det – i Oslo, som Høyre og Fremskrittspartiet styrer. De sier at de er blitt dårlig behandlet av byrådet, at det er usikre rammebetingelser som har gjort det umulig å fortsette. Og så later man som om man kompenserer redusert antall sykehjemsplasser med at man har så innmari flotte hjemmetjenester! Det stemmer ikke, og det bringer meg over på et annet viktig poeng som har gått igjen i denne debatten, og det er det som dreier seg om byråkratisering.

Vi blir beskyldt for å være byråkratiske, for å være stivbeinte, for å være redde for private aktører, og det sies at brukerne lider under det. Jeg er enig i at man alltid skal ha et kritisk blikk på byråkratisering og unngå unødvendig byråkrati. Men i hjemmesykepleien har altså Høyre og Fremskrittspartiet innført den såkalte bestiller/utførermodellen, som er den verste byråkratiseringen av eldreomsorgen som jeg noensinne har sett. Da gjør kommunen et vedtak, og så er det meningen at brukeren skal kunne velge utfører. Det krever en mølle av vedtak, av kontraktskriving og av kontroll med at disse kontraktene blir fulgt opp, og nye vedtak hver eneste gang omsorgsbehovet endrer seg.

Vestre Aker bydel har vært forsøksbydel for denne modellen. De rapporterer at de har fått 1 mill. kr ekstra i administrasjonskostnader – og nå skal alle bydeler i Oslo innføre dette systemet. Det blir de tvunget til. Da er vi altså i den totalt absurde situasjon at bydelene setter av penger for å kunne møte de økte administrasjonskostnadene som dette fører med seg.

Fremskrittspartiets eldreomsorg i Oslo er et luftslott. Det er mange fine ord: Omsorg Pluss, som egentlig bare er trygdeboliger med ny logo, uten omsorg. Sykehjemsplasser i Spania har endt med 35 mill. kr ut av vinduet, mistan-

ke om korrupsjon, en knusende rapport fra kommunerevisjonen og en tomt i Altea som man ikke kan bygge noen ting på, fordi den er regulert til landbruksformål. Dette er Fremskrittspartiets eldreomsorg, ikke slik som jeg beskriver den, men slik som 103 år gamle Ester på Ammerudhjemmet har beskrevet den, slik som kommunerevisjonen har beskrevet den, og slik som Eldreombudet i Oslo har beskrevet den.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [19:36:47]: Rikets tilstand har kommet tydelig fram i sommerens aviser. Disse har vært fulle av tragiske hendelser, av historier om mangler innen helse og omsorg og historier om folk som ikke blir sett. Vi kunne lese om for få behandlede pasienter, lengre ventelister og underskudd i helseforetak. Vi kunne lese om stengte avdelinger og nedleggelse av lokalsykehus. Og vi kunne lese om fakkeltog og protester fra organisasjoner og enkeltmennesker – alt dette fordi 260 000 mennesker står i helsekø, og fordi regjeringen ikke har noen forslag til løsning.

Vi kunne lese om fylkesmannen i Akershus som var alvorlig bekymret for barnevernet. Vi kunne lese om en 15 år gammel jente som døde av en overdose under barnevernets omsorg. Statsråd Lysbakken kom i den sammenheng med den lyse ideen at barn under barnevernets omsorg som ikke hadde vært i befatning med rusmidler, skulle plasseres på egne rusfrie institusjoner.

Som mangeårig medlem av Billighetserstatningsutvalget, synes jeg dette er mildt sagt oppsiktsvekkende. Erstatningssaker i tusentall flere tiår tilbake i tid forteller om barn som lærte å ruse seg under opphold på barnevernsinstitusjoner. At regjeringen ikke har oppfattet dette før i 2010, er ikke mindre enn håpløst.

I VG 6. august sier imidlertid Lysbakken at han vil styrke rusarbeidet i barnevernet, men håpløst nok vil han ikke bevilge penger til det. Tidligere har helseministeren sagt at hun vil prioritere de unge rusmisbrukerne, også dette uten å bevilge ekstra.

Avisene har gjennom sommeren skrevet side opp og side ned om nyrekruttering til rusmiljøene, stengte kontorer, at man legger ned flere avrusningsplasser enn det som blir opprettet, overdosedødsfall, nærmere 5 000 i behandlingsskø og nedlagte behandlingsplasser.

Det er som å stå i en myr. Vi synker lenger og lenger ned, og folk mister troen på sine drømmer. De får sine liv ødelagt, eller de dør.

Stoltenberg-utvalget har pekt på akkurat det samme som Fremskrittspartiet har gjort i årevis. Rusomsorgen henger ikke sammen. Tilbudet er fragmentert, og de ulike nivåene bruker mye energi på å slippe å ta regningen.

Stoltenberg-utvalget foreslår derfor statlig finansiering av hele behandlingsskjeden, og Fremskrittspartiet ønsker dette veldig velkommen.

Psykisk helse sliter også. Tilbudet bygges ned. Det skjer på alle nivåer over hele landet – ikke på grunn av mangel på vilje, men på grunn av mangel på finansiering fra regjeringen.

I Dagbladet 2. august kunne vi lese om en alvorlig psykisk syk som ble sendt hjem på grunn av manglende

bevilgninger i forbindelse med ferieavvikling. Vedkommende var ikke alene.

Mangel på helhetlig tilbud innen psykisk helse samt mangel på lavterskeltilbud øker bruken av tvang, viser en rapport utgitt av Rådet for psykisk helse. Rapporten viser store geografiske forskjeller, og Fremskrittspartiet anser dette som et problem fordi man skal ha lik rett til helsehjelp over hele landet.

Rapporten viser også at det ikke er funnet tegn på at lite tvang betyr at mennesker som egentlig trenger hjelp, ikke får det. Derfor kan vi ikke sitte stille og se på at psykiatrien bygges ned dag for dag.

Vi må videreutvikle samarbeidet innen kommunenes helsetjenester, og vi må sørge for rask og fleksibel respons når fastlege eller pårørende eller personene selv mener at hjelp er nødvendig.

Fremskrittspartiet vil ha en slutt på at vi sier til mennesker som ber om hjelp, at du ikke er syk nok. Først da kan vi oppnå lavere tvangstall, færre langtidssyke, færre dødsfall og færre på uføretrygd.

Trontalen ga ingen stor optimisme for helsevesenet i 2011, og regjeringen innrømmer sjelden at utfordringene er enorme.

Det siste året har regjeringen vært svært opptatt av å fortelle at pengebruken nå må strammes inn. Det er derfor med stor bekymring jeg imøteser morgendagens budsjett.

Det er de syke, de psykisk syke og de med rusproblemer som utgjør den dominerende gruppen av dem som betegnes som fattige i Norge. Sykdom og fattigdom henger tett sammen. Siden regjeringen har sagt at den vil avskaffe fattigdommen, kan ikke disse menneskene nok en gang bli regjeringens salderingspost.

Økt fokus på pleie og omsorg vil være en av Fremskrittspartiets viktigste kamper i 2011.

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen [19:41:47]:

For en tid siden ble Norge igjen kåret til verdens beste land å bo i. Det er lett å tro at det skyldes oljen. Det er feil. Mange land er rike, men altfor ofte ser vi at denne rikdommen blir forbeholdt et lite, rikt mindretall. Vi bærer alle i oss drømmen om hvordan vi vil leve, men det nytter lite å drømme hvis du ikke har frihet til å gjennomføre drømmen.

Norsk arbeiderbevegelse så tidlig at slik frihet bare kan oppnås i fellesskap. Derfor har vi skapt et sterkt fellesskap, et fellesskap hvor vi alle betaler inn skatt etter evne og får tilbake ulike velferdstjenester etter behov. Gjennom en felles skole kan alle få lik rett til utdanning. Gjennom et felles helsevesen kan alle få lik rett til medisinsk behandling. Gjennom en felles folketrygd kan alle få økonomisk sikkerhet ved arbeidsledighet, ved uførhet og alderdom. Dette fellesskapet er resultatet av politisk vilje, av politisk kraft – i stor grad av arbeiderbevegelsens vilje og kraft, ofte, som nå, i et samspill med sentrum.

Selvsagt har petroleumsinntektene betydd mye, men velferdsstaten bygger først og fremst på arbeid, på vår felles verdiskaping og på høy yrkesdeltakelse. Derfor har arbeid for alle alltid vært et hovedmål. Arbeid betyr mye for hver enkelts inntekt og velferd. Men arbeid er også avgjø-

rende for vår felles velferd. Høy yrkesdeltakelse gir skatteinntekter som kan betale for bedre skole og bedre sykehus, og høy yrkesdeltakelse gir flere hender til å utføre de oppgavene som skal løses. Vår velferd er derfor også i stor grad bygd på viljen til likestilling mellom kvinner og menn – på høy yrkesdeltakelse blant kvinner. Også derfor er likestilling viktig.

Så merket jeg meg at Høyres leder i debatten tidligere i dag skrøt av den økonomiske veksten i det høyrestyrte Sverige. Ja, i 2005–2010 hadde Sverige en vekst på 6,5 pst., men veksten i Fastlands-Norge – jeg understreker Fastlands-Norge – antas å være 13 pst. i den samme perioden, altså dobbelt så mye. Arbeidsledigheten i Sverige i den samme perioden har hele tiden, fra 2006, vært om lag dobbelt så stor som i Norge.

Det norske velferdssamfunnet er en stor suksess. Den norske og den nordiske modellen er en stor suksess – en seier. John F. Kennedy sa en gang at seire har en tendens til å trekke til seg mange fedre. Også høyresiden vil nå ha del i farskapet. Men da er det nok riktigere når VG skriver at Høyre gikk inn i velferdsstaten baklengs, motvillig og på krykker.

Vel så viktig er det likevel at Høyre og Fremskrittspartiet vil svekke viktige elementer i denne modellen – Fremskrittspartiet i større grad enn Høyre, ja, men Høyre vil være avhengig av Fremskrittspartiets støtte og påvirkning for å få flertall for en slik politikk. Viljen til å forsvare og forbedre velferdssamfunnet er spørsmål om veivalg. Vi må velge velferd eller skattelette. Høyre og Fremskrittspartiets ønske om å fjerne formuesskatten betyr ikke bare at noen av landets absolutt rikeste vil bli nullskatteyttere. Vel så viktig er det at penger som tilsvarer driften av 15 000 sykehjemsplasser, heller blir gitt som skattelette til de aller rikeste.

Vi må velge fellesløsninger eller privatisering. Høyre og Fremskrittspartiets ønske om flere private skoler vil ikke bare skape større forskjeller i skolen. Vel så viktig er det at den felles skolen er noe av det sterkeste limet vi har i det norske samfunnet. Den skaper fellesskap og mindre konflikt, men dette fellesskapet vil Fremskrittspartiet og Høyre svekke.

Regjeringen velger motsatt. Vi vil styrke velferden – ha bedre eldretjenester, bedre skole og bedre sykehus. Derfor vil vi ikke gi skattelette. Vi vil styrke fellesskapet og slå ring om fellesskolen. Derfor sier vi nei til privatisering av skolen. Vi vil styrke samarbeidet med partene i arbeidslivet og trekke sammen med arbeidstakerne og arbeidsgiverne. Derfor vil vi gå mot å svekke arbeidstakernes rettigheter.

Den norske modellen er ikke et upolitisk felles tankegods. Elementene i modellen er skapt i strid og skaper fortsatt politisk strid. Derfor er det også strid om veivalgene, og regjeringen og de mørkeblå velger ulik retning.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per Sandberg (FrP) [19:46:58]: Vi hører det om og om igjen fra de rød-grønne representantene: Man er nødt til å ha økte skatter og avgifter for å møte utfordringene innenfor velferdsstaten Norge. Men samtidig har regjerin-

gen, eller i hvert fall Arbeiderpartiet, selv sagt at det ikke er aktuelt med økte skatter og avgifter. Så hører jeg statsråd Schjøtt-Pedersen her si at Arbeiderpartiet skal øke velferden innenfor helse. Man skal øke innenfor eldreomsorgen. Man skal øke innenfor skole. Man skal øke innenfor infrastruktur. Ja, man skal øke på samtlige områder. Hvis det henger sammen det som Arbeiderpartiets representanter påstår i forhold til Fremskrittspartiet og Høyre, hvordan skal da Arbeiderpartiet og denne regjeringen greie denne økte satsingen på velferd når man ikke skal øke skatter og avgifter?

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen [19:48:05]: På samme måten som denne regjeringen har økt velferdsnivået i de fire årene som er gått – gjennom et klart valg hvor vi velger velferd framfor skattelette. Vi har ikke økt skattene. Vi har sagt at vi skal holde dem på 2004-nivå slik vi lovet før forrige valg. Men innenfor det økonomiske handlingsrommet vi da har, har vi valgt å styrke velferden gjennom en kraftig vekst i kommunesektorens økonomi, en kraftig vekst i antall sysselsatte i kommunesektoren, som også har gjort det mulig å løse flere oppgaver i helse og omsorg og innenfor skolen, for å nevne noen eksempler.

Ja, som følge av det har vi også løst oppgaver knyttet til full barnehagedekning. Vi har styrket timetallet i skolen. Vi har ansatt flere innenfor helse- og omsorgstjenester. Gjennom denne typen valg – hvor vi velger å styrke velferden framfor å gi skattelette – bygger vi også velferdssamfunnet. Men Fremskrittspartiet vil gjøre det motsatte valget sammen med Høyre. De vil gjøre et valg hvor de heller velger å bruke bl.a. formuesskatten til å gi skattelette til noen av landets absolutt rikeste, i stedet for å bruke disse pengene til å gi et bedre velferdstilbud. Derfor er det spørsmål om valg, og vi velger ulikt.

Gunnar Gundersen (H) [19:49:41]: Høyre har gått inn i denne debatten med utgangspunkt i hva vi vil, og hva vi vil fokusere på. Vi vil skape vekst, bedre kvaliteten på utdanning, forskning og samferdsel for å styrke Norges muligheter til å møte utfordringene vi vet kommer etter 2020. Regjeringspartiene har også snakket om Høyre, men de klarer ikke særlig annet enn å svartmale og lage skremsebilder. Til og med utenlandske statsledere har blitt trukket inn i debatten av enkelte representanter. Da vil jeg minne om at vi i Høyre tross alt ikke holder de rød-grønne ansvarlig for deres partifellers resultater i Spania eller Hellas, og det er i nåtid.

Vi har hørt at regjeringspartiene, som er ansvarlige for økende helsekøer og kvalitetssvikt på svært mange av tjenestene som folk virkelig trenger, er de eneste som tenker på enkeltmennesket. Det er påstander som jeg synes er ganske utrolige. Nå var det litt tvil om tittelen på statsråden da han tiltrådte. Det begynte med samordningsminister, men nå er det statsråd ved Statsministerens kontor. Det kan være greit å bruke samordningsminister, for det må jo ha vært litt av en jobb å samordne og indoktrinere et så livsfjernt budskap som det vi har hørt fra de rød-grønne i dag.

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen [19:51:15]: Jeg opplever at mange av dem som representerer regjeringspartiene i denne debatten, har understreket de grunnleggende verdiforskjellene som er mellom Høyre og Fremskrittspartiet på den ene siden og regjeringspartiene på den andre siden, nettopp på grunn av at det tidligere har vært etterlyst fra blant andre Høyres side at vi skulle framstå i en diskusjon om hva de prinsipielle forskjellene er. Ja, det forklarte jeg i dag. Hvis representanten Gundersen er opptatt av f.eks. et bedre samferdselstilbud, går jeg ut fra at han er svært tilfreds med at denne regjeringen ikke bare klarte å overoppfylle den transportplanen som var i forrige periode, men at den faktisk har lagt fram en transportplan for denne tiårsperioden med et nivå som er 100 mrd. kr høyere enn det som var nivået på den forrige planen, og at vi faktisk gjennomfører det.

Vi har gjennomført en styrking av forskningen på 5 mrd. kr i løpet av den forrige perioden. Dette viser en klar prioritering av mange av de oppgavene som også Gundersen er opptatt av. Men vår understreking i dag har først og fremst vært uenighet om de viktigste veivalgene i dette samfunnet.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [19:52:29]: I eit innlegg som handla om fellesskap, og som hadde ei veldig ideologisk tilnærming til politikken, overraskar det meg at statsråden ikkje kom innom eit viktig tema, som heller ikkje statsministeren var innom i sitt innlegg tidlegare i dag, nemleg fattigdom. For fyrste gong på 16 år har talet på sosialhjelpsmottakarar i Noreg stige. Det er over 6 000 bustadlause – ein auke på 10 pst. Det er over 4 000 menneske som står i behandlingsskø for rus. Det er blitt fleire fattige barn. Det er fleire som står i kø i psykiatrien. Øyremerkinga førte til kutt på over 400 stillingar i psykiatrien.

Eg trur vi alle kan vere einige om at regjeringa ikkje har gjort nok, og at fattigdom burde ha vore eitt av dei tema som statsråden lyfta i sitt innlegg. Sånn sett er det mange som har lurt på kva ein samordningsminister gjer i regjeringa. Kunne det ha vore ein idé at samordningsministeren brukte tid på å setje fokus på å koordinere ei meir målretta fattigdomssatsing, og at han kanskje òg tok tak i Kristeleg Folkeparti sitt forslag om ein nasjonal dugnad mot fattigdom?

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen [19:53:33]: Denne regjeringen har som et viktig siktemål å bidra til å gjøre det lettere for dem som har økonomiske utfordringer. Jeg tror Kristelig Folkeparti og denne regjeringen er veldig enige om at det er en sentral målsetting i et velferdssamfunn, og også at det er viktig å prioritere det. Derfor har denne regjeringen i løpet av de årene vi har sittet i posisjon, fra 2006 til 2010, styrket bevilgningene til tiltak for dem som er økonomisk vanskeligstilte, med 3,9 mrd. kr utover det som lå i Bondevik-regjeringens budsjett.

Det jeg tror er kanskje noe av det aller viktigste, er likevel at vi har gjennomført reformer for nettopp å nå fram til dem som har det aller vanskeligst. Systemet med kvalifiseringsprogram som gjør at du tar et særskilt tak for

å hjelpe fram dem som har problemer, er en reform som denne regjeringen har gjennomført, og som jeg mener er et av de viktigste tiltakene de senere år for å sørge for at noen kan komme seg ut av fattigdomsproblemene og inn i et arbeid.

Hvis jeg får lov til helt til slutt bare å si at det aller viktigste tror jeg vi er enige om, og det er å sørge for at folk har arbeid. Det har vært det viktigste siktemålet også for denne regjeringen.

Trine Skei Grande (V) [19:54:55]: Det heter seg at «it takes one to know one», og når man ser statsrådens evne til å si at Arbeiderpartiet har monopol på alle store velferdsreformer i historien, tror jeg nok at advarselen til Høyre om å ha mange mødre kanskje faller litt på steingrunn.

Men det var ikke det jeg skulle spørre om. Det er jo vanskelig å finne noen spørsmål til denne statsråden, men i år føler jeg liksom at jeg har lyktes. Med denne høsten som vi har bak oss, som ikke har vært noe bra for tilliten til norske politikere og norsk demokrati, må vi ikke gå i den fella at vi tror at vi skal lage oss regler for å komme ut av alt. Men åpenhet er med på å bekjempe de kulturene vi ikke vil ha. Derfor lurer jeg på om kanskje statsråden nå har endret holdning til et lobbyregister, og at han ser at hvis vi hadde hatt et lobbyregister overfor den norske regjeringa og overfor det norske parlamentet, hadde mange av de insinuasjonene vi ser i norsk offentlig debatt, kunnet forsvinne, for man kunne ha bevist hvordan prosessen hadde pågått.

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen [19:55:59]: Jeg tror ikke at det er en stor forskjell om du snakker med en som ønsker å påvirke deg innenfor Stortinget eller utenfor Stortinget, på telefon eller ansikt til ansikt. Jeg tror derfor at tanken om et lobbyregister har man – skal vi si – en litt overdrevet tiltro til.

Jeg vil imidlertid få understreke i forhold til det representanten Skei Grande sa, at jeg sa ikke at Arbeiderpartiet og arbeiderbevegelsen har monopol på å bygge velferdssamfunnet. Men det er vel ingen tvil om at de har vært en veldig sentral aktør for å få det til, og som jeg sa, ofte i et samarbeid med sentrum. Venstre har vært ett av de partiene. Noen av de viktige veivalgene som sentrum i norsk politikk står overfor, ikke minst Kristelig Folkeparti og Venstre, er jo om de har tiltro til at det å bygge dette velferdssamfunnet videre skjer best i et samspill med Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV, eller om det skjer i et samspill med Høyre og Fremskrittspartiet. Det er jo det grunnleggende spørsmålet om hvordan vi skal utvikle dette samfunnet videre, og der inviterer jeg veldig gjerne både Venstre og Kristelig Folkeparti til et konstruktivt samarbeid, både i dette stortinget og for framtiden.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Michael Tetzschner (H) [19:57:22]: Etter snart 200 år med Grunnloven, og som selvstendig nasjon de siste 105 år, har Norge ifølge statsministeren utviklet en i verden enestående modell – nemlig den norske.

Norge, som tidligere ble omtalt som et land, er altså etter regjeringens oppfatning utformet til en helt perfekt samfunnsmodell – et samfunn som, etter hva vi forstår, befinner seg på et høyere sivilisasjonstrinn takket være fremsynte sosialdemokrater. Denne perfekte modellen skal heretter kun forsvares og i hvert fall bare forbedres i den utstrekning Arbeiderpartiet finner det nødvendig.

Arbeiderpartiets parlamentariske leder har i et tidligere innlegg i dag utdypet det siste avgjørende skrittet fra det man tidligere omtalte som den nordiske modellen, til dagens idealtilstand av å være rent norsk. Ifølge representanten Pedersen er det tre kriterier. Det er:

- høyt skattenivå
- stor offentlig sektor
- samarbeid mellom arbeidslivets parter og myndigheter

Hvis man la avgjørende vekt på bare disse tre, kan man si at Italia hadde et slikt system på plass allerede rundt 1930, så det må jo være et par ting i tillegg som gjør at vi har et godt samfunn.

Behovet er kanskje til stede i Arbeiderpartiets retorikk for nå å distansere seg fra begrepet «den nordiske modellen», for noen kunne jo finne på å stille spørsmål om hvordan andre land i vår umiddelbare nærhet er ganske velfungerende velferdssamfunn, selv når de styres av borgerlige regjeringer. Ved nærmere ettersyn ser man at de fleste europeiske land har velferdsstater som gir befolkningen grunnleggende trygghet. På de områder hvor Norge skiller seg ut, er det stort sett som en følge av at en liten befolkning har fått store uventede oljeinntekter.

Vi behøver ikke å bruke lang tid på å slå fast at det er mye bra i det norske samfunn. Men politikere har en tendens til å overvurdere sitt eget bidrag. Det som skaper velferd, er det arbeid som hver dag utføres av vanlige mennesker som går på jobb og yter en innsats for andre, og som hver dag også produserer varer det er etterspørsel etter.

Arbeiderpartiets parlamentariske leder blir rimelig endimensjonal når man ikke med ett ord i sitt innlegg anerkjenner at det viktigste som finner sted i samfunnet, faktisk finner sted utenfor og bortenfor staten. Man anerkjenner i svært liten grad at denne verdiskapingen skjer ved at mennesker deltar i næringslivet, og at ressursene brukes med minst mulig sløsing i et markedsbasert økonomisk system.

Hvis man lytter til gjennomgangstonen her i dag, går de rød-grønnes innlegg stort sett ut på at alt godt i samfunnet kommer fra politikk og politiske vedtak. Man skal selvfølgelig ha en viss forståelse for at regjeringen vil understreke områder som på grunn av mange andres innsats fungerer godt, og skryte av det. Men debatten her i dag har vært en sosialdemokratisk tilbakeskuende selvgodhet som er i ferd med å ta slike proporsjoner at jeg tror det går ut over evnen til å se fremover og på de oppgavene som ligger fremfor oss.

På et tidspunkt da andre land, også i vår nærhet, begynner å vise sterkere evne til vekst, opplever vi en regjering som er mer opptatt av å beskrive gårsdagens samfunn og drive med fordreid historieskrivning også av andre partiers politikk. Det som burde være en politisk hovedopp-

gave, er å legge til rette for det næringslivet vi skal leve av etter oljealderen. De fleste av de arbeidsplasser som skal skape skattegrunnlag for velferdstjenester i fremtiden, er ikke skapt ennå. Derfor må vi satse på en bruk av fellesskapets midler som stimulerer verdiskaping. Vi må også sørge for at folk ikke blir holdt fast i passive klientroller, men får en ny sjanse til å komme tilbake til arbeidslivet, slik at de kan klare seg av egen kraft og i sin tur bidra til samfunnet. Når Høyre ønsker at vi skal investere mer i kunnskap og forskning, legger man med det grunnlag for det man skal leve av i fremtiden.

På tross av den økonomiske handlefriheten regjeringen har hatt, viser man nå på felt etter felt svakere resultater enn andre land. Vi ligger under snittet i OECD når det gjelder kunnskap i sentrale skolefag. Når regjeringen roser seg av sysselsettingstallene, ser man ikke at tallene dekker over en massiv overgang fra konkurranseutsatt næringsliv til offentlig sektor. Sentralt i regjeringens selvros er å vise til at man bruker mange penger, men det har bare ført Norge til toppen i pengebruk, uten at vi har spesielt gode resultater på mange områder. Jeg synes derfor at vi sammen skulle arbeide mer for å legge grunnlaget for det samfunnet skal leve av fremover, fremfor å karakterisere fortiden etter partipolitiske skillelinjer.

Line Henriette Hemdal (KrF) [20:02:37]: I trontalen innledet regjeringen sin omtale av klimaproblemene med å peke på at klimaproblemene er vår tids største utfordring. Videre understreket regjeringen at klimaproblemene «krever innsats ute og hjemme». Dette er sterke ord, som forplikter til handling.

Kristelig Folkeparti deler regjeringens oppfatning av betydningen av klimautfordringene ved å sette til en viktig nyanse: Ved siden av klimaproblemene er vår tids største utfordring å bekjempe global fattigdom, fordi Kristelig Folkeparti mener at alle mennesker har en unik verdi. Dette er en grunnpilar i vårt politiske engasjement. Dette menneskesynet forplikter oss til å vise nestekjærlighet overfor alle dem rundt omkring i hele verden som ikke har den levestandard de fortjener nettopp denne dagen. Det handler om dagen i dag, men det handler også om å se dagene som kommer. Ja, det handler om å behandle kloden vår på en bærekraftig måte.

Vår tids største utfordring er klimaproblemene. Vi skal ta kutt både hjemme og ute. Regjeringen har dessverre så langt ikke maktet å følge opp sine egne ord gjennom store nok handlinger. Regjeringen har ikke iverksatt en politikk som er tilpasset størrelsen på de klimautfordringer vi vet vil komme.

Klimautfordringene krever raske samfunnsendringer. Vi er nødt til å omstille oss fra en økonomi som er basert på forbruk av fossilt brensel, til en økonomi som baserer seg på ren energi. Vi er nødt til å ta et oppgjør med et økonomisk system basert på et stadig økende forbruk av begrensede ressurser. Vi er i ferd med å overskride jordas bæreevne og undergrave kommende generasjoners mulighet til å skape seg det gode liv, som vi alle vil ha.

Fem år med rød-grønn regjering har beveget Norge med noen små skritt i riktig retning. Det skal jeg ikke underslå.

Men skrittene blir som museskritt å regne i en situasjon der det er behov for å ta på seg sjumilstøvler. Det trengs en helt annen takt i klimapolitikken. Jeg kan på vegne av Kristelig Folkeparti love at vi i det året som ligger foran oss, skal utfordre regjeringen, slik vi har gjort de siste fem årene, til å ta dristigere, men nødvendige grep i forhold til en bærekraftig politikk.

«Regjeringen tar sikte på å legge fram en melding til Stortinget om klimapolitikken høsten 2011», står det i trontalen. Denne skulle egentlig Stortinget hatt seg forelagt i dette året, hvis vi skulle følge klimaforliket inngått i 2008. Vi skulle, etter klimatoppmøtet i København i 2009, gått gjennom både virkemidler og målsettinger i forhold til resultatet fra København-toppmøtet. Det ble ikke noe i 2009. Men løftet om en klimamelding som vi da fikk, har nå blitt et ønske om en klimamelding i 2011. Dette er lite betryggende. Kristelig Folkeparti er part i klimaforliket. Vi har klare forventninger til at vedtatt politikk skal gjennomføres, for det er et flertall på Stortinget som har en visjon for Norges klimapolitikk og samfunnsutvikling. Visjoner er lett å glemme når vi begynner med dagligdags politikk, men jeg tror det er viktig å huske på dem. Statsminister Jens Stoltenberg og alle de andre parlamentariske ledere har en visjon om at vi skal bli et lavutslippssamfunn. Visjonen innebærer at utslippene fra hver enkelt av oss må reduseres med 80 pst. Dette kan ikke skje uten politisk vilje, tilrettelegging og styring. Det innebærer også en enighet om at vi skal ta to tredeler hjemme. Vi har en visjon, vi har en målsetting, men vi mangler politikk, og vi mangler en gjennomføring av politikken vår. Kristelig Folkepartis utfordring til regjeringen er klinkende klar: Lever klimapolitikk på løpende bånd, ikke vent, start med budsjettet i morgen!

Hadia Tajik (A) [20:07:48]: Folket har valgt felleskolen framfor de kommersielle private skolene. Høyres ideologiske rop om flere private skoler i 2005 forblir et rop i skogen. Vi stoppet privatskolesøknadene de hadde godkjent, og siden har ingen etterlyst disse plassene. Sannsynligvis er dette et tegn på at kommersielle private skoler i Norge aldri har vært et ønske blant elever, foreldre eller lærere – bare hos Høyre og de borgerlige vennene deres.

I motsetning til da Høyre styrte utdanningsfeltet, har det blitt ideologisk ro i debattene om skolen nå. Lærerne protesterer ikke lenger, elevene går ikke lenger i demonstrasjonstog mot nasjonale prøver, og foreldre opplever at de blir hørt. Når det er ro, er det lettere å konsentrere seg om de viktige oppgavene i skolen.

Skolen trenger ikke flere reformer, men den trenger politisk oppmerksomhet – nasjonalt og lokalt. Vi vil gjennomføre nødvendige tiltak for skolen uten at skolen blir en ideologisk slagmark. Derfor lytter vi til skolen, til arbeidslivet og til forskerne. Vi må snakke skolen opp, ikke ned. Ingen blir bedre av bare å høre hvor dårlige de er. En god utdanningspolitikk må alltid være underveis, fordi utfordringene i utdannings- og arbeidslivet er i stadig og raskere forandring. De siste tiårene har norsk næringsliv vært nødt til å gjennomføre omstillinger som har ført til færre an-

satte med lavt utdanningsnivå, samtidig som man har økt produksjonen av varer og tjenester som krever kvalifisert arbeidskraft.

Norge er i dag det landet i OECD som har lavest andel av arbeidsstyrken i yrker som ikke stiller krav til utdanning. Om 15 år vil behovet for ufaglært arbeidskraft utgjøre bare 3,5 pst. av arbeidsstyrken. Det er ikke mulig å forutse nøyaktig hvilken kompetanse som skal til for å møte utfordringene om 20 eller 50 år, men det vi vet, er at vi må sikre alle gode grunnferdigheter, og vi må sikre at alle har den omstillingsevnen som trengs for å møte fremtiden. Derfor er regjeringens arbeid mot frafall på videregående skole så viktig, fordi fremtiden avhenger av det – både Norges framtid og fremtiden til den enkelte ungdom. Vi trenger tett oppfølging, tilpasset opplæring og tidlig innsats. Vi trenger flere og bedre lærere, en sterk og kompetent skoleledelse, og vi trenger ansvarsfulle skoleeiere.

Jeg vil gjerne framheve et noe underkommunisert moment: De nevnte tiltakene, som vil bidra til økt gjennomføring og mindre frafall, kommer også de skoleflinke elevene til gode. Myten om at skoleeierne ikke blir sett hvis politikerne satses på å redusere frafall, må legges død en gang for alle. En sterk skoleledelse er bra for alle elevene. Tilpasset opplæring er bra for alle elevene. Flere og bedre lærere er bra for alle elevene. Men veien til tilpasset opplæring og muligheter for skoleeierne er ikke gjennom et rigid nivådelingssystem.

En rekke avisoppslag har avdekket at en del skoler i Høyre-styrte Oslo opererer på denne måten, selv om det er i strid med opplæringsloven. Rigid nivådeling er med på å sette elevene i bås, og det er ikke fleksibelt nok til å gi elevene muligheten til å forbedre seg eller til å strekke seg lenger.

Fremskrittspartiet har på sin side uttrykt at de vil at man bredt over skal ha nivådeling i matematikkfaget, at såkalt flinke elever skal gå i én klasse, mens de som tidlig får merkelappen som mindre flinke, skal gå i en annen. Dette gir de uttrykk for og uten å ha forskningsmessig dekning for at det bidrar positivt til læringen, snarere tvert imot. Igjen: Dette er en form for ideologisering av skolen fra Fremskrittspartiets side, som ikke kommer elevene til gode.

Det samme gjelder andre forslag fra borgerlig side om mer individualisering og mindre fellesskap i klasserommene, om rangering av skolene og karakterer fra femte klasse. Dette har ikke støtte i forskningen. Dette har ikke støtte blant skolens egne folk. At Høyre, som tar mål av seg å være et kunnskapsparti, ikke ser ut til å legge kunnskap om hva som faktisk fungerer i skolen, til grunn for sin politikk, er i beste fall forunderlig. At Fremskrittspartiets representant Tord Lien i sitt innlegg sier at han vil avideologisere debatten om skolen, og samtidig står for denne typen ideologiske forslag, er bare underlig.

Arbeiderpartiet og regjeringen vil ha en god offentlig fellesskole. Vi vil at skolepolitiske tiltak skal være forskningsbaserte. Vi vil lytte til skolen og til fagfolk. Borgerlig ideologisk støy skal ikke stå i veien for dette.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [20:13:01]: Jeg forventet at trontalen skulle gi klare og tydelige signaler om hvordan vi skal forbedre dagens eldreomsorg og ruste oss til den utfordringen som kommer når det blir enda flere gamle, syke og pleietrengende som vil ha behov for et godt tjenestetilbud. Igjen ble jeg skuffet over regjeringens manglende visjoner og handlekraft for å kunne møte de behovene dagens og framtidens syke gamle har og vil ha. Alt vi blir avspist med i trontalen, er setningen: «Eldre som trenger omsorgstjenester, skal ha et godt tilbud.» Hva ligger det egentlig i det? Hva sier det om kvalitet og omfang? Ingen verdens ting. Det minner til forveksling om det Gro Harlem Brundtland sa i valgkampen for 25 år siden: Vi lover en eldreomsorg som gjør det godt å bli gammel. I 1996 lovet Arbeiderpartiets sosialminister enerom på sykehjem til alle som ønsker det, og alle husker Jens Stoltenbergs uttalelse i valgkampen i 2005 hvor han sa at han ikke ville gi en krone i skattelette før det skinte av eldreomsorgen. Når så Stoltenberg ga vesentlige skattelettelser til de fagorganiserte gjennom økt fagforeningsfradrag, kan en lure på om regjeringen mener at det allerede skinner av eldreomsorgen i dette landet. Det er i så fall et syn jeg tror de er ganske alene om.

Vi har hørt altfor mange tomme løfter og store innholdslose ord fra Arbeiderpartiet. Den tapende part er igjen de gamle, syke og pleietrengende eldre. I en årrekke har vi vært vitne til svartepersspillet som foregår mellom den rike staten og landets kommuner. Kommunepolitikere, uansett parti, sliter med å oppfylle løfter sentrale politikere gir. Vi hører at kommunesektoren nærmest har doblet gjelden sin på syv år, og at den nå er oppe i formidable 190 mrd. kr. Mye av gjelden kommer som en direkte følge av alle statlige pålegg som det ikke følger penger med for å løse. Samtidig stiller også staten krav om budsjettbalanse og helst 3 pst. overskudd. Det siste er det de færreste kommuner som klarer å innfri. Sparekniven må fram, og ofte brukes ostehøvelen, noe som gjør at pleie- og omsorgssektoren blør mest. Sparekuttene går ut over tilbudet til gamle syke og andre pleietrengende. Dette er etter Fremskrittspartiets oppfatning direkte uverdigg i et såkalt velferdssamfunn. Regjeringens ideologiske motforestilling mot å slippe både private ideelle og private kommersielle aktører til er medvirkende til at vi i realiteten har fått et klasseslett helsevesen, hvor de som kan betale for seg, får muligheten til det, mens andre er prisgitt en offentlig monopolleverandør og lange køer.

Det er store problemer med å skaffe kvalifisert personell til kommunehelsetjenesten. Enkelte kommuner har opptil 80 pst. ufaglærte på sine institusjoner. Lav kompetanse fører bl.a. til overgrep, feilbehandling og passivisering. Syv av ti nordmenn er i dag redd for å bli pleietrengende her i landet. Frykten og prosentandelen blant dem som selv arbeider innen pleie og eldreomsorg, er trolig enda større. Slik kan vi ikke ha det. De gamle syke fortjener en helt annen trygghet og en forvisning om en livskvalitet og ivaretagelse av et menneskeverd som i dag i altfor liten grad står i fokus.

Fremskrittspartiet skal når som helst sette seg ned med de øvrige partiene for å komme fram til nødvendige grep

som kan gi en verdig eldreomsorg. Vi har skissert en rekke løsninger tidligere, og vi kom med innspill i forbindelse med samhandlingsmeldingen, men regjeringen har ikke vært villig til å lytte. Det som er helt klart, er at den medisinen regjeringen foreskriver, den virker ikke. En viktig faktor i dette er omsorgsarenaene. Omsorgsboliger har aldri klart å bli det de var tenkt å være, nemlig et reelt alternativ til sykehjem, hvor den enkelte skulle kunne velge boform og være sikker på at pleie- og omsorgstilbudet ble økt hvis behandlingsbehovet økte.

Vi trenger derfor at det satses langt kraftigere på utbygging av sykehjemsplasser i dette landet. Når vi ser at stadig flere kommuner avhjemler sine sykehjem, og at nyetablering av sykehjemsplasser er nærmest fraværende, burde stormklokkene ringe i regjeringskontorene. Men der i huset lener de seg bare tilbake og overlater problemet til kommunene. Kommunenes gjeldssituasjon og manglende betjeningsevne er en vesentlig faktor for at det ikke etableres tilstrekkelig med sykehjemsplasser. Manglende økonomisk handlingsrom gjør at flere kommuner ikke har mulighet til å påta seg driftsoppgaver i form av flere sykehjemsplasser. Dette fører til at mange syke gamle ikke får eller vil få behandling på beste effektive omsorgsnivå. Fremskrittspartiet forventer at statsbudsjettet tar høyde for å rette opp i disse forholdene.

Jeg har merket meg at enkelte rød-grønne politikere ikke lenger snakker om eldrebølgen, men om eldrebyrden, og framstiller det som om de gamle syke truer velferds-samfunnets eksistens. Jeg har også hørt byråkrater si at hvis en pasient er i live ett år etter at hun blir innlagt på sykehjem, er pasienten i utgangspunktet feilplassert. Slike uttalelser vil Fremskrittspartiet ta sterk avstand fra, men det er dessverre denne typen holdninger som gror fram som følge av regjeringens politikk og tilnærming til syke, pleietrengende gamle mennesker.

Jeg forventer at jeg får et enstemmig storting til å slutte opp om Fremskrittspartiets forslag nr. 4 og 5. Det fortjener de som virkelig har bygd dette velferdssamfunnet.

Statsråd Erik Solheim [20:18:06]: Jeg vil gjerne starte med å si at jeg kjenner ingen rød-grønne politikere som snakker om «eldrebyrden». Jeg kjenner veldig mange rød-grønne politikere som snakker om det fantastiske at nesten alle mennesker i dette landet har sjansen til å bli gamle, som min 86 år gamle mor, som er i god form og har et utmerket liv i dette landet, og vi snakker veldig mye om hvordan vi skal få en god eldreomsorg for disse menneskene.

Men det jeg ønsker å snakke om, er klimaendring. Regjeringen sier at vi skal være en pådriver i den internasjonale kampen mot klimaendringer. Det skjer tre ting på klimaområdet samtidig i verden nå. Det ene er at det demonstreres til fulle at de bildene som vi får av de internasjonale klimaforskerne, inntreffer med stor kraft og veldig alvorlig. I dag kom meldingen om at isen på Grønland smelter mer i år enn noen gang tidligere. Flommen i Pakistan passer inn i klimascenarioene ved at det er nettopp denne typen store flom- og regnhendelser man må vente. I Kina, i Russland, i Burma har man hatt store tørkekata-

strofer. I det hele tatt, 2010 ser ut til å bli et av de varmeste årene, eller det varmeste, noensinne. Vi hadde en kald vinter, det var en kald vinter på østkysten av USA, men for øvrig er alle tegnene der på alvoret i klimakatastrofen.

Det andre, som skjer samtidig, er at mange land gjør masse. Brasil har redusert avskogingen med 75 pst. på sju år. Det er det største enkelttiltak fra noe land. Indonesias president kom til Norge og fortalte at han vil nå, fra 1. januar, sette i verk et forbud mot nye hogstkonsesjoner i Indonesia – et fantastisk modig og sterkt tiltak, og land som Kina, Sør-Korea og mange europeiske land utvikler klimateknologi i stor fart. Så det skjer en masse.

Men samtidig med dette står klimaforhandlingene bom stille. Det er alvorlig, og spørsmålet er hva som kan gjøres for å løse opp i det. Klimaforhandlingene står enkelt sagt bom stille fordi man ikke har klart å finne balansen mellom behovet for at USA gjennomfører sterke tiltak for å få ned klimautslippene i USA, og at man blir enige om internasjonale systemer for hvordan Kinas – og Indias og Brasils, men først og fremst Kinas – selvpålagte klimatiltak skal måles globalt. Det er ingen utsikter til at vi klarer å løse dette i Cancun i desember. Da må strategien være at vi ser på hva vi kan løse, og svaret må være en frakobling. Vi må frakoble alle de områdene vi nå kan løse, fra dette ene vi vet at vi nå ikke kan løse. Så må vi bygge stein på stein, istedenfor å tro at alt kan løses i et eneste stor klimapolitisk big bang. I Cancun må målet være – og regjeringens mål er – at vi der må kunne slutte en avtale om det det internasjonale samfunn enten er helt enige om eller er nesten enige om. Det dreier seg om regnskogbevaring, det dreier seg om klimatiltak i fattige land, det dreier seg om overføring av teknologi til fattige land, det dreier seg om klimatilpasningstiltak i fattige land, og det dreier seg om kompetanseheving. På alle disse områdene er vi enten helt enige eller nesten enige. Vi må gjøre en avtale om dette i Cancun, og så må vi på basis av det bygge videre mot en mer global avtale senere.

Så må vi koble sammen de to store miljøpolitiske forhandlingsprosessene i verden, i Cancun om klima og i Nagoya i Japan om tre uker – en del stortingsrepresentanter skal delta der også – om naturmangfold. Og det norsk-støttede skogprosjektet er jo det som framfor alt bringer disse to dagsordenene sammen. Ved å ta vare på regnskog tar man vare på det største artsmangfoldet i noen naturtype, samtidig som man bringer klimagassutslippene ned. Vi må se på mange andre av denne typen koblinger for med de samme pengene og de samme virkemidlene og de samme politiske beslutningene å se om vi kan løse begge problemer samtidig.

Det temaet som det vil være mest interesse for og strid om i forhandlingene i Nagoya om naturmangfold, er generressurser. Der har Norge påtatt seg en brobyggerrolle mellom industrilandene og industriselskapenes legitime ønske om å kunne ta rettigheter til de produkter man lager – ellers vil man jo ikke få forskning og utvikling – og samtidig utviklingslands rett til å beskytte sitt genmateriale. Sveitsiske forskere utviklet i sin tid en veldig viktig internasjonal transplantasjonsmedisin fra en sopp på Hardangervidda. Norge har ikke fått fem øre for det. Sveits har

laget en milliardindustri av det. Det er ikke et problem for Norge, men det er et stort problem for utviklingsland hvis ikke de får noen gevinst av sine genressurser. Målet i Nagoya er å bli enige om dette. Og igjen: Om vi ikke kan blir 100 pst. enige, så må vi enes om de 90 pst. som vi er enige om. Vanskeligheten med både klima og naturmangfold er at det er de første store forhandlingsprosessene i den nye multipolare verdensorden, og vi må ha alle med for å lykkes.

Øyvind Halleraker (H) [20:23:26]: I dagens trontaledebatt har vi gjentatte ganger hørt fra regjeringspartiene at den norske velferdsmodellen er det de som har funnet opp og har eierskapet til. Slik er det selvsagt ikke. De samme representanter blir da også svar skyldig når vi minner dem om viktige velferdsreformer som er iverksatt av borgerlige regjeringer.

Helga Pedersen og Martin Kolberg blander kortene. De vektlegger sin egen nære kontakt med fagbevegelsen – som til og med får betalt og utkvittert med sentralstyreplass – som en viktig del av den norske modellen. Men kan noen av regjeringspartienes representanter fortelle på hvilket punkt det generelle velferdsnivået gikk ned under Bondevik II-regjeringen, eller sågar under Willoch-regjeringen? Nei, snarere skjedde det motsatte, fordi man forsto viktigheten av å stimulere til vekst.

Youngstorgets egen avis Dagsavisen skrev etter regjeringsskiftet i 2005 at de rød-grønne kommer til duk og dekket bord. Hvordan ser bordet ut i dag, fem år etter? Sykehuskøene er lengre enn noen gang, fattigdommen har økt, og rusomsorgen drives på sparebluss av ideologiske årsaker fra denne regjeringen. Her er det jo et stort innslag av ikke-offentlig hjelpeapparat, må vite.

De rød-grønne partiene gjør lurt i å ta inn over seg at det ikke er all velferd som skapes av stat eller kommune. Private, organisasjoner og ikke minst enkeltindivider er også svært viktige aktører i et velferdssamfunn og i den norske modellen.

Men regjeringen Stoltenberg klarer jo heller ikke å skape det bærekraftige samfunnet med flere i arbeid og færre på trygd som man snakker om. Det går jo i feil retning. Stadig flere går på trygd. De vil også verne offentlige monopoler i stedet for å stimulere til mangfold som kan gi bedre tilbud til brukerne.

Løsningene deres på utfordringene er skatter og avgifter i god Brofoss-tradisjon. På område etter område kan jeg nevne rød-grønne ideologiske kjepphester som går foran gode løsninger. Andre fra opposisjonen har i dag pekt på helse- og omsorgssektoren som eksempler på dette. Jeg skal få nevne noen eksempler fra samferdselssektoren.

Men først: Det er ikke særlig imponerende når Arbeiderpartiets representanter med Martin Kolberg i spissen framhever situasjonen i Norge og virkningene av finanskrisen som enestående rød-grønt politisk håndverk. Ingen andre land hadde den muligheten som vi i Norge hadde. Selvfølgelig dempet dette virkningene. Høyre var også med på dette, men noen stor politisk bragd er det ikke. Andre land har måttet tåle smertefulle kutt og å øke sin utenlandsgjeld til bristepunktet, men de samme lande-

ne har heller ingen annen mulighet enn sunn vekst for å komme på offensiven igjen. Og sunn vekst skapes ved å føre en politikk som får bedrifter til å investere og til å ansette folk, og dessuten ved å holde offentlige skatter og avgifter lavest mulig. Da skapes optimisme, og da skapes vekstimpulser.

Det er vel nesten ingen andre steder i regjeringens virke at tom politisk retorikk står i større kontrast til realitetene, enn innenfor samferdselssektoren. Her er omkvedet at man stadig satser mer penger. Men man glemmer å si at kostnadsøkningen innenfor denne sektoren har vært større enn økningen i bevilgningsnivået. Andelen til samferdsel blir da også stadig lavere hvert år over statsbudsjettet og er stadig mer bompengefinansiert. Men det alvorlige er det totale fraværet av reformer innenfor denne sektoren. På fem år har vi ikke sett en eneste reform fra denne regjeringen. Arbeiderpartiets egne, Johnsen og Sandman, uttaler at denne bransjen er overmoden for reformer.

Høyre har foreslått en rekke tiltak innenfor prosjektfinansiering, OPS, fondsløsninger for å ta inn etterslep på vegene, og reformer i forvaltningen for å få mer ut av pengene. Hva er svaret fra Arbeiderpartiet? Jo, de vil faktisk reversere nyttige reformer. De vil altså reversere Mestareformen, som ga oss 500 mill. ekstra til vege i året.

Køene blir altså lengre, vegene blir dårligere og togene står mer enn noen gang. Det er fasiten etter fem år med denne regjeringen.

Arild Stokkan-Grande (A) [20:28:33]: Mens vi i denne sal diskuterer videre utvikling av velferdsstaten, må våre kolleger i de fleste europeiske land foreta smertefulle kutt, noen fordi de er tvunget til det, andre fordi de simpelthen gjennomfører tradisjonell høyrepolitikk i møte med finanskrisens utfordringer. Faren er at arbeidsledigheten kan bite seg fast på et høyt nivå over lang tid. Ungdomsledigheten er skremmende. Vi står i fare for å miste en hel generasjon. Konsekvensene kan bli dramatiske. Over hele kontinentet marsjerer folk allerede i gatene.

I en sånn situasjon begynner enkelte raskt å se seg om etter syndebukker. Jeg er redd for at vi de nærmeste ti-årene kan stå overfor store motsetninger og mye sosial uro dersom landene ikke makter å håndtere arbeidsledigheten og sosial trygghet, men heller gjennomfører store kutt i velferdsordningene. Høyreekstremer kommer til å utnytte dette for alt det er verdt. De henter sin næring fra motsetninger og hat, utrygghet for nye utviklingstrekk i samfunnet og ofte ved å forherlige fortiden.

Jeg tror vi ser den første bølgen av hva vi potensielt står overfor også innenfor demokratiet, både i Nederland og i Sverige. Geert Wilders' Frihetsparti og Sverigedemokraterna gjorde overraskende gode valg, begge med en fiendtlig retorikk overfor innvandrere. I begge land er de på vippen. Da trengs det kloke politikere.

Også her i Norge har vi hatt krefter som ønsker å bygge opp om og nøre opp under etniske motsetninger. Høyreekstremer har imidlertid ikke fått skikkelig rotfeste, både fordi vi er et lite og transparent land, og fordi vi har et samfunn preget av små forskjeller. Fremmedhat biter ikke på folk som lever i harmoniske samfunn. Den nordiske mo-

dellen – som nå etter hvert må kalles den norske modellen – er en enestående verdenssuksess. Hovedforklaringen på denne suksessen er, som mange har pekt på, en stor offentlig sektor, et relativt høyt skattenivå og et utmerket samarbeid mellom partene i arbeidslivet. Store reformer fører ikke til opptøyer og demonstrasjoner her i landet, slik vi ser det i andre land. Dette er samtidig et av de sterkeste uttrykkene, slik jeg ser det, for norsk kultur: Vi løfter sammen, vi tar vare på hverandre – noe vi f.eks. ser i frivillig sektor – og vi ønsker ikke at det skal være stor forskjell mellom folk.

Denne suksessformelen vil Fremskrittspartiet rive bort. Siv Jensen har sagt det tydelig: Det blir total forandring, det blir «markedstenkning på alle nivåer». Det er helt ufattelig. Det var jo denne tankegangen som kastet folk ut i krisen, og som gjorde at titusenvis har mistet jobben, huset, framtiden.

Samtidig kommer Christian Tybring-Gjedde med stadig antydninger om at Norge og norsk kultur er truet. Han påstår at vi dolker norsk kultur i ryggen, og at landet vårt gjennom innvandring på sikt kan rives i filler. Han skriver: «Det er Ap som gir oss tusenvis av nye nordmenn fra ulike kulturer», og peker på familieinnvandring og ekteskap. Ja, vi gir faktisk nordmenn selv valget om hvem de ønsker å gifte seg med. Flere tusen nordmenn gifter seg på tvers av grensene. Vil Fremskrittspartiet stoppe dette? Skal Fremskrittspartiet innføre en norsk variant av tvangsekteskap? Det skulle vel være litt av en reklame i kampen om å være tiltrekkende for arbeidsmigranter dersom vi ikke aksepterte at de kunne ta med seg familien hvis de ble boende her. Eller skulle vi heller ha lært av Canada, når de sier at mangfold er deres største styrke, og når skolene bruker det at det snakkes flere språk i skolegården, som et av sine fremste fortrinn? Canada er ikke i ferd med å rives i filler.

Jeg blir fristet til å spørre, siden Tybring-Gjedde er nesemann på talerlisten. Er det det faktum at toppscoreren i eliteserien heter Mohammed, som truer med å rive landet vårt i filler? I så fall måtte det irritere Tybring-Gjedde noe vanvittig da John Carew sikret oss seieren mot Portugal. Og dersom Fremskrittspartiet er så bekymret for norsk kultur, hvorfor kutter de da i kultursektoren med 1 mrd. kr?

Nei, det Tybring-Gjedde faktisk roper, er stopp verden, jeg vil av. Han bør heller innse at det er Fremskrittspartiet som er den største trusselen mot norsk kultur. Deres politikk vil gi tusenvis av tapte arbeidsplasser, det vil gi dårligere lønns- og arbeidsvilkår, det vil gi mindre penger til fellesskapet, og det vil bidra til store skiller mellom folk.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [20:33:39]: Angrepet fra Stokkan-Grande får tale for seg selv og er nok et godt eksempel på både flåsete og useriøse Disneylandkommentarer fra Arbeiderpartiets side. Jeg velger rett og slett å overse det. De bør heller gå litt i seg selv istedenfor å beskrive alt som fryd og gammen i dette landet, når vi har enorme utfordringer, som ikke minst Stokkan-Grande er klar over.

På AUFs leir på Utøya i sommer uttalte statsministeren at lærdommen av gjeldskrisen i Europa bør være et en-

delig nei til skattelettelse. Skattelettelse er absolutt uansvarlig, la han til. Stoltenbergs tale var en klassisk sosialist verdig, og jeg tror han hadde litt flau smak i munnen. Her ble økonomien presentert til å være en gitt størrelse, statens utgifter per definisjon av det gode, samtidig som budsjettens underskudd skyldes at de som hadde mest fra før, hadde tilranet seg enda mer gjennom usolidariske skattelettelse.

Hadde talen til Stoltenberg forblitt indremedisin på Utøya, hadde det vært greit, men dessverre ble talen til inspirasjon for hans partifeller. For kun noen uker etterpå sto Arbeiderpartiets partisekretær Raymond Johansen frem i Aftenposten og varslet at Arbeiderpartiet ville øke skattene for å finansiere fremtidens eldreomsorg, en idé som også fikk tilslutning fra næringsminister Trond Giske.

Tenk om de økonomiske sammenhenger var så enkle? Tenk om det var slik at vi kunne øke skattene til velferdsbehovet var mettet, og at skattenivået ikke hadde noen ringvirkninger for andre deler av økonomien? Men, dessverre, det forholder seg ikke slik. Det finnes ingen korrelasjon mellom økt skatt og bedre velferd. For dersom det hadde vært tilfellet, ville vi til enhver tid hatt det skattenivået hvor alle våre velferdsbehov var dekket. Og for å illustrere: Ingen bruker mer penger på helse per innbygger enn Norge, og kun USA bruker mer penger på utdanning. Hvorfor har vi da store utfordringer i helsevesenet og lange køer? Og hvorfor scorer norsk skole svakt på internasjonale kunnskapstester? Så når Stoltenberg i dagens debatt hevder at regjeringen velger velferdstjenester istedenfor skattecutt, begraver han kjente økonomiske prinsipper og beveger seg elegant inn i populismens verden. For Stoltenberg bruker følgende enkle, men feilslåtte resonnerement: Jo mer skatt, jo mer velferd. Hagebakken og Sund sa i dagens debatt det motsatte: Jo mindre skatt, jo mindre velferd. Og hva mener egentlig Schjøtt-Pedersen? Jeg var litt usikker på hva hans budskap i dag var.

Når Arbeiderpartiets partisekretær Raymond Johansen og næringsminister Trond Giske snakker varmt om mer skatt for å kunne betale for fremtidens eldreomsorg, er det ikke bare en politisk fallitterklæring, men også et vitnesbyrd om manglende kunnskap om økonomiske sammenhenger.

En krone mer i skatt blir aldri én krone mer i velferd. For det første medfører skatteinnkreving effektivitetstap i økonomien, og for hver ytterligere krone staten krever av den enkelte, vil privat velferd reduseres tilsvarende. Dette vil igjen føre til redusert privat etterspørsel, mindre aktivitet i økonomien og på sikt mindre behov for ansatte i private virksomheter. Og det stopper ikke der.

Erfaringen viser at inndragning av kjøpekraft vil føre til høyere lønnskrav. Ikke minst vil vi se en slik effekt i land med kollektiv lønnsdannelse, som i Norge. Dette er kostnader som vil bli overført produksjonen, og gjøre norske varer dyrere og ramme norsk konkurranseutsatt næringsliv. Norske eksportbedrifter er en integrert del av en global økonomi, og det er derfor naivt å tro at man kan introdusere særnorske skatter eller avgifter og samtidig opprettholde norsk konkurransekraft.

At næringsministeren gjennom VG sier at han øns-

ker å øke skattene uten at slik inndragning av kjøpekraft skal ramme norske bedrifter og arbeidsplasser, er helt uten troverdighet. For i et slikt perspektiv gjenstår kun pensjonistene.

Men muligens er det nettopp det regjeringen er i gang med, først ved innføringen av kildeskatt for norske pensjonister bosatt i utlandet, og nå ved forslag til økt skatt på pensjoner – med andre ord et egenbetalingssystem for eldreomsorg via skatteseddelen.

Mener ikke Arbeiderpartiet lenger at pensjon er en oppjent rettighet, men at pensjon er et velferdsgode som regjeringen kan fjerne med et pennestrøk? Mener Arbeiderpartiet at pensjonister etter et langt liv i arbeidslivet skal bedrive omfordeling seg imellom? Og er det slik at stadig likere pensjonsutbetalinger pr. definisjon er mer rettferdig, slik finanskomiteens leder Torgeir Micaelsen uttalte på NRK Dagsnytt i dag morges? Mener ikke Arbeiderpartiet at høyere pensjon er en rettighet som skyldes utdannelse, innsats og stillingshjempler pensjonisten har hatt gjennom et langt arbeidsliv?

Dersom regjeringen mener at en trenger mer penger til fremtidige pensjonsutbetalinger, er det jo nettopp det som er begrunnelsen for at Stortinget har opprettet Statens pensjonsfond! Og dersom man ikke skal bruke pensjonsfondet til pensjoner, hva i all verden skal man bruke pensjonsfondet til da?

Det blir stadig dyrere å drifte Norge. Fem år med rødgrønn regjering har gitt oss et rekordhøyt antall ansatte i offentlig administrasjon, velfungerende institusjoner er blitt tvangsflyttet fra hovedstaden, offentlig forvaltning har fremdeles tre nivåer med 18 fylkeskommuner og 430 kommuner. Stadig flere mennesker er blitt satt utenfor det regulære arbeidsmarkedet, og i dag har mer enn 25 pst. av samtlige nordmenn mellom 18 og 65 år ulike offentlige ytelser som hovedinntekt. I tillegg har vi en uansvarlig innvandringspolitikk som fører til store kostnader, både sosiale, kulturelle og finansielle kostnader.

Så før Arbeiderpartiets partisekretær og regjeringens statsråder innleder jakten på nye inntektskilder, bør de først finne tiltak som begrenser veksten i kostnadsdriverne i de offentlige budsjettene.

Heikki Holmås (SV) [20:39:02]: I sommer gikk forrige taler, Christian Tybring-Gjedde, som leder for Fremskrittspartiet i Oslo fullstendig av skafte i angrep på dem av oss som mener at mangfold er bra, inklusiv det store flertall av Norges befolkning, ikke minst Oslos befolkning, som er for et sånt samfunn. Han hylte opp som forsvarer for norsk kultur, som han mente var truet, uten å klare å forklare hvem det var som truet, eller hva norsk kultur er, og enda mindre hva slags verdier vi skal basere det norske samfunn på. Så la meg få prøve å si noe om hva slags verdier jeg mener vi bør basere det norske samfunn på.

Jeg mener vi skal basere det norske samfunn på demokrati og menneskerettigheter, likestilling og sosial utjevning. La meg si det sånn: Den mest fundamentale av alle rettigheter er retten til liv. Så når Christian Tybring-Gjedde og Fremskrittspartiet retter et knallhardt angrep på asylinstituttet og muligheten som flyktninger har til å søke om

beskyttelse i Norge, retter de også et grunnleggende angrep på en av de mest fundamentale menneskerettighetene, for retten til liv er det aller, aller viktigste. Hvis de ikke respekterer EUs rettigheter og Europas konvensjoner om retten til ikke å bli sendt tilbake til et land dersom livet er truet der, eller dersom landet ikke kan garantere beskyttelse mot tortur eller umenneskelig behandling, er altså ikke Christian Tybring-Gjedde og Fremskrittspartiet forsvarere av grunnleggende menneskerettigheter. Det mener jeg vi skal basere det norske samfunn på.

Heller ikke på likestillingsfeltet har Fremskrittspartiet noen gloriøs historie. De har vært imot kvotering av kvinner til styreverv, de har vært imot å utvide pappapermordningen og lover å avskaffe den i det øyeblikket det skulle skje at de kom til makten sammen med Høyre. De har vært imot likestillingsombudet, og de har saktens vært imot et av de viktigste likestillingsgrepene vi har gjort, nemlig å sørge for å få til gratis kjernetid i barnehagene rundt omkring i stadig flere deler av landet, i Oslo og andre steder, noe som har sikret at minoritetsbarn får de samme mulighetene som barn av flertallet har. På den måten sikrer vi like muligheter og utjevning. Dette er integreringspolitikk og likestillingspolitikk.

Det siste er sosial utjevning. La meg nevne en av de flotteste tingene ved Norge. Det er tilliten mellom norske folk. I Norge sier 60 pst. at andre mennesker, andre nordmenn, andre folk som bor i Norge, har de tillit til. Det er bra folk. I Storbritannia var det sånn – fram til 1979, da Margaret Thatcher kom til makten. Fra Margaret Thatcher kom til makten og framover, har tilliten mellom folk i Storbritannia sunket fra 60 pst. ned mot 30 pst. Da merker vi oss at det er sterke tilhengere av Margaret Thatcher i Fremskrittspartiet. Siv Jensen har henne som sitt forbilde.

Oslo er kroneksempelen på hvordan mange år med Høyre og Fremskrittspartiet fører til store sosiale forskjeller. Ingen by har større levealdersforskjeller. På Vinderen i Oslo lever folk tolv år lenger enn det de gjør på Sagene. De lever *tolv år* lenger enn det de gjør på Sagene, som er en av bydelene som har størst antall kommunale boliger. Kommunen selger unna kommunale boliger samtidig som antallet bostedsløse øker. Jeg vil gjerne si til Kristelig Folkeparti, som klager på at regjeringen har ansvaret for økt bostedsløshet: Hør! Det er i Oslo og Bergen at antallet bostedsløse øker mest. Der styrer høyrepartiene, støttet av Kristelig Folkeparti. Det er politikken til høyresiden.

I tillegg er det den byen som har flest fattige barn. I min bydel vokser fire av ti barn opp i familier som ligger under det som er lavinntektsgrensen i Norge. De er fattige. Åtte av ti av de barna har minoritetsbakgrunn. Den byen, det eksperimentet, som Høyre og Fremskrittspartiet har styrt i en årrekke, er den byen i landet som har de største forskjellene mellom rike og fattige, og er dermed også den byen som har de største utfordringene knyttet til å sørge for integrering på en god måte. For det er en ting som det er veldig viktig å få sagt: Sosial ulikhet er gift for ethvert samfunn. Denne giften er selve kjernen i politikken til Høyre og Fremskrittspartiet.

Christian Tybring-Gjedde er en farlig mann fordi han leder et parti – Fremskrittspartiet i Oslo – som, sam-

men med Michael Tetzschners Høyre, styrer denne byen mot økte forskjeller. Christian Tybring-Gjedde og Michael Tetzschner er omtrent like opptatt av integreringspolitikk som oljeselskapene er av miljø eller Siv Jensen er av menneskeskapte klimaendringer. Fri oss fra disse Margaret Thatchers og Ronald Reagans disipler. Måtte de aldri få slippe løs på det norske folk!

André Oktay Dahl (H) [20:44:24]: Hvis jeg går i butikken, har vært på byen eller betalt for en håndverker-tjeneste, fungerer det veldig sjelden godt på hjemmebane å skryte hemningsløst av hvor mye penger jeg har brukt, uten samtidig å si hva jeg har fått igjen for pengene. Det har jeg opplevd flere ganger. Altså, kortversjonen: Hva er resultatet av pengebruken min? De aller fleste, kanskje med unntak av dem som har havnet i Luksusfellen på TV3, har fokus på det man får igjen for det man bruker. Men i trontaledebatter og budsjettdebatter de siste fem årene ser det ut til at prinsippet er det helt motsatte. For med slagord som «de store pengene på de store oppgavene», velferd fremfor skattelettelse og oppkonstruerte skremmebilder fra utlandet, unngår man behendig å svare på Høyres utfordringer og forholde seg til det faktum at

- flere står i sykehuskø
- flere står i kø for rusbehandling
- det nedlegges private og frivillige tilbud til skade for brukere
- én av fem går ut av norsk skole uten å kunne lese og skrive skikkelig
- nyutdannede politifolk ikke får jobb fordi man ikke evner å planlegge
- man taper muligheten til behandling av 150 000 flere pasienter fordi man ikke tenker nytt

Ja, det er brukt mye penger de siste fem årene, men man har oppnådd små resultater. Til syvende og sist er det vel slik at det er resultatene som teller. For oss politikere, som disponerer det som vanlige folk har skapt og avgitt deler av fordi vi skal representere dem og løse fellesoppgaver på vegne av dem, bør kravene være – om mulig – enda sterkere enn dem jeg har overfor min partner hjemme med tanke på å dokumentere hva jeg har brukt pengene på.

I bunn og grunn er det et dypt moralsk spørsmål hvordan vi forvalter de pengene og makten som folk har gitt oss. For køfellesskap, økt privatisering av folks helse fordi folk ikke orker å stå i kø lenger og en statlig prosess som kveler det frivillige engasjement til skade for brukerne, skaper ikke et varmt samfunn. Det blir heller ikke bedre av at man prøver å dekke over manglende resultater med uhemmet skryt av mengden av penger man bruker.

Høyre har i hele denne debatten fokusert på hvordan vi skal sikre varig velferd og forberede Norge på de utfordringene som vi vil møte i fremtiden.

Mange av oss har påpekt at statens utgifter vil være større enn statens inntekter fra 2010. Og den luksusen det har vært for norske politikere å skryte av pengebruk, uten å tenke på behovet for reform, vil rett og slett ikke bli mulig å bedrive lenger. Skal vi beholde det vi alle – og jeg understreker alle – er enige om er verdier i det norske samfunn, må vi sørge for mer kunnskap i skolen, skape mer fremfor

å skatte mer, forbedre offentlige tjenester ved å tenke nytt, og ikke minst være opptatt av at folk som trenger hjelp, også får det – uten å måtte ri ideologiske kjepphester.

Det er mindre enn ett år igjen til valget. Høyre har startet sin ett år igjen-kampanje. Den består av å gå på dør-bank – snakke med folk og få utviklet nye politiske tanker. Det er trist å se at Arbeiderpartiets ett år igjen-kampanje kun ser ut til å være én ting: å spre skremmebilder om Høyres politikk. Det synes jeg er ganske trist.

Men det er også morsomt at skattenivået fra 2004 tydeligvis er helt perfekt, når man hører på den ene taleren etter den andre fra Arbeiderpartiet. Det skattenivået kom som kjent til ved at Arbeiderpartiet var enig i 60–70 pst. av de skatteuttene som Høyre i regjering sørget for, og som sikret at man kom til dekket bord i 2005. Det er jo litt gøy å se at et «sosialt skattenivå» til enhver tid er det skattenivået som Arbeiderpartiet taktisk legger seg på for å hindre mulig velgerflukt. Det synes jeg ikke vitner om at prinsippene er fullt så sterke som en del av de aller mest flammende innleggene til nå kunne tyde på.

Så til slutt: Heikki Holmås var inne på at mangfold er bra. Det er jeg helt enig med SV og ham i med tanke på det flerkulturelle Norge. Dessverre – etter å ha fulgt denne debatten – ser det ikke ut til at mangfoldet på andre områder er så viktig, med tanke på barnevernsbarn, folk som står i rusbehandlingsskø og folk som opplever at politiet ikke hjelper dem. Da er det tydelig at respekten for enkeltmennesker strekker seg ikke så altfor langt for dem som er aller mest høye, mørke, lave og lyse i denne debatten.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [20:48:56]: Høyresiden har i dag kritisert det rød-grønne flertallet for en status quo-tankegang, men høyresiden tar feil. Den norske modellen er under stadig utvikling, og det er også derfor Norge skårer høyt internasjonalt på produktivitet, likeverdighet i velferdstjenester og små sosiale forskjeller.

Erna Solberg argumenterte i sitt innlegg med at oljeformuen var årsaken til disse resultatene. Det blir for enkelt. Den høye andelen kvinner i arbeidslivet betyr mye mer for det norske bruttonasjonalproduktet enn olje. Derfor har Arbeiderpartiet gått i spissen for foreldrepermisjonsløsninger og full barnehagedekning som gjør det mulig for kvinner å kombinere arbeidsliv og familieliv. Slik utvikler vi den norske modellen hver eneste dag.

Den økonomiske krisen og valget i Sverige har synliggjort at vi ikke lenger kan snakke om en felles nordisk modell. Det er tydelige forskjeller på den norske og den svenske modellen, på rød-grønt styresett og borgerlig styresett. Den blå alliansen i Sverige har kuttet skattene med 100 mrd. kr. Vi ser speilbildet i norsk politikk. Høyre og Fremskrittspartiet vil fjerne formuesskatten, som alene tilsvarende driften av 15 000 sykehjemsplasser. Det rød-grønne flertallet vil heller bruke pengene på å bygge ut velferden.

Den blå alliansen har kuttet 25 000 arbeidsplasser i offentlig sektor. Det rød-grønne flertallet har siden 2005 økt antallet årsverk med over 16 000 bare i pleie- og omsorgssektoren.

I Sverige øker arbeidsledigheten. I Norge har vi oppnådd lavest ledighet i Europa. Og som et apropos til siste

taler og hans beskrivelse av vår svartmaling av Høyres politikk: 280 av 330 politistudenter har allerede fått jobb.

Vi bruker penger på å legge til rette for verdiskaping og nyetablering – som gjennom den historiske satsingen på samferdsel gjennom ny NTP.

Tidligere i sommer fikk vi presentert en SSB-rapport som argumenterte med at størstedelen av verdiskapingen skjer i Oslo. Alle som har reist langs den langstrakte kysten vår, vet at dette ikke gir et riktig bilde av hvor og hvordan verdier skapes i Norge. Møbelproduksjon, fiskeri, bergverksdrift og olje- og gassproduksjon finner du ikke i Oslo, men i distriktene. Det krever en infrastruktur der havner fungerer som effektive trafikkknutepunkt, der veiene har asfaltdekke og er rassikret, et godt utbygd småflytilbud og en effektiv og pålitelig jernbane. Vi har siden 2005 tredoblet pengene til rassikring. Derfor har vi endelig kommet i gang med skredsikring av veien til Gryllefjord – et av de største fiskeværene i Nord-Norge. Dette er viktig for verdiskapingen, for at folk skal komme seg på jobb, men dette er også velferdspolitik, fordi foreldre ikke lenger trenger være redd for å sende elevene – ungene sine – på skolen.

Vi skal stoppe forfallet på riksveiene. I 2009 og 2010 la vi over 7 000 kilometer ny asfalt. I vinter sto tusenvis av togpassasjerer på Østlandet og frøs mens de ventet på toget. Det er ikke godt nok. Folk skal kunne stole på at man rekker jobben i tide og får hentet ungene før barnehagen stenger. Derfor er vi i ferd med å gjenreise den norske jernbanen – gjennom vedlikehold og gjennom investeringer i nye spor og nytt materiell. Det tar tid, men vi er i gang. Slik bygger vi infrastruktur. Slik skaper vi arbeid, verdier og vekst.

Det rød-grønne flertallet har et felles velferdsprosjekt, et felles arbeidsprosjekt, et felles klimaprojekt. Hva opposisjonen har til felles, annet enn samstemt klaging, har heller ikke denne debatten gitt oss noe svar på. Klimautfordringen vi står overfor på transportsektoren, er et godt eksempel på det. Klimagassutslippene fra sektoren står for om lag en tredjedel og må derfor reduseres. Her er partiene på høyresiden imidlertid totalt uenige. Fremskrittspartiets Arne Sortevik avviser en sammenheng mellom menneskeskapte utslipp og global oppvarming. Høyre har i realiteten brutt med klimaforliket som de selv er en del av, fordi de ikke vil innføre trafikkbegrensende tiltak, mens Kristelig Folkeparti har vist seg å bli en viktig samarbeidspartner for oss i klimasaker i transportkomiteen.

Jeg har lagt merke til at fremskrittspartirepresentanter bærer på ryggsekker med påskriften: «Jeg bærer min byrde selv.» Det er ærlig, det er hjerterått og det viser hvilke utslag av ekstrem høyrepolitikk vi vil få med Fremskrittspartiet i regjering. Det er en tung bør å bære hvis man sliter. Det er derfor det rød-grønne flertallet hegner om velferden, fordi vi har innsett at vi må bære våre byrder sammen.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [20:54:09]: «Det er langt dette landet. Det meste er nord», sa Rolf Jacobsen. Jeg kan skrive under på det. Senterpartiet mener at det er viktig å bygge ned avstander, gjøre avstandshindringer

mindre og redusere flaskehalsen for effektiv trafikkavvikling.

Vi mener også at det er viktig å bygge landet, selv om vi satser sterkt og fortsatt skal satse, så er det oppgaver som gjenstår. Vi skal ta ut potensialet på verdiskaping landet rundt, og da er koblingen mellom næring og samferdsel svært viktig. Vi må skape mer hvis vi skal fordele mer – styrke forskning og utvikling, slik at vi kan legge om fra fossil til fornybar energi, til energiøkonomisering og til et grønnere næringsliv og til lengre verdikjeder. Kompetanse og forskning er avgjørende for at Norge kan hevde seg i den internasjonale konkurransen. Kampen om de gode hodene går ikke bare mellom regioner i Norge – vi konkurrerer ikke minst med andre land. Gode transportløsninger er avgjørende for å skape nye arbeidsplasser og for at folk skal kunne få bo der de vil.

Vi lovet et taktskifte i samferdselspolitikken, og det er vi i gang med. Vi rustet opp infrastrukturen for å gjøre hverdagen enklere for folk, for å ta klimautfordringene på alvor, gjøre samfunnet mer tilgjengelig for alle og for å styrke næringslivets konkurransekraft.

Transnova og forskning på ny teknologi er viktige virkemidler for å få en smartere og grønnere transportsektor. Transportkomiteen besøkte nå i høst SINTEF i Trondheim og fikk en oppdatering på hva de utvikler på området. Det er spennende muligheter – for utvikling av kjøretøy, for bedre planlegging av veitraseer og for kontroll av kjøretøy, for å nevne noe. Transnova forsker bl.a. på elektriske ferger, som kan være interessant for en del av fergeflåten. Det er viktig at vi klarer å satse både på klimavennlig transport og å ta hensyn til næringslivet.

Det er viktig med en differensiert samferdselspolitikk. Det må til hvis vi skal ta hele landet i bruk. Økt satsing på samferdsel vil for Distrikts-Norge bety en økt satsing på utbygging og vedlikehold av veinettet, et godt fergetilbud, rassikring og utvikling av havner og farleder. I byer og bynære områder vil fortsatt vei bety mye, men ikke minst vil satsingen på jernbane og kollektivtrafikk bety enda mye mer.

Den målbevisste satsingen på jernbane betyr at vi kan flytte store mengder godstransport fra vei til bane. Det vil være et viktig grep for både miljø og trafiksikkerhet. Å bygge tryggere veier er viktig, men solid, holdningsskapende arbeid må til. Antall dødsulykker henger ofte sammen med fart, rus og manglende bilbeltebruk. Gang- og sykkelveier er viktig for myke trafikanter. I veibanen trenger vi fortsatt å bygge flere fysiske tiltak på veiene, som gul midtstripe, midtdeler og annen merking.

Koblingen mellom næring og samferdsel er som sagt viktig for Senterpartiet. Den store vei- og jernbaneutbyggingen som regjeringen legger opp til, vil gi reduserte transportkostnader for næringslivet.

Smarte løsninger er viktige. Samferdselsministeren har nettopp signalisert at bygging av Hålogalandsbrua på E6 mellom Narvik og Bjerkvik kommer på plass – et klart ønske fra en samlet landsdel. Her legges flyplassen i Narvik inn i potten for å finansiere ei bru over Rombaksfjorden. Det vil styrke opp under tilbudet på Harstad/Narvik lufthavn på Evenes, og E6 kortes inn. Dette er en spen-

nende løsning, der man bytter inn noe for å få noe man mener er bedre.

Snart skal vi teste ut om investering, drift og vedlikehold i samme prosjekt kan ha en vei å gå. Det kan ha betydelig overføringsverdi hvis dette går rett vei. Flere fjordkryssinger konseptvalgutredes for å finne de beste løsningene for fastlandsforbindelser. Og fylkeskommunene bygger vei som aldri før, og ser koblinger med utvikling i næringsliv og arealbehov.

Nye tiltak på kollektivtrafikk er i gang. Flere byer satser sterkt på ombygging av bussflåten til mer miljøvennlig drivstoff; både naturgass og biogass er alternativ til diesel. I distriktsområdene testes nye kollektive grep ut. DistriktsMobilen i Nordland og bestillingstransporten i Nord-Trøndelag er to slike gode, kløktige grep. Dette viser at kreativiteten og aktiviteten er stor både på fylkesplan og sentralt.

«Gå mot vinden. Klyv berg» – igjen et sitat fra Rolf Jacobsen.

Når opposisjonen etterlyser flere reformer, så er svaret mitt – budskapet – fra alle reisene som jeg har vært ute på, alene eller sammen med komiteen, kort og godt: Bruk tiden og pengene på vedlikehold og investeringer. Og det er det vi gjør. Vi skal klyve berg, vi skal legge asfalt, vi skal gi bedre kollektivtilbud og vi skal være utålmodige etter å få gjort mer konkret arbeid.

Senterpartiet er beredt til å gå mot vinden, slåss iherdig for å krympe avstander og sikre næringsliv og bosetting i hele landet gode og tidsriktige kommunikasjonsløsninger som er gagnlig for alle.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Peter Skovholt Gitmark (H) [20:59:24]: La meg aller først gjøre en liten visitt til – i dette tilfellet – både Harold Wilsons og James Callaghans disippel, Heikki Holmås. Jeg tror ikke det er noe sug, selv i ditt eget parti, til å gå tilbake til tiden forut for Margaret Thatcher. Det var tross alt Margaret Thatcher som la grunnlaget for nyere britisk politikk, en politikk som både de konservative og Labour har fulgt opp i ettertid, og en politikk som la grunnlaget for en helt annen konkurransekraft for Storbritannia.

La meg også minne representanten Bjørnflaten om at Høyre verken har ønske om å bryte eller har brutt klimaforliket. Tvert imot, Høyre var en pådriver i Stortinget for klimaforliket. Vi la til grunn et klimaforlik som ble vesentlig bedre enn hva regjeringen la på bordet. Og det er denne regjeringen som har brukt tre år på å komme med en oppfølging til Stortinget på nettopp klimaforliket, og det er ikke ventet en sak til Stortinget før det går enda et år.

Norge er globaliseringens vinner – vi selger våre råvarer dyrt, vi importerer billig – en globalisering som har hentet hundrevis av millioner av mennesker ut av fattigdom bare de siste ti årene. Men finanskrisen de siste to årene har skjovet tilbake flere titalls millioner i fattigdom. Det er bakteppet for denne trontalen, et bakteppe som kan være vanskelig å få øye på med

svartmalingen med bred pensel både fra høyre og venstre.

Vår mulighet er nå, det er nå og de neste ti årene vi har overskudd på statsbudsjettet – svært store overskudd på statsbudsjettet. Jeg deler Helga Pedersens oppsummering om at Norge er grunnleggende godt, norsk politikk er grunnleggende god. Men jeg deler overhodet ikke representantens manglende spørsmål, manglende veivalg. Hva skal vi leve av etter oljen? Eller: Hvordan får vi mest mulig velferd ut av de milliardene vi faktisk bruker? For hovedforskjellen i norsk politikk går både på synet på enkeltmennesket og synet på penger. Høyre ønsker en politikk som setter enkeltmennesket i fokus, som sier at det har liten betydning om tjenesten tilbys av private eller offentlige, bare det er det offentlige som står som leverandør, kvalitetskontrollør, og den private som mottar tjenesten, selv kan evaluere ved å gå til den ene eller andre.

Når det gjelder synet på penger, har jo denne debatten vist hvor stor avgrunnen faktisk er. Over 400 mrd. kr av oljeinntekter er brukt bare siden 2006, og spørsmålet vi må stille oss er: Har vi fått mest mulig velferd igjen for pengene? Helga Pedersen sa at vi har fått tidenes asfalt-sommer. Ja, det er fremdeles en nokså mager asfaltvinter i vente.

For meg handler ikke synet på penger om å bruke et nullsumspill som utgangspunkt. Nei, det handler faktisk om at den økonomien vi har, kan gjøres vesentlig større – vesentlig større ved å heve blikket og stille spørsmålet: Hva skal vi leve av i framtiden? Hvordan bruker vi de midlene vi har i dag, på å skape velferd i morgen? Det synes å være et tema som denne debatten dessverre har rast forbi. For jeg er opptatt av, sammen med Høyre, at det skal lønne seg å arbeide, at det å skape en arbeidsplass er grunnleggende positivt, at det å være en gründer er en hedersbevisning, at det å ha et lønnsomt selskap skal premieres og ikke straffes.

Men det handler også om hva vi bruker offentlige velferdskroner til. Hvordan kan det forsvares å bruke over 400 mrd. kr og ha en helsekø som går fra i underkant av 200 000 til nå 250 000? Eller en økning på politibudsjettet som betyr – for øyeblikket – at de 50 midlertidige stillingene på Grønland politistasjon nå ikke kommer til å bli faste stillinger som de var forespeilet for bare kort tid siden. Eller at vi har et Nav som ikke klarer å se enkeltmennesket fordi det nå legges så sterke begrensninger på gjennomføring av tiltak, fordi det ikke finnes penger de neste seks månedene.

Sverre Myrli (A) [21:04:41]: Debatten i dag skal først og fremst dreie seg om Kongens trontale. Men det var ikke bare Kongen som talte på lørdag. Stortingspresidenten gjorde også det. Og som vanlig holdt han en god tale. «Alle land har regjering, men bare demokratier har opposisjon», sa han. Han var spesielt opptatt av opposisjonens rolle og arbeidsvilkår. Vel talt av presidenten.

Opposisjonen skal sikres gode arbeidsvilkår, og opposisjonen skal tas på dypeste alvor. Men det må også stilles krav til opposisjonen, og når jeg har hørt talerne fra Høyre og Fremskrittspartiet i dagens debatt, er det grunn til en

viss ettertanke. Maken til elendighetsbeskrivelse skal en leite lenge etter. En kan spørre seg: Hva er poenget med denne enorme svartmalingen av dagens Norge? Tjener det landet og folkets interesser? Nepppe. Kan vi ikke bruke debatter som trontaledebatten til å reise de store debattene, i stedet for å vikle oss inn i tradisjonelle kjeklerier der opposisjonen boltrer seg i elendighetsbeskrivelser?

Hele sjela i sosialdemokratiets utøvelse av politikk består av å gjøre hverdagen for folk litt og litt bedre. Det gjør da sannelig også denne regjeringa. Og i mange av de store sakene har til og med flere av opposisjonspartiene vært med på utformingen av politikken. La oss derfor også være litt stolte av mye av det vi har fått til i fellesskap.

Den politiske hukommelsen er kort. La oss ikke glemme det som er oppnådd de siste åra. Det norske samfunnet videreutvikles litt etter litt, stein på stein. Tjenestetilbudet bygges ut, hverdagen for folk blir litt og litt bedre. Alle som ønsker barnehageplass, får nå det. Men det er bare to år siden mange småbarnsforeldre ikke visste hvordan de skulle få hverdagen til å gå i hop fordi de ikke fikk barnehageplass. La oss ikke glemme det.

Vi hører og leser ofte om det som ikke fungerer i norsk skole. Men hva med alt det som fungerer til dels strålende? Norske skoler er avanserte læreinstusjoner, og dagens skole er i alle fall mye bedre enn den skolen jeg gikk i for 30 år siden. La oss ikke glemme det.

Det samme med eldreomsorgen og helsevesenet. Vi hører i dag om hvor elendig det er. Javisst er det problemer og utfordringer, men la oss ikke glemme alt det gode arbeidet som gjøres, og all den gode omsorgen og pasientbehandlninga som hver eneste dag og natt finner sted.

Ja, det er utfordringer i Norge. Ja, det er uløste oppgaver, bevares. Jeg går forresten ut fra at det nettopp er derfor folk sier ja til å la seg velge til dette huset. Men la oss altså ikke glemme alt det gode arbeidet som gjøres, og alle de resultatene denne regjeringa kan vise til.

15. september 2010 blir en historisk dag. Da undertegnet Norge og Russland overenskomsten om maritim avgrensning og samarbeid i Barentshavet og Polhavet, den såkalte delelinjeavtalen. Overenskomsten markerer slutt-punktet på en lang prosess som har pågått siden 1970, altså i 40 år. Det er historisk, det som nå skjer. Men hører vi noe om det fra høyrepartienes talere her i dag? Nei. Det er så å si tyst.

Delelinjeavtalen med Russland er et synlig bevis på at verden endrer seg. For ikke lenge siden gikk det første skipet med jernmalm fra Sydvaranger Gruve i Kirkenes gjennom Nordøstpassasjen til Kina. Helt utenkelig og umulig for bare få år siden!

Ved at verden rundt oss endrer seg, endres også det sikkerhetspolitiske bildet. Nye utfordringer krever nye løsninger. Da jeg hørte Siv Jensen tidligere i dag, ble jeg egentlig ganske lei meg. Hun har tydeligvis ikke tatt inn over seg det nye sikkerhetspolitiske bildet. Forsvaret går i gal retning, sa hun og la til at det foretas en planlagt nedbygging av Forsvaret. Det er overhodet ikke riktig. Sannheten er at vi er i ferd med å få et av Europas mest moderne forsvar. Da å påstå at Forsvaret går i gal retning, og at det

nedbygges, er en hån mot alle de soldater, alt befal og alle sivilt ansatte i Forsvaret som står midt oppe i store omstillinger. Stortingets vedtatte langtidsplan for Forsvaret er regjeringas styringsdokument, og det skal følges.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ingebjørg Godskesen (FrP) [21:10:08]: Siden Sørlandet sykehus ble opprettet, har sykehuset i Arendal blitt nedbygd bit for bit. Revmatologisk avdeling, øre-, nese-, halsavdelingen og karkirurgi er noe som er blitt flyttet fra sykehuset. Dette er en svært alvorlig situasjon for innbyggerne i fylket mitt. Nevrologisk avdeling og barneavdelingen ser nå ut til å stå for fall. I flere år har avdelinger ved sykehuset i Aust-Agder vært sommerstengte. Nå kommer det vi har fryktet lenge – sykehusledelsen ønsker å samordne nevrologisk avdeling utenfor Aust-Agder, og de vil også helgestenge barneavdelingen vår. Det er aldri snakk om at noen avdeling skal overføres fra andre sykehus til sykehuset i Aust-Agder. Hva blir det neste? Hvilken avdeling vil forsvinne fra sykehuset vårt når dette er gjennomført? Hvor mye kan forsvinne fra sykehuset før vi ikke lenger har et fullverdig sykehus? Og hva skjer når det er kommet så langt? Er det dette regjeringen mener er likestilling eller likebehandling?

Dette er en situasjon som befolkningen i Aust-Agder ikke vil finne seg i. Vi vil beholde og videreutvikle de avdelingene vi har, slik at vi har et godt sykehus, både for pasienter og ansatte, også i framtiden. Og vi ønsker åpenhet. Det blir kamp for sykehuset vårt.

Jeg ble glad da jeg tidligere i dag hørte statsministerens innlegg, der han snakket om et sykehjem hvor de fraktet røntgenapparater til sykehjemmet, slik at pasientene skulle slippe en stressende reise. Da regner jeg med at han også vil synes at små, syke barn ikke skal flyttes mellom sykehusene i helgene, men at behandlingsapparatet skal være på det sykehuset de sogner til.

E 18 gjennom Aust-Agder er et sørgelig syn, men med noen gode parseller innimellom. Strekningen fra Aust-Agders grense mot Vest-Agder til Grimstad er strålende, men resten av veien er så å si ubrukbar. Den lille veibiten på ca. 2 km mellom Arendal og Tvedestrand, ja, faktisk hele strekningen fra Arendal til Risør, volder store problemer og tragedier for dem som blir rammet i trafikkulykkene. Det er vanskelig å forstå at det skal være så vanskelig å skjønne at det å bruke penger på å bygge ut og ruste opp veinettet i den andre enden vil gi besparelser ved at ulykkesstatistikken synker radikalt. Jeg vil si at jeg forventer at regjeringen i sitt budsjett for 2011 ser viktigheten av å komme i gang med arbeidet, og at de bevilger de penger som skal til, slik at denne veibiten blir realisert så fort som overhodet mulig.

En strekning på ca. 4 km, der hvor den nye firefelts motorveien i Aust-Agder og Grimstad går over i tofelts vei uten midtdeler, har vært særdeles problemfylt. Her er det ulykke på ulykke med personbiler og tunge kjøretøyer som kommer over i motgående kjørefelt. Vi har hatt veldig mange møteulykker her. Det at det kun har vært én

dødsulykke det siste halvåret på denne strekningen, skyldes ren og skjær flaks. Denne strekningen fram til forbi Grimstadporten mot Arendal trenger sårt til utbedringer og midtdelere.

På vegne av Grimstad og Aust-Agder gleder jeg meg til en liten del av statsbudsjettet i år – for det kommer jo i morgen. Statsråd Kleppa har skriftlig lovet penger til denne strekningen hele tre ganger, og hun har lovet at pengene skal komme i statsbudsjettet for 2011.

Svein Harberg (H) [21:13:27]: Som andreårs stortingsrepresentant var det med spenning jeg gjorde meg klar for frontalen i år. Jeg må innrømme at hele settingen med den høytidelige åpningen gjorde meg noe ukonsentrert i fjor, men i år var jeg forberedt – rett og slett skarp-skodd, for å huske spesielt de sakene som gjelder min komité – KUF-komiteen.

Plutselig var det hele over. Ingenting nytt!

Det skal komme en ungdomsskolemelding. Det er jo bra. Ungdomsskolen er viktig, og må ses på som et av de viktigste leddene i skoleløpet. Vi gleder oss selvsagt til den saken, og lover stort engasjement!

Den andre konkrete lovnaden i frontalen er økt antall studieplasser. Ja, i dag er det for få plasser, de er underfinansiert, sektoren har langt flere studenter enn de har finansiering for, og ikke minst har regjeringen selv lagt fram tall som viser at det kommer en betydelig vekst i ungdomskullene framover. Jeg skal med åpent sinn vente på budsjettet i morgen og håpe at den lovede økningen er noe mer enn en liten flikking på etterslepet, men jeg er redd jeg blir skuffet der også. I motsatt fall hadde nok budsjettlekka også på dette punktet vært et faktum.

«Det blir avgjørende å sikre høy kvalitet på studietilbudet», står det i frontalen. Regjeringen skal «fortsette å satse på utdanning». Dersom disse vage formuleringene betyr en fortsettelse av det som er nå, er det jo ingen mulighet for å følge opp fest- eller nyttårstalene! Hvor ble det av statsministerens «Kunnskap trumfer»? Og hvor ble det av tidenes «satsing på kunnskap»?

Etter å ha hørt debatten her i dag mener jeg å ha funnet noe av forklaringen. Gang etter gang har regjeringspartiene brukt sin energi på å angripe de borgerlige partiene når det gjelder regjeringssamarbeid. I nærmest panikkartet gåsegang har den ene etter den andre malt et framtidsscenario i et forsøk på å skremme velgerne. Jeg forstår at meningsmålingene for tiden kan virke demotiverende, men at man så totalt skulle miste evnen til å ta ansvar for det året som ligger foran oss, og til å ha visjoner for landet i 2010 og 2011, hadde jeg ikke trodd. Når en i tillegg bruker energien på å grave seg ned i hvordan Høyre vil tilrettelegge for noen få prosent av befolkningen som kunne ønske å gå på en privat skole etter eget valg, ja da blir det vel ikke mye energi igjen til å utvikle visjoner og mål for alle dem som vi vet vi har et ansvar for.

Det var forresten spennende å høre Torgeir Micaelsen fortelle om den store elevmassen, jeg tror han sa at det var nesten halvparten, som «måtte gå» på privat videregående skole i Drammen. Nei, de måtte ikke gå der, de valgte å gå der. Det er jo oppsiktsvekkende og spennende.

Ja, president og statsminister, kunnskap trumfer. Da må vi ha en komplett kortstokk, som inneholder trumfkortene. Høyre ville i inneværende år bruke over en milliard mer på kunnskap for å sikre kvaliteten i utdanningen. Jeg håper regjeringen vil mer enn i fjor og fyller kortstokken!

Hilde Magnusson Lydvo (A) [21:16:57]: Norge er et flerkulturelt samfunn, og innvandrerne er også en viktig del av den norske modellen. Innvandrerne i Norge utgjør nå litt over 11 pst. av befolkningen og er viktige bidragsytere i det norske velferdssamfunnet. Vi ser det i arbeidslivet, ved ulike utdanningsinstitusjoner og i kulturlivet.

Norge skal fortsette å føre en konsekvent og rettferdig asylpolitikk, og vi ser at antall asylsøkere har gått betydelig ned.

Så blir spørsmålet: Hvordan går det så med integreringen av dem som får bli? Vi har mye kunnskap og statistikk som viser at Norge på mange områder lykkes i å integrere innvandrere. For noen tar det litt lengre tid å komme seg i arbeid, men statistikken viser at disse sjansene øker med antall år man bor i Norge. Både arbeid og utdanning er viktige instrumenter for å unngå at innvandrere må leve av sosiale ytelser. Og jeg vil påpeke at antall innvandrere som lever på sosialhjelp, har gått ned.

For å kunne stadfeste hva som gjør vårt integreringsarbeid vellykket, må vi se på tallene for arbeidsdeltakelse, utdanning og levekår. Selv om vi lykkes på flere områder, er det likevel utfordringer, ved bl.a. at ledighetsnivået fortsatt er for høyt blant noen grupper innvandrere. Særlig er det viktig for Arbeiderpartiet å fokusere på innvandrerkvinnene. Kvinner fra Somalia, Irak, Pakistan og Afghanistan har under 40 pst. arbeidsdeltakelse og har større levekårsutfordringer enn både majoritetsbefolkningen og andre innvandrergrupper.

Mange av arbeidsinnvandrerne som kom til Norge på 1970-tallet, er kommet i en alder der de trenger pleie og omsorg. Det norske samfunnet må legge til rette for at de også får en trygg og god alderdom i Norge.

I dag er det kommet tall som viser at gratis kjernetid i barnehage er en svært vellykket måte å integrere barn på, og som gir dem norsk kunnskap til skolestart. Det er derfor veldig gledelig at regjeringen i budsjettet for 2011 utvider ordningen i form av et nytt gratis kjernetidsprosjekt i Årstad bydel i Bergen, og at de også viderefører områdesatsingen i denne bydelen, en områdesatsing som vi har hatt suksess med i Groruddalen her i Oslo.

Skolen er den beste integreringsarenaen, og Arbeiderpartiet har store ambisjoner på vegne av fellesskolen og alle elevene som går der. I fellesskolen møtes barn og unge fra ulike samfunnslag. Sosialt fellesskap og fokusering på samarbeid i skolen gir færre sosiale konflikter i det norske samfunnet. Dagens lærerkrafter må settes i stand til å håndtere et større antall elever med tospråklig kompetanse og å fortsette den gode utviklingen som i dag gjør at mange innvandrerelever tar høyere utdanning og får gode karakterer.

Vi er ikke tjent med Fremskrittspartiets skremmelsespropaganda mot innvandrere og partiets kutt i tiltak som vir-

ker for en bedre integrering, som f.eks. norskundervisning og gratis kjernetid i barnehagen.

Arne Sortevik (FrP) [21:20:18]: Trontalen er regjeringens fremste festtale.

Denne regjeringen er glad i festtaler. Ute i hverdagen – langt fra festtalene – utspiller virkeligheten seg, under denne regjeringen ofte svært så uavhengig og svært så upåvirket av regjeringens festtaler.

Vi som bor på Vestlandet, blir ofte minnet om at Vestlandet ligger for langt fra Oslo, under denne regjeringen litt for ofte. Saken om nye kraftlinjer i Hardanger har igjen fremvist at den politiske avstanden mellom statlig byråkrati og politisk ledelse på den ene siden og en av landets mest verdiskapende regioner på den andre siden er stor – foruroligende stor. Når avstand resulterer i politisk overkjøring, fører det selvsagt til reaksjoner.

De sterke reaksjonene mot bygging av monsternaster i det nasjonale Hardanger-landskapet har tvunget flere av regjeringens fremste på langtur til Hardanger. Mandag for en uke siden var det statsministerens tur. Han ga lite håp om ny kurs i kraftlinjesaken. Tvert imot forsterkes håndteringen av saken når regionens største avis samme dag som besøket har et «skryteinnlegg» fra Statnett. De stadige gjentakelsene fra regjeringshold om at det skal startes bygging av kraftmaster i oktober, virker mer provoserende enn beroligende.

Utspillene om hele fire utredninger beroliger heller ikke så mye, når de to viktigste områdene ikke er inkludert, nemlig utredning om kraftbehov og dekking av eventuelt kraftbehov gjennom regional og lokal produksjon.

Jeg minner om statsministerens invitasjon til rådslagning fremsatt i en nyttårstale – også det en festtale. I saken om monsternastene ser vi lite til rådslagning – mest til overkjøring.

I saken om monsternastene ser vi også lite til regjeringens miljøpolitikk. Men innbyggerne merker den jo. Bygging på egen eiendom eller oppstart av minikraftverk får nei, nei og atter nei fra Miljøverndepartementet, mens monsternaster og nå også monstertog fort får grønt lys. I samme spor ligger regjeringens håndtering av U-864-ubåten med kvikksølv utenfor havet i Fedje i Hordaland. Regjeringens løfter om fjerning er erstattet av ny usikkerhet om utredning, også av tildekningsalternativet, som fagfolk fraråder på det sterkeste. Min oppfordring til regjeringen om både monsternast og monsternast er å lytte til folket. La i det minste Stortinget avgjøre monsternast-saken og sørg for at lasten med kvikksølv ikke blir liggende tildekket på havbunnen utenfor Vestlandet.

Kåre Simensen (A) [21:23:34]: Flere representanter som tilhører den rød-grønne siden, har i dag i sine innlegg fokusert på familie- og likestillingspolitikken som føres her i landet. Jeg skal ikke gjenta argumentene, men vil bare si at jeg er helt enig i det som er sagt.

For noen dager siden fikk vi tilsendt en karakterbok om den rød-grønne regjeringens næringspolitikk. NHO og næringslivet ga karakterer på det de definerer som de viktigste næringspolitiske områdene. Jeg skal ikke gå inn

i en diskusjon om NHOs prioriteringer i denne salen og heller ikke karaktersettingen. Mitt hovedpoeng med å ta opp karakterboken i denne debatten er at jeg synes det er interessant at viktige politikkområder som likestilling og familierpolitikk ikke blir definert som viktige nok i et næringsutviklingsperspektiv. Hvorfor NHO og næringslivet utelater disse politikkområdene, må de nesten svare på selv, men jeg må få lov til å si at det overrasker meg, nettopp fordi den norske familierpolitikken har bidratt til at vi har verdens høyeste yrkesdeltakelse blant kvinner. Det har ført til en mye høyere verdiskaping enn det vi ellers ville hatt. Og bare av den grunn er likestilling også svært god og viktig næringspolitikk.

I Norge har vi et arbeidsliv preget av stor produktivitet og gode arbeidstakerrettigheter. Samtidig kan næringslivet bli enda mer familievennlig. Av den grunn ønsker regjeringen å utfordre partene i arbeidslivet slik at det kan bli enklere å kombinere jobb med familie. Vi må erkjenne at vi fremdeles har en vei å gå. Det beste resultatet får vi ved at alle parter prioriterer dette området like mye. Nå er ikke bildet sort-hvitt. Mange bedrifter tar dette på alvor.

I en artikkel i DN fra 19. juli i år leser vi om smelteverket Eramet Norway Kvinesdal som sponset samlivskurs for sine ansatte. Sykefraværet var stort og noe måtte gjøres. De oppdaget at mye av fraværet var relatert til samlivsproblemer. «Privatliv og arbeidsliv henger nøye sammen. Hvis man ikke har det bra hjemme, har man det heller ikke bra på jobb og omvendt», sa personalsjefen på smelteverket.

Vi har vel alle våre erfaringer som kan bekrefte et slikt budskap. Det hører med til historien at smelteverket i etterkant hadde en nedgang på 3 pst. i sykefraværet.

I Aftenposten 23. september i år leser vi om Microsoft Norge som har satt likestilling høyt på agendaen, fordi det gir god uttelling for bedriften, de ansatte og ikke minst de ansattes familier. Inngressen i Aftenpostens artikkel var at man i USA ville blitt sjokkert fordi de synes at den norske foreldrepermisjonsordningen har gått altfor langt. Derfor er det litt trist å registrere at høyresiden i norsk politikk er i ferd med å mene det samme. Det som har vært kjempet fram som en rettighet, skal nå erstattes med frivillighet. Det er høyresidens løsning på framtidig likestillingspolitikk.

Til slutt vil jeg oppfordre oss selv, næringslivet, NHO og andre til å sette likestilling og familierpolitikk på dagsordenen når dagens og morgendagens næringspolitikk skal formes.

Nikolai Astrup (H) [21:27:01]: La meg begynne med å rose regjeringen for arbeidet med å verne regnskogen. Dersom vi lykkes i dette arbeidet, vil det ha større betydning for klimaregnskapet enn noe annet tiltak i Norge. Det er derfor helt avgjørende at vi greier å omsette de gode intensjonene i håndfaste resultater som står seg over tid.

Det at vi ser ut til å lykkes med et viktig tiltak ute, er imidlertid ingen unnskyldning for stillstand hjemme. Jeg tror de fleste av oss kan være enige om at verken denne eller tidligere regjeringer har gjort nok for å kutte utslippene i Norge. Riktignok er utslippene redusert fra 2008 til

2009, men noe annet ville ha vært overraskende, finanskrisen tatt i betraktning. Det at verken denne eller tidligere regjeringer har gjort nok, er imidlertid ingen grunn til ikke å gjøre mer nå.

Det spiller liten rolle for verdens utslipp om Norge greier å redusere utslippene med 20 pst. hjemme innen 2020. Det er likevel viktig at vi leverer på våre løfter – av to grunner. For det første må vi vise vilje til å gjøre vår del av jobben. I motsatt fall mister vi all troverdighet i de internasjonale klimaforhandlingene. For det andre har Norge et ansvar for å vise at det faktisk er mulig å kombinere høy levestandard med lave utslipp. Et høykostland som Norge kan aldri hevde seg på å være billigst. Vi må hevde oss ved å være smartere, bedre, mer innovative og svært omstillingsdyktige. Grønn teknologi er en viktig del av det bildet. Industrien i Norge er f.eks. blant de renserte i verden. Det gir konkurransefortrinn når EUs nye kvoteregime skal utformes, konkurransefortrinn som henger nøye sammen med vår ambisjon om å kutte utslipp – ikke simpelthen å flytte dem.

Hvis vi skal utløse det teknologiske kvantespranget som kreves for å redusere utslippene med nær 100 pst. innen 2050, er vi helt avhengige av potente virkemidler. Høyre har derfor foreslått at miljøteknologi skal være et fjerde satsingsområde for oljepengebruk i Norge, utover de tre som Stoltenberg I foreslo, og som Stoltenberg II har forlatt, men som Høyre fortsatt stiller seg bak: kunnskap, infrastruktur og vekstfremmende skattelettelser. Det siste er vel det Stoltenberg II-regjeringen kaller voodoo-politikk. Norge har kunnskap, kompetanse og kapital til å være en del av klimaløsningen, og hvis vi spiller kortene våre riktig, trenger ikke klimautfordringen bare å være et problem, den kan også være en mulighet til å skape nye, grønne arbeidsplasser i kunnskapsøkonomien.

Teknologiutvikling er helt nødvendig, men ikke tilstrekkelig for å redusere utslippene i Norge. Vi trenger også konkrete tiltak, og det haster å gjennomføre dem.

Riksrevisjonens gjennomgang av regjeringens klimapolitikk gir dessverre liten grunn til optimisme. Dommen er klar: Store ord, lite handling, få resultater. Enova, regjeringens viktigste verktøy for å gjennomføre energiomlegging og energieffektivisering, ble også utsatt for flengende kritikk. Faktisk er Norge det eneste landet i Europa uten klare mål for energieffektivisering. Det må være uakseptabelt.

Regjeringen kan ikke skylde på opposisjonen. Regjeringen har flertall og må bære ansvaret alene. Men fremtidige generasjoner vil bære regningen.

Jenny Klinge (Sp) [21:30:23]: I denne debatten har ordet «fridom» vorte mykje brukt. Dei som har slått mest rundt seg med dette ordet, er Høgre og Framstegspartiet. Det har nok ein gong vorte tydeleg for meg at det dei tenkjer på når dei seier fridom, ikkje nødvendigvis er det som reelt sett gir flest menneske moglegheiter til å leve likeverdige og frie liv. Vidare talar dei om enkeltmennesket og framstiller den raud-grøne regjeringa sin politikk som ein trussel mot at enkeltmennesket kan blomstre.

I ei verd der finanskrisa har medført store problem for

svært mange enkeltmenneske verda over, er det verdt å framheve at den raud-grøne regjeringa målretta har bidrege til å sikre norske arbeidsplassar og til å sikre framtida for det norske velferdssamfunnet.

Enkeltmenneska kan ikkje blomstre utan at livsvilkåra er gode. Eit rikt jordsmonn for den enkelte av oss kjem ikkje av seg sjølv, men krev at vi som er sette til å styre dette landet, brukar ressursane rett, stimulerer næringslivet til vidare verdiskaping, sikrar eit økonomisk fundament for alle borgarar og har eit utdanningssystem som stimulerer kunnskapstørste ungdommar.

Det er viktig og rett å understreke at alt sjølvsagt ikkje er såre vel i samfunnet vårt. Men landet vårt har stått seg bra gjennom ei krise, og retninga er som ho skal. Den raud-grøne regjeringa har vist vilje, evne og styrke til å satse på eit variert sett av verkemiddel for å sørgje for eit godt samspel mellom privat og offentleg sektor – ein suksessfaktor, har det vist seg. Desse verkemidla er slike som ei regjering beståande av opposisjonspartia Høgre og Framstegspartiet ville fått allergiske reaksjonar av.

Å vere fri er for meg knytt til det å vere trygg og ha same moglegheiter som andre, uavhengig av kvar du bur, kor rike foreldra dine er og om du er kvinnfolk eller kar. Senterpartiet har i regjering vore opptekne av å fremje verdiar som likeverd og like moglegheiter for alle, og vi skal halde fram med denne viktige jobben saman med regjeringspartnarane våre.

Høgre og Framstegspartiet drøymmer søtt om eit fleirtal saman etter neste stortingsval. For oss andre er tanken meir som eit mareritt. For sjølv om det er rett at forskjellane i norsk politikk etter alt å dømme er mindre enn i mange andre land, har Framstegspartiet aldri hatt handa på rattet før anna enn når det har påverka retninga ein del som støtteparti for ei regjering.

På den landevegen nasjonen Noreg skal køyre framover, er det viktig med ei stødig hand på rattet. Ei regjering beståande av dei to nemnde partia kjem ikkje til å halde ein god kurs dersom målet er fridom for enkeltmennesket etter den definisjonen eg har gitt av fridom og likeverd.

Jette F. Christensen (A) [21:33:19]: Stortinget har nettopp opna igjen. Eg skjønner at det har vore ein lang sommar, og at det for nokon kan vere nokre oppstartsproblem. Men når me er så mange ulike representantar som skal arbeide saman, er det viktig at me forstår kvarandre, at me snakkar same språk, og at orda betyr det same. Derfor skal eg òg snakke litt om fridom og kva det eigentleg betyr, ettersom fleire representantar som har hatt ordet i dag, må ha ei heilt anna ordbok enn det eg har.

Ei av våre fremste oppgåver som nasjonalforsamling er å sikre innbyggjarane våre like stor grad av fridom. Eg meiner derimot at det ligg føre ein feil i den norske politiske diskursen når ein tillèt seg å omtale fridom utan å leggje tryggleik til grunn i denne salen i dag.

Det er umogleg å byggje eit samfunn som har som mål å sikre menneskets rett til å utfalde seg utan å byggje det på ordningar som gjer at alle kan satse utan å gå med garantert tap. Det er tryggleiken som den norske sosialdemokratiske modellen har bygd i form av full barneha-

gedekning, eldreomsorg, ein offentleg skule, likestillings-satsing og ikkje minst trepartssamarbeidet i arbeidslivet, som sikrar at fleire kan utfalde seg, og at fleire kan delta.

Målet for det neste året er at me skal fortsetje å gjere denne modellen betre og sterkare. Når representanten Solberg seier at ho òg vil satse på meir velferd, blir eg litt i stuss – ikkje berre fordi ho ikkje har så veldig mykje om dette i partiprogrammet sitt, men fordi ho seier at det å gje pengar til velferdsloysingar ikkje vil gje betre velferd. Då lurar eg på: Kva er det då som vil gje betre velferd og meir fridom gjennom tryggleik? Er det Høgres løysing med å gje mindre pengar til velferd? Er det deira løysing med å kutte i inntektene til felleskassa, slik at me får mindre fridom, dårlegare tenester og færre får moglegheiter? Eg trur at svaret er eit rungande nei. Det eg derimot ikkje forstår, er korleis Høgre kan tru at dei kan få ei velferdspolitisk uttøling på eit politisk program som gjennomgåande foreslår å hindre fellesskapsinntekter og å kutte i vår felles fridom.

Eg registrerer at det i denne trontaledebatten er moderne å ikkje svare på konkrete spørsmål. Men får ein ikkje svar fyrste gongen, får ein spørje ein gong til. Derfor tek eg opp igjen representanten Pedersens spørsmål til representanten Erna Solberg: Finst det eit einaste land der det er små forskjellar i folks levestandard, som har høg velferd og som samtidig har gjennomført like enorme kutt i inntekter til sin felles fridomsplattform, som det Høgre foreslår saman med Framstegspartiet? Kanskje er det nokre Høgre-representantar etter meg på talarlista som kan svare på det, slik at me får det klart kva deira politiske prosjekt eigentleg er. Velferd og fridom er det i alle fall ikkje.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [21:36:17]: Dagens debatt har på mange måtar blitt ein debatt om den norske eller nordiske modellen. Eg må innrømme at eg synest det er litt trist at dei raud-grøne har brukt heile debatten berre på å drive skremsel med ei eventuelt ny regjering, og at det på ein måte pregar dagens debatt. Eg skulle ønske at dagens debatt hadde dreidd seg mest mogleg om kva me ønskjer å få gjort det neste året.

Eg må seie at det som bekymrar meg mest, og som eg tenkjer å bruke mykje tid på det neste året, er at fattigdomen aukar, og at for fyrste gong på 16 år steig talet på mottakarar av sosialhjelp. Forskjellane i Noreg aukar. Finansministeren kalla det ei god utvikling. Dagens regjering har ikkje gjort det ho lova for dei fattige i Noreg. I staden har me fått ei regjering som berre driv skremsel med det som kan kome, i staden for å fokusere på dei oppgåvene som faktisk står framfor dei.

Samtidig må eg òg seie at det som bekymrar meg spesielt, er at det på visse område kjem statistikk og tal som bekymrar meg mykje.

Fylket som eg representerer, Aust-Agder, er eit av dei fylka som er hardt ramma. Det er det fylket med flest unge uførepensjonistar. Heile 51 av 1 000 menneske mellom 18 og 49 år er uføretrygda. Me har spesielt mange mottakarar av sosialhjelp. Det er over 2 000 av 100 000 innbyggjarar som lever i fattigdom i Aust-Agder. Det er større problem med røyking og alkohol enn det er i resten av landet. Dette

er kombinert med at det er eit fylke og ein region med positiv utvikling, med høg kompetanse på offshore og høg teknologisk kompetanse. Men samtidig er det store sosiale utfordringar som eg meiner me som politikarar må gripe fatt i. På mange måtar kan ein seie at det er utfordringar som er på linje med det vi har i Oslo øst og i Finnmark, men som på mange måtar har vore litt skjulte.

Det er mange tiltak som burde vore gjennomførte. Det burde kome ei endå større satsing på familiepolitikk, på å ta tak i problema så tidleg som mogleg. Ein burde styrkje barnevernet, få høgare kompetanse i barnehagane. Ein burde ha ein skule som ser at ungdom er forskjellig, og som grip tak i dei tidleg når dei fell ut, og som ser at ungdom treng utfordringar på sitt nivå. Me må gjere Nav endå betre i stand til å kunne snu utviklinga, sånn at ungdom, eller menneske, som fell ut av arbeidslivet, blir hjelpte tilbake og får arbeidstrening, slik at dei kan kome tilbake.

Men eg trur òg at samfunnet, eller politikarane, kan ta ansvar ved å flytte ut arbeidsplassar, leggje meir til rette og skape arbeidsplassar som òg kan hjelpe eit fylke som slit med høg arbeidsløyse.

Min hovudbodskap er at dei sosiale utfordringane som er i Agder, og kanskje spesielt i Aust-Agder, er for alvorlege til framleis å bli oversette. Derfor ønskjer eg at det i det neste året blir endå større fokus på dei områda som treng ekstra tiltak, og at det kjem ekstra tiltak og meir målretta midlar mot Agder.

Anders B. Werp (H) [21:39:42]: Årets trontale vil trolig bli husket for at den har vært preget av at grunnleggende politiske prinsipper er satt opp mot hverandre. Fra Høyre understreker vi den enkeltes mulighet til å styre sitt eget liv, satsing på frivillig sektor, at framtidens velferd skapes gjennom verdiskaping og vekst, ikke gjennom økte skatter, og at dette er verdier som gir både livskraft og bærekraft.

På den andre siden har vi hørt fra regjeringspartiene, som understreker at det er staten som vet best, og at skatteseddelen er minst like viktig som stemmeseddelen når det gjelder framtidens utvikling. De rød-grønne er tydeligvis overrasket over at ikke alle er enig med dem om sosialdemokratiets fortreffelighet.

Neste års kommunevalg blir sikkert både spennende og engasjerende. For oss i Høyre er valget også en anledning til å understreke at lokaldemokratiet og lokalt selvstyre er et fundament i et godt samfunn. Et godt samfunn er nemlig bygget på reell medbestemmelse helt fra nærmiljøet, via kommune og opp til nasjonalt nivå.

At den enkelte skal ha stor innflytelse over egen livssituasjon, er en selvstendig politisk verdi for Høyre. Kommunene utgjør selve grunnmuren i det lokale folkestyret, og kommunene representerer både tilhørighet og mulighet for innflytelse for den enkelte innbygger. Men de siste årene er råderetten over store arealer og verdier flyttet fra lokale myndigheter til statlige myndigheter. Dette har mange steder medført en tillitskrise mellom lokalsamfunn og sentrale myndigheter. Forflytningen av makt utfordrer en tradisjon der naturområder er blitt forvaltet gjennom stort sett varsom lokal bruk

I stor grad opplever kommunene at kommuneplaner og

lokale planer møter innsigelser fra overordnede myndigheter. Dette svekker kommunenes mulighet til å ta styring på lokal samfunnsutvikling. Det undergraver mulighetene for nærings- og boligutvikling.

Derfor fremmet Høyre i dag et representantforslag om en styrking av lokaldemokratiet og eiendomsretten i miljø- og arealforvaltningen. Dette forslaget synliggjør en grunnleggende skillelinje i norsk politikk, nemlig Høyres tillit til at samfunnet må bygges nedenfra, i motsetning til regjeringens politikk, som fører til sentralisering av makt og utarming av lokaldemokratiet.

I sommer fikk vi demonstrert kraften i lokaldemokratiet når statens overstyring går for langt. Jeg tenker på vedtaket om å bygge kraftlinjen i Hardanger. Her så vi styrken i lokalsamfunn som føler seg overkjørt og ignorert.

Dette er en positiv kraft. Høyre vil gi kommunene større frihet og ansvar. Det vil gi bedre mulighet til å utvikle gode lokalsamfunn. Det vil gi bedre forankring for miljøpolitikken, og det vil gi større handlingsrom for å finne gode løsninger for samfunnsutviklingen – bygget på lokale forhold og lokale politiske vedtak.

Arne L. Haugen (A) [21:42:47]: Regjeringen har som ambisjon å øke verdiskapingen i hele landet. Noe av grunnlaget i det arbeidet er å utarbeide en ny stortingsmelding om landbruks- og matpolitikken. Jeg håper vi skal få til en melding som kan samle et bredt flertall i Stortinget, og stake ut en bærekraftig kurs for landbruket.

Jeg registrerer at mange i næringen er svært bekymret for hva som vil skje hvis høyrepartiene, med sin kuttpolitikk, skulle komme i posisjon til å forvalte landbrukspolitikken. Det er svært viktig at det unngås. Jeg minner om at Høyre og Fremskrittspartiet kutter henholdsvis 2 mrd. kr og 6 mrd. kr til jordbruket. Det ville bli en dramatisk nedtur for en næring som er bærebjelken og hovedleverandør av råvarer til næringsmiddelindustrien. Arbeidet med meldingen blir møtt med stor interesse og entusiasme over hele landet. Innspillene strømmer på. Jeg ser fram til at vi får meldingen oversendt til Stortinget i vårsesjonen og til den behandlingen som da venter.

Mineral- og bergverksnæringen er en annen næring som går spennende tider i møte. Her har Arbeiderpartiet som industriparti tatt tak. Vi har fått på plass en ny minerallov. Nå arbeider vi med å få til en samordnet politikk, eller strategi, for denne næringen, og vi forsterker innsatsen med å kartlegge de mineralske ressursene først og fremst i Nord-Norge. Det gjør vi gjennom en fireårsplan med en ramme på 100 mill. kr, der den første bevilgningen nå kommer i årets budsjett. I våre naboland representerer mineralnæringen stor verdiskaping. Arbeidsplassene blir der ressursen ligger. Utviklingen både i Sverige og Finland er gode eksempel i så måte, senest dokumentert i et stort oppslag i Aftenposten av 1. oktober. Arbeiderpartiet vil at mineralnæringen skal bli en enda viktigere distriktsnæring enn det den allerede er. Vi snakker om viktig verdiskaping og sysselsetting for framtiden.

Det er en naturlig sammenheng mellom bergverksnæringen og den kraftforedlende industrien. Her er vi i Norge verdensledende både teknologisk og kompetansemessig.

Vi må legge til rette for at denne industrien blir videreutviklet i Norge. Derfor er det også så trivelig å nevne at til tross for at Midt-Norge ikke har de beste rammevilkår for kraftforedlende industri, investerer Elkem nå en kvart milliard kroner i et nytt energigjenvinningsanlegg på Elkem Thamshavn. De gjenvinner en tredjedel av den energien de forbruker, og sørger for at Elkem Thamshavn forsterker sin posisjon som verdens mest energieffektive silisiumverk. Det er godt for Elkem, det er godt for norsk industri, og det er godt for det globale miljøet.

Irene Lange Nordahl (Sp) [21:46:06]: Debatten om hvor verdiskapingen i Norge er størst, kommer opp med jevne mellomrom. Denne høsten er det fra flere hold blitt hevdet at det er større verdiskaping i Oslo enn i resten av landet. Her er det lagt vekt på hvor verdiskapingen er bokført, uten å ta hensyn til hvor den faktiske produksjonen foregår.

Fra Senterpartiets side vil vi advare mot denne skjeve framstillingen, som ikke gir et riktig bilde, men derimot skaper kunstige skillelinjer mellom by og distrikt. Vi er helt klart avhengige av et godt samarbeid mellom by og distrikt for å produsere og omsette varer.

Jeg vil også framheve at svært mye av vår verdiskaping er basert på naturressurser. Produksjonen skjer over hele landet, mens flere av hovedkontorene ligger i Oslo. Derfor skatter godt betalt ledelse og stab til Oslo, selv om det er andre deler av landet som har produksjonen og naturgrunnlaget.

La meg i denne sammenhengen trekke fram sjømatnæringen. Den er en av Norges viktigste eksportnæringer, og verdiskapingen foregår langs hele kysten, mens selskap som f.eks. Aker Seafoods har sitt hovedkontor i Oslo. Dermed kommer verdiskapingen i dette selskapet inn i statistikken over verdiskaping i Oslo, mens de virkelige verdiene skapes langs kysten i nord og i vest.

Et annet eksempel er kraftselskapet E-CO Energi, tidligere Oslo Energi, der produksjonen av strøm foregår i vest, mens skatteinntektene bokføres i Oslo.

Jeg vil også rette fokus mot en annen næring som er viktig over hele landet, nemlig reiselivet. Fjord Norge og NordNorsk Reiseliv er eksempler på gode samarbeidsløsninger for å fremme markedsføring av ulike regioner i landet.

Samarbeidsmodellene i vest og i nord vekker også interesse i andre deler av landet, og jeg synes det er svært positivt at aktører innenfor Fjell-Norge nå tar til orde for å se på et samarbeid innenfor reiseliv i fjellregionen i vest.

Senterpartiet er opptatt av at landbruk og reiseliv skal gå hånd i hånd, gjennom et bevisst fokus på gode opplevelser der landbruket kan tilby kvalitetsmat og et kulturlandskap i aktiv drift. Senterpartiet er opptatt av å legge til rette for et tettere samarbeid mellom landbruk og reiseliv for å fremme en slik utvikling.

Næringslivet er under stadig utvikling, og vi som leverandører av rammebetingelser må ha et våkent blikk for å legge forholdene til rette for videre utvikling og forenkling, særlig for småbedriftene. Gjennom et redusert skjemavelde vil vi kunne spare kostnader for staten og for

den enkelte aktør. Her må vi være villig til å se på revisjonsplikt, fondsordninger, krav til aksjekapital og andre tiltak.

Senterpartiet er opptatt av å legge til rette for vekst og utvikling i næringslivet i hele landet, og vi er særlig opptatt av småbedriftenes vilkår. Dette er et område vi vil vie mye oppmerksomhet i tiden framover.

Lillian Hansen (A) [21:49:23]: Vi har lagt bak oss et år med finanskriser og markedskriser. I dette bildet står nasjonen Norge støtt som et fjell.

Denne regjeringen har valgt rett strategi, med økonomisk kontroll, som har ført til fortsatt lav rente og stabil kronekurs, og vi har greid å opprettholde sysselsettingen. Det er som Helga Pedersen sa: Norsk økonomi er sterk.

Jeg hører i denne debatten at opposisjonen er irritert, ja sågar i dårlig humør over at vi i det hele tatt snakker om dette. Og det er sikkert fryktelig irriterende at det går så bra med dette landet.

Det er ikke til å legge skjul på at det har vært en krevende situasjon. Fiskeri er en næring som virkelig har fått brynt seg i denne tiden. Både landsiden og aktørene på havet har virkelig hatt to tøffe år. Det siste året har det vært liten lønnsomhet i den minste flåten på grunn av lave torskpriser. Man kan vel si at det eneste positive med de lave torskprisene er at flere europeere spiser mer torsk fra Norge, og la oss håpe at de fortsetter med det – også når torskprisene stiger.

Vi i Norge kan være stolte over at denne regjeringen har sørget for en god fiskeriforvaltning som er formet av måtehold og langsiktig tenking. Det er hele nøkkelen til at vår strategi er vellykket, og at vi i flere år på rad er blitt kåret til verdens beste fiskeriforvaltere. Dette har bl.a. ført til at eksempelvis torskbestandene er den største som har vært observert siden 1940-årene. Men vi må passe på; vi må passe på at bestanden ikke beskattes utover tåleevnen.

Norge er en av verdens største fiskerinasjoner. Vi har råderett over biologiske ressurser i et enormt område. Området er blitt enda større med den historiske delelinjeavtalen som nettopp er blitt undertegnet med Russland.

Fiskeri- og havbruksnæringen har samlet sett både i 2009 og hittil i 2010 satt nye eksportrekorder. Men selv om norsk fiskeriforvaltning og norsk havbruksforvaltning blir sett på som verdensledende, har vi fortsatt utfordringer i begge sektorene. Det er derfor viktig at denne regjeringen vil følge opp tiltakene i bærekraftstrategien for havbruksnæringen, som ble lagt fram i april 2009.

Jeg registrerer optimisme i næringen. Det er ingen grunn til å legge om kursen. En mørkeblå fiskeripolitikk ville ført til en storstilt liberalisering av norsk fiskeripolitikk, noe som enkelt sagt ville ført til et totalt frislipp i denne næringen. Jeg tror verden har fått nok av frie markedskrefter som skal styre utviklingen.

Solveig Horne (FrP) [21:52:36]: Dette har vært en merkelig debatt. Jeg har sittet i salen og prøvd å følge med på debatten. Det som går igjen, er at de rød-grønne kritiserer og skremmer med blå politikk, og beskylder opposisjonen for elendighetsbeskrivelse. En skulle nesten tro at

de rød-grønne hadde lagt opp valgkampen til en strategi om å skremme i stedet for å prate om sin egen politikk. En skulle nesten tro at det er et flertall i befolkningen som ønsker denne regjeringen, men det viser i hvert fall ikke akkurat meningsmålingene i dag.

Representanten Myrli etterlyste viljen til å reise de store debattene. Det er faktisk akkurat det opposisjonen har prøvd å gjøre i denne trontaledebatten. Men vi har blitt møtt med skremselspropaganda og valget mellom velferd og skattelette. Ja, ordet «velferd» har blitt brukt nå av flere rød-grønne representanter – også fellesskap, sikkerhet, politisk vilje og kraft er nevnt. Og Schjøtt-Pedersen snakket om fellesskap, norsk velferdsstat og stor suksess. Ja, en skulle nesten tro at det ikke var problemer i dette landet.

Når foregående taler står her og snakker om de fantastiske torskprisene og at torsken har det så bra i dette landet, da lurar jeg på om denne rød-grønne politikeren har vært ute og sett hvordan barna i barnevernet har det.

Vi er privilegerte. Vi lever i verdens rikeste land. Men da må det være vår plikt som folkevalgte også å få lov til å påpeke de svakhetene som faktisk er ute i dette landet i dag.

Torgeir Micaelsen snakket om at vi skulle bry oss og vise omsorg. Ja, vi gjør det. Det er faktisk mange barn der ute som ikke får den omsorgen som de har krav på – og som et enstemmig flertall i Stortinget har sagt at de har krav på.

Vi snakker om å etterlyse reformer. Det eneste Lysbakken, som er likestillings- og familieminister, har satt i gang dette året, må vel ha vært Kvinnepanelet.

Vi har nå en stor mulighet til å få gjort noe i barnevernet. Fremskrittspartiet ser fram til å se om Lysbakken har fått gjennomslag i budsjettet i morgen, med tanke på å gjøre noe der. Der er ikke alt bare rosenrødt, og det vet flertallsregjeringen godt at det ikke er.

Så snakket Bjørnflaten om likestilling og kvinner i barnehagene. Ja, det er mange kvinner som driver barnehager, og det er gründere i private barnehager. Men denne regjeringen bare ødelegger for dem nå, med de nye forskriftene som rammer de private barnehagene.

Fremskrittspartiet er bekymret for barnehagenes framtid når statsråd Halvorsen i dag ikke vil svare på spørsmålet om hun har tenkt å følge opp dette at flere barnehager rundt omkring i landet nå kommer til å bli svekket på grunn av at barnehagefinansieringen går inn i rammen.

I morgen kommer statsbudsjettet, og jeg håper at opposisjonens evinnelige gnål har klart å få gjennomslag i regjeringen. Det gjenstår å se i morgen.

Irene Johansen (A) [21:56:01]: Hva skal vi leve av etter oljen og hvordan finansiere og utvikle velferdsstaten i framtiden? Det er to sentrale debatter som pågår her i dag, og også i media, og som Arbeiderpartiet bl.a. har tatt initiativ til. Disse to debattene henger nøye sammen, for vi må skape før vi kan dele. For arbeiderbevegelsen er dette selve grunnlaget for politikken sammen med verdi-grunnlaget tuftet på verdiene solidaritet, rettferdighet, like muligheter og frihet.

Oljevirkningskraften har gitt landet vårt store inntekter

siden de første oljeinntektene kom inn i statsbudsjettet tidlig på 1970-tallet – inntekter som har satt oss i stand til å bygge ut velferdssamfunnet vårt og bidratt til at Norge i dag er et av verdens beste land å bo i.

Samtidig er det viktig å ha klart for seg at skulle vi sette oss ned og leve av oljeinntektene alene, ville vi klare oss i ca. ett år. Det er arbeid – folks bidrag til verdiskapingen og ikke minst at kvinnene tok arbeid utenfor hjemmet, noe som i dag er en selvfølge – som vi lever av her i landet. Det skal vi satse på også i framtiden.

Derfor er kompetansen, kunnskapen og ferdighetene nordmenn har tilegnet seg gjennom olje- og gassvirksomheten, et viktig bidrag til humankapitalen i Norge og til verdiskapingen også etter oljealderen. Derfor er den grunnleggende viktig den økonomiske politikken som føres av regjeringen, og som bidrar til forutsigbare rammebetingelser for konkurranseutsatt industri og næringsliv. Derfor er den grunnleggende viktig den satsingen som er gjort, og som skal gjøres videre framover, når det gjelder grunnskole og høyere utdanning, forskning, voksenopplæring og arbeidsmarkedstiltak, og å verne om arbeidstakernes rettigheter for å gi folk et godt grunnlag for å få seg jobb og bidra til verdiskapingen.

Derfor er den grunnleggende viktig den satsingen som nå gjøres på innovasjon og støtte til eksisterende næringsliv. Det er i år 700 flere nyetableringer i første halvår sammenlignet med første halvår i fjor. Det er nok mange årsaker bak disse tallene, men de viser også at regjeringens politikk virker.

Norsk næringsliv er blitt konkurransedyktig ved at private og staten i samspill med de ansatte og organisasjonene har utviklet et sterkt næringsliv og gode arbeidsplasser. Norge er blitt et av verdens beste land å bo i gjennom dette samspillet og gjennom den nordiske modellen, som Sverige og Danmark dessverre har forlatt med de borgerlige regjeringene. Grunnlaget for å forsterke og forbedre velferdsstaten er at fellesskapet har ressurser til å betale for det også i framtiden. Oljefondet varer ikke inn i evigheten og holder ikke lenge om vi skal leve av det. Å legge til rette for fortsatt verdiskaping er derfor grunnleggende.

Hva som er høyresidens svar på disse utfordringene, er også etter dagens debatt høyst uklart. Høyres representanter har stort sett indignert forsøkt å ta ned Arbeiderpartiets og medienes fokus på at den norske modellen er en suksess og et forbilde for andre land i kjølvannet av finanskrisen. I virkeligheten ønsker nå Høyre å ta eierskap til modellen og utviklingen av vår velferdsstat. Jeg venter spent på utdypingen av hva dette innebærer av politikk fra høyresiden framover. Foreløpig har de nøydt seg med å utdype kritikk av vår politikk.

Christina Nilsson Ramsøy (Sp) [21:59:18]: Trontaledebatten er en anledning til å diskutere viktige saker for sesjonen vi nå er i gang med. Et mål for perioden bør være å styrke barns rettigheter og sørge for at enda flere barn får vokse opp med trygge rammer og i gode hjem. Et viktig område for å nå dette målet er barnevernet, som også ble nevnt i trontalen.

Jeg vil dele opp hovedutfordringene i barnevernet i to

del. Den første vil jeg kalle en bevilgningskrise. Vi ser at flere og flere trenger hjelp, og det dukker opp flere alvorlige saker. Samtidig har vi ikke lyktes med å oppjustere antallet ansatte og antall tiltak i takt med den saksmengden vi ser.

For å bremse den store veksten og redusere presset på barnevernet er vi nødt til å komme tidligere inn, og vi er nødt til å legge mer i begrepet «forebygging». Det kan være alt fra miljøterapeuter i skolen, bedre opplæring av barnehageansatte og lærere, forsterkede helsestasjoner og et styrket familievern.

Den andre utfordringen, som kanskje er den største nettopp fordi vi ikke kan bevilge oss ut fra den, handler om selve organiseringen av barnevernet. Vi er nødt til å se på den oppgave- og ansvarsfordelingen vi har i dag. Mitt utgangspunkt er at vi er nødt til å styrke det kommunale barnevernet, og vi er nødt til å ha mer kunnskap og flere virkemidler i førstelinjen.

Et annet viktig område for barn og oppvekstvilkår er familiepolitikken. Foreldrepermisjonsordningen er mye diskutert i Stortinget. Senterpartiets utgangspunkt er at vi skal få en ordning som gir muligheter og valgfrihet for familien, samtidig som vi får en ordning som bidrar til at både mor og far påtar seg det ansvaret som følger med å få barn.

Jeg håper også at vi skal få en debatt rundt familien og familiens rolle i dagens samfunn. Familien må løftes inn i alle politikkområder og i større grad enn i dag bli respektert som en av samfunnets bærebjelker. Vi må ta konsekvensen av at Norge er blant verdens mest likestilte land, hvor vi har lyktes med en høy yrkesdeltakelse blant kvinner, samtidig som de fortsatt får mange barn. Da trengs det en moderne familiepolitikk som er tilpasset alle familier, og en politikk som er tilpasset dagens samfunn. Vi ser at barn tilbringer en større del av dagen på skolen, man begynner tidligere i barnehagen, og foreldrene opplever at de lever i en tidsklemme. Når mor og far skal styre hjemmet samtidig som man skal passe barna på skift, blir det liten tid til å være familie.

Men alle foreldre er heller ikke i stand til å ta vare på barna sine. I noen tilfeller utøver foreldrene vold mot egne barn, og barna utsettes for grov omsorgssvikt. Barnevernet er til for barnas skyld, og da må hensynet til barna veie tyngre enn hensynet til foreldrene. Å gi vern og omsorg til barna er uansett vår viktigste oppgave.

Torfinn Opheim (A) [22:02:39]: I dagens debatt har det både fra posisjon og opposisjon blitt uttrykt mye positivt om vårt velferdssystem. Det blir sagt at vi er privilegerte. Samtidig blir det påstått at regjeringen mangler visjoner, at den henter fram gamle hedersbevisninger istedenfor å stake ut en ny kurs.

Etter min mening er dette å ta litt lett på en del fakta som bygger opp under det samfunnet som gjør at de fleste har det godt i dette landet. Når opposisjonen med lett hånd, nærmest i en bisetning, bare konstaterer at arbeidsløsheten er lav og sysselsettingen høy i Norge, er det urovekkende, for dette er den viktigste jobben vi kan gjøre. Den beste måten å vise dette på er å ta en liten titt på hva som er virkeligheten i de fleste andre europeiske land. Der

er det nettopp den høye arbeidsledigheten som er utfordringen. Der er hovedfokuset på hvordan en skal få ned arbeidsløsheten, og samtidig på hvordan en skal få orden i en skakkjørt økonomi. Vi opplever når vi er ute på komitéreiser at en må kutte i velferdsordninger, som rammer store deler av befolkningen. Ja, da skaper det en uro som er bekymringsfull – også for oss – og vi har ennå ikke sett enden på denne uroen.

Hos oss har vi nemlig fokusert på å ha den laveste arbeidsledigheten i Europa, og vi har lyktes med politikken. Dermed kan vi i tillegg fokusere på andre viktige målsettinger for å utvikle og forbedre det norske velferdssamfunnet – for å nevne noe er det nok å si barnehageløftet og nå omsorgsløftet.

Det er mye som kan bli bedre i Norge gjennom å fornye og forbedre velferdsstaten. Det er ganske enkelt grunnen til at jeg er med i politikken. Når opposisjonen skal peke ut sin viktigste politiske linje, gjerne sett i lys av fornyelse, ser jeg ikke den store fornyelsen. Der kommer forskning og utdanning, selvsagt, med fokus på resultater fra første dag, eller å få «konkurransinstinkt» inn i skolen, som representanten Aspaker sa, og selvsagt skattelette. Hvor er fornyelsen? Jeg har hørt det samme i alle år.

Når det gjelder forskning og utdanning, har det skjedd mye de siste årene. Det er det liten tvil om, og det skal skje mer. Når det gjelder fornyelse, sier Høyre at svaret ikke er mer penger – selvsagt ikke, når det skal gis skattelette – men at svaret er å møte utfordringene på en ny måte. Én måte det blir vist til, er anbud. Hvor er fornyelsen i Høyres politikk når det gjelder dette? Jeg har hørt det samme i alle år, nemlig at oppgavene kan flyttes fra det offentlige til anbydere i det private.

I stedet for å si til den offentlig ansatte at den jobben de gjør, kan gjøres bedre og billigere av andre, vil jeg heller skryte uhemmet av den jobben de kommunalt ansatte gjør, og oppildne dem til å fortsette med det, fordi de er en av de viktigste brikkene i velferdssamfunnet vårt.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [22:05:50]: Stoltenberg-regjeringen er i sitt ess når den forteller at aldri har noen regjering tidligere brukt så mye penger til helse, samferdsel, politi osv.

Vi lever i et oljesmurt land, ledet av Jens Stoltenberg, som vegrer seg for å ta viktige omstillingsgrep som kan bidra til å skape økonomisk vekst og trygge velferden, også når oljepengene en dag tar slutt. Det er alvorlige signaler når vi får servert tall som viser at alle de nordiske landene – uten oljepenger – har høyere vekst enn Norge. Samtidig hører vi daglig her hjemme om stadig dårligere resultater innenfor skole, helse, politi og barnevern.

Høyre har gjentatte ganger tatt til orde for at det må tilrettelegges for mer kunnskap i skolen og en mer offensiv politikk for forskning og innovasjon. Samtidig har vi minnet regjeringen på hvor viktig det er at små og mellomstore bedrifter gis rom for økt verdiskaping som kan gi flere fremtidsrettede arbeidsplasser. Svaret på økt verdiskaping og trygging av fremtidens velferd er ikke å øke skattene og pøse mer av skattebetalernes penger inn i offentlig sektor. For Høyre er svaret å fornye politikken ved å finne nye,

smartere løsninger for å styrke både offentlige og private tjenester. Økt verdiskaping gir økte skatteinntekter og styrket velferd.

Jeg er glad for at statsråd Giske i sitt svar på mitt spørsmål vedrørende etablering av Ironman på Tjeldbergodden lover utslippstillatelse for CO₂ på linje med andre virksomheter i EU, og at han i svarbrevet viser til at «norske myndigheter nå er i forhandlinger med Europakommisjonen om tilpasninger».

Dette er svært gledelig for Aure kommune, da det betyr etablering av 100 nye arbeidsplasser, til glede for hele lokalsamfunnet. Jeg håper at vi med dette også øyner et håp om at regjeringen kan nærme seg EUs betingelser når det gjelder bygging av Industrikraft Møres gasskraftverk i Elnesvågen, at det kan etableres under samme betingelser som det Statkraft har i EU-landene Storbritannia og Tyskland.

Jeg forventer nå mer rettferdige og like vilkår også på dette området.

Tone Merete Sønsterud (A) [22:08:34]: Gode transportmuligheter er viktig for å ta hele Norge i bruk. Det å ruste opp infrastrukturen gjør hverdagen enklere for folk, det vil bedre miljøet, samfunnet blir mer inkluderende, og det vil styrke næringslivets konkurransekraft. Vei er en del av dette bildet, og det er for tiden stor byggeaktivitet på norske veier.

På tross av et beskjedent folketall har Norge en utpreget spredt bosetning. Fjell, fjorder og daler stiller store krav til investeringer og vedlikehold i samferdselssektoren. Til sammenligning har Sverige en dobbelt så stor befolkning som til gjengjeld er langt mer konsentrert til de deler av landet der naturen gir rom for relativt lave utbyggingskostnader. Derfor blir det feil, slik mange gjør, å sammenligne norsk og svensk veistandard. Vår målestokk er Norge, og vår regjering har ambisjon om å videreføre en ambisiøs distriktpolitikk, også når det gjelder samferdselsområdet.

Så har vi utfordringer i forhold til kostnadsutviklingen, spesielt på veivedlikehold. Dette må vi ha et sterkt fokus på. Vi må ha holdbare kalkyler og bedre kostnadskontroll. Vi hører nå at funksjonskontraktene i snitt har økt med 80 pst., og at vedlikeholdet har blitt dårligere de siste årene. Da kan man jo spørre seg om konkurranseutsetting av drift og vedlikehold er den beste måten å organisere dette arbeidet på, og om det gir oss bedre kostnadskontroll. Det er i alle fall stor grunn til å følge denne utviklingen nøye.

Jeg tror også at opposisjonen hadde stått seg på å innrømme at kostnadsutviklingen er en felles utfordring. Vi er mottakelige for gode forslag til hvordan dette skal løses, så lenge det ikke innebærer ineffektive private løsninger der staten skal låne penger, eller sosial dumping. For sosial dumping er fortsatt et problem, selv om regjeringen har iverksatt mange bra tiltak for å bekjempe dette – og det har skjedd mot opposisjonens stemmer. Det rammer bedrifter som opptre seriøst og følger reglene. Når de mister kontraktene til useriøse, kan de gode arbeidsplassene bli usikre, og arbeidstakernes lønns- og arbeidsforhold kommer under press. Det er altså de useriøse bedriftene som får en konkurransefordel.

Sosial dumping har også betydning for kampen mot svart arbeid, skatteunndragelse og økonomisk kriminalitet. Men kampen mot sosial dumping står altså de rød-grønne alene om.

Den norske samfunnsmodellen er bl.a. bygd på et trygt og likeverdig arbeidsliv, og den har gitt oss en høy grad av sosial likhet. Derfor er dette også en viktig grunn for å ta vare på denne gode modellen inn i framtiden.

Olov Grøtting (Sp) [22:11:42]: Distriktpolitikk ligger hjertet mitt nært. Vi er få mennesker og bor gravgrendt i dette landet. Sentraliseringskreftene i samfunnet er utrolig sterke – og det er ikke lett å snu slike sterke trender. Men uten levende distrikter vil Norge bli et fattigere samfunn.

Samferdsel er et av de viktigste virkemidlene vi har for å skape utvikling utover i landet. Derfor er jeg glad for det samferdselsløftet som denne regjeringen har lagt opp til gjennom NTP 2010–2019, og jeg ønsker å løfte denne satsingen ytterligere i neste NTP-periode.

Vi må forberede oss på en tid etter oljen. Jeg mener derfor det er nødvendig å satse tungt på infrastruktur i årene framover for å kunne ta i bruk de naturressursene vi har. Dette kan være bioenergi og utnyttelse av ressursene i skogen, rekreasjons-, natur- og friluftsupplevelser knyttet til fjellet og verneområdene våre, eller det kan dreie seg om havbruk eller andre ressurser og muligheter som finnes.

Både vei, jernbane, fly, ferge og kollektivforbindelser er nødvendig for å knytte landsdeler sammen og skape utvikling.

Som representant fra Hedmark vil jeg spesielt løfte fram rv. 3 gjennom Østerdalen som en av landets viktigste transportårer. Denne veien knytter nord og sør i Norge sammen, og er spesielt viktig for næringslivet både i Nord- og Midt-Norge. Trailerlass på trailerlass med laks og andre varer sendes sørover til østlandsområdet og videre ut i Europa via rv. 3.

For transportnæringen og øvrig næringsliv er denne transportkorridoren både bedriftsøkonomisk og miljømessig mest lønnsom på grunn av kortere kjørelengde og mindre høydeforskjell enn alternativene.

I tillegg er den en svært viktig ferdssåre for alle som bor oppover i Østerdalen og i fjellregionen. Den er utrolig viktig for denne delen av landet, som er en av de regioner med lengst reisevei i tid til det sentrale østlandsområdet.

Men rv. 3 skiller seg ut med en stor andel tunge kjøretøy, og ulykkesfrekvensen er dobbelt så høy som på sammenlignbare strekninger, så det er nødvendig med tiltak. Det er nå forsøkt en my måte å utbedre denne veien på – en såkalt breddeutvidelse – som gir mange flere kilometer stamvei for de pengene som investeres enn det som er vanlig. Måten det jobbes på her, kan overføres til andre veistrekninger ellers i landet.

Mitt hovedbudskap er at samferdsel og satsing på infrastruktur er avgjørende viktig for næringsutvikling, verdiskaping og vekst utover i hele landet. Jeg vil fortsatt ha en sterk satsing på dette i neste NTP-periode.

For næringslivet er det viktig at det satses på de transportkorridorene som knytter landsdeler sammen, og spe-

sielt vil jeg satse på rv. 3 som den næringsmessig viktigste korridoren mellom nord og sør i Norge.

Line Vennesland (A) [22:14:38]: I dag har det vært mye snakk fra opposisjonen om at Norge trenger en ny kurs og nye løsninger. Privatisering og konkurranseutsetting er det som skal redde velferdsstaten. Men om vi skulle ha gjort det som opposisjonen ønsker, ville det fort ikke vært noen velferdsstat igjen å redde.

For Arbeiderpartiet er en sterk offentlig velferdsstat viktig av en grunn, og en grunn alene – alle skal ha like muligheter. Dessverre er det slik i dag at på tross av at vi har en sterk velferdsstat, er det noen som faller utenfor. Da er det ekstremt viktig at vi ikke bare sier fra oss ansvaret og dytter det over på private, men at vi tar styring og styrker tjenestene som nettopp kan hindre at noen marginaliseres.

I sommer har sørlandske medier vært fylt til randen med beskrivelser av unge guttegjenger som begår mange kriminelle handlinger. Det har gått så langt at det er ingen som vet hva de skal gjøre med dem. Private og offentlige institusjoner har gitt opp, og dette er ikke noe nytt. Da er det viktig å spørre: Hva er det som gjør at unge gutter som bor i byer, som ikke mestrer skolen, og som har lav sosial status, oftere begår kriminelle handlinger enn andre i samfunnet? Jeg har ett klart svar på det: Veien til en kriminell løpebane blir både kortere og mer synlig om du allerede er utenfor.

Aust-Agder Arbeiderparti har lenge hatt fokus på hvordan vi kan forhindre at vi får lignende tilfeller i framtiden. Vi arrangerte dialogmøter med barnevern, politi og SLT-koordinatorer for å diskutere løsninger. Svaret var entydig – mer ressurser til kommunalt barnevern.

Barnevernet har i sine lovhjemler et påbud om å drive forebyggende arbeid. Likevel er det slik at barnevernet er den siste løsningen når ting har gått for langt. Økonomipressen gjør at man ikke prioriterer det forebyggende arbeidet. På den måten kommer vi hele tiden på etterskudd, og vi får ikke fanget opp enkeltskjebnene før det er for sent.

Jeg kan ikke få sagt nok hvor viktig det er at barnevernet også går inn i det forebyggende arbeidet. Ungdomsklubber, idrett og kultursatsing kan bare gjøre så mye. Noen ganger trenger barn og unge mer kompetanse og problemløsning enn de møter på disse arenaene. Arbeiderpartiet er overbevist om at det bare er i fellesskap vi kan hjelpe dem som faller utenfor. Det er vi som sitter i denne salen, som har det ansvaret. Da er det viktig at vi styrer og styrker framfor å dytte vekk og svekke. I trontalen ble det varslet en satsing på det kommunale barnevernet. Arbeiderpartiet har åpnet døren. Så er det opp til oss i fellesskap å slippe dem som er utenfor, inn.

Eirik Sivertsen (A) [22:17:46]: Kommunene i Norge har ansvaret for noen av de viktigste velferdstjenestene. Det er i kommunen vi bor, og det er deres ansatte som tar vare på ungene våre i barnehagene mens vi er på jobb. Det er på den kommunale grunnskolen de aller, aller fleste ungene lærer å lese, skrive og regne, og det er til den kommunale helsetjenesten med fastlegen vi henvender oss når

vi er syke. Ikke minst er det de ansatte på sykehjemmene og i hjemmetjenesten som tar vare på oss hvis vi blir for dårlige og ikke lenger helt klarer oss på egen hånd.

Nå pågår det en debatt om kommunestrukturen i kommunene og rundt lunsjbordene på arbeidsplassene. Men når jeg leser om representanten Gjermund Hagesæter fra Fremskrittspartiet som proklamerer i Dagens Næringsliv at det magiske antallet kommuner er 99 her i landet, er det viktig å understreke at for Arbeiderpartiet er funksjonelle og bærekraftige kommuner for framtiden målsettingen.

Når Høyre snakker om effektivisering av kommunene for å finansiere skatteuttak for de rikeste som har mest fra før, er det viktigere for Arbeiderpartiet å sikre likeverdige og enda bedre velferdstjenester for innbyggerne. For Arbeiderpartiet er det avgjørende å sikre funksjonelle og bærekraftige kommuner, ikke fordi vi skal spare penger, men fordi både vi på Stortinget og innbyggerne ute i kommunene stiller stadig større krav til hva kommunene skal gjøre – i barnevernet, i skolen, i barnehagene, når det gjelder arealplanlegging, beredskap og mye annet. Kort sagt vil Arbeiderpartiet ha funksjonelle og bærekraftige kommuner fordi vi skal forsterke, fornye og forbedre velferdstilbudet.

Det er bekymringsfullt at vi får rapporter som synes å vise en sammenheng mellom kommunenes størrelse og kvaliteten på tjenestetilbudet de gir til sine innbyggere. For å ta et eksempel: En rapport fra Statistisk sentralbyrå i år viser at sannsynligheten for at barnevernsbarn fullfører videregående skole innen de er 23 år, øker med antallet innbyggere i kommunen. Selv om det er slik at mange av de små kommunene greier oppgavene bra, ser vi også at fagmiljøene ofte blir for små og for sårbare. Det kommunekartet som gjelder i dag, er tegnet i all hovedsak for nesten 50 år siden. Utfordringen vår vil være hvordan vi oppmuntrer kommuner til å ta utfordringen og selv setter seg ned og tegner opp nye kommunegrenser. For de frivillige gir alltid noen fordeler i denne typen prosesser. Vi kommer ikke unna at til sjuende og sist er det vi som sitter i denne salen, som har ansvaret for at vi har tjenlig organisering av kommunesektoren i forhold til de oppgavene som finnes. Det er ikke viktig hvor mange kommuner vi har. Det er ikke viktig hvilke kommuner vi har. Drivkraften er ikke å ta ut effektiviseringseffekten i skatteuttak for noen få. Det viktige må være at alle har gode, kommunale velferdstjenester uavhengig av hvor de bor her, og at vi fortsatt kan fortsette å forsterke og forbedre velferdstilbudet som kommunene skal gi innbyggerne i dette landet.

Anders Anundsen (FrP) [22:21:01]: Jeg undres fra tid til annen over om vi i denne salen egentlig har mistet grepet om hva politikk egentlig er, og at en altfor ofte blander politikk med retorikk og symbolikk. Sist jeg tenkte over dette, var under statsministerens tale i dag, hvor han med patos som statsminister forteller at viktige deler av velferden vår vil forsvinne hvis velgerne slipper Fremskrittspartiet til i regjeringsskivalet. Målet er selvfølgelig å skape et slags hatsymbol som lett kan skytes på alle, ikke fordi det statsministeren sier, er sant, men fordi det høres

artig ut rent retorisk, og det bygger opp rundt regjeringens symboler på hva velferd er og ikke er.

«Jeg tror på den norske modellen», sa statsministeren med en innlevelse som vi andre har når vi proklamerer trosbekjennelsen. Jeg tror også på den norske modellen, og det er ingenting i Fremskrittspartiets politikk som vil være som detonerbare bomber under den norske modellen eller velferdsstatens føtter, snarere tvert imot. Men i den såkalte norske modellen har det utviklet seg ting over tid, og etter vår oppfatning er den norske modellen fortsatt i bevegelse – heldigvis. Mens statsministeren nærmest gir uttrykk for at vi nå har nådd høyden av velferdsstatens potensial, mener Fremskrittspartiet at det fortsatt er uante muligheter for forbedring og utvikling. Det er ikke optimalt i en velferdsstat at helsekøene vokser, ei heller at kommunene nektes å bygge det antallet sykehjemsplasser de mener det er behov for.

Det er ikke optimalt i en velferdsstat at kvaliteten i skolen ikke sikrer oss plass i den øverste halvdel av OECDs barometer engang. Det er ikke optimalt i en velferdsstat at konkurransekraften i distriktene svekkes på grunn av dårlig infrastruktur, eller fordi det koster så mye mer å eie bedrifter i Norge enn i Europa for øvrig. Det er ikke optimalt i en velferdsstat som også skal være en rettsstat, at politi, domstol og fengselsvesen rapporterer om store mangler i deres mulighet til å gjøre jobben sin – for ikke å glemme det uutnyttede potensialet som ligger i forebygging. Fremskrittspartiet har en annen politikk enn Arbeiderpartiet og SV på disse områdene, og målet for den politikken er å gjøre velferdsstaten bedre. Målet er å videreutvikle den norske modellen, ikke å ødelegge den. Trontalen avslører at de ambisjonene ikke er på plass hos dagens regjering. Faktisk er det så ille at da Hans Majestet leste trontalen på regjeringens vegne lørdag, trodde jeg han hadde fått feil manuskript, for han sa omtrent akkurat det samme som i fjor. Derfor er det én viktig jobb som må gjøres de neste tre årene. Vi må på ikke-sosialistisk side klare å etablere et klart regjeringalternativ til det rød-grønne. De får være med de som vil, men alternativet må gjøres klart – hvis ikke risikerer vi at trontalen i 2013 er nøyaktig lik den trontalen vi debatterer i dag.

Johannes Rindal (Sp) [22:24:09]: Regjeringen har satt i gang et krafttak mot frafall. Den har satt fokus på tidlig innsats, og i trontalen ble det varslet at det kommer en egen stortingsmelding om ungdomsskolen. Det siste anser jeg faktisk som en aldri så liten seier for Senterpartiet, for vi har snakket om ungdomsskolen i årevis. Jeg er overbevist om at nøkkelen for å øke gjennomføringen i videregående skole ligger i ungdomsskolen. Vi må styrke miljøet for læring og gjøre opplæringen mer variert og relevant for elevene.

Teori og praksis har vært en gjenganger i flere av innleggene her i dag, og det å organisere skolehverdagen best mulig er avgjørende for å løse framtidens utfordringer. Senterpartiets svar er som følger: Skolen skal gi utfordringer og skape mestring for både praktisk og teoretisk sterke elever. Undervisningen skal være variert og spille på lag med lokalt næringsliv og samfunnet rundt. Og viktigst:

Alle fag skal ha innslag av både teori og praksis. Det legger læreplanene opp til, men vi snakker i for stor grad om at noen fag er teoretiske og andre fag er praktiske. Det er balansen mellom teori og praksis som er interessant, og her har vi fortsatt en jobb å gjøre. Samtidig er det viktig å gi noen elever et mer praktisk alternativ, og derfor er forsøkene med arbeidslivsfag en forsiktig start på det som forhåpentligvis vil føre til en mer praktisk rettet timeplan for de elevene som ønsker det.

Vi vet at en mer variert skolehverdag koster. Det koster tid, og det koster årsverk, men det krever ikke minst at vi har oppdatert utstyr i norske skoler. Derfor er en viktig jobb framover å sette norske kommuner og fylker i stand til å kjøpe inn utstyr som kan gjøre undervisningen mer spennende for elevene. Det holder ikke med kritt for å motivere til læring.

Så til videregående skole: Innføringen av Kunnskapsløftet har vært en reform med middels til god måloppnåelse, og på ett område er det grunn til å se på hele reformen med nye øyne, nemlig smaksprøvefokuset som ble innført på yrkesfag. Mange yrkesfag ble slått sammen, og elevene skulle få et innblikk i mange ulike fag og teknikker på kort tid. Det er ikke sikkert det er klokt å servere tapas til elevene når samfunnet og næringslivet etterspør folk som har spist opp hovedretten. Vi må som samfunn ta oss råd til at yrkesfaglige utdanningsprogram gir rom for at man kan gå i dybden. Derfor er vi i Senterpartiet positive til at vi deler opp noen av yrkesfagene igjen for nettopp å gi et faglig godt nok tilbud til den enkelte elev.

Susanne Bratli (A) [22:27:15]: «By og land hand i hand» – det gamle slagordet rommer mye sannhet. Arbeidsplasser, næringsutvikling og verdiskaping over hele landet er alle sider av samme sak. Da Statistisk sentralbyrå tidligere i vår offentliggjorde tall som sa at verdiskapingen var større i sentrale strøk enn i distriktene, skapte det store diskusjoner, særlig i distriktene. Uavhengig av hva man mener om saken, så er det i distriktene råvarene som er grunnlaget for mye av verdiskapingen, finnes. Derfor er det viktig for næringsutvikling, for arbeidsplasser og verdiskaping – ikke bare i distriktene, men i hele landet – at det bor og arbeider mennesker også i distriktene. Derfor er det viktig også for menneskene som bor i Oslo, at det satses på bolyst, entreprenørskap og næringsutvikling i Grong, i Namsos, i Røyrvik og i Overhalla.

Som en del av forberedelsene mine til dagens debatt ba jeg om innspill via sosiale media – og innspill har jeg fått. Det ble mange av dem, og de var forholdsvis entydige. Flere la vekt på råvareproduksjon og videreforedling. Flere la vekt på at entreprenørskap, næringsutvikling og bolyst henger nøye sammen. Så må jeg innrømme at de aller fleste av innspillene handlet om samferdsel. Det handlet om at vi som bor i distriktene, skal ha gode transportløsninger, men også at det er en viktig forutsetning for verdiskapingen i hele landet. Råvarer, ferdigforedledte produkter og mennesker må transporteres til markeder og kunder. Derfor har innspillene gått på jernbane, jernbane, jernbane. De har gått på bedre veier, bedre logistikk, tilbringertjeneste, kollektivtransport. De har til og med gått på ønske om

direkterute med fly fra Namsos til Oslo. Derfor er det bra med satsingen i Nasjonal transportplan, og det er bra med økt vekt på vedlikehold og trafikkisikkerhet. Regjeringen og de rød-grønne partiene leverer konkrete resultat i henhold til Nasjonal transportplan, mens Høyre og Kristelig Folkeparti er opptatt av å skjule at de ikke vil bruke særlig mye mer penger enn oss. De skjuler det i diskusjoner om organisering og om kreative finansieringsløsninger.

Når Øyvind Halleraker tidligere i denne debatten brukte eksempelet med konkurranseutsetting av drift og vedlikehold i veisektoren og med utskillelsen av Mesta som et godt eksempel på høyresidens vellykkede politikk, er det jo det stikk motsatte som er resultatet og virkeligheten. Høyresidens markedstenking har ført til at kostnaden på drift og vedlikehold på veisektoren har økt med opptil 80 pst.

Så kort oppsummert: «By og land hand i hand» er viktig for arbeidsplasser, for verdiskaping og velferd. Styrk fellesskapet og solidariteten og fri oss fra høyresidens markedstenking.

Dag Terje Andersen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Torgeir Trældal (FrP) [22:30:29]: Det sosialistiske landbrukspolitiske systemet har medført en dramatisk nedbygging av det norske landbruket gjennom en halvering av antall produsenter på 20 år, dårlig inntektsutvikling i næringen og at så mange som 34 000 gårdsbruk i dag står tomme.

Landbrukspolitikken fratar matprodusentene det meste av næringsfriheten samt innholdet av eiendomsretten og gjør at utviklingsmulighetene er få. Det er naturlig nok vanskelig med rekruttering til en næring som er så gjennomregulert med et omfattende byråkrati.

For å snu denne vedvarende negative utviklingen for landbruket er det nødvendig med en grunnleggende endring som gjør at bonden får bestemme mer over egen produksjon, og at politikere og byråkrater får mindre innflytelse. Færre regler og reguleringer for landbruket vil bety større utviklings- og inntektsmuligheter enn det dagens regulerte rammebetingelser med næringsoverføringer gir grunnlag for.

Det vil etter hvert bli en friere verdenshandel også for matvarer. Det er viktig at vi nå benytter tiden til å sikre at norsk landbruk får rammebetingelser tilpasset et nytt handelssystem. Friere handel også med landbruksprodukter vil bety større konkurranse i det norske matvaremarkedet, som også vil komme forbrukerne til gode. Det vil også innebære eksportmuligheter og nye markeds- og inntektsmuligheter for norske matprodusenter. Mens regjeringen er mest opptatt av å holde fast ved en gammeldags reguleringspolitikk som ikke fungerer, mener Fremskrittspartiet at vi må gripe den muligheten en friere handel gir for landbruket.

Vi leser nesten ukentlig om juks i støtteordningene, som at bøndene bl.a. får rundt 3 mrd. kr i arealtilskudd. De fleste har oppgitt for mye areal. Det viser flyfotografering som har pågått siden 2003. Det er et paradoks at det ikke

er Landbruksdepartementet til Brekk som oppdaget dette, men det er altså Riksrevisjonen som må gå inn for å få tak i det som er galt.

Vi har i de siste ukene også kunnet lese forsker Ivar Gaaslands doktoravhandling om norsk landbruk. Han mener at matsikkerheten og kulturlandskapet kan opprettholdes med et kutt på 12 mrd. kr. Kuttet han foreslår, utgjør 2 500 kr pr. innbygger i Norge. Det er omtrent like mye som staten bruker på å drive politi, påtalemyndighet og rettsvesen i Norge.

Dagens landbruksstøtte er innrettet slik at det blir produsert mer enn det forbrukerne trenger av f.eks. melk. Av overskuddsmelken blir det laget ost og smør som eksporteres til utlandet til lavere pris enn det produktene koster i Norge. På den måten bidrar norske skattebetalere og melkedrikkere, ofte småbarnsfamilier, til å sponse utlendingers forbruk av billig Jarlsberg-ost. Dette er en veldig kostbar måte å holde oppe aktiviteten i jordbruket på. Vi får en overføring av midler fra norske borgere til utenlandske ostespisere som koster hver familie 800 kr pr. år, eller norske skattebetalere 1 mrd. norske kroner, som faktisk tilsvarer 3 500 sykehjemsplasser.

Flere og flere forskere har den siste tiden vært enig i Fremskrittspartiets landbrukspolitikk. Det er nå på tide med et regjeringsskifte – for å berge det norske landbruket.

Gorm Kjernli (A) [22:33:46]: En regjering blottet for visjoner, synes å være opposisjonens mantra i denne debatten. Det er akkurat det samme som jeg hørte i innleggene i fjorårets trontaledebatt. Det er fristende å si at vi har en opposisjon blottet for oppfinnsomhet.

Hvis Høyre virkelig er opptatt av å skape verdier, er de ikke da enig i at ambisjonen vår om å ha den laveste arbeidsledigheten i Europa og ha en økning av verdiskapingen i hele landet er en viktig ambisjon? Hvis opposisjonen virkelig er opptatt av god velferd, deler de ikke da vår ambisjon om å forsvare og videreutvikle et av verdens beste velferdssamfunn? Hvis Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre virkelig er opptatt av klimaet, deler de ikke da vår ambisjon om at Norge skal lede an i den globale klimakampen?

For å bidra til mer verdiskaping trenger vi gode kommunikasjoner. En vei eller en banestrekning er aldri et mål i seg selv, men et middel for å bringe personer og gods fra et sted til et annet, for å knytte personer og steder tettere sammen, for å skape verdier.

Vi er nå ti måneder inne i Nasjonal transportplan, som opposisjonen mente var for ambisiøs da den ble lagt fram. Ja, vi har store mål i samferdselspolitikken, og dem har vi tenkt å følge opp.

I sommerens utgave av jernbanens eget magasin kan vi lese om ansatte som sier: Endelig kan vi legge planer, endelig kan vi få gjort noe. Ansatte med 30 års fartstid ved jernbanen sier at de aldri har opplevd maken til trykk på vedlikehold og opprustning. Det er på høy tid. Men det viser at det ikke bare er skryt fra regjeringen, men realiteter bak en historisk satsing på jernbanen, en satsing vi vil videreføre i årene som kommer.

Høyre etterlyser reformer og omorganiseringer i sam-

ferdselssektoren. Det virker som uansett hva spørsmålet er, så er svaret omorganisering. Med den omorganiseringen av jernbanen som Høyre var med på sist de satt i posisjon, friskt i minne, er det få ting som får varsellampene mine til å blinke mer enn når de snakker omorganisering. Jernbaneverket sliter fortsatt med ettervirkningene etter at Høyre var med på å gi kompetent arbeidskraft sluttpakke og klapp på skulderen, en kompetanse man har brukt tid på å få tilbake. Derfor er jeg meget skeptisk når Høyre snakker om omorganisering i samferdselssektoren.

Norge er nødt til å ta en ledende rolle i det internasjonale klimaarbeidet, fordi vi har mulighetene til det. Vi kan bidra til utslippsreduksjoner som er mye større enn det våre egne utslipp skulle tilsi. Men for å ha troverdighet i det arbeidet er vi nødt til å gå foran som et godt eksempel. Derfor blir klimameldingen som er varslet, så viktig. Vi må kutte på hjemmebane også, ikke fordi det utgjør så mye av de globale utslippene, men fordi det gir troverdighet. Det er bare en rød-grønn regjering som med kraft og styrke kan presentere en ambisiøs, forpliktende og helt nødvendig klimamelding.

Henning Skumsvoll (FrP) [22:37:08]: Regjeringen viser gjennom Soria Moria-erklæringen og trontalen at den er opptatt av klimakampen. Det er likevel vanskelig å forstå regjeringens energi- og miljøpolitikk, oftest på grunn av store interne uoverensstemmelser.

På mange måter virker regjeringens politikk å være tveitydig og ofte selvmotsigende i sine avgjørelser. Jeg vil vise til et par eksempler fra Farsund kommune for å underbygge dette.

Kommunen har opp gjennom de to–tre siste tiår fått registrert stadig mer av steinaldermannens aktiviteter. Dette har medført at byggetiltak innenfor kommunegrensen er blitt sterkt begrenset. I tillegg er Farsund en kystkommune, og bygging i strandsonen begrenses derfor også.

Et landsdekkende energiselskap søkte for en tid tilbake om å få bygge 32 store vindmøller på de høyeste punktene i kommunen. En slik utbygging betyr opp mot 30 km ny bred vei opp til de toppene hvor vindmøllene skal plasseres. Selv om møllene på sikt kan fjernes, så vil terrenginngrepene være permanente. Konsesjon ble gitt til tross for mange protester. Fylkesmannens miljøvern-avdeling påklagde vedtaket sammen med mange andre. Miljøverndepartementet avviste klagen og opprettholdt konsesjonen.

Mer eller mindre parallelt med klagesaken om vindmøller søkte et lokalt firma om byggetillatelse for en småbåthavn med mange båtplasser og 23 båthus i et dertil vel egnet område. Uten høydeforskjell på flo og fjære er båthus en del av båtkulturen på Sørlandet. Båthusene måtte tas ut av planen, bl.a. fordi de kunne ses fra fylkesveien eller sjøen.

Avgjørelsene i disse to plansakene viser den meget store og unyanserte forskjellsbehandling som her er utvist i to miljøsaker i samme kommune.

Det er også svært vanskelig for innbyggerne i Farsund å forstå departementets avgjørelser her. Søknaden om bygging av båthus har små eller ingen konsekvenser for mil-

jøet eller strandsonen, som i området er helt ufremkommelig. Likevel blir søknaden avslått. Bygging av infrastruktur i form av veier samt bygging av 32 vindmøller, som er dobbelt så høye som monsternestene i Hardanger, på noen av Farsund kommunes høyeste fjelltopper har til dels meget store miljøkonsekvenser. Til tross for disse inngrep er konsesjon endelig gitt av Miljøverndepartementet.

Respekten for regjeringens miljøpolitikk blant Farsunds innbyggere er meget lav.

Stine Renate Håheim (A) [22:40:02]: Min første trontaledebatt har vært interessant å følge, en debatt som har synliggjort viktige politiske skillelinjer.

Opposisjonen har riktig nok gang på gang etterlyst regjeringens store prosjekt. Det er jo en viss ironi over den etterlysningen når man ser hvordan opposisjonen spriker i alle retninger. Det eneste opposisjonen synes å være enig om, er at man skal svartmale et land som gjentatte ganger er kåret til verdens beste land å bo i.

Fremskrittspartiet, med Christian Tybring-Gjedde i spissen, tar virkelig kaka når det gjelder svartmaling i integreringspolitikken. Tybring-Gjedde er selvutnevnt forsvarer av den norske kulturen og har startet et korstog mot et flerkulturelt samfunn uten å oppdage at der har vi andre faktisk levd ganske lenge.

Et av våre store prosjekter er jo nettopp å skape et mer inkluderende Norge. Det handler om å gi enkeltmennesker flere muligheter, og det handler om at vi blir et rikere og bedre land av mangfold. Det flerkulturelle samfunnet gir oss muligheter dersom vi velger å utnytte det og drive en aktiv politikk for integrering.

Jeg synes det er trist når representanter for Fremskrittspartiet sier at mennesker med flerkulturell bakgrunn river det norske samfunnet i filler. Men det mest tragiske er at med Fremskrittspartiet vil vi få dårligere integrering og mer segregering.

Vi vet at det viktigste for integrering er at folk lærer seg norsk. Det er helt åpenbart at språk er en av nøklene til integrering. Men når Fremskrittspartiet stiller krav om at alle skal lære seg norsk, så kutter de samtidig 407 mill. kr i norskopplæring. Det er jammen meg et godt eksempel på tom retorikk og ingen politikk. Det er jo ikke sånn at vi kan kreve at folk som kommer til Norge, skal gå rett på Oslo City, kjøpe seg en ordbok og bedrive selvstudier i norsk. Vi er nødt til å stille krav – jeg er helt enig – men vi må også legge til rette. Vi må satse mer på det vi vet fungerer, nemlig god norsk- og samfunnsfagopplæring.

Vi vet at arbeid er avgjørende for inkludering og sosial utjevning. En av utfordringene mange med flerkulturell bakgrunn møter, er diskriminering, fordømmer som holder folk utenfor arbeidslivet. Da er ikke løsningen å legge ned likestillings- og diskrimineringsombudet, som er et viktig verktøy i kampen mot diskriminering.

Vi vet at gratis kjernetid i barnehage fungerer. Vi vet at kontantstøtte ikke fungerer. Til tross for det velger Fremskrittspartiet kontantstøtte, som belønner minoritetskvinner som holder seg hjemme og utenfor arbeidslivet.

Der den rød-grønne regjeringen vil ha mer av det som

fungerer, vil Fremskrittspartiet ha mer av det som ikke fungerer.

Representanten Tybring-Gjedde sa tidligere i dag at vi har enorme utfordringer. Jeg velger å si at vi har enorme muligheter. En god integreringspolitikk er avhengig av at vi ser både utfordringene og mulighetene. De som ser seg blind på problemene, og som verken greier eller vil se at det er noe positivt, vil aldri få en god integreringspolitikk.

Etter debatten i dag er det også åpenbart at Fremskrittspartiet ikke engang har noen troverdige løsninger.

Hanne C.S. Iversen (FrP) [22:43:20]: For en vararepresentant som til daglig er lokalpolitiker, er det merkelig å høre på regjeringens skjønnmaling av virkeligheten. Ute i Kommune-Norge, der tjenestene produseres, er virkeligheten en helt annen. Der river lokalpolitikere av alle fargesjatteringer seg i håret fordi de vet at årets budsjettprosess nok en gang vil medføre kutt i tjenester som allerede er beskåret. Lokalpolitikere der ute håper desperat på et snev av handlingsrom og på å få tilbake litt av det kommunale selvstyret som statsministeren roste tidligere i dag. Dessverre ser ikke det ut til å komme, for i løpet av de siste årene har nye oppgaver, nye lover, nye forskrifter, nye skjemaer og nye rapporter spist opp handlingsrommet. Et stjernerseksempel er ny plan- og bygningslov.

Tallenes tale er klar: Nesten alle kommuner kutter i tjenestetilbudene enten i form av reduksjon i kvalitet eller i reduksjon i kvantitet. Hvis man lager et regnestykke over inntektene opp mot nye oppgaver, justerer for økte lønninger, økte priser og økte pensjoner, ja da får man røde tall. Man får minus, man får underskudd – røde tall som fører til reduksjon i antall sykehjems plasser, selv om behovet for flere er skrikende, et minus som fører til maks antall elever per lærer og manglende vikarer, et underskudd som fører til et barnevern uten nok kapasitet i førstelinjen.

Alle disse tjenestene er til en viss grad lovfestet, og de ligger i den økonomiske sekkeposten «rammen», i likhet med et utall andre oppgaver som regjeringen ikke finansierer opp. En direkte finansiering av disse tjenestene kunne løst dette, slik Fremskrittspartiet har foreslått.

Min konklusjon har lenge vært at regjeringen ikke prioriterer de oppgavene som ligger i rammesekken, f.eks. eldreomsorg. Etter en kort satsing puttes en tjeneste inn i denne sekkeposten, noe som dessverre ser ut til å skje med barnehagene. Regjeringens politikk er i praksis lov- og forskriftsfestede røde tall som fører til at det kommunale selvstyret, som statsministeren roste, forvitrer. Per nå har regjeringen klart å redusere det kommunale selvstyret til valget mellom pest og kolera – valget mellom sykehjemskutt og skolenedleggelse.

Wenche Olsen (A) [22:46:03]: Det er fristende etter siste innlegg å spørre Fremskrittspartiet om de tror det vil bli mer eller mindre kommunale tjenester hvis vi skal gi skattelette, som de foreslår, på opp mot 70 mill. kr.

Fra talerstolen her i dag har vi hørt om både det som kan bli bedre her i landet, og det som er bra, og slik skal det være. Vi skal selvfølgelig ha en opposisjon som er aktiv, og som bidrar i debatten. Men samme hva vi sier og

hvordan vi legger det fram, kan vi ikke komme bort fra at Norge flere ganger er kåret til verdens beste land å bo i. Det er ikke på grunn av oljeinntektene alene, men på grunn av hvordan vi fordeler godene i landet vårt. Den norske velferdsmodellen er unik, den bidrar til mindre forskjeller. Den er bygd på at alle er like mye verd og skal ha de samme mulighetene. Men for å få til det må vi alle bidra etter evne, også de som tjener mest.

Kanskje det er innenfor helse vi ser at velferdsmodellen er et gode for alle; om du er rik eller fattig, blir du behandlet på samme sykehus, og du får de samme helse-tjenestene. For kort tid siden var vi på besøk i Verdens helseorganisasjon. Der fikk Norge mange godord både for vårt eget helsevesen og for vårt internasjonale bidrag. Det var positivt og motiverende å høre. Det var lovord både til utenriksministeren og statsministeren for deres innsats, ikke minst for vaksineringsprogrammet. Samtidig minnet de oss på at vi som var et så rikt land, kanskje kunne bidra ytterligere.

At vi er et av verdens beste land å bo i, betyr ikke at vi ikke har utfordringer, og en av dem er rusomsorgen. I Norge har vi en rusomsorg som har vært drevet fram av de frivillige, som har gjort en fantastisk jobb, og det er flott. Men det fritar ikke det offentlige for det ansvaret vi har. Derfor er jeg glad for alt som har skjedd på feltet de siste årene, som bl.a. store tilskudd til kommunene, tilskudd som bl.a. skal bidra til å styrke kommunenes tilbud til personer med rusproblemer gjennom lavterskel helsetilbud og oppfølgingstjenester i bolig.

For sommeren kom Stoltenberg-utvalget med sin rapport. Den er nå på høring, og jeg håper vi får mange innspill. Jeg håper at både innspillene og ikke minst debatten vil omfatte mer enn for eller imot heroinassistert rehabilitering. Selv om det er viktig, er det kun ett av 22 forslag.

Etter et besøk i Sveits har vi fått høre om og sett en utstrakt bruk av både legemiddelassistert rehabilitering og heroinassistert rehabilitering. Men det tydeligste budskapet de hadde til oss, var at om vi skulle lykkes i ruspolitikken, måtte vi fjerne ventetiden, ha på plass boliger, arbeid og øvrige helsetjenester. Metadon og heroin er bare et av mange tiltak som må på plass. Det viser at det er viktig at debatten om rus utover høsten får et større perspektiv enn for eller imot heroin. Vi trenger en stor satsing på rusfeltet, og det kan vi bare nå om vi alle er med og bidrar til fellesskapet. Vi kan ikke bevilge oss ut av utfordringene med rus, men vi må sammen med brukerne, lag og organisasjoner finne gode løsninger.

Oskar J. Grimstad (FrP) [22:49:34]: Statsminister Stoltenberg var i innlegget sitt ein tur innom Framstegspartiet og marknaden, og statsministeren får det i sin bodskap til å høyrast ut som om marknaden er noko vederstyggelig og verdiløst. Det mest nærliggjande spørsmålet blir då: Kva er det som skaper dei ressursane som gir oss eit økonomisk fundament og tryggjar det velferdssamfunnet vi alle er opptekne av å utvikle vidare? Er det eit meir og meir politisk styrt og dominert system, kall det gjerne sosialistisk, eller er det marknaden med sin dynamikk?

Og kva system er det som har vist seg å vere berekraftig og verdiskapande over tid? Finst det i det heile eit politisk styrt samfunn der marknaden ikkje er det fundamentale, som har overlevd? Eg kjem berre på eitt i farta, og det er Nord-Korea. Vi veit alle korleis folk har det der.

Når Sosialistisk Venstreparti i innlegg etter innlegg bruker tid på å fortelje om fortidas standpunkt til sine politiske konkurrentar, er det svært freistande å begynne å rite opp alle dei totalitære styresett og samfunn dei har hylla berre nokre få år tilbake. Eg skal late vere i denne omgang, men konkludere med at SV har svært lite å vere stolt av i den samanheng. Men felles for alle desse samfunna dei roste, var at planøkonomi blei føretrakt framfor marknad.

Men kva var det som blei suksessfaktoren bak eit politisk ønske om full barnehagedekning anna enn marknad, marknad ved dyktige entreprenørar og barnehagedrivarar som i kvalitet ofte langt overgår dei offentlege? Så når statsministeren gir uttrykk for at han er motstandar av utstrakt bruk av anbod, vil nok mange synest det er forståeleg, slik vi dessverre altfor ofte opplever det. Statens evner til å få på plass eit anbodsdokument, spesielt innanfor samferdselssektoren, er så mangelfulle at det er direkte pinleg, og det er utbetalt millionbeløp i erstatning til aktørane, som slit med mangelfulle anbodsdokument som først og fremst rammar trafikantane, når gammalt og utslitte utstyr blir godkjent brukt av oppdragsgivar, Statens vegvesen. Det er mange andre eksempel òg. I Møre og Romsdal kjem det no ei rekkje nye store ferjer som skal trafikkere ferjestrekningar som framleis har gamle ferjekaier og biloppstillingsplassar som for desse ferjene sin del er ubrukelege. Ein har altså anbodusuttsett ferjestrekningar utan å ta høgde for at det må byggjast tilpassa ferjekaier og oppstillingsplassar tilpassa desse trafikkmaskinene. For å løyse dette problemet manglar det 700 mill. kr. Er det dette statsministeren meiner med motstand mot utstrakt bruk av anbod, så deler vi begge dette synet, men her føler eg at det er omsynet til Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti som er førande for statsministerens konklusjon. Men det er også eit faktum at denne regjeringa har brukt anbod og konkurranse meir enn noka anna regjering, så liv og lære heng ikkje i hop. Det har vi sett fleire eksempel på denne sommaren og hausten – vi ser at regjeringsparti har juksa til seg midlar brukte til valkamp. Det er udemokratisk, det er umoralsk, og det er uetisk.

Thor Lillehovde (A) [22:52:58]: Trontaledebatten er i stor grad opposisjonens mulighet til å sette regjeringens politikk under lupen. Beskrivelsen vi har hørt her i dag, og som vi stort sett har hørt gjennom det siste året, er en beskrivelse av en vanstyrt, skakkjørt nasjon der alt er snudd på hodet.

Jeg har hørt den ene elendighetsbeskrivelsen etter den andre, beskrivelser av et samfunn på kanten av stupet, mens landet i virkeligheten år etter år blir kåret til verdens beste land å bo i. En kan virkelig lure på om det er posisjonen eller opposisjonen som er i utakt med virkeligheten.

I et treminutters innlegg rekker jeg ikke å ta for meg alt

vi har lyktes med, men jeg vil ta for meg justisfeltet. Det er et saksfelt som berører oss alle. Det handler om trygghet, og det handler om å ha et oppegående og slagkraftig politi som fakker dem som begår alvorlige lovbrudd.

Vi har fått flere politifolk, ikke færre, slik det hevdes i debatten. Politiet har fått betydelig økte bevilgninger, det kan heller ingen benekte. Lederen av Politiets Fellesforbund, Arne Johannessen, uttalte i flere intervjuer at Storbjerget leverte mer kriminalpolitikk enn noen andre justisministre hadde levert. Han sa videre at det var «historiens beste resultat for politiet».

Det handler også om å ha et effektivt, uavhengig og rettferdig rettsvesen. Det har vi hatt i lange tider. Det er et faktum at de norske domstolene er av Europas mest effektive.

Justiskomiteen er nettopp kommet tilbake fra en komitéreise til Romania, hvor vi bl.a. besøkte et av landets beste fengsler. Det norske mattilsynet, som har ansvaret for dyrehelsen her i landet, ville hatt betenkeligheter med fengselscellene som oppholdsrom for dyr. Det gjelder særlig kravet til plass og areal. Omgivelsene og det indre miljøet i fengselet inspirerte ikke til rehabilitering og til å bli en god samfunnsborger, tvert imot. I dette fengselet var det også et stort innslag av unge lovbytere. Jeg er glad for at vi ikke har slike forhold i våre fengsler.

Jeg vil minne opposisjonen om at under dagens regjering har veksten i justisbudsjettet vært rekordstor, langt større enn under regjeringen Bondevik. Jeg tør også minne om og be opposisjonspolitikere lese tidligere justisminister Dørums bok «Ombudsmann på jobb», hvor han refererer til det indre liv i den regjeringen.

«Høyre – med finansministerposten, flertallet i regjeringen og en tidligere leder av justiskomiteen rundt bordet valgte kreative inntjeningsforslag heller enn å gi friske penger til å styrke lov og orden.»

Da vant skattelette over justispolitikken. Slik er det ikke i dag.

Laila Marie Reiertsen (FrP) [22:56:13]: Det var noko spesielt å høyra ein posisjonspolitkar frå Arbeidarpartiet som så til dei grader rakka ned på kontantstøtta. Vel, eg vil jo minna vedkomande om at dei sit med makta. Det er jo berre å fjerna ho om dei er så imot ho.

Sjølv om ein skal sjå framover, bør ein òg sjå litt tilbake. For eitt år sidan hadde regjeringa også planar på ulike område. Men er desse følgde opp?

Også då hadde ein eit mål om å inkludera alle i arbeidslivet, slik som var sagt i trontalen på laurdag:

«Regjeringens mål er å gi alle mennesker i hele landet mulighet til å utvikle sine evner og leve gode og meningsfulle liv.»

Det er flotte ord, men er dei truverdige? For framleis står nesten 80 000 funksjonshemma utanfor arbeidslivet. Og talet har ikkje gått noko særleg ned sjølv om ein faktisk i det offentlege tilset over ein låg sko, utan direkte inkludering av denne gruppa. Eg hadde faktisk venta at det offentlege Noreg stod fram som eit godt eksempel og ikkje minst hadde ein strategi for å klara å tilsetja ein del av desse i det offentlege selskapet. Men nei, her har lite rørt

seg. Innan dette området ser ein faktisk at det er mange av dei private som ser kva ressursar og kvalitetar som bur hos den som er funksjonshemma, på lik linje med den funksjonsfriske. Ofte skal det berre vilje og litt tilrettelegging til i samarbeid med den tilsette og eventuelt hjelpemiddelsentralen, og vips har ein ein tilsett som ofte er veldig stolt av arbeidet sitt og er ein god og dyktig medarbeidar.

Som vestlending og som vald stortingsrepresentant frå Hordaland er det viktig for meg å følgja med i saker som angår heimfylket mitt. Det at regjeringa må ha ein «Hard anger» i forhold til saka om mastene, er det vel liten tvil om. Så kanskje det å lytta til grasrota blir viktigare framover enn å dura i veg med vedtak i ei agurktid.

Det blir spennande om ubåten utanfor Fedje blir prioritert, og då til å koma opp frå djupet, eller om han framleis skal liggja til byrde for dei som lever no, og framtidige generasjonar.

E39 er eit anna prosjekt – vegen som er påbegynt, men som ikkje er ferdig. Og i denne samanhengen seier regjeringa at auka verdiskaping skal prioriterast. Det er flott. Men akkurat når det gjeld E39, får ein ikkje meir næring og utvikling i dette området før vegen er ferdig. Så enkelt er det berre.

I min heimkommune er vi i gang med bygging av eit nytt kulturhus, eit privat initiativ med massiv støtte økonomisk frå ulike private og til og med frå fylket. Det som skuffar, er jo at statlege myndigheiter ikkje er med på å bidra. Ein hadde håpa at staten òg ville vera med på dugnaden. Sjølv sagt kan ein håpa at det ligg ei aldri så lita overrasking i budsjettet i morgon, men signala som har kome ut, er heller dårlege. Kanskje det nettopp er det at det var eit privat initiativ som gjer at regjeringa ikkje vil vera med på å gje støtte, slik ein ofte opplever det i f.eks. helsesektoren, der private nærast er ein klamp om foten på det offentlege i staden for å vera eit alternativt val for innbyggjarane eller eit supplement. Det er leitt at eit privat initiativ skal straffa seg i staden for at ein ser det positive det bidreg med.

Tove-Lise Torve (A) [22:59:42]: En av de viktigste årsakene til at Norge er et godt land å bo i, er den høye yrkesdeltakelsen hos oss kvinner. Resonnementet er enkelt: Jo flere som bidrar til verdiskapingen og dermed til felleskassa, jo bedre velferdstilbud til den enkelte av oss. Det er en viktig bærebjelke i den norske modellen.

Men kvinners muligheter til å delta i yrkesaktivt liv har ikke kommet av seg selv. Min mor fikk ikke mulighet til å utdanne seg, og hun måtte flytte hjemmefra da hun var nykonfirmert, for å arbeide som tjenestejente i private hjem for å tjene til livets opphold. Allerede den gangen så min mor at det var mange forhold som måtte bedres for at kvinner og menn skulle få like muligheter. For henne og mange andre kvinner ble det helt naturlig å arbeide for likestilling gjennom Arbeiderpartiet.

Gjennom Arbeiderpartiet har vi fått gehør for mange viktige tiltak som har gitt kvinner mulighet til å komme i arbeid. Vi kan nevne både studiefinansiering, lønnet permisjon ved barnefødsler, skolefritidsordningen og full barnehagedekning. Arbeiderpartiet har også lagt til rette for

at kvinner og menn skal kunne velge utradisjonelt når det gjelder utdanning og yrke.

Jeg husker den dag i dag hvor stolt jeg var da min mor var en av de første kvinnene som begynte å arbeide som operatør i aluminiumsproduksjonen ved Sunndal Verk. Men det var ikke en selvfølge, og jeg vet at hun måtte tåle mange slengbemerkinger både fra menn og faktisk fra kvinner for sitt valg.

Høyrepartiene mener vi har likestilling mellom kjønnene i Norge. Jeg skulle ønske de hadde rett, men slik er det dessverre ikke. Vi har f.eks. fortsatt en utbredt bruk av deltidsstillinger i kvinnedominerte yrker, noe som ikke hadde vært akseptert i mannsdominerte yrker. Uønsket deltid gjør at mange er helt avhengig av ekstravakter for å kunne livnære seg selv og familien.

Det er også en urettferdighet i at kvinnedominerte yrker systematisk er lavere lønnet enn mannsdominerte, selv om vi tar høyde for like lange utdanningsløp og arbeidserfaring.

Jeg er derfor veldig glad for at vi har en regjering som tar likestilling på alvor, og som gjennom trontalen har varslet både en utvidet pappapermisjon og en egen stortingsmelding om likelønn. Det hadde garantert ikke skjedd med en borgerlig regjering utgått fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Flere land ser nå til Norge for å lære av vår målrettede likestillingspolitikk. Dette synes jeg er veldig positivt. Kvinners mulighet til å delta i yrkeslivet er et av de momentene mange land drar til Norge for å lære av.

Jeg er stolt av Arbeiderpartiets og regjeringens likestillingspolitikk, og jeg er stolt av den norske modellen.

Olemic Thommessen (H) [23:03:55]: Da regjeringen Stoltenberg tiltrådte i 2005, var det i tillegg til å øke bevilgningene til kulturformål et uttrykt ønske – et viktig poeng, faktisk, fra statsråd Giske den gangen – om å sette kulturpolitikken på dagsordenen.

Det var et godt poeng, fordi kulturpolitikken har vært et område preget av konsensus og slik sett kanskje ikke av den konflikten som skulle til for at man skulle ha en god dynamisk debatt, som jeg tror kommer hele kulturområdet til gode. Det er viktig å ha politisk debatt. Så har det altså fortsatt, men debatten har det blitt så som så med etter hvert.

Til tross for betydelige økninger i budsjettene – noe som jeg i og for seg forventer vil fortsette i morgen, jeg ser frem til morgendagen med store løft til kultur – har det i tiden etter 2009 vært få invitasjoner til særlig interessante strukturelle diskusjoner. I løpet av våren hadde vi knapt en eneste sak, og det lille som har vært, har det egentlig ligget lite utfordringer i. Det er ikke bare et spørsmål om få saker, for dels handler dette dessverre også om en introvert holdning der Stortinget ikke involveres i de store, viktige spørsmålene.

Nasjonalmuseet ble flyttet fra Tullinløkka til Vestbanen, f.eks., uten at noen i det hele tatt hadde hørt om det før det sprang som en bombe i nyhetene. Og ABM-utvikling, som representerer hele ABM-politikken som har ligget til grunn for museums-, bibliotek- og arkivpolitikken i ti år,

ble vedtatt nedlagt uten at denne sal på noe tidspunkt var involvert. Riktignok har vi post mortem, får jeg vel nesten si, for ABM-området fått en stortingsmelding. Den er så kort at den kunne ha vært sendt oss på sms. Det hadde vært en enklere måte å gjøre det på enn å bruke papir på det.

Jeg håper virkelig ikke at dette vil vare – kulturfeltet fortjener en bedre debatt.

Vi har viktige områder å ta tak i som Høyre gjerne så at det hadde blitt en debatt om. Kunstneres inntektsvilkår f.eks. er det viktig å ta tak i. Det er en viktig side i næringspolitikken. Og hva med mediepolitikken? Skal virkelig ingenting skje før Slettholm-utvalget har levert sitt utpå ettervinteren – eller i spørsmålet om kulturhusutbygging, der vi sårt trenger nye grep for å finne løsninger, slik man eksempelvis har gjort på Terningmoen, der Forsvaret og Høgskolen i Hedmark har bidratt til en fin løsning?

Listen er lengre enn taletiden tilsier.

Vi lever i en omstillingens tid, og det krever en mer dynamisk kulturdebatt der prinsipielle spørsmål reises, og der vi kort og godt må få flere saker. Det skal ikke stå på Høyre.

Kari Henriksen (A) [23:06:10]: I samfunnet har vi nå fått en ny offentlig debatt, en ny politisk retning, som er framført av Høyre og Fremskrittspartiet. Det er en det-skulle-bare-mangle-politikk. Det er et slags politikken sesam, sesam-tryllemiddel som gir inntrykk av at denne retningen inneholder kraft og politisk tyngde. Det-skulle-bare-mangle-politikk er verken forutsigbar eller rettferdig og er uten økonomisk bærekraft. Men den synes å være det beste svaret for å unngå å bli konfrontert og bli konkret på løsninger. Det skulle da også bare mangle, når en vet at de løsningene en har, ikke er ønsket.

Dette har Høyre forstått, og derfor er retorikken tilpasset markedet. De har lært av Fremskrittspartiet. De framstiller seg som offer, de tar i bruk flertallskulturens begreper, og de snakker ullent om veien og masse om målet. Høyre snakker ikke lenger om skattelette, fritt marked, individ, privatisering og kommersialisering. Nå heter det økonomisk vekst, ikke skatteøkning, omstilling og forbedring i offentlig sektor og ny kurs. Og de snakker om private og ideelle organisasjoner i samme åndedrag, som om Høyres politikk bare er en annen glasur på den kaka som regjeringen leverer.

Nei, Høyre og Fremskrittspartiet vil bake en annen kake, og de vil dele ut kakestykkene på en helt annen måte. Det dreier seg ikke om, som representanten Erna Solberg sa tidligere i dag, at vi bruker ordene forskjellig, selv om det er hovedbudskapet hun og Høyre gjerne vil ha oss til å tro. Høyres leder innførte i dag et skille mellom en velferdsstat og et velferdssamfunn, som om et velferdssamfunn kan skapes uten en velferdsstat. Den norske modellen utgår fra en velferdsstat. En velferdsstat betyr at staten vil velferd for alle. Det betyr en stat der arbeidstaker- og arbeidsgiverrelasjonen er likeverdig og konfliktnivået er lavt. Det er en stat som har som mål å fordele rettferdig og sikre lik tilgang til arbeid, utdanning, helse og omsorg for alle.

En velferdsstat er en stat som tar internasjonalt ansvar for fattigdom, demokratibyggning og klima. En velferdsstat driver framtidrettet politikk. Norges utvikling har vist at en velferdsstat basert på den forpliktelse at alle skal ha like muligheter, lever godt med i tiden.

Regjeringen leverte i 2010 og kommer til å levere i 2011. De løser ikke alt, men arbeider jevnt og trutt med å forbedre, fornye og forsterke – et arbeid arbeiderbevegelsen alltid har utført, og alltid vil komme til å utføre uansett motstand.

Torstein Rudihagen (A) [23:09:28]: Eit samfunn treng innslag og bidrag frå private og frivillige organisasjonar. Det er så sjølv sagt at det burde vere unødvendig å seie det. Men det er når privatisering og konkurranseutsetjing blir ein ideologi og eit prinsipp som overstyrer fornuftige løysingar, at det blir gale.

Vi treng ikkje gå lenger attende enn til Bondevik II-regjeringa si tid for å finne mange eksempel på det. Andre har vore innoom samferdselssektoren. Eg vil likevel gjenta eit par område innafor samferdselssektoren.

For det fyrste fekk jernbanedirektøren beskjed om å seie opp ei rekkje av sine tilsette, for no skulle dei kjøpe tenestene i ein privat marknad, ein marknad som ikkje var der. Det resulterte i at Jernbaneverket mista sine beste folk og mykje kompetanse, noko dei slit med den dag i dag. Da vi overtok i 2005, var noko av det fyrste ein gjorde, å stoppe det, men da var det allereie kome nokså langt.

Så blir det hevda her at dei gjorde nokre grep som gjorde at vedlikehaldet på vegane blei så mykje betre. Ein spar-te 500 mill. kr ved å ta vedlikehalds- og produksjonsavdelinga i Statens vegvesen ut, skilje Mesta ut og plassere det inn under Næringsdepartementet som kva som helst anna entreprenørverksemd. Resultatet er jo det stikk mot-sette. Det kom melding om dårlegare vedlikehald over det ganske land, særleg vintervedlikehaldet. Det måtte bygg-jast opp eit anbudsbyråkrati i Vegvesenet, eit stort kontrollapparat, og no viser ein gjennomgang av dette at vi har fått opptil 80 pst. auke i kostnadene på vegvedlikehaldet.

Problemet med å sleppe til ei ny borgarleg regjering er rett og slett at det viser seg å vere veldig vanskeleg å reversere slike grep, så vi seier ofte til dei som seier at no må Framstegspartiet få lov til å prøve seg, at dei kan gjere uboteleg skade. Men når det gjeld akkurat Statens vegvesen, vil eg oppfordre regjeringa til å gå inn og gi dei attende minimum ei vedlikehaldsavdeling.

Når eg no er innoom samferdsel: Det er ein ambisiøs transportplan. Det er heilt nødvendig i eit samfunn som satsar på utvikling av velferda, å få ned miljøutslappa. Men eitt område har regjeringa hatt spesielt fokus på, og det er å få trygge og sikre skulevegar. Det er eit paradoks når vi utvidar skuledagen for skuleelevene for at dei skal få meir kroppsøving og fysisk aktivitet, at vegen til og frå skulen samtidig er blitt sånn at foreldre må køyre dei i større og større grad.

Så er problemet og utfordringa at staten eig den vegen, fylkeskommunen eig den vegen, kommunen eig den vegen. Samferdselsdepartementet må ha eit overordna ansvar for å få kartlagt alle dei utfordringane vi har her,

og for at ulike forvaltningsnivå saman skal gjere noko med dette.

Per Roar Bredvold (FrP) [23:12:43]: En næring som ikke ble nevneverdig nevnt i trontalen, er reiseliv og turisme. Fremskrittspartiet ønsker seg et bærekraftig reiseliv der en strekker seg lenger enn til kortsiktige prioriteringer. Et bærekraftig reiseliv fokuserer ikke bare på fordelene for de reisende, men også på reiselivets innvirkning på menneskene på de stedene som besøkes, og på verdier i natur, kultur og lokalsamfunn.

Norge som reiselivsdestinasjon er helt unik når det gjelder disse mulighetene. Norge har en spredt bosetting. Det betyr at vi har levende lokalsamfunn i hele landet, med nok plass til både oss selv og reisende. Men våre unike natur- og kulturressurser må ivaretas for at kommende generasjoner skal gis samme opplevelsesmulighet. Bærekraft i reiselivet knyttes derfor til ansvarlighet, kvalitet og langsiktighet. Derfor må, som Fremskrittspartiet ønsker, hensyn til reiseliv ivaretas gjennom lokale, regionale og nasjonale planer.

Et godt reiseliv er god distriktpolitikk. Derfor vil Fremskrittspartiet bl.a. forenkle lover og regler for å styrke næringen. Et godt samferdselsnett, som Fremskrittspartiet ønsker seg, er viktig for våre turister, de norske og kanskje spesielt de utenlandske. Da må f.eks. våre veier være i en slik stand at turistene har lyst til å komme igjen. For det er det dette handler om: at våre turister er fornøyd med oppholdet og forteller sine venner hvor flott og interessant Norge er. Ingen annen reklame kan måle seg med dette.

Norge er dessverre kjent for å være et forholdsvis dyrt land å feriere i. Da er det fornuftig å redusere momsene på matservering fra 25 pst. til 14 pst. som ett av flere skritt i riktig retning. La oss tro at det kommer i statsbudsjettet i morgen.

For øvrig vil Fremskrittspartiet fortsette å satse på markedsføring av Norge som et feriemål. Dette mener Fremskrittspartiet er godt anvendte penger som vil gi mye tilbake. Alle næringer har for øvrig behov for stabile og forutsigbare rammevilkår. Det vil Fremskrittspartiet gi næringslivet nettopp for å trygge arbeidssted og arbeidsplasser i en sterk konkurranse med andre.

Fremskrittspartiet ønsker mer frihet til den enkelte kommune – uten at en fylkesmann sier nei når det gjelder bl.a. bruk av snøscooter, eller arealplaner som gir mulighet til hyttebygging, m.m.

Fremskrittspartiet ønsker også en restriktiv rovdyrpolitikk. I mitt hjemfylke, Hedmark, har sommeren 2010 dreid seg mye om rovdyr og bl.a. rovdyrgjerder, men det har vært – noe humoristisk sagt – tvil om det er rovdyr eller bufe som skal være innenfor gjerdet. Jeg mener at skal vi ha levende bygder, må antallet rovdyr være på et minimalt nivå. Da først kan vi både utvikle og skape et godt næringsliv, og livskvalitet, hvor hele familien skal kunne bo og leve. Et bredt rovdyrforlik, slik som trontalen inviterer til, vil jeg være skeptisk til, da jeg tror at dette blir et forlik for rovdynene og mot distriktenes interesser.

Ida Marie Holen (FrP) [23:15:59]: I trontaledebatten i dag har vi hørt at regjeringen ønsker at de eldre skal få en verdighetsgaranti, og den ønsker at det skal bli enklere for eldre å klage når det er noe som ikke er som det skal.

Jeg har god erfaring med å være sammen med eldre på sykehjem – de klager ikke. Jeg har snakket med eldre som ønsker å klage, når de føler at de har blitt litt urettferdig behandlet. Men nei, det er best å la det være i tilfelle det kanskje vil bli verre. Det er vel bedre å sette inn tiltak – er det ikke det, da? Så slipper man å klage.

Vi hørte også om velferdsstatens tjenester – å få hjelp, omsorg, pleie eller en sykehjemsplass er en tjeneste. For oss i Fremskrittspartiet er det en soleklar rett. Det er en rett du har når du har betalt skatt, dobbeltskatt og ekstraskatt til staten gjennom et langt liv. Det er din soleklare rett at du får en sykehjemsplass når du behøver det, at du f.eks. får hjelp til å få i deg ernæringsriktig mat når du behøver det.

Ifølge KS' beregninger gir årets lønnsoppgjør en økning i kommunenes lønnsutgifter på ca. 3 pst. Alle vet hvor viktig det er å ha ansatte med både real- og formalkompetanse. Likevel er det slik at kommuner som har et godt arbeidsmiljø med ansatte som har lang ansiennitet, med ansatte som underveis har tatt etter- eller videreutdanning, kommer dårligere ut i årets lønnsoppgjør enn andre kommuner. I min hjemkommune Ål, og i mange andre kommuner, har lønnsoppgjøret gitt en økning i lønnsutgiftene på 6 pst. Flere kommuner står nå i fare for å måtte kutte i sine budsjetter. Dette gjør det vanskeligere å ansette høyt kvalifisert personale innenfor pleie og omsorg. Det skal bli utrolig interessant å følge med på hvordan regjeringen har tenkt å kompensere for disse økte utgiftene.

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [23:18:39]: Skal me fortsetje med å satse på fellesskapsløysingar, eller skal me bryte ned det som har gjort Noreg til eit av verdas beste land å bu i?

Det er viktige forskjellar mellom regjeringsalternativa i Noreg. Det må skapast tillit til at ein velferdsstat som skal omfatte alle, berre kan bli bygd på fellesskapets grunn. Marknaden kan ikkje tryggje folks kvardag på ein god og rettferdig måte.

Me må ha ein politikk som er bygd på verdiar og idear om korleis me skal vere mot kvarandre, om fridom, om rettferd og solidaritet. Derfor må me løyse utfordringane saman – ikkje kvar for oss. Eit samfunn med gode fellesskapsløysingar gir kvar enkelt av oss større moglegheiter. Tryggleik er ein føresetnad for fridom. Tryggje menneske tør å satse meir enn utryggje menneske. Fridom blir først ein realitet gjennom fellesskapsløysingane, som gir alle ein grunnleggjande tryggleik.

Sidan krigen har me alle vore med på å byggje opp dette landet til å bli eit av verdas beste land å bu i. Alternativet til dagens regjering er ei blå-blå regjering, noko som betyr eit samfunn med stor grad av privatisert velferd og vesentleg mindre moglegheiter for politisk styring enn det me har i dag.

Arbeidarpartiet er ikkje imot private løysingar og marknader. Men kunnskap, omsorg, fri ferdsel og sam-

funnets infrastruktur handlar om fordeling og ansvar for kvarandre – ikkje om kjøp og sal.

Høgresida sitt utgangspunkt er at verdiskapinga berre kan skje i privat sektor, mens offentleg sektor berre er ein utgiftspost. Me ser heilt annleis på det. Det er ikkje slik at det å produsere medisinar i farmasiindustrien er verdiskaping, mens dei same medisinarane er ei utgift når dei blir brukte på eit offentleg sjukehus.

Hovudpoenget er å utnytte ressursane til det beste for samfunnet, uavhengig om dei blir skapte i privat eller offentleg sektor – ikkje å privatisere for kvar ein pris. Velferdssamfunnet må vere ein trampoline som folk kan satse ifrå, og då må me byggje velferda vidare, ikkje byggje ho ned. Derfor er det så viktig å satse på fellesskapet.

Regjeringa prioriterer kampen mot arbeidsløysing. Det er fordi me veit at det ikkje finst større sløsing enn å la folk gå ledige. Det handlar ikkje først og fremst om pengar, det handlar like mykje om å la folk få føle seg viktige og nyttige i samfunnet. Det handlar om å gje alle moglegheit til å sitje rundt middagsbordet og fortelje om arbeidsdagen. Det handlar om at barna kan fortelje sine vener kva mamma og pappa jobbar med. Det handlar om livskvalitet og tryggleik i eigen kvardag.

Jon Georg Dale (FrP) [23:22:04]: Regjeringas trontale og debatten i dag viser at dei 262 000 pasientane som ventar på behandling i norsk helsevesen, dessverre må førebu seg på å vente endå ei stund. Problemet i norsk helsevesen er ikkje, slik ein kan få inntrykk av ved å høyre på debatten i dag, at ei rekkje private aktørar – kommersielle aktørar – prøver å rane til seg pengar frå det offentlege.

Problemet er derimot at kapasiteten er altfor liten. Pasientane som ventar på behandling, vert stadig fleire, og dei ventar stadig lenger på nødvendig behandling. Verken statsministeren sitt innlegg her i dag eller trontalen tyder på at desse enkeltmenneska kjem til å verte tekne meir på alvor det komande året.

Trass i desse utfordringane byggjer regjeringa systematisk ned behandlingsskapasiteten ved norske sjukehus. Rundt om i heile landet er innbyggjarar i desse dagar uroa for tilbodet ved sitt lokalsjukehus. Dessverre er det slik at dei har all grunn til det. Trass i regjeringa sine lovnader om at ingen lokalsjukehus skal leggjast ned, fortset dei regionale helseforetaka råkjøret mot lokalsjukehusa. Regjeringa sine lovnader er knapt verde papiret dei er skrivne på.

Det er eit problem at statsministeren og helseministeren opprettheld sin argumentasjon knytt til lokalsjukehusa utan at dei definerer kva innhald desse sjukehusa faktisk skal ha.

I Nordfjord er Helse Førde allereie i gang med omlegging av vaktordning og flytting av utstyr og kompetanse. I Volda fryktar folk framleis for akutt- og fødetilbodet sitt. Det same gjer dei i Kristiansund. I Oslo har Aker sykehus allereie fått nådestøytet av regjeringa. Dessverre er dette ikkje unike tilfelle, men det er den situasjonen folk flest opplever at norsk helsevesen står i. Når helseministeren då i dag seier at folk skal få behandling nær der dei bur, så står det jo ikkje til truande.

Regjeringspartia må forstå at eit lokalsjukehus ikkje er eit bygg, men det er ei samling av medisinske tenester til innbyggjarane. Den viktigaste funksjonen til lokalsjukehusa er den akuttmedisinske beredskapen, som no forsvinn medan helseministeren toar sine hender.

Framstegspartiet forlangar no at helseministeren tek det fulle og heile ansvaret for denne situasjonen og sikrar innbyggjarane over heile landet det nødvendige helsetilbodet som dei faktisk fortener.

Sonja Irene Sjøli (H) [23:25:08]: De rød-grønne partiene er tydeligvis på defensiven og må derfor ty til skremselspropaganda, bl.a. i omtalen av Høyres velferdspolitik. Men utbyggingen av velferdsordningen startet lenge før Arbeiderpartiet fikk innflytelse i norsk politikk, og Høyre har gjennom hele sin historie vært med på å bygge velferden, og det vet selvsagt Arbeiderpartiet.

Regjeringspartiene skryter av hvor mye penger de bruker på velferden, men de sier lite om resultatene, og det er med god grunn. Det de ikke vil snakke om, det er at de dårlig stilte har fått det verre, at det er blitt flere fattige familier og barn, som må gå til Frelsesarmeen for å få mat og klær, at 6 000 personer er bostedløse – det er en økning på 10 pst. – at flere venter på behandling i psykiatrien, og det er fristbrudd hver eneste dag. Rehabiliteringstilbudet er svært mangelfullt, og ventetiden for rusbehandling har økt betydelig; over 4 000 venter på behandling. Og ventetiden for attføringstilbudet har økt med 50 dager til 270 dager i snitt. For hver dag som går, reduseres muligheten for mange til å komme tilbake til arbeid. Og helsekøene har økt med 50 000, så det er nå 248 000 som venter på behandling. Regjeringen har skapt et klassedelt helsevesen ved at de som har penger, kan kjøpe seg helsetjenester i private sykehus. Dette er noen eksempler fra virkelighetens verden. Dette er det regjeringen ikke vil snakke om.

Høyre vil sikre varig velferd, og forberede Norge på de utfordringene som vi møter i fremtiden. Vi vil sørge for mer kunnskap i skolen. Vi vil skape mer og investere i fremtidens velferd gjennom verdiskaping og vekst, og vi vil forbedre offentlige tjenester gjennom bedre kvalitet, større mangfold og mer valgfrihet.

Regjeringen bruker ufattelig mye penger, men leverer for dårlige resultater på viktige velferdsområder. Regjeringens politikk løser ikke utfordringen som møter oss i 2020. Og det er dette som vil true velferden.

Til slutt: Gjennom mine 13 år på Stortinget har jeg aldri opplevd maken til uredelighet og skremselspropaganda fra de rød-grønne partiene – eller la meg si mangel på anstendighet. En slik opptreden vil neppe øke befolkningens tillit til politikerne.

Mari Lund Arnem (SV) [23:28:02]: I denne debatten har skillene mellom partiene og skillene i det norske samfunnet kommet helt tydelig fram. Men det er ett skille som ikke kan stå udebattert, og det er skillet mellom kvinner og menn. Det er viktig at vi ikke kjøper høyresidens likestillingsbløff og går med på at vi i Norge har kommet i mål med vårt feministiske arbeid. SV er et fe-

ministisk parti. Kanskje er vårt viktigste bidrag til forandring av Norge nettopp den likestillingskampen vi har vært en del av. Uten venstresidens kamp for kvinners rett til å arbeide, og velferdsordningene som gjør det mulig, ville Norge i dag hatt lavere velstand og færre barn.

Vi har langt igjen til full kvinnefrigjøring i Norge. Det ser vi på lønnsforskjellene, det ser vi på mansdominansen overalt der det finnes store penger og mye makt, og ikke minst på det skremmende omfanget av menns vold mot kvinner i norske hjem. Vi står overfor et stort samfunnsproblem, et problem som begrenser kvinners menneskeverd og frihet. Ifølge NIBRs undersøkelse fra 2005 rammes hver fjerde norske kvinne over 15 år en eller flere ganger i løpet av livet av en manns vold. En av ti blir utsatt for voldtekt, og norske jenter utsettes for seksuell trakassering på skolen hver eneste dag. Derfor er det bra at regjeringen har børstet støvet av gamle paroler og igjen sier klart og tydelig at det private er politisk – menns vold mot kvinner og deres barn er et politisk problem.

For å bedre tryggheten for befolkningen har regjeringen bl.a. satset på mer politi. Men mer politi er ikke nok, for hver norske kvinne kan ikke ta med seg en politibetjent hjem. Vi må tenke større enn som så. Politiet bør få tilbud om tilleggsutdanning i hvordan man kan håndtere saker der det er mistanke om vold i parforhold. Alternativ til Vold og liknende tilbud må styrkes, og vi må verne om krisesentrene våre og sørge for at de får nok midler til å gi et godt tilbud til alle kvinner som rømmer fra menns vold.

Men kanskje det viktigste vi kan gjøre for å stoppe problemet, er å stoppe det før det har startet. En bedret seksualundervisning med fokus på kjønn og makt er et steg i riktig retning. Men enda viktigere er det å tilby alle jenter kurs i feministisk selvforsvar i skolen. Slike kurs er først og fremst selvtilitskurs som utfordrer jenter til å sette grenser i møte med andre. Her lærer jenter å ta makt i egen hverdag, vi lærer hvordan vi kan si klart og tydelig fra når vi blir utsatt for seksuell trakassering, hvordan vi kan vise trygghet og makt gjennom kroppsspråket, hvordan vi kan komme oss unna i vanskelige situasjoner, og selvfølgelig hvilke rettigheter vi har. I tillegg lærer jenter at vi er verdt å forsvare, og vi lærer enkle fysiske selvforsvarsøvelser.

Det er først og fremst gjennom å sette fokus på problemet at vi kan gjøre noe med det, og jeg er derfor glad for at regjeringen varsler at de vil fortsette innsatsen mot menns vold mot kvinner og håper at det vil bidra til økt fokus på kjønn og makt i skolen og enda flere konkrete tiltak mot menns vold mot kvinner.

Åge Starheim (FrP) [23:31:32]: Når ein høyrer innhaldet i trontalen som omhandlar regjeringa sitt store prosjekt, Samhandlingsreforma, må ein ha lov å lure på om regjeringa sjølv veit korleis dei skal gjennomføre denne reforma. Reforma skal ta til å gjelde frå 2012.

Om denne reforma står det i trontalen følgjande:

«Regjeringen vil i 2011 utdype Samhandlingsreformen gjennom å legge fram forslag for Stortinget om ny helse- og omsorgslov, ny folkehelselov og ny nasjonal helse- og omsorgsplan 2011–2015. Regjeringen

arbeider vidare med utfordringene knyttet til kapasitet og kompetanse innen behandling, rehabilitering og ettervern for rusmiddelavhengige.»

Ut ifrå det som står i trontalen, må vi ha lov å tolke regjeringa slik at dei ikkje torer å konkludere om si eiga store reform før etter valet i 2011. Eg trur nemleg at regjeringa har innsett at å gjennomføre reforma med dagens kommunestruktur, vert umogeleg.

Med dei sprikande signala som har kome frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet om kommunestruktur, skjønar eg at dette er svært vanskeleg, og at regjeringa ikkje ønskjer å kome med konklusjonane før etter valet i 2011.

Men kva har så kommunepolitikarane i det ganske land å halde seg til når dei skal planleggje gjennomføringa av reforma? Det alvorlegaste er at kommunepolitikarane no ikkje anar kva slags kompetanse dei må ha for å gjennomføre regjeringa sitt store helseeksperiment.

Når så kommunalministeren har kome med sin budsjettlekasje om finansiering av reforma, som av mange lokalpolitikarar vert oppfatta som småpengar, er dette etter mitt syn ein hån mot lokalpolitikarane.

Vi i Framstegspartiet ser at det i denne situasjonen er heilt nødvendig å endre dagens kommunestruktur. Senterpartiet sin modell med byråkratiske helsekommunar er etter vår mening det verste som kan skje. Vi har mange døme på kor udemokratisk dei enkelte interkommunale selskapa fungerer.

Vi meiner at når reforma no skal gjennomførast, kan ein og bør ein leggje eit økonomisk grunnlag for at det skal vere interessant for kommunane å slå seg saman av fri vilje, ut ifrå geografiske omsyn.

Vi er sterkt imot Helga Pedersen sitt diktatoriske forslag om tvangssamanslåing.

Terje Halleland (FrP) [23:34:45]: Det blir fort snakk om finansiering når en snakker om tiltak knyttet til samfunnsutviklingen. Jeg vil gjerne ta opp et område som kun vil føre til gevinster og ikke koste regjeringen en krone å innføre.

Det sitter minst ett parti i regjeringen som brenner ekstra for utviklingen utenfor de mest sentrale strøk. Nå er det vel slik i Norge at mye av det enkelte liker å kalle bystrøk, ikke minner så mye om bystrøk, men det er uten tvil disse områdene som står for befolkningsveksten i Norge. Det vil med andre ord si at det er en utvikling i befolkningsstrukturen som i hvert fall ett av regjeringspartiene vil kalle negativ.

Fylkesmannen må ta mye kritikk for sin praktisering av såkalte motsegner, eller innsigelser som en kaller det på norsk. Representanter fra regjeringen og partier som representerer regjeringen, og dermed stortingsflertallet, gjemmer seg bak denne fylkesmannen og kommer med signal om at dette skal det endres på, men det skjer ingenting foruten at det blir færre og færre som finner det formålstjenlig å bo eller drive næring fra en slik plass.

Når regjeringen snakker om distriktspolitikk, blir det som å høre på et innlegg innen bistandspolitikken. Distrikts-Norge trenger ingen bistand. Det Distrikts-Norge trenger, er å få lov til å drive næringsutvikling og skape

vekst på distriktenes egne særfordeler uten innblanding fra regjeringen.

Borten Moe kommer med nødvendigheten av en aktiv politikk i Distrikts-Norge. Ja, blir ikke Borten Moe bekymret når han ser dagens utvikling, eller er det kun det å presse ut de siste dråpene for én næring som er av betydning?

Det er hyggelig å høre statsministeren snakke om det lokale selvstyret. Men det er ikke mulig å overleve på fine ord. Jeg tror det var en forgjenger av statsministeren som sa at kommunene har stor frihet til å gjennomføre statlig politikk. Aldri har vel det vært sannere.

Den lokale utviklingen blir kraftig hemmet av regjeringens innblanding. Vi ser at i arealpolitikken er det lite som minner om lokalt selvstyre. Om en liten bygd vil legge til rette for vekst for innbyggere og næringsliv, blir det overprøvd av byråkrater. Enstemmige og tverrpolitiske vedtak i formannskap og kommunestyre blir ganske enkelt satt til side.

Norge trenger ikke mer dyrket mark, men vi trenger folk til å dyrke den marka vi har. Med det mener jeg at skal vi ha en lokal utvikling som ikke skal føre til sentralisering og avfolking, må distriktene få lov til å spille på sine fordeler. Den aktive distriktspolitikken som blir omtalt av regjeringen, er ikke løsningen, men dessverre svært ofte problemet.

Einar Horvei (SV) [23:38:00]: Ikkje heilt overraskande viser debatten i kveld og i løpet av dagen at høgresa sine løysingar på mange av dagens utfordringar er den vanlege resepten, nemleg privatisering av offentlege tenester, ikkje minst innan helse og omsorg. Erna Solberg har uttrykt si bekymring for barnevernsbarn som blir sende frå stad til stad, og vidare at gode, velfungerande rehabiliteringsplassar blir lagde ned.

I SV er me også bekymra for dette, men i motsetning til Høgre og Framstegspartiet ser me ikkje at svaret ligg i auka grad av marknadsorientering og privatisering. Er det ikkje nettopp anbudsprinsippet som er ei vesentleg årsak til desse problema? Anbud med korte intervall mellom anbudsutlysingane og fokus på pris gjer at godt etablerte tilbod kan tapa anbudsrundar og investeringar til titals millionar eller meir stå utan brukarar. Dette betyr igjen tapte arbeidsplassar og tapt kompetanse. Er dette god økonomi? Helseføretak som kjøper tenestene, kan nok spare nokre kroner, men samfunnsøkonomisk er det svært tvilsam butikk. Dei verkelege taparane blir i siste instans brukarane, som risikerer å måtte flytta frå ein trygg plass til ein ny som dei ikkje har tilknytning til. Dette kan umogleg bli betre med fleire aktørar som konkurrerer, snarare tvert imot.

Kristeleg Folkeparti si bekymring for dei frivillige organisasjonane og deira tilbod på feltet er faktisk meir forståeleg. Også her er det mykje høg kompetanse som kan gå tapt. Eg ser likevel for meg ei stor utfordring i å laga eit marknadsstyrt system der dei ideelle organisasjonane skal ha eitt sett av reglar ved sida av dei offentlege og dei private tilbydarane i ein konkurransesituasjon. Dette vil i alle fall harmonera dårleg med dei synspunkta som Høgre og Framstegspartiet står for. SV og regjeringa øn-

sker eit system som gir mest mogleg trygge og langsiktige løysingar for dei som mottek tenester innan helse og omsorg. Dei ideelle frivillige organisasjonane skal vera ein del av dette arbeidet. Auka marknadsorientering, kommersialisering og konkurranse er derimot ikkje vegen å gå.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [23:41:19]: Det marsjerer i Europaunionens gater i Sør-Europa. Raskt økende statsgjeld skaper større problemer for nasjonalstaten, som fortsatt har ansvaret for befolkingas daglige trygghet. Irland – et forbilde i norske høyrekretser – er i djupe økonomiske problemer. Irland ble kalt Europas økonomiske tiger med svært lav næringskattlegging. Irland tiltrakk seg mange flyktige kapitalinteresser. Nå gir det sjølsagt ustabilitet.

Det internasjonale pengesfondets leder, Dominique Strauss-Kahn, sa i et foredrag i regjeringkvartalet høsten 2009 at finanskrisens sosiale uro ville bli den største utfordringen de kommende år, og han sammenliknet med mellomkrigstida – skremmende!

Rettferdig fordeling av innstrammingsbyrden er et nøkkelord for å takle finanskrisens konsekvenser på en anstendig måte. Rød-grønne partier har lang tradisjon for å være mest opptatt av økonomisk og sosial rettferdighet mellom folk. Grønne partier har størst troverdighet på det langsiktige forvalteransvaret.

Uansett resultat av den økonomiske innstramminga i mange land vil dette gi en mer krevende konkurransesituasjon for norsk næringsliv. For å møte denne situasjonen må vi dyrke sterkere våre fortrinn. Som et resultat av politiske valg er økonomisk makt slik fordelt i Norge at vi her har fått mer jevnbyrdige økonomiske forhold blant folk enn i andre land. Eiendomsrett er fordelt på de mange, enten det gjelder den sjøleieende gårdbruker eller huseier. Et annet fortrinn er skatt etter inntektsevne med progressiv inntektsskatt og skatt på høge nettoformuer som gir arbeidsfrie inntekter.

Norge har i dag ikke noen tradisjonell politisk høyrebølge, men en økende utålmodighet blant folk for å utnytte Norges enestående økonomiske handlingsrom – dette for å ta vare på de beste verdiene i annerledeslandet Norge, et land som ikke er seg sjøl nok.

Jeg vil peke på fire sentrale utfordringer. Den første er å sikre norske lønns- og arbeidsvilkår for lønsmottakere på samme måte som at sjølstendig næringsdrivende skal gis inntektsmuligheter som gjør det attraktivt å ta et større arbeidslivsansvar enn det man har som lønsmottaker.

Den andre er å modernisere Fastlands-Norges næringsliv med en målrettet næringspolitikk som gir en kraftfull satsing på foredling av fornybare naturressurser til produkter som gir produkter og tjenester som har en høy verdi. Disse arbeidsplassene er viktigere enn andre. Dette er også å ta klimaproblemet på alvor, for det er satsing på grønn industri. Dette styrker også eksportindustrien, som i mange tilfeller sliter i dag. Se bare til treforedlinga.

For det tredje må vi bedre kommunikasjonene, krympe landet og redusere avstandskostnadene. Mobildekning og fiberkabel til alle faste bosettinger er viktige stikkord.

Dette krever en systemreform hvor offentlige foretak får ansvar i stedet for private aksjeselskap som sjølsagt bare gjør det som lønner seg og styrker aksjekursen.

Til slutt den siste utfordringa – å forbedre livssituasjonen for dem som sliter i hverdagslivet. Altfor mange fullfører ikke sin grunnutdanning, noe som lett gir dem en taperrolle resten av livet. Stadig flere får psykiske problemer og rusproblemer i hverdagen. Hele 75 pst. av de innsatte i norske fengsler kommer tilbake. Det er en radikal økning i antall barnevernssaker. Det er nødvendig med systemreformer hvor en fellesnevner må være forebyggende og mer praktisk arbeid og utdanning som gir mulighet for at den enkelte bedre kan mestre sitt eget liv med økt sjøllit og verdighet.

Rød-grønne partier har tradisjon for å være gode på dette. Våre velgere er utålmodige, la oss lytte til den gode praksis hos dem som arbeider i førstelinjen.

Olemic Thommessen (H) [23:44:47]: Jeg la merke til at representanten Lundteigen ikke nevnte dette å ta hele landet i bruk. Riktignok lå det sikkert i kortene i mye av det han snakket om, men denne gangen brukte han faktisk ikke uttrykket «å ta hele landet i bruk». Det har Senterpartiet ofte gjort før. Kanskje er det en grunn til at Senterpartiet ikke ønsker å bruke det uttrykket lenger. Kanskje er det slik at regjeringen faktisk ikke tar hele landet i bruk.

Før valget i 2005 var spørsmålet om utplassering av statlig virksomhet et viktig tema. Ikke minst flagget Senterpartiet dette veldig høyt. Da skulle man flytte ut 6 000 årsverk, synes jeg å huske fra valgkampen i 2005. Slik ble det altså ikke. Det var vel ikke stort som en pølsekiost det som faktisk ble flyttet ut. Temaet ble sånn sett av nokså forståelige grunner nedtonet i valgkampen i 2009.

Spørsmålet nå, etter det første året av en ny regjeringperiode der Senterpartiet skal sitte ved roret, må jo være: Har man gitt opp, eller kan vi kanskje håpe at dette skal endre seg, at vi kan ta hele landet i bruk ved å utplassere virksomheter?

Da regjeringen Stoltenberg overtok etter regjeringen Bondevik, fikk vi eksempelvis i mitt hjemfylke en ordning etter den store endringen i spillpolitikken. Vi hadde lagt opp til at en avdeling av Norsk Tipping skulle flyttes til Fagernes, som kompensasjon for at Norsk Lotteridrift måtte nedlegge. Dette ble rett og slett torpedert og konsekvent undergravet av regjeringen. Slik sett ble det hele en flopp.

I perioden som gikk forut for denne, hadde vi også et spørsmål om samling av Forsvarets IKT-tjenester på Jørstadmoen. Regjeringen har forsøkt å vri seg unna, men en hektisk jobbing fra opplandsbenkens representanter fra regjeringspartiene har ført til at ledelsen, den såkalte Sjef INI, blir flyttet. Mer interessant er kanskje hvor mange det er som har tenkt å flytte med sjefen. Det er snakk om sentrale avdelinger med ganske mange stillinger, som i dag er i Oslo, og som det var forutsatt skulle flyttes til Jørstadmoen.

Neste prøve blir Politiets data- og materielltjeneste, og denne gangen er det ikke så langt man skal behøve å flyt-

te. Det er bare til Gran. Dit kan man faktisk ta toget hver eneste dag, hvis man absolutt vil klore seg fast i hovedstaden. Det skal bli interessant å se om regjeringen greier å mobilisere såpass mot at den greier å få til en flytting, om det så ikke er lenger enn til Gran. Det er viktig for det teknologiske miljøet der og for det teknologiske miljøet som ligger på Raufoss og rundt Gjøvik, at man får dette til. Her burde det være mulig å få til noe. Vi får se om Senterpartiet har noe gjennomslag.

Morten Stordalen (FrP) [23:48:10]: Det er med stor undring jeg leser trontalen. Det kan virke som om helse ikke er et viktig satsingsområde for den rød-grønne regjeringen. For Fremskrittspartiet er dette et særdeles viktig område.

Etter å ha finlest trontalen finner jeg ikke ett eneste sted der ordene «sykehus» eller «helseforetak» er nevnt. I dokumentet er det brukt fine ord om andre temaer, som eksempelvis «trygghet for den enkelte», «folks evner» er en viktig «ressurs», osv. Akkurat disse ordene er Fremskrittspartiet helt enig i er særdeles viktig for mennesker i deres liv. Videre sier regjeringen:

«Regjeringens mål er å gi alle mennesker i hele landet mulighet til å utvikle sine evner og leve gode og meningsfulle liv.»

Men det holder ikke for alle de 262 000 som står i sykehuskø, å høre at regjeringen legger fram forslag om en «helse- og omsorgsplan 2011–2015». For disse mennesker gjelder konkret målsatsing og handling.

Fremskrittspartiet har alltid prioritert og vil alltid prioritere sykehus. Jeg mener at mennesker er den desidert viktigste ressurs vi har. Den beste investeringen man kan gjøre, er å behandle folk som er syke og venter i sykehuskø. Dette handler ikke bare om respekt og verdighet for den enkelte, men også om det faktum at mennesker som ellers kunne ha vært i arbeid, blir stående utenfor. Det å bli tatt på alvor og få behandling når man trenger det, samt å gi folk trygghet for at man alltid skal kunne være sikker på å få hjelp når behovet er der, er grunnleggende i en velferdsstat.

I dokumentet fra regjeringen er det for meg ingenting som sier at folk som fortvilet står i sykehuskø, er viktig. La meg nevne et eksempel. Sentralsykehuset i Vestfold driver over halvparten av sine sengeplasser i gamle bygningsmasser på dispensasjon. Det har vært en gjennomgang av den tekniske standarden i bygningsmassen, og det er nedslående lesning. Den beskriver forholdene med hensyn til vann- og avløpssystemer som svært kritiske. Bygningskonstruksjonen er i et materiale som ikke vil tåle en eventuell lekkasje. Skulle dette skje, ja da må både A-blokken og B-blokken stenges, dvs. over halvparten av sengene ved sykehuset. Sykehuset har ingen midler til investering fram til 2020. Dette må de ta over sitt ordinære driftsbudsjett, noe som igjen vil føre til færre behandlinger. Jeg må spørre om regjeringen mener dette er trygghet eller å satse på menneskene, som er en viktig ressurs.

Det er nedslående at sykehus ikke er nevnt med et ord i denne trontalen. Min konklusjon er at med denne regje-

ringen går Sykehuset i Vestfold samt andre sykehus en dyster tid i møte.

Dette har vært en underlig debatt, der regjeringspartienes representanter har brukt mer tid på å fortelle om eventuelle scenarioer dersom Høyre og Fremskrittspartiet skulle styre landet, og om hvor forskjellige vi er. Ja, vi er forskjellige. Fremskrittspartiet vil gjøre noe. Regjeringen synes alt er bra – slik det har vært, slik det er, og slik det tydeligvis kan være i fremtiden – uten å mene noe om sin egen fremtidspolitik.

Sonja Mandt (A) [23:51:25]: Jeg kan forsikre foregående taler om at helse er viktig for Arbeiderpartiet og de andre rød-grønne. Folk i Norge skal ha tilgang på det aller beste vi har å tilby når det gjelder helsetjenester, også når det gjelder pleie og omsorg. For Arbeiderpartiet er det det aller viktigste vi skal drive med.

Alle som har behov for akutt hjelp, får hjelp når de skal. De skal ikke stå i kø, og de gjør det heller ikke. De som har behov for behandling, skal få tilbud som er tilpasset dem, selv om noen må vente – noen kanskje for lenge. Alle som ikke klarer seg hjemme, skal få tilbud om hjelp.

Noen ganger er det mye støy i helsedebatten. Det kan til tider kanskje være nødvendig for å få fram det som ikke fungerer. Men det er jo ikke alt som står i avisen, som stemmer. Mange får god hjelp. Mange får mye hjelp, og mange er veldig fornøyd. Budsjettene de siste årene har gitt et sant bilde av den formidable økningen av midler som vi har investert i denne sektoren.

Det ville vært bedre om opposisjonen brukte mer tid på en reell virkelighetsbeskrivelse ved å bruke kreftene i denne viktige debatten til å diskutere hvordan vi skal bruke ressursene vi har til rådighet, på en bedre måte enn å privatisere. Hva svarer så vi rød-grønne? Ett av våre svar er Samhandlingsreformen. Vi møter de framtidige behovene for tjenestene våre ved å tenke nytt, forebygge og behandle til rett tid på rett sted. Penger er ikke bestandig svaret. Vi vil bruke dem, men hvilken måte vi bruker dem på, er det viktige. Samhandlingsreformens tanker må på plass for framtidens gode helse- og omsorgstjenester.

Omsorg er mer enn bare helsetjenester. Det er mennesker med en varm hånd, det er god mat, og det er nyvasket hår og trimmet skjegg. For vi har alle rett på å bli sett i alle faser av livet. Omsorg handler om respekt og mulighet til å delta – til å være med i den grad vi selv velger det. Derfor innføres verdighetsgarantien. Det var et forlik mellom de rød-grønne partiene, Kristelig Folkeparti og Venstre, noe som Høyre og Fremskrittspartiet ikke ville være med på, fordi de sa at det ikke ville bli noe av. Nå er det her.

De gode eksemplene på varm omsorg er lette å finne, og jeg har besøkt mange av dem som har lyktes. De som har lyktes, er målbevisste og finner gode ting som lykkes. Et prosjekt jeg har lyst til å dra spesielt fram, er Livsglede for Eldre, som gjør veldig mye bra.

Et godt offentlig pleietilbud, slik som vi i Arbeiderpartiet kjemper for at det skal bli, er motsetningen til det markedsstyrte, der profitten styrer. 200 flere plasser i rød-grønne Trondheim mot debatten i borgerlig styrte Oslo – jeg er ikke i tvil. Jeg har tro på at kommunenes evne

til å løse utfordringene i offentlig regi er bra nok, for de er like opptatt av å tilby gode pleie- og omsorgstjenester til sine innbyggere som det vi er.

Ivar Kristiansen (H) [23:54:42]: Det blir ikke sagt så veldig mye om Forsvaret i trontalen annet enn det som kommer frem om at ingen av våpengrenene skal oppleve kutt. Hva som blir fremtiden for driften av det norske forsvaret, vil jo morgendagen kunne vise. Det bør imidlertid tennes et varsellys når vi hører dagens uttalelse fra generalinspektøren for Hæren, Opedal, som slår fast at vi klarer Afghanistan-oppdraget, men det er nå helt marginalt. Vi driver rovdrift på våre soldater som er i utenlandstjeneste, og på våre offiserer. Vi har en hvileperiode mellom de som må innkalles gang på gang, som er langt unna den norm som NATO anbefaler, og vi får antakelig noen langsiktige problemer med rekruttering og drift av våre utenlandsoperasjoner som sannsynligvis vil gi noen økonomiske utfordringer som jeg er sterkt i tvil om vi i morgen kommer til å ta høyde for budsjettmessig. Dette kommer også til å utvikle en form for profesjonalisering som muligens står i stil med det brede ønsket i Stortinget om å ha en verneplikt gjennom en førstegangstjeneste som skal rekruttere både ute og hjemme.

Er det sånn at vi har en kultur blant våre folk i Afghanistan, soldater og offiserer, som ikke holder mål? Dette er blitt dagens tema i for liten grad, men var forrige ukes store samtaletema. La det være sagt fra min side at ukultur selvfølgelig skal tas ved roten. Det hører overhodet ikke hjemme i det norske forsvaret. Men samtidig vil jeg bare si at fra vår hjemlige, varme sofakrok tror jeg det er svært så vanskelig å sette seg inn i hverdagen til norske soldater som opplever en mye mer tøff og vanskelig situasjon i Afghanistan enn noen gang før. Derfor var det svært skuffende å oppleve de voldsomme fordømmelsene som forsvarsministeren og forsvarsledelsen kom med overfor norske soldater, og som står i grell kontrast til den informasjonen vi har hørt år etter år, nemlig at norske soldater står for et høyt militærfaglig og etisk nivå. Dette er den informasjonen vi har hørt hvert bidige år. Det er en informasjon det er ingen grunn til å betvile, men som nå nærmest er snudd opp ned etter at en reporter fra et mannfolkblad etter et seks dagers opphold i Afghanistan kan fortelle det norske samfunn at vi har en kultur som nærmest er på et lavmål, og som blir fordømt av dem som først og fremst burde sørge for at skittentøyvasken blir tatt tjenestevei, og ikke henge ut de som gjør den skarpeste innsatsen på vegne av nasjonen, slik det blir presentert fra forsvarsministerens og forsvarsledelsens side.

Martin Kolberg (A) [23:58:07]: Flere representanter fra høyrepartiene, men spesielt Høyres parlamentariske leder Erna Solberg og også Røe Isaksen, har i denne debatten forsøkt å lage et skille som jeg synes det er nødvendig å kommentere. Det er at de sier at samfunnet er der, mens staten er der. De sier at de rød-grønne partiene, og spesielt Arbeiderpartiet, først og fremst er opptatt av staten, og ikke av hele samfunnet. Det må jeg si er en veldig spesiell betraktning. Jeg hører ikke noen represen-

tanter fra høyrepartiene foreslå rene, private løsninger innenfor velferden. Det er jo slik at de forutsetter at alt det de kaller for private løsninger, skal være finansiert av staten. Å gjøre et forsøk på å lage et skille mellom det de kaller for det sivile samfunn, og staten, er et kunstig og selvfølgelig helt urimelig skille. Det er et samspill mellom det sivile samfunn og det vi kan kalle for den organiserte stat som er måten å bygge et moderne og åpent demokrati på. At man forsøker å så tvil om det, er for meg helt uforståelig. Det bør i tilfelle forklares nærmere hvordan det private samfunn da skal finansieres, hvis det ikke skal finansieres av staten slik som Høyre i hvert fall hittil har forutsatt skal være ordningen innenfor den private basen. Det er den ene betraktningen jeg hadde.

Så sa Røe Isaksen noe i sitt innlegg som virker veldig tilforlatelig. Han sa at vi må ha et balansert samfunn. Skatten skal ikke være for høy, og den skal ikke være for lav. Nei, det er klart, det. Men hvor høy og hvor lav, er selvfølgelig et veldig interessant spørsmål. Dette forsøket fra Høyre på å kamuflere sin argumentasjon med å snakke seg vekk fra at de vil en annen samfunnsmodell enn den sosialdemokratiske modellen, skal ikke lykkes, for det blir nemlig gjort ved denne typen argumentasjon her i stortingsalen og ellers i den offentlige debatt, og det skal ikke lykkes. Til det er sentrum-venstre-siden for sterk.

Til slutt vil jeg bare si at offentlig sektor er blitt angrepet av veldig mange Høyre-representanter i denne debatten på en helt urimelig måte, selvfølgelig. Det jeg aldri slutter å forundres over, er at Høyre-representantene ikke ser at offentlig sektor er en stor ressurs for privat sektor. Hadde vi ikke hatt offentlig sektor i den størrelsen og med den vitalitet vi hadde under finanskrisen, hadde fleksibiliteten og muligheten til å håndtere dens utfordringer vært mye mindre enn det den har vært. Norsk næringsliv er veldig glad for at ikke de måtte ta støytten, men at offentlig sektor tok mye av den da finanskrisen kom.

Nikolai Astrup (H) [00:01:45]: Man skal lytte når Martin Kolberg snakker om urimelige påstander. Mange tendensiøse påstander er fremmet – til forveksling like – fra representanter fra posisjonspartiene. De fortjener en kommentar.

Flere i debatten har hevdet at Høyre privatiserer velferden og overlater den til markedskreftene. Tja, når det offentlige har ansvar for kontroll og finansiering av en tjeneste, er den da overlatt til markedets frie spill? Svaret må åpenbart være nei.

Fører bruk av private tjenesteleverandører til økt behov for kontroll av kvalitet og innhold? Vel, burde ikke kvaliteten og innholdet hos de offentlige tjenesteleverandørene utsettes for den samme kontroll som hos de private tjenesteleverandørene? Eller er det greit å ikke vite noe om kvaliteten all den tid borgerne ikke kan velge noe annet likevel?

Høyre ønsker valgfrihet for alle. Arbeiderpartiet og SV vil forbeholde valgfrihet for dem som har råd til å betale for det. Det er i realiteten etter mitt skjønne dypt usosialt og urettferdig.

Vi må slippe alle gode krefter til for å kunne tilby god

kvalitet i tilstrekkelig omfang i offentlige tjenester. La oss ikke falle i den fellen at vi tror at offentlige virksomheter har monopol på gode ideer. Det betyr ikke at de har dårlige ideer. Tvert imot, offentlig sektor bidrar med masse. Det skal vi være glad for. Samtidig betyr det ikke at de bidrar med alt, og at de ikke kan bli bedre. Det er åpenbart ikke slik at offentlig virksomhet har monopol på gode ideer – noe Stoltenberg I-regjeringen var enig med oss i, Stoltenberg II-regjeringen dessverre ikke.

Statsministeren er også bekymret for at markedet skal styre de offentlige tjenestene, og det ville selvsagt være ille hvis det ble en sammenheng mellom tilbud og etterspørsel i det offentlige tjenestetilbudet. Tilstanden i helsevesenet og rusomsorgen viser at statsministeren foretrekker at betydelig etterspørsel møtes med et begrenset tilbud.

Utenriksministeren og representantene Pedersen og Solhjell har merket seg at jeg mener målet med velferdsstaten må være å hjelpe flest mulig mennesker til å stå på egne ben og leve av egen kraft. Det har åpenbart oppstått noen misforståelser om hva dette innebærer. La meg derfor oppklare: Det handler om å sette mennesker i stand til å leve av egen inntekt fremfor offentlig stønad. Det handler om å skape muligheter – ikke bare for noen, men for alle – ved å bidra til at de som kan være i aktivitet og jobb, kommer i aktivitet og jobb.

800 000 mennesker står utenfor arbeidslivet i Norge – mange av dem ufrivillig. Det er uakseptabelt at mennesker som vil og kan bidra, ikke får mulighet til å gjøre nettopp det, og det er merkelig at regjeringen gjemmer seg bak lave ledighetstall når én av fire nordmenn i arbeidsfør alder står utenfor arbeidslivet.

Å leve av egen kraft handler derfor ikke om å svekke de universelle velferdsordningene. Tvert om. Høyre ønsker å fornye, forbedre og forsterke de offentlige velferds-tjenestene. Vi vil bevare velferdssamfunnet, men vi forstår at viktige verdier bevares best gjennom forandring i takt med tidens utvikling og borgernes behov.

M a r i t N y b a k k hadde her overtatt presidentplassen.

Alf Egil Holmelid (SV) [00:05:08]: I den grad den mørkeblå koalisjonen har snakka næringspolitikk her i dag, har dei lagt opp til eit veldig snevert perspektiv på næringspolitikken. Høyre og Framstegspartiet har ein tendens til å få næringspolitikk til å høyrast ut som berre å gjelde skatt og skattelette. Det dei ikkje klarar å sjå, er kva som faktisk er grunnlaget for den suksessen som norsk næringsliv har. Suksessen som norsk næringsliv har, byggjer bl.a. på ein velutbygd velferdsstat.

Høgresida har ein tendens til å seie at velferdsstaten er ei belastning for næringslivet. Det er fullstendig feil. Det er nettopp næringslivet som treng ein velutbygd velferdsstat. Det er nettopp den tryggleiken som velferdsstaten gir, som gjer at dei tilsette kan konsentrere seg om å vere innovative og bruke tida si på å drive verdiskaping.

Eg var saman med Erna Solberg for ei tid sidan i ein debatt om innovasjon. Der var det ei dame som hadde fått den kvinnelege gründerprisen i år. Ho fortalde at hadde

det ikkje vore for barnehagedekninga i Noreg, kunne ho ikkje fått gründerprisen. Det viser berre at det som Høyre rakkar ned på og seier er ei belastning for næringsutvikling, er ein føresetnad for næringsutvikling i Noreg. Høgresida er dei som rakkar ned på det som byggjer velferden og som byggjer næringsutvikling, og dette viser at velferd og næringsutvikling er to sider av same sak.

Den andre saka som Høyre og Framstegspartiet rakkar ned på, og som er veldig viktig for næringsutvikling i Noreg, er den statlege eigarskapen. Den statlege eigarskapen i energisektoren og ikkje minst i oljesektoren har ikkje berre skaffa oss eit oljefond. Det er den statlege eigarskapen i oljesektoren som gjer at vi har verdas beste leverandørsektor. Den statlege eigarskapen i oljesektoren utviklar underleverandørar – han utviklar ein leverandørsektor som gjer at vi i dag har mellom 50 pst. og 80 pst av dei tyngste teknologiske produkta i offshore.

Det er det den statlege eigarskapen som har utvikla. Det er den same statlege eigarskapen som Framstegspartiet i si tid ville gje bort for ein slikk og ingenting då vi starta debatten om kven som skulle eige oljeressursane i Noreg. No vil Framstegspartiet og Høyre privatisere og gje frå seg fellesskapets verdiar, også dei pengemaskinane som framleis er i statleg eigarskap. Så høgresida ser seg blind på skatt og rakkar ned på dei tinga som har bygd næringslivet i Noreg.

Peter N. Myhre (FrP) [00:08:11]: Konklusjonen på foregående innlegg må vel være at Sosialistisk Venstreparti er for oljeinntekter, men mot oljevirkosmhet.

Men jeg begynner med et sitat: U-landene må ta mer ansvar for å komme seg ut av fattigdommen selv. Skattebetalerne må begynne å se resultater. Bistand skal ikke lenger være en selvfølge, og nå er det på tide at flere av landene tar grep selv.

Dette er altså ikke et sitat fra et bistandspolitisk seminar i Fremskrittspartiet. Det er statsminister Jens Stoltenberg som sa dette i et intervju med NRK 21. september i år. Så nå er vi spente. Vi ser frem til en omfattende strukturell omlegging av u-hjelpen i det statsbudsjettet som legges frem – senere i dag.

Litt skuffende var det derfor at bistand bare ble nevnt i en bisetning i trontalen, og uten at noen endringer ble varslet.

I september var jeg på besøk i en del land i Afrika, og la meg ta et eksempel. Tanzania har vært hovedbistandsland for Norge i snart 50 år. Norge har bidratt med over 22 mrd. kr til Tanzania siden 1962. Men situasjonen er tragisk. Det er ikke mange andre enn bistandsorganisasjonene som har nytt godt av bistanden. Veiene er elendige, folk bor i bølgeblikkskur eller stråhytter, det er ikke innlagt strøm og vann. Hvor er det blitt av resultatene av alle disse milliardene, spør mange, herunder statsminister Jens Stoltenberg. Og vi føyer til: Hvor lenge skal vi fortsette å pøse på med milliarder til ingen nytte? 50 år til, 100 år? Jeg bare spør.

Vi trenger en omfattende reform innen bistand til fattige land. I dag sprer Norge pengene tynt utover til over hundre land. Antallet bør reduseres slik at Norge får ansva-

ret for noen ganske få land, som vi kan lære oss å kjenne godt. Andre giverland kan da trekke seg mer eller mindre ut av disse landene og ta ansvar for land som Norge ikke engasjerer seg sterkt i. Dette vil ansvarliggjøre giverlandene. Norge vil da ha et konkret ansvar for å få bistanden til å fungere i noen land, og ikke som nå, nå har alle giverlandene ansvaret for alle bistandsmottakende land. Eller for å si det på norsk: Ingen har ansvaret for noe som helst. En slik ansvarspulverisering må vi bort fra.

Så må vi satse på de viktigste tingene først: bygge opp veinett og havner og tilførsel av vann og energi, og gi de fattige landene tilgang til verden med sine eksportprodukter. WTO, Verdens handelsorganisasjon, er et godt utgangspunkt for slikt arbeid, siden de aller fleste bistandsmottakende land er medlemmer i WTO. Når produksjon, handel og transport er i orden, følger resten av seg selv. Nå venter vi på regjeringen.

Dag Terje Andersen hadde her overtatt presidentplassen.

Aksel Hagen (SV) [00:11:27]: På Facebook finnes det en gruppe som heter Framsnakking. Den er stor, og den vokser raskt. Det synes liksom å være litt på moten å melde seg inn her. Det blir sett på som riktig og lurest å prate noe og noen opp, mer enn å rakke ned på ting.

Debatten her i dag viser at det er få av Stortingets opposisjonspolitikere som kan være medlem av denne gruppa, for når opposisjonen omtaler regjeringa, og ikke minst hvordan nasjonen Norge fungerer, ja da er det ikke mye godord å høre: Det er krise i landet, noe som skyldes en rød-grønn regjering. Både i seg selv og i forhold til andre land har aldri sykehus, skole, samferdsel, byråkrati, skatte- og avgifts nivå, innvandring og kriminalitet vært verre enn det er i dag, og aldri har vi brukt så mye penger og fått igjen så lite.

Opposisjonens budskap utover dagen, kvelden og natten har blitt stadig mer entydig. Så de som fortsatt tror at det er noe i det norske samfunnet som fungerer, må nå begynne å tro om igjen – for det er krise i landet.

Jo da, helt innledningsvis i dag var det noen av de ledende opposisjonspolitikere som sa at de fleste har det ganske bra her i landet. Men dette har, mildt sagt, ikke vært fulgt opp senere i debatten: Det er krise i landet.

Men opposisjonen skal ha dét, den feiger ikke ut. Den er offensivt beredt til å redde nasjonen. Og som medlem av denne framsnakningsgruppa skal jeg prøve nettopp å prate opposisjonen – som nå består av Venstre, Kristelig Folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet – opp, tolke dem i beste mening, legge merke til alle godbitene som har kommet, alle gladnyhetene som har kommet i forbindelse med det prosjektet, for de er der virkelig. De sier til oss at de

- både skal gjøre de rike rikere og gjøre forskjellene større og samtidig ikke gjøre det ved å bedre fordelingen
- både skal dempe det offentlige pengeforbruket og samtidig forkaste hele handlingsregelen
- både skal forkaste forestillingen om menneskeskapte klimaendringer, samtidig som de skal trappe heftig

opp arbeidet med nettopp å dempe eller fjerne de miljøuheldige menneskeskapte aktivitetene

- både skal redusere antall sykehus og redde de samme sykehusene
- både skal avvikle velferdsstaten som universell for oss alle og bygge den videre ut
- både skal redusere kraftig innvandringen og samtidig øke den
- både skal forverre levekårene for dem som har presset seg inn hos oss, samtidig som de skal forbedre levekårene til de samme
- både skal øke egenandeler og brukerbetaling, og de skal redusere eller fjerne dem
- både skal slanke og redusere pensjoner, og de skal forbedre pensjoner
- både skal gi store skattelettelser, og de skal ikke gi skattelettelser
- både skal redusere bistandsprosjekter, og de skal øke dem
- både skal redusere kontroll og byråkrati, og de skal redusere det

Her er det mange godbiter for oss alle sammen, og dermed har jeg bidratt til framsnakking av opposisjonen.

Steinar Gullvåg (A) [00:15:09]: Flere av dagens talere har vært opptatt av Kristelig Folkepartis identitetskrise, og det er ganske naturlig. Kristelig Folkepartis oppfatning av seg selv og sin plassering i norsk politikk har ikke bare betydning for partiet selv, men for norsk politikk i sin alminnelighet.

Jeg skal ikke her og nå kaste meg inn i kampen om partiets sjel. Det er nok av dem som gjør det. Men jeg må innrømme at jeg finner det ganske ufattelig at et parti som oppvartes av friere både til høyre og til venstre, har manøvrert seg inn i en situasjon der de slites sønder av sitt forhold til Fremskrittspartiet. Hvorfor – og i dette tilfellet håper jeg at presidenten tillater benevnelsen – i Herrens navn skal Kristelig Folkeparti i det hele tatt måtte forholde seg til et parti som står så fjernt fra de kristne verdier som Fremskrittspartiet? Er det slik at Kristelig Folkeparti trenger Fremskrittspartiet – og i så fall: til hva? Er det for å sikre de eldres og de uføres levekår? Er det bistandspolitikken, klimapolitikken eller fattigdomskampen som gjør Fremskrittspartiet til en naturlig alliansepartner? Jeg kan knapt se noe område der Kristelig Folkeparti trenger Fremskrittspartiet.

Derimot er det høyst sannsynlig at Fremskrittspartiet kan komme til å trenge Kristelig Folkeparti dersom partiet noen gang skal komme i regjeringssposisjon. Og da burde spørsmålet snarere rettes til Fremskrittspartiet. Hva vil Fremskrittspartiet gjøre for å fortjene Kristelig Folkepartis støtte? Vil de imøtekomme Kristelig Folkeparti i alkoholpolitikken, i asylpolitikken, i skattepolitikken, i sosialpolitikken, i helsepolitikken eller i samferdselspolitikken, for den saks skyld, der det er milelang avstand mellom Bård Hoksrud og Knut Arild Hareide? I så fall blir det jo slutt på alt snakk om salg av alkoholholdige drikkevarer på landets bensinstasjoner, økte fartsgrenser og bompengefinansiering av veiene. Det ville i og for seg øke edrue-

ligheten i norsk politikk. Men det er ikke mer sannsynlig av den grunn.

For øvrig er det nok en gang viktig å merke seg Fremskrittspartiets landbrukspolitiske nytenkning. Jeg tror det er første gang det her i denne salen tas til orde for å bytte ut landets bønder med sykehjemsplasser.

Presidenten: Til representantens spørsmål om hvorvidt begrepet «i Herrens navn» er parlamentarisk, kan presidentene meddele at det er det ikke. Det må være mulig å finne andre begreper når en skal få fram sine politiske poenger, selv om denne presidenten er opptatt av at en skal ha en relativt høy terskel før en påtaler uparlamentarisk språkbruk.

Svein Flåtten (H) [00:18:41]: Når man blir eldre, husker man dårligere. Dette er jeg blitt minnet om i dag, når jeg har hørt posisjonen snakke om at vi er blitt reddet gjennom finanskrisen først og fremst av den norske velferdsmodellen, men dernest av regjeringens inngripen i finanskrisen. Men jeg satt i finanskomiteen under finanskrisen og kan ikke komme på en eneste sak som opposisjonen stemte imot. Tvert imot, vi tilskyndet en rask votering for å få sakene igjennom, fra de første bankpakkene til den siste verftspakken, som kom nå i vår, og som vi på toppen av det hele måtte etterlyse. Men igjen: Det kan være slik at hukommelsen svikter meg.

Så blir vi anklaget for å komme med elendighetsbeskrivelser gjennom hele dagen. I innlegget til representanten Myrli, som tar utgangspunkt i presidentens tale på lørdag, sier han at vi trenger en opposisjon. Samtidig er representanten Myrli furten for at vi har noen egne oppfatninger. Men det må jo opposisjonen få lov til å ha, og det håper jeg at regjeringen – og i hvert fall regjeringspartiene her – synes er greit.

Egentlig tok jeg ordet for å replisere til lederen av næringskomiteen, som mener at man har lyktes så godt i Norge med den norske modellen fordi man lytter til fagbevegelsen og har dette trepartssamarbeidet, og at det er det som har skapt denne unike samfunnsmodellen, som ikke ligner noe annet kjent fenomen i den vestlige verden. Lakmustesten på dette skal være at undertegnede har ytret seg positivt om midlertidige ansettelser på NHOs Småting i Alta i høst. Ja, vi trenger ordninger som kan få noen av de 700 000 som er utstøtt fra arbeidslivet, og som jeg ikke har hørt et eneste ord om her i dag, inn i arbeidslivet igjen. Men da næringskomiteens leder var på Småtinget i Alta, møtte han den andre parten i trepartssamarbeidet. Da møtte han bedriftene, og han møtte et massivt krav fra små og mellomstore bedrifter, fra flere hundre, som stilte ham overfor krav om forenklinger, redusert skjemavelde, avbyråkratisering og et mer fleksibelt arbeidsliv, om at det må lønne seg å jobbe, at man må redusere toppskatten, at man må ha smartere bedriftsbeskatning ved å forbedre avskrivningsregler, at man må redusere formuesskatten, osv. osv. Når næringskomiteens leder anklager meg for ikke å lytte til LO ved å foreslå midlertidige ansettelser, hva skal vi si om hans opptreden med hensyn til små og mellomstore bedrifter? Jeg tror at det etter denne dagen kan

være grunn til å tenke seg litt mer om før man svartmaler opposisjonens innlegg for mye.

Frank Bakke-Jensen (H) [00:22:18]: Dette har vært dagen for de gamle sitater og gamle slogans. Representanter for de rød-grønne har kjempet innbyrdes om å male skremmebilder av Høyres fortid og landets framtid med Høyre i regjering. Alt dette er antakelig motivert av to ting: vissheten om at et eget indre kaos med tilhørende problemer bør tildekket så fort som mulig, og et løftet øyebryn over Høyres gode meningsmålinger den siste tiden.

Jeg skal naturligvis ikke bruke så mye tid på regjeringens indre liv. Jeg skal forresten heller ikke bruke mye tid på våre meningsmålinger, da jeg er av den oppfatning av at de heller ikke betyr så veldig mye i denne sammenhengen. Men jeg vil nevne at de gir oss én liten fordel. Når vi gjør gode meningsmålinger, kommer vi på med vår politikk. Det er det som har skjedd i sommer. Høyre har kommet på med egen politikk. Velgerne har likt det de har hørt, og så har de gitt oss positive tilbakemeldinger. For de rød-grønne er det altså all grunn til å se mørkt på det.

Er det da så stor forskjell på politikken til de rød-grønne og politikken til Høyre? Jeg registrerer at det har vært gjort forsøk på å beskrive forskjellen ut fra hva søsterpartiene på begge sider gjør forskjellige steder i verden. Dette mener jeg er en feil tilnærming. I denne debatten kan det lønne seg å se seg om i egen teig når man skal beskrive politikken og resultatene av denne.

Etter min mening er den største forskjellen at Høyre i mye større grad enn de andre bygger politikken nedenfra. Vi ber folk engasjere seg i eget lokalsamfunn og skape gode løsninger der. God politikk skapes så nær innbyggerne som mulig. Dette betinger to viktige politiske grep som jeg mener mangler i det rød-grønne prosjektet. Det ene er at man flytter makt ned til de folkevalgte – så mye makt at man kan skape lokale løsninger som passer der folk bor, og ikke bare på ministerens bord.

Det andre grepet, som er like viktig, er at man bevilger så mye frie midler at det er mulig for lokaldemokratiet å utøve sin makt. Med den nåværende regjering har lokaldemokratiet fått lite midler, det har fått lite makt, og det har måttet gjøre knefall for bl.a. plan- og bygningslov, regionreform og vernepolitikk.

Flere representanter fra Arbeiderpartiet har vært oppe og hyllet historiske reformer med slogans som at nå bruker industriarbeideren og direktøren samme sykehus, og nå går direktørens datter og industriarbeiderens sønn på samme skole. Denne drømmen er dessverre en illusjon. Denne drømmen ville jo ha vært fin, men den forutsetter for det første at vi er helt sikre på at det er det beste sykehuset det er snakk om, og at det er den beste skolen de går på.

Her kommer vi til kjernen i debatten. Ingen av de rød-grønne tør å snakke om kvalitet når de skal snakke om skole eller helsetjenester. Nei, hvis skolen eller sykehuset er offentlig eid og alle de ansatte er organisert, får det klare seg. Man sier altså tvert nei til et privat korrektiv, slik at man har noe å måle kvaliteten på offentlig tjenesteproduksjon mot. Det er all grunn til å beklage dette fak-

tumet. Det er også all grunn til å beklage det på vegne av de offentlige tjenesteleverandørene. Det er derfor noen direktører eller industriarbeidere kjøper seg en plass i en bedre skole eller på et bedre sykehus.

Lars Myraune (H) [00:25:39]: Dette er den andre trontaledebatten jeg er med på, og jeg må si at jeg ikke er imponert over hva vi har fått ut av den. Representanten Aksel Hagen nevnte framsnakking. Her har det ikke vært mye framsnakking i dag.

Jeg trodde vi skulle diskutere trontalen og regjeringens ambisjon for den nærmeste tiden. At opposisjonen da tok fram en del ting en mente manglet i den visjonen, falt tydeligvis de rød-grønne tungt for brystet. Det ble den rene valgpropaganda, og skytsene var rettet mot de partiene som vil være et mulig regjeringalternativ om tre år. Velferdsmodellen vil rakne, fellesskapsløsningene vil bli borte, ja, så ille at en kollega sa: Ja, blir det virkelig så ille, tror jeg at jeg konverterer eller emigrerer.

Vi har heldigvis ikke de store konfliktene i norsk politikk sammenlignet med i mange andre land. Jeg tror også at vi gjennom alle år stort sett har vært enige om utbyggingen av den norske velferdsmodellen. Derfor føler jeg heller ikke noe særlig for den elendighetsbeskrivelsen av dagens samfunn som vi har hørt fra enkelte her i dag.

Når da så mange representanter med stor selvsikkerhet sier at hvis de borgerlige kommer til makten, vil velferden bryte sammen, blir det litt paradoksalt. Der jeg kommer fra, har vi et uttrykk som, hvis noen overdriver voldsomt, sier at «na ljuger de så de trur det sjøl». Det er knapt så jeg kan tro at alle mente det som ble sagt i salen her i dag. Det er gjentatte ganger sagt at alt blir privatisert – skolene, omsorgen – og at det blir innført enorme skattelettelser. Nei, Høyre vil ikke privatisere alt. Høyre mener, i likhet med Arbeiderpartiet, vil jeg tro, at kjernen i omsorgen er det offentlige, men vi tror på et supplement av private løsninger.

Høyre vil ikke privatisere alle skolene. Høyre tror på en god offentlig skole, men vi tror på at et supplement av private skoler vil være berikende for oss alle. Og Høyre vil ikke rasere landbruket. Høyre tror på et bærekraftig landbruk i hele landet, men mener at byråkratiet er blitt så stort at det er tyngende, og at det er en belastning for veldig mange.

Lokaldemokratiet føler vi er i ferd med å forvitte. Lokale vedtak må i dag i det alt vesentlige godkjennes av fylkesmannen eller av staten. Derfor har vår partileder, Erna Solberg, sagt at vi ønsker å overta makten for å gi den tilbake til folket. Vår parole er ikke at alle skal med, men: en mulighet for alle.

Thor Erik Forsberg (A) [00:28:58]: Etter en lang dag og noe som virker som enda lengre innlegg fra en rekke fremskrittspartirepresentanter som beskriver landet vårt som et tilbakestående samfunn, undrer jeg meg på om jeg noen gang forlot Etiopia, Sør-Afrika og Tanzania som jeg besøkte med arbeids- og sosialkomiteen for kort tid siden. Etter å ha hørt innlegg fra representanten Tybring-Gjedde om det flerkulturelle samfunn må jeg si at jeg på min

reise fant mennesker med en annen tro, et annet levesett og andre verdier som jeg følte meg mer beslektet med enn med de verdier Tybring-Gjedde representerer.

Den flotte utfordringen det er at vi alle blir eldre, og at flere vil trenge god eldreomsorg, kan vi bare møte gjennom at alle får bidra. Det krever hender og hoder i rikt monn.

Såfremt ikke vi som land er i stand til å effektivisere vår egen private hygge og produsere flere barn, burde Fremskrittspartiet ha anstendighet til å si ja, vi trenger dere, hver gang det er aktuelt å bosette flyktninger i kommunene våre. Bare gjennom å se mulighetene i menneskene vi møter på veien, kan vi se hvor rike vi kan bli som fellesskap.

I en verden hvor den sosiale nøden stiger med massearbeidsløsheten, får høyrekreftene mange motsetninger å spille på. Vårt eget kontinent, Europa, er ikke noe unntak. Når høyresiden spør om hva som er vårt store prosjekt, er det lett å gi svar. Vårt prosjekt er å holde landet vårt sammen. Det handler om å gi en klar beskjed om at alle trengs, og å bekjempe arbeidsløshet og fattigdom.

Vi må hele tiden ha et kritisk blikk på om fellesskapets ressurser blir brukt på en best mulig måte – ikke for å kutte skattene, slik høyrepartiene vil, men for å investere bedre i folk. Men det er et paradoks at når offentlig virksomhet bruker ressurser på det som ikke kan telles, måles og regnes, skriker Høyre opp om sløsing med skattebetalernes penger, mens hvis et kommersielt selskap driver velferd og dytter utbyttet i private lommer, er det uttrykk for effektivitet og gründervirksomhet.

Alt kan ikke måles, telles og regnes – kanskje minst av alt det viktigste i livet. Derfor må vi bruke de store pengene på de store oppgavene. Når jeg ser utover denne sal, ser jeg mange av dem som ville mottatt høyresidens skattelettelser. Men, mine velfødde kolleger: Vi har til salt i maten. La oss vise oss store og heller gi håp og muligheter til dem som har gitt opp, de som ikke tror på en bedre framtid! Det som skiller oss fra høyresiden, er vår evne og vilje til å investere i folk. Utfordringene som ligger foran oss, er mange. La oss brette opp armene og ønske hverandre en arbeidsom høst!

Tina Bru (H) [00:31:51]: Representanten Inga Marte Thorkildsen lærte meg mye om Høyre og vår politikk i dag. Hun fremstiller Høyre som et parti som elsker de kyniske markedskreftene, som driver med politikk for å gjøre Norge til et verre sted å bo for folk flest, og som aldri vil svare for seg eller fortelle virkeligheten om sin politikk.

Dette er feil, og jeg tar avstand fra en slik beskrivelse. Vi i Høyre driver med politikk av akkurat samme grunn som alle andre her inne, nemlig et genuint ønske om å gjøre Norge til et godt sted å bo. Vi har bare andre løsninger for å oppnå dette, og det må være lov uten å bli beskyldt for å drive en slags tilsløring av virkeligheten og forfekting av en politikk som ikke har folks ve og vel som mål.

Representanten Thorkildsen fortalte i dag om sin pleie-trengende bestemor som ikke brydde seg om hvorvidt hjemmehjelpen hennes var en privat eller offentlig tjenesteyter. Det viktigste var at bestemoren var fornøyd og selv kunne påvirke det tilbudet hun mottok. Jeg kunne

ikke sagt det bedre selv, for dette er god Høyre-politikk.

Det som er synd, er jo at dette ikke er regjeringens politikk. I troen på at alle private aktører har som mål å tjene penger på folks sykdom, nekter regjeringen å la de private kreftene slippe til innenfor helsetjenestene. Dette er grunnen til at helsekøene har økt og fortsetter å øke under denne regjeringen. Dette er grunnen til at ungdom som sliter med psykiske lidelser, blir sittende i kø helt til de har blitt så syke at de kvalifiserer til innleggelse på sykehus – av frykt for selvmord. Dette er grunnen til at folk som har god råd, betaler seg ut av køen og inn på private helseinstitusjoner. Det er denne politikken som fører til klasseskille og forsterker forskjellene i samfunnet.

Høyre velger pragmatikk fremfor idealisme i helsepolitikken, og vi vil legge til rette for at folk skal kunne få den hjelpen de trenger, når de trenger den, uavhengig av om tilbudet er offentlig eller privat. Det viktigste er tross alt at folk blir friske og raskere får tilbake en god livskvalitet.

Avslutningsvis vil jeg også kort kommentere noe av det som har blitt sagt om markedskreftene her i dag. Statsministeren sa selv fra talerstolen at han er imot markedet og «markedsstenkingen». Hvorfor skal markedet, som tross alt består av alle oss som lever i dette samfunnet, fremstilles som det kalde alternativet til statens fellesskap? Det er ikke staten alene som står for verdiskapingen og det fellesskapet som utgjør den norske modellen. Det er menneskene som bor her, og da også det markedet vi sammen fungerer i. I fremtiden er det veksten og verdiskapingen, først og fremst drevet fram av det private initiativ, som vil trygge velferden – ikke staten. Statens oppgave må være å legge til rette for verdiskaping og menneskers mulighet til å leve av egen kraft. Det er dette som bygger samfunnet vårt, og det er dette som vil bære Norge videre i fremtiden. Derfor tror jeg på markedet og markedskreftene, i motsetning til statsministeren.

Henning Warloe (H) [00:35:06]: Hvis jeg får lov til å si noe til min gode kollega Thor Erik Forsberg, må det være at hvis han skal få gjort noe, må han for all del ikke brette opp armene. Da må han brette opp ermene. Hvis armene forsvinner, er det vanskelig å få gjort noe.

Det har vært en lang debatt. Vi går vel snart inn for landing, tror jeg. I tillegg til å følge debatten har jeg hatt gleden av å besøke Stortingets utmerkede lege i løpet av dagen og blitt satt på en dobbel penicillinur. Det har naturligvis ingenting med debatten å gjøre, men det slo meg egentlig tidligere i dag at kanskje var det også andre som har hatt ordet som har gått på en slags medikamenter, for maken til grunnløse og nærmest desperate angrep på Høyre og opposisjonen er det sannsynligvis lenge siden vi har hørt! Sonja Sjøli sa at hun har sittet 13 år på Stortinget og har aldri hørt lignende, og det lover jo ikke godt.

Nå har regjeringen vært i hardt vær en stund, og det er faktisk ikke opposisjonens skyld. Det har den klart helt på egen hånd. Det er mulig at noen har tenkt i mørke korridorer de siste dagene at angrep er det beste forsvar. Mange sitater og utsagn har kommet. Jeg har bare notert meg noen ganske få: Høyre angriper alltid velferdsstaten, Høyre vil

bygge ned velferdssamfunnet – rakke ned på velferden, var det en som også sa nå nylig – Høyre angriper «konsekvent» den norske modellen, og hvis vi skal tro regjeringspartienes representanter, kommer det til å bli minst like ille som i Italia dersom Høyre vinner neste valg.

Det er ikke det Høyre som jeg er medlem av, som beskrives her. Det er ikke det. Det Høyre som jeg kjenner og er medlem av, er et parti som kanskje ikke er like opptatt av modeller og systemer, men som er opptatt av mennesker, som er opptatt av de menneskene som disse modellene eller systemene faktisk skal hjelpe. Hvis det er slik i Norge at det er noen som faller utenfor, har vi altså fremdeles noen systemfeil å diskutere. Og jeg tror at alle som følger med, må kunne se at vi har et paradoks i dagens Velferds-Norge – vi kan godt kalle det for velferdsparadokset – og det er at mens vi stadig bygger ut velferden slik at den omfatter mer og mer og treffer flere og flere, og det er bra, er det slik at de som faller utenfor, faller til de grader og oftere utenfor, og der blir de værende.

Derfor brukte det Høyre som jeg kjenner, masse tid og masse ressurser under ledelse av Erna Solberg på å utmeisle et nytt program som vi kalte for «ny sjanse» – en ny sjanse for dem som faller utenfor, for det er fremdeles noen som gjør det. Og hvis vi luller oss inn i den troen at vi har et velferdssystem som når alle, ser vi ikke de aller svakeste.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [00:38:30]: Norsk politi og rettsvesen begynner å slite med et troverdighetsproblem, ikke fordi vi ikke har tillit til den jobben politi og rettsvesen gjør for å avdekke, etterforske og dømme kriminelle handlinger – problemet er heller at saker henlegges. Til og med saker med kjent gjerningsmann henlegges. Dette er ikke mye tillitskapende, og det er en fare for rettssikkerheten. Det som er ekstra ille, er at sakene henlegges ut fra økonomiske hensyn. Hvilken rettssikkerhet har de som blir utsatt for kriminelle handlinger, når vi har det på den måten? Etter min mening er den liten, og det er på grunn av at denne regjeringen ikke gir politi og rettsvesen de ressurser de trenger for å utføre oppdraget sitt. Rettssikkerheten er her avhengig av økonomi.

Regjeringen, med statsråd Storberget, påstår at rettssikkerheten i Norge er god. Sammenlignet med hva? Med Kongo? Ja, da er den sikkert bra nok. Men hva med alle dem som blir dømt for kriminelle handlinger, og som faktisk ikke har gjort det de blir dømt for? Hva med dem som er blitt dømt for handlinger ut fra dårlige eller manglende bevis? Men da har vi jo noe som heter Gjenopptakelseskommissjonen. Den har blitt regjeringens alibi for rettssikkerheten, og for all del, kommissjonen har tatt opp mange saker, og mange har omsider blitt frikjent etter en feil dom. Dette gjelder for en stor del det som jeg vil kalle mindre saker, saker uten altfor mye og stor prestisje.

Men når det gjelder store saker med stor prestisje, da er det noe annet. Det er en kjensgjerning at både politi og domstoler, med eller uten hensikt, gjør feil. Når vi ser på f.eks. Treholt-saken, er det en stor sak som det ligger mye prestisje i. Jeg sier ingenting om Treholts skyld eller uskyld, jeg bare spør ut fra de opplysningene som nå har

kommet fram, om politi og rettsvesen på grunn av prestisje kan gjøre som de vil. Etterforskere står fram og forteller om uregelmessigheter i etterforskningen, og det er ikke holdbart i et rettssamfunn.

En annen sak er Torgersen-saken. Det er også en stor sak med mye prestisje. Her er det ene såkalte beviset etter det andre tilbakevist som i beste fall lite troverdig og lite relevant, i verste fall at Torgersen ikke kunne ha avsatt sporet som beviset bygger på.

I straffeprosessloven er det klare retningslinjer for hva som kan føre til gjenopptakelse. Når rettsvesenet og kommisjonen ikke makter å leve opp til dette, må det tas på alvor og gjøres tiltak for å rette opp tilliten til rettsvesenet. Prestisje og politikk skal ikke hindre at det norske folk får en rettferdig behandling av politi og rettsvesen. I matematikken blir minus og minus pluss, men der ville det dermed si at hvis samme feil gjentas, så blir den riktig av den grunn.

Torkil Åmland (FrP) [00:41:39]: Det er sent, og jeg skal prøve å være kort, men gripende. (Munterhet i salen)

Vi lever i en fredelig del av verden, og det skal vi være glad for. Men fred er ikke noe som kommer av seg selv, den må aktivt beskyttes og vernes. Det koster å verne freden, men det er verdt å gjøre det, på samme måten som det koster å forsikre huset. Men om det én dag brenner, er det verdt hver krone.

I perioden 1990–2008 sank bevilgningene til Forsvaret fra 3 pst. av BNP til 1,6 pst. av BNP. Som andel av statsbudsjettet sank forsvarsbevilgningene i samme periode fra 6 pst. til 3 pst. – altså en halvering. Og i perioden 2000–2008 har forsvarsreformene som er blitt vedtatt i denne sal, blitt kraftig underfinansiert, og dermed ikke gjennomført.

Jeg la med bekymring merke til at statsministeren i sitt innlegg i dag ikke nevnte forsvarsbevilgningene med et eneste ord.

Det er behov for et stort løft for Forsvaret for å ta igjen det som er tapt. Lenge var uttrykket «Aldri mer 9. april» en bærebjelke i norsk forsvarspolitik. Aldri mer skulle Norge møte en trusselsituasjon eller et overraskende angrep uforberedt, og aldri mer skulle Forsvaret bygges ned til et nivå der vi i praksis ikke hadde noe forsvar.

Men det er dessverre faktisk en del paralleller mellom mellomkrigstiden og vår tid. I flere uttalelser fra den politiske ledelsen i Forsvarsdepartementet legges det til grunn at vi nærmest ikke har potensielle trusler. Og jeg minner om at en av våre fremste utenrikspolitikere i det forrige århundre, nemlig Venstres leder Johan Ludwig Mowinckel i 1939 uttalte: Vi har ingen fiender, vi har bare venner. I 1920-årene og det meste av 1930-årene regnet man krig på norsk jord som helt utenkelig, og vedtok flere forsvarsreformer som aldri ble gjennomført på grunn av underfinansiering. Er det noen som kjenner igjen mønsteret? Ledende politikere regnet med at om en spent situasjon likevel skulle oppstå, skulle det folkerettslige byggverket, voldgiftsavtaler og Folkeforbundet verne oss – på samme måten som vi i dag tenker på FN som en del av vår sikkerhet. Skulle alt dette svi,ke,

så regnet vi med at britene med Royal Navy ville gripe inn.

9. april ble alle disse illusjonene smadret av den tyske krigsmaskinen. Jeg sier ikke – og jeg håper ikke – at noe slikt vil skje igjen. Men la oss ikke la være å forsikre huset fordi vi tror det ikke vil brenne. Vi vet at vi har en nabo i øst som har globale stormaktsambisjoner, og som er i gang med en stor militær opprustning. Det er ikke usannsynlig at spenningen mellom stormaktene vil øke i framtiden, og at nordområdene vil bli mer strategiske både militært og ressursmessig. Historien lærer oss at et sterkt og troverdig forsvar til syvende og sist er bæreplanken i vår sikkerhet, og kan ikke erstattes av andre ordninger. Derfor trengs det et skikkelig løft for Forsvaret. I morgen får vi se om regjeringen tar den oppgaven på alvor.

Helga Pedersen (A) [00:45:00]: Gjennom trontalen har regjeringen presentert sine visjoner for det norske samfunnet i årene som kommer. Mange av de sakene skal vi komme nærmere tilbake til og konkretisere her i stortingssalen i løpet av denne sesjonen.

Det som er klart etter dagens debatt, er at de to høyrepartiene ikke er fornøyd med regjeringen. Det er ikke så veldig overraskende. Det er opposisjonens rolle. Mer overraskende er den gjennomgående svartmalingen av det norske samfunnet som sådant, som Høyre og Fremskrittspartiet har tatt til orde for her i salen i dag, og også mangelen på framtidstro til tross for det fantastiske utgangspunktet vi har i Norge.

I trontaledebatten i fjor ble Høyres og Fremskrittspartiets parlamentariske ledere nærmest litt småfornærmet da de ble utfordret på byggeprosjektet på borgerlig side. De ville heller diskutere politikk, sa de. Jeg skjønner at Erna Solberg og Siv Jensen vegrer seg for å snakke om hva som er summen av Høyres og Fremskrittspartiets økonomiske politikk, summen av deres klimapolitikk og summen av deres innvandringspolitikk. Men når Høyre og Fremskrittspartiet over lengre tid har kunnet glede seg over gode meningsmålinger, skulle man tro at de hadde selvtillit nok til å snakke om hva som er deres alternativ til regjeringens politikk. Men det har de ikke vist vilje til i salen her i dag. De evner heller ikke å svare på grunnleggende spørsmål om sin egen politikk. Verken Høyre eller Fremskrittspartiet vil begrunne hvorfor de er imot tiltak for å bekjempe sosial dumping, selv om de er blitt utfordret på det gjentatte ganger. Høyre snakker mye om skolen, men de kan ikke svare på et helt grunnleggende spørsmål om de vil gjeninnføre privatskoleloven dersom de skulle komme i regjering igjen, ei heller på spørsmålet om de vil ha karakterer i femte klasse. Fremskrittspartiet vil fortsatt ikke svare på om de mener at klimaendringene er menneskeskapte eller ikke.

Jeg skal ikke forlenge debatten ytterligere, men jeg skal komme med en stemmeforklaring. Når det gjelder Venstres forslag om asylsøkere, forstår jeg det slik at Venstre ikke ønsker å oversende det forslaget. Da kommer vi til å stemme imot det. Når det gjelder Fremskrittspartiets forslag, kommer vi til å stemme imot alle sammen. Når det gjelder forslaget om Nav-ombud, vil vi også stemme mot

det, ikke fordi vi er imot, men fordi vi oversendte det i fjor. Posten har kommet fram. Regjeringen har det til vurdering. Så vi mener at vi ikke trenger å oversende det en gang til. Når det gjelder Kristelig Folkepartis forslag om ideelle aktører, støtter vi intensjonen i det Kristelig Folkeparti har framført i salen her gjennom hele dagen i dag ... (presidenten klubber).

Presidenten: Det betyr at taletiden er ute.

Helga Pedersen (A) [00:48:10]: Det er greit. Vi ber om at forslaget oversendes.

Presidenten: Da har presidenten blitt informert om at det kan være noen skjermmer i salen der knappen for å be om ordet ikke virker. Jeg går ut fra at alle har talerlisten, slik at de som er registrert, er synlige. Den siste taleren som er inntegnet på min skjerm, er representanten Trine Skei Grande, taler nr. 131. Men skulle det være noen som mener at de har bedt om ordet og ikke kommer opp på listen, må vi bare gjøre det på gamlemåten og rekke opp hånda.

Neste taler er uansett representanten Erna Solberg, deretter representanten Siv Jensen.

Erna Solberg (H) [00:49:01]: La meg først svare raskt på noen spørsmål fra Arbeiderpartiets parlamentariske leder.

Ja, Høyre ønsker å gjeninnføre en friskolelov som gjør at barn og foreldre får sin menneskerettighet til å kunne velge den skolen de ønsker å gå på, oppfylt. Ja, vi kommer til å ønske å innføre karakterer fra femte klasse, men i hvor mange fag og hvor mye har vi ikke tatt stilling til ennå. Men jeg tror, som nettopp har hatt barn som har gått fra barneskolen til ungdomsskolen, at det kunne vært fint å begynne med en eller to karakterer før man får krasjet med alt. Frykten for dette kan man bare gå over til Sverige og sjekke. Der fungerer det helt utmerket uten de store og vanskelige sakene.

Vi kan svare på mange spørsmål, men det er mange spørsmål som stilles i denne sal, som er retoriske. Det blir egentlig aldri spurt for å få et svar, men for å få bekreftet en haug med myter som man skaper seg om andre representanter og andre partier. Da har jeg lyst til å si at i dag var det befriende å høre Martin Kolberg. Han hadde i hvert fall skjont en ting som svært få andre av de i Arbeiderpartiet som tok ordet her og snakket om privatisering, kommersialisering og markedsorientering, hadde skjont – nemlig at Høyres politikk går ut på at helsesektoren skal finansieres av det offentlige. Eldreomsorgen skal finansieres av det offentlige. Skoleverket skal finansieres av det offentlige. Ja, det er faktisk slik at vi ønsker å innføre mer valgfrihet innenfor et offentlig finansiert system.

Det er dagens regjeringens politikk som bidrar til mer privatisering i den tradisjonelle formen når de har 132 pst. økning i private helseforsikringer fra 2000 og frem til i dag. I dag er det slik at folk kommer med pengene sine til private sykehus for å kjøpe seg ut av køen fordi man ikke får bruke kapasiteten på de samme sykehusene. Derfor er

det slik at konsekvensen av Arbeiderpartiets politikk er et større klasseskille innenfor helsevesenet. Det er et større klasseskille innenfor mange av de velferdsområdene som man ofte her later som andre vil skape. Jeg tror ikke det er fordi man vil det, men det er fordi rød-grønn politikk fører til det når man ikke er villig til å gi valgfrihet den andre veien.

Men jeg må bare si at nå skal jeg referere til Martin Kolberg. Han har skjont det. Det er fint. Det er altså slik at Høyre ønsker et offentlig finansiert velferdssystem. Derfor er vi også så opptatt av at vi skal skape dynamikken bak det, slik at vi også kan finansiere det.

Da skal jeg kort løpe gjennom stemmeforklaringene våre.

Vi kommer til å støtte forslag nr. 8, fra Kristelig Folkeparti. Vi kommer til å støtte forslagene nr. 2, 4, 6 og 7, fra Fremskrittspartiet. Men jeg har lyst til å si at jeg synes egentlig at alle disse forslagene hadde fortjent en bedre saksbehandling i Stortinget. Men når vi er for dem – og noen av dem er til og med opprinnelig Høyreforslag – stemmer vi altså for dem. Så til slutt har jeg lyst til å si at selv om vi ikke stemmer for det forslaget om flyktninger og Hellas, har jeg lyst til å be regjeringen om å tenke gjennom den debatten vi hadde før sommeren, der det var et helt klart signal fra oss at vi ønsket å støtte Hellas i deres arbeid for å gjøre noe med flyktningssituasjonen sin.

Siv Jensen (FrP) [00:52:39]: Helga Pedersen sa at opposisjonen hadde brukt denne debatten til en gjennomgående svartmaling. Vel, mitt inntrykk som denne debatten har etterlatt seg, er at både svartedauden og ragnarok er farlig nær hvis opposisjonen på noe som helst tidspunkt skulle komme i posisjon. Det synes jeg har vært en veldig uverdlig del av denne debatten. Jeg mistror altså ikke posisjonens motiver for å drive med politikk. Jeg er ganske sikker på at de driver med politikk fordi de ønsker å skape et bedre Norge, og da ville det jo være raust – i hvert fall av posisjonen – å ha den samme tiltroen til opposisjonen selv om vi ikke er enige.

Debatten har jo gått langs to spor. Noen av posisjonens representanter har angrepet opposisjonen for å fordekke sannheten – for helst ikke å ville snakke om sin egen politikk og forsøke å pynte på den eller fremstille den som nærmest en blåkopi av det Arbeiderpartiet og regjeringen står for, mens andre for så vidt har sagt det som er sant, nemlig at opposisjonen vil noe annet. Vi vil det! Vi tror altså ikke på mange av de løsningene som dagens regjering representerer, og det gjør heller ikke veldig mange av velgerne. De vil ha det annerledes. De vil ha en annen eldreomsorg. De vil ha et annet helsevesen. De vil ha en annen justispolitikk. De vil ha en annen asylpolitikk. Og det kommer til uttrykk. Når man da håner og hetser opposisjonen på den måten som man har gjort i denne debatten, er man samtidig med på å håne og hetse et stort antall av innbyggerne i dette landet, og det synes jeg man skal holde seg for god til i en debatt som handler om hvilke veivalg og hvilke politiske løsninger vi ender opp med å velge, og respektere hverandre selv om vi er uenige.

Men jeg har også oppfattet at ingen av posisjonens ta-

lere har vært i nærheten av å drive noen form for selvransakelse. Alt som skjer ut fra den rød-grønne regjeringen, er fantastisk. Det var sågar et innlegg her som fikk det til å høres ut som om torsken i det norske havet har det bedre under den rød-grønne regjeringen. Det får være måte på! Men det dette viser meg, er altså at prinsippene om indoktrinering i enhetsskolen virker. De virker, og det er jo noe av det Fremskrittspartiet advarer mot, nemlig en enhetsskole som skal gjøre alle like, mens vi vil ha en skole som gjør at folk klarer å tenke selv.

Med de ordene har jeg lyst til å gi en stemmeforklaring. Fremskrittspartiet vil støtte forslaget fra Kristelig Folkeparti, men vi kommer ikke til å støtte forslaget fra Venstre. Med det håper jeg at denne debatten snart er avsluttet.

Presidenten: Det er for så vidt opp til representantene.

Bård Vegar Solhjell (SV) [00:55:57]: SV kjem til å stemme mot forslaga frå Framstegspartiet og forslaget frå Venstre. Men saman med dei andre regjeringspartia håper vi at Kristeleg Folkeparti vil gjere forslag nr. 8 som dei har fremma, om til eit oversendingsforslag.

Eg synest at ein av dei tinga som vi har vorte litt klokare av i denne debatten, er at det bør vere grunnlag framover for ein dialog med Kristeleg Folkeparti og andre parti i Stortinget om dei utfordringane som frivillig sektor har i velferda i Noreg, og vi støttar intensjonen i det Kristeleg Folkeparti har framført. Vi er opptekne av å vise at ideelle aktørar spelar ei viktig rolle for velferda i Noreg, og at dei skal ha føreseielege rammevilkår, slik at dei ikkje vert skvisa ut. Eg har merka meg fleire gode innlegg i debatten i dag om dei problemstillingane, og ikkje minst representanten Høybråten si påpeiking av at dette er ei utfordring mot det ideelle, frå to sider.

Så spør eg meg: Har vi vorte klokare på andre felt? Vel, eg tek med meg to ting. Det eine er: I det norske storting er alle for den norske modellen. Ein er like for den norske modellen som for Noreg, og så legg ein i den norske modellen det som passar ein. Så eg trur at den vidare debatten om velferdspolitikken må dreie seg om kva slags velferdspolitik. Er det viktig at det er små sosiale forskjellar i eit samfunn for å oppretthalde vesentlege trekk ved det? Er det viktig at vi har gode arbeidstakarrettar, at vi kjempar mot sosial dumping osv.? Debatten må dreie seg om kva slags velferdspolitik og kva slags velferdsreformer vi skal ha i åra som kjem.

Det siste eg tek med meg, er at veldig mange innlegg eg har høyrte i denne debatten, har vore opptekne av – frå alle sider, trur eg, i alle parti – at vi føler oss veldig svartmåla av dei andre. Mange i regjeringspartia føler at situasjonen i Noreg vert svartmåla, og mange i opposisjonen synest regjeringspartia svartmålar dei. Vel, eg trur eg har lyst til å seie det slik at ein viktig del av demokratiet er at alle parti presenterer sin politikk, men det er faktisk òg ein viktig del av ein demokratisk debatt at ein har mogleheita til å presentere det ein meiner er konsekvensane, og å beskrive andres politikk. Difor trur eg vi må akseptere at opposisjonen beskriv regjeringa sin politikk og det som dei meiner er konsekvensane av han – av og til kanskje

litt vel målarisk uttrykt, men ok! På den andre sida må vi altså beskrive kva som er dei moglege konsekvensane slik som regjeringspartia ser det, av Høgre og Framstegspartiet sin politikk dersom dei skulle danne regjering. Det er òg ein del av ein politisk debatt. Men eg trur at vi alle vil leggje endå meir vekt på det vi sjølve meiner i den vidare debatten – iallfall som i alle innlegg eg har hatt.

Heikki Holmås (SV) [00:59:06]: Siden jeg ser Trine Skei Grande stå på talerlisten, vil jeg bare be om at det forslaget som er framsatt fra Venstres side om å stoppe uttransportering til Hellas, blir omgjort til et oversendelsesforslag, slik at vi får behandlet det på en skikkelig måte. Bakgrunnen er veldig enkel, og det er at prinsippet og selve forutsetningen for at vi skal la andre land behandle asylsøknadene til Norge, nemlig det landet de kom først til, baserer seg på selve prinsippet om at forutsetningen om at EUs reglementer og direktiver, som handler om prosess, om behandling, om hvilken status det er som skal legges til grunn for å få opphold, faktisk oppfylles. Da er det altså sånn at FNs høykommissær for flyktninger og menneskerettsorganisasjoner advarer mot å sende folk tilbake til Hellas. Bakgrunnen for det er todelt. Det ene er at antallet som får behandlet søknadene andre, er omtrent 1 pst. av dem som faktisk er søkere. Det andre er at de som får innvilget sine søknader, ligger på omtrent 1 pst. av dette igjen. Det er altså på et nivå som ligger langt under det sammenlignbare land som Storbritannia, Sverige, Danmark eller Norge, for den saks skyld, gir.

En annen bakgrunn for at dette er trøblete akkurat nå, er at Den europeiske menneskerettighetsdomstol allerede har sagt at det er i strid med menneskerettighetene å sende enslige mindreårige asylsøkere tilbake til Hellas. Derfor gjør ikke Norge det, på linje med andre land. Nå er det saker som er oppe til behandling både i Den europeiske menneskerettighetsdomstol og i EUs egen domstol. I påvente av dette har Storbritannia utsatt utsendelse av flyktninger og asylsøkere. Derfor mener jeg at det ville være riktig å stoppe denne utsendelsen. Særlig prekært er dette for barnefamilier. Men regjeringen ved justisministeren har varslet at dette er noe som regjeringen ønsker å vurdere på en skikkelig måte. Da ønsker jeg å oppfordre Venstre til å la være å behandle denne saken nå, men la den undergå en skikkelig behandling, for det synes jeg denne saken fortjener.

Ola Borten Moe (Sp) [01:01:51]: Noen få ord fra Senterpartiet til slutt om hva vi mener har preget denne debatten, for det første rød-grønn samling og tydeliggjøring av prosjektet. Jeg synes det har vært en hyggelig dag å tilhøre posisjonen på. Vi har representert vilje og evne til styring og framtid.

Det har også blitt klargjort en del tydelige skillelinjer i norsk politikk. Det har handlet om lovgivning rundt arbeidstakeres rettigheter og et ordnet arbeidsliv. Det har handlet om behovet for et fortsatt progressivt skattesystem; prinsippet om at man skal bidra etter evne. Det har handlet om distriktspolitikk og landbrukspolitikk.

Men jeg har også lyst til å gi opposisjonen skryt for at

man tidvis i hvert fall har kommet med relevante innlegg. Likevel har jeg lyst til å bemerke at innleggene og innspillene framstår som alt annet enn samlet. Spesielt har de to høyrepartiene presentert en politikk og en virkelighetsbeskrivelse som tyder på at det er mye som peker i feil retning. Men det er også påfallende å se hvor forskjellig svarene rett og slett er. Selv etter gjentatte utfordringer fra regjeringspartiene har ikke de svarene vi har etterspurt, kommet.

Jeg tror på Siv Jensen når hun sier at hun vil noe annet med Norge. Men hvilket veivalg det representerer for det norske samfunnet i praksis, framstår for meg etter denne debatten fremdeles som å være helt i det blå. Som jeg sa i mitt innlegg: Det å styre landet handler ikke bare om å være uenige om hva man ikke vil, men faktisk også om å være enige om det man vil.

Jeg synes Kristelig Folkeparti har vært svært konstruktiv i denne debatten. Man har lyktes med å sette frivillighet og rammevilkår for sivil sektor på dagsordenen. Derfor vil vi også selvsagt oppfordre til at det forslaget som ligger på bordet, blir omgjort til et oversendelsesforslag, og forplikte oss til å følge opp de intensjonene som ligger i forslaget. Det er intensjoner som vi fullt ut deler.

Jeg har også lyst til å bemerke at sentrumsdimensjonen i det norske parlamentet har styrket seg gjennom denne dagen og denne kvelden, rett og slett fordi jeg oppfatter at de to andre sentrumspartiene har vært svært opptatt av å presentere egne prosjekt og egen framtid, trygt plantet i sentrum av norsk politikk. Det mener jeg peker framover.

Hans Olav Syversen (KrF) [01:05:00]: For å fortsette der representanten Borten Moe avsluttet: Jeg synes også det har vært en interessant debatt.

Som Borten Moe var inne på, har også det jeg vil kalle sentrumpolitiske løsninger absolutt vært på agendaen i denne debatten, ikke minst det som er en mellomvei til ikke bare å tenke offentlig, bare å tenke privat, men også tenke på hvor viktig den sivile delen av samfunnet er, som verken det private eller det offentlige kan erstatte. Det var bakgrunnen for at vi fremmet det forslaget som går på at ideelle aktører som yter helse- og sosialtjenester, bør få langsiktige og gode rammevilkår.

Så har samtlige talspersoner fra regjeringspartiene anmodet oss om å gjøre forslaget om til et oversendelsesforslag. Jeg merket meg at Borten Moe føyde til en klar forpliktelse til å følge dette opp. Med disse ord er vi innstilt på å omgjøre forslaget til et oversendelsesforslag. Vi gjør det også fordi vi kommer til å følge det opp her i Stortinget ved de anledninger som byr seg, for å sikre at dette ikke bare blir ord, men at det også blir handling. Jeg vil si at med det Bård Vegar Solhjell, Helga Pedersen og nå sist Ola Borten Moe sa, har vi tiltro til at dette vil bli fulgt opp i handling. Det tror jeg er et stort gode for det norske samfunnet, ikke minst når vi tenker på hvilke store velferdsoppgaver som trenger å bli løst. Det offentlige kan ikke alene makte en slik oppgave.

Jeg oppfatter at vi fra Kristelig Folkeparti har fått mange gode – hva skal vi si – omsorgsinnlegg både fra øst og vest, eller fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpar-

tiet, Venstre og Arbeiderpartiet, og i denne sammenheng i en litt krevende tid for Kristelig Folkeparti, får jeg vel si, er vi glad for all type omsorg, om den er privat, offentlig eller ideell.

Trine Skei Grande (V) [01:07:57]: Jeg har ambisjoner om å bli siste taler, og jeg skal ikke skape noe mer bråk.

Jeg synes det har vært en litt rar debatt. Nå skulle vi diskutere trontalen fra regjeringspartiene, og jeg får replikk om hvorfor jeg ikke har snakket om Høyre og Fremskrittspartiet. Jeg husker veldig godt hva jeg sa i hovedinnlegget mitt. Jeg begynte med å si at vi bor i et land hvor vi har det veldig flott. De aller fleste av oss har det veldig flott i dette landet. Vi er kjempeheldige som bor her. Det andre jeg sa, var at skal vi takle framtidens utfordringer, må vi ta noen andre grep nå. Så sier Helga Pedersen at jeg lager et negativt bilde av landet og viser mangel på framtidstro. Kanskje vi skulle tatt hverandre litt mer seriøst i det vi gjør.

En debatt jeg virkelig synes vi har begynt på, men som også er veldig skyttergravpreget, handler om fornyelsen av offentlig sektor. Den som er glad i offentlig sektor, må være med på å reformere offentlig sektor. Velferdsstaten vår trenger faktisk nye grep for framtida, og kanskje bør man ha en litt mer åpen tone på hva de nye grepene bør være.

Så har jeg lyst til kort å forklare hvilke forslag fra Fremskrittspartiet vi stemmer for og imot. Vi stemmer imot det første – selvfølgelig. Venstre har jobbet i hundrevis av år, føles det som, for å si at politikere er folks ombud. Det å sette dette ut på anbud er jeg uenig i. Vi er også imot forslag nr. 3. Vi støtter forslag nr. 4. Det synes jeg er betimelig på dette tidspunkt. Vi er imot forslag nr. 5 fordi det bryter med et annet viktig Venstre-prinsipp, nemlig lokaldemokratiet. Vi er for forslag nr. 6, men vi stemmer ikke for forslag nr. 7.

Så har jeg lyst til å si litt til slutt – jeg ser ingen klokke, men jeg tror at jeg har litt tid igjen – om parlamentet. Jeg har også vært parlamentarisk leder da Venstre var regjeringsparti. Da hendte det faktisk at parlamentet hadde innflytelse på saker. Det hendte faktisk i alle komiteer at man flyttet på penger på grunn av offentlig debatt. Det hendte faktisk at regjeringspartiene stemte for forslag fremmet i Stortinget, fordi de var kloke. Jeg vil at parlamentet skal ha den makta, og jeg synes det er fryktelig dumt at det utvikler seg slik at man ikke stemmer for forslag man faktisk er for, fordi det ikke er fremmet av dem det skal fremmes av. Det var min kommentar til vårt forslag.

Så har vi en tv-aksjon på søndag for flyktninger. Det gir noen bilder av en del av hele denne integrerings-, flyktning- og innvandringsdebatten som vi nesten ikke ser i norsk debatt. Så hvis man skal ha noe å sove med, foreslår jeg at man går inn på YouTube og ser tv-aksjonens film. Da får man et litt annet perspektiv på den debatten.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering: se nedenfor)

Presidenten kan fortelle representantene at jeg så heller ingen klokke på slutten. Den eneste som hadde klokke igjen, var sekretæren. På min skjerm står det at det begynner å bli lite diskplass. Vi får håpe at vi i fellesskap klarer å komme igjennom votingen før alt bryter sammen. (Munterhet i salen)

Etter at det var ringt til voting, uttalte

presidenten: Da mener presidenten å ha registrert at alle partigruppene har signalisert at de er klare til å gå til voting. Vi er nå veldig spente på det tekniske anlegget her, men vi skal komme oss igjennom.

Voting i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt åtte forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Trine Skei Grande på vegne av Venstre
- forslagene nr. 2–7, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 8, fra Øyvind Håbrekke på vegne av Kristelig Folkeparti

Forslag nr. 8 er omgjort til oversendelsesforslag. Forslaget lyder i endret form:

«Det henstilles til regjeringen snarest å sikre at ideelle aktører som yter helse- og sosialtjenester får langsiktige og gode rammevilkår.»

Presidenten foreslår at forslaget blir oversendt regjeringen uten realitetsvoting. – Det anses vedtatt.

Det voteses så over forslag nr. 1, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen straks stanse all retur av asylsøkere til Hellas inntil landet har bedret sine prosedyrer og følger de undertegnede EU-direktivene og flyktningskonvensjonen.»

Kristelig Folkeparti har varslet at de ønsker å støtte forslaget.

– Votingen er avsluttet.

Siv Jensen (FrP) (fra salen): Virker voteringsanlegget, siden skjermen ikke virker?

Presidenten: Ja. Det eneste som det i grunnen er litt orden på, er rødt og grønt – hvis jeg kan si det på den måten! (Munterhet i salen) Avstemningsresultatet er klart.

Voting:

Forslaget fra Venstre ble med 94 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.18)

Presidenten: Det voteses så over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere en ordning med velferds-/Nav-ombud som skal dekke NAV og kommunenes sosialtjenester.»

Høyre og Kristelig Folkeparti har varslet at de støtter forslaget.

Voting:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 56 mot 47 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.19)

Presidenten: Det voteses så over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Statens vegvesen, Jernbaneverket og Kystverket blir omdannet til statlige foretak og at disse foretakene får anledning til å ta opp statlige lån med lav rente for å gjennomføre nødvendige investeringer i infrastruktur.»

Kristelig Folkeparti har varslet at de ønsker å støtte forslaget.

Voting:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 73 mot 30 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.20)

Presidenten: Det voteses så over forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest legge frem en fremdriftsplan for å nå målsettingen om full sykehjemsdekning.»

Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de støtter forslaget.

Voting:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 53 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.20)

Presidenten: Det voteses så over forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en plan som sikrer eldre i institusjon et aktivitetstilbud som kan bidra til økt livskvalitet.»

Kristelig Folkeparti har varslet at de ønsker å støtte forslaget.

Voting:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 72 mot 30 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 01.21)

Presidenten: Det voteses så over forslag nr. 6, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta et initiativ overfor

svenske og danske myndigheter med sikte på å få til et samlet salg av landenes aksjer i SAS.»
Høyre og Venstre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 59 mot 43 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 01.21)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 7, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest sørge for at alle de nyutdannede fra Politihøgskolen får ansettelse.»
Høyre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 61 mot 40 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 01.22)

Presidenten: Presidenten vil så foreslå at Hans Majestet Kongens tale til det 155. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring vedlegges protokollen.

– Det anses vedtatt.

Sak nr. 2 [01:22:36]

Referat

1. (1) Samtykke til å setje i kraft ein overenskomst mellom Kongeriket Noreg og Belize om opplysningar i skattesaker underskriven i Paris 15. september 2010 (Prop. 4 S (2010–2011))

2. (2) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Øyvind Halleraker, Trond Helleland, Nikolai Astrup, André Oktay Dahl, Elisabeth Røbekk Nørve, Lars Myraune og Bjørn Lødemel om utarbeidelse av en nasjonal strategi for å utvide bruken av offentlig-privat samarbeid i Norge (Dokument 8:179 S (2009–2010))

Enst.: Nr. 1 og 2 sendes finanskomiteen.

3. (3) Samtykke til godtagelse av direktiv 2008/115/EF om felles standarder og prosedyrer for retur av tredjelandsborgere med ulovlig opphold (videreutvikling av Schengen-regelverket) (Prop. 2 S (2010–2011))

Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.

4. (4) Endringer i utlendingsloven (gjennomføring av returdirektivet) (Prop. 3 L (2010–2011))

Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.

5. (5) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Halleraker, Ingjerd Schou, Bjørn Lødemel, Siri A. Meling, Gunnar Gundersen, Trond Helleland og Frank Bakke Jensen om å ta i bruk prosjektfinansieringsmodeller innenfor norsk samferdsel (Dokument 8:177 S (2009–2010))

6. (6) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Halleraker, Jan Tore Sanner, Arve Kambe, Gunnar Gundersen, Ingjerd Schou og Bjørn Lødemel om likebehandling av norske og utenlandske transportører på norske veier (Dokument 8:178 S (2009–2010))

Enst.: Nr. 5 og 6 sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

7. (7) Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Nordisk Råd for 2. halvår 2009–1. halvår 2010 (Dokument 20 (2009–2010))

Enst.: Sendes utenriks- og forsvarskomiteen.

Presidenten: Forlanger noen ordet før møtet heves?
Vi møtes igjen senere i dag!

Møtet hevet kl. 01.24.